

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

1., 2. un 3. nodevums

2025. gada 22. decembris

© 2025 KPMG Baltics SIA, Latvijā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību un KPMG neatkarīgu dalībfirmu, kuras saistītas ar Apvienotajā Karalistē reģistrētu privātu garantiju sabiedrību "KPMG International Limited", globālās organizācijas dalībfirma. Visas tiesības aizsargātas.

Dokumenta klasifikācija: Publisks

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Saīsinājumu skaidrojums

AE – Atjaunīgā enerģija

AER – Atjaunīgie energoresursi

AFIF – Alternatīvo degvielu infrastruktūras mehānisms

ALTUM – Akciju sabiedrība “Attīstības finanšu institūcija Altum”

ANM – Atvēršanas un noturības mehānisms

Apvārsnis Eiropa – ES pētniecības un inovāciju programma

CAA – Centralizētā aukstumapgāde

CBA – Izmaksu-ieguvumu analīze

CCS – Oglekļa uztveršanas un uzglabāšana

CCU – Oglekļa uztveršanu un izmantošana

CEA – Izmaksu efektivitātes analīze

CEF – Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments

CFLA – Centrālā finanšu un līgumu aģentūra

CH₄ – Metāns

CO₂ – Oglekļa dioksīds

CPVA – Centrālās projektu vadības aģentūras

CSA – Centralizētā siltumapgāde

EK – Eiropas Komisija

EKII – Emisijas kvotu izsolīšanas instruments

ELFLA – Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai

ELGF – Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds

ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds

ES – Eiropas Savienība

ES ETS – Eiropas Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēma

ESF+ – Eiropas Sociālais fonds Plus

ESIF – Eiropas Strukturālie un investīciju fondi

ESKO - Energoefektivitātes pakalpojumu sniedzēji

PESKO – Pašvaldību energoefektivitātes pakalpojumu sniedzēji

EV – Elektromobilis

GBER – Vispārējā grupu atbrīvojuma regula Komisijas 2014.gada 17.jūnija Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu)

IEA – Starptautiskā Enerģētikas Aģentūra

IF – Inovāciju fonds

IP – Investīciju projekts

IT – Informācijas tehnoloģijas

KEM – Klimata un enerģētikas ministrija

KF – Kohēzijas fonds

KLP – Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskais plāns 2023.-2027. gadam

LIFE – Eiropas Komisijas Vides un klimata pasākumu programma

LVĢMC – Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

MFF – Daudzgaļu budžeta shēma

MF – Modernizācijas fonds

MK – Ministru kabinets

MVU – Mazie un vidējie uzņēmumi

NAI – Notekūdeņu attīrīšanas iekārta

N₂O – Slāpekļa oksīds

NEKP – Aktualizētais Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021. -2030. gadam

NPV – Neto pašreizējā vērtība

OECD – Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija

PF – Privātais finansējums

PPP – Publiskā un privātā partnerība

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

R&D – Pētniecības un attīstības

RPPI – Rūpnieciskie procesi un produktu izmantošana

SEG – Siltumnīcefekta gāze

SKF – Sociālais klimata fonds

TPF – Taisnīgas pārkārtošanās fonds

VB – Valsts budžets

VIF – SIA "Vides investīciju fonds"

VTNP – Vispārējie tautsaimnieciskie nozīmes pakalpojumi

ZIZIMM – Zemes izmantošana, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecība

Saturs

levads	7
Kopsavilkums	9
1. Atbalsta pasākumu raksturojums	12
1.1. Atbalsta pasākumu veidi	12
1.2. Atbalsta pieļaujamības izvērtējums	17
1.3. Atbalsta intensitāte	20
1.4. ES daudzgadu budžets un alocētais finansējums	22
1.4.1. Kohēzija un vērtības	25
1.4.2. Dabas resursi un vide	26
1.4.3. Vienotais tirgus, inovācija un digitalizācija	26
1.4.4. Kaimiņattiecības un pasaule	27
1.4.5. ES publiskā pārvalde	28
1.4.6. Drošība un aizsardzība	28
1.4.7. Modernizācijas fonds	28
1.4.8. Inovāciju fonds	29
1.4.9. Migrācija un robežu pārvaldība	29
1.4.10. Sociālais klimata fonds	30
1.4.11. Latvijai iedalītais apmērs	30
2. Par EKII	32
2.1. Kas ir EKII?	32
2.2. EKII mērķi	34
2.3. Esošās un īstenotās EKII atbalsta programmas	36
2.4. EKII līdzīgi finanšu avoti (fondi, instrumenti un atbalsta programmas) citur Eiropā	39
2.4.1. Zviedrija	43
2.4.2. Slovākija	45
2.4.3. Lietuva	47
3. EKII potenciāli atbilstošie pasākumi	50
3.1. NEKP ietvertie pasākumi	50
3.1.1. Enerģētika	50
3.1.2. Transports	52
3.1.3. Lauksaimniecība	54
3.1.4. Atkritumu apsaimniekošana	55
3.1.5. Rūpnieciskie procesi un produktu ražošana	55
3.1.6. Zemes izmantošana, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecība	56
3.1.7. Publiskais sektors un ēku energoefektivitāte	56
3.2. Citos politikas plānošanas dokumentos ietvertie pasākumi	59
3.2.1. Enerģētika	60

3.2.2.	Transports	61
3.2.3.	Lauksaimniecība	62
3.2.4.	Atkritumu apsaimniekošana	64
3.2.5.	Rūpnieciskie procesi un produktu ražošana	65
3.2.6.	ZIZIMM	66
4.	Identificēto pasākumu provizorisks grupējums programmās	67
4.1.	Ilgspējīga enerģētika	69
4.1.1.	Siltumapgāde un aukstumapgāde	72
4.1.2.	Elektroapgāde	75
4.1.3.	Energoefektivitāte	76
4.1.4.	Atkritumu reģenerācija	78
4.2.	Ilgspējīga mobilitāte, patēriņš un ražošana	79
4.2.1.	Transports	81
4.2.2.	Biodeģvielas	84
4.2.3.	RPPI	84
4.2.4.	Oglekļa uzkrāšana	85
5.	Provizorisko programmu potenciālās finansējuma piesaistes iespējas	86
5.1.	Atbilstošie ES fondi un to kapacitāte	86
5.2.	Rekomendācijas un secinājumi par finansējuma attiecināšanu un tā aspektiem	93
5.2.1.	Atbalsta veidi	93
5.2.2.	Atbalsta intensitāte	94
6.	Metodikas izveide	96
6.1.	Ārvalstu pieredze klimata programmu izvērtēšanā	96
6.1.1.	OECD vadlīnijas	98
6.1.2.	Austrija	100
6.1.3.	Zviedrija	103
6.1.4.	Lietuva	109
6.1.5.	Slovākija	114
6.1.6.	Programmu izvērtēšanas prakšu apkopojums	114
7.	Piedāvātā metodika EKII aktivitāšu izvērtēšanai	118
8.	Aktivitāšu vērtēšana	129
8.1.	Aktivitāšu detalizētāka sadalīšana	129
8.2.	Apvienotās aktivitātes	132
8.3.	Aktivitātes, kas tika izslēgtas neatbilstības dēļ	133
8.4.	Aktivitātes, kas tika izslēgtas, jo nav tiešs efekts uz SEG emisijām	133
8.5.	Aktivitātes, kas tika izslēgtas ekonomiskā pamatojuma dēļ	135

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

8.6.	Aktivitātes, kas izslēgtas nepieciešamā atbalsta apjoma dēļ	137
8.7.	Aktivitāšu gala saraksts un rezultāti	138
8.8.	Vēsturisko EKII aktivitāšu rezultātu salīdzinājums	147
A.	Pielikums: Pasākumu izvērtēšana	153
A.1.	Aktivitāšu saraksts un rezultātu kopsavilkums	153
A.2.	Aktivitāšu pase	153
B.	Pielikums: Prezentācija fokusgrupas semināram	154
B.1.	Informatīva prezentācija diskusijai fokusgrupas semināram	154

Levads

Ziņojuma sagatavošanas pamats

Ziņojums sagatavots, balstoties uz 2025. gada 14. jūlijā noslēgto pakalpojuma līgumu (turpmāk - Līgums) un 2025. gada 14. oktobrī noslēgto vienošanos par Līguma grozījumiem starp KEM un KPMG Baltics SIA (turpmāk - KPMG / mēs) par metodikas izstrādi, klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumu sagatavošanu un to izvērtēšanu Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta ietvaros (turpmāk - Ziņojums). Iepirkuma līguma identifikācijas Nr. IL/24/2025/KEM.

Pakalpojuma apraksts

Šis nodevums izpilda Līgumā iekļautā tehniskā apraksta 1. un 2. posma uzdevumus:

- izstrādāt metodiku klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumu efektivitātes novērtēšanai;
- identificēt NEKP iekļautās veicamās darbības rīcībpolitiku un pasākumu mērķu sasniegšanai, kuru finansēšanas avots ir norādīts "VB" un "EKII" un veikt to klasifikāciju atbilstoši SEG emisiju sektoru dalījumam (enerģētika, transports, lauksaimniecība, atkritumu apsaimniekošana, rūpnieciskie procesi un produktu ražošana, kā arī ZIZIMM);
- sagatavot pēc iespējas plašu un detalizētu pasākumu kopu iepriekš identificētajām NEKP iekļautajai veicamajai darbībai;
- veikt identificēto pasākumu izmaksu efektivitātes novērtēšanu, atbilstoši izstrādātajai metodikai.

Darba izpildes laikā Pasūtītājs tika iesaistīts tādos procesos kā iknedēļas operatīvās sanāksmes, komunikācija un komentāru sniegšana.

Darba uzdevums

2025. gada 14. jūlija Līguma tehniskā apraksta 3.2., 3.3. un 3.4. punktā noteikti nodevuma darba uzdevumi. Lai tos izpildītu, tiek aplūkoti šādi aspekti:

- atbalsta pasākumu raksturojums ES;
- EKII raksturojums un īstenotās atbalsta programmas;
- EKII līdzīgie fondi un instrumenti citur Eiropā;
- NEKP un citos politikas plānošanas dokumentos iekļauto darbību un pasākumu apkopojums;
- identificēto darbību un pasākumu provizorisks grupējums programmās;
- provizorisko programmu potenciālās finansējuma piesaistes iespējas;
- ārvalstu pieredze un kritēriji izvērtējot atbalsta programmas.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu
izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Izmantotā pieeja

Lai sekmīgi izpildītu nodevuma darba uzdevumus, pakalpojuma izpilde tika veikta, izmantojot literatūras un publisko avotu analīzi, kā arī kvantitatīvo matemātisko analīzi. Pētījumā izmantoti šādi avoti:

EKII tīmekļa vietne (www.ekii.lv);

- ES direktīvas un regulas;
- Latvijas politikas plānošanas dokumenti (piemēram, NEKP, Ēku atjaunošanas ilgtermiņa stratēģija, u.c.);
- publiskie resursi par ES un citiem finanšu instrumentiem;
- zinātniskās publikācijas;
- un citi publiski pieejami resursi.

lrobežojumi un noteikumi par informācijas atklāšanu trešajām pusēm

Šo Ziņojumu esam sagatavojuši, balstoties uz darbu, ko esam veikuši periodā no 2025. gada 14. jūlija līdz 2025. gada 22. decembrim.

Mēs esam sagatavojuši šo Ziņojumu, balstoties uz publiski pieejamu informāciju, kā arī KEM sniegto informāciju. Ja mums sniegtā informācija ir neprecīza, maldinoša vai nepilnīga, ja tiek atklāta papildu informācija vai ja kāds no mūsu sniegtajiem paskaidrojumiem ir nepareizs vai maldinošs, visi šajā Ziņojumā minētie konstatējumi, interpretācijas vai atzinumi var būt nepilnīgi un varētu būt noveduši pie citādākiem rezultātiem. Šādā gadījumā mēs paturam tiesības, bet ne pienākumu, grozīt mūsu Ziņojumu.

Lai gan sniedzam pakalpojumu atbilstoši augstiem darba ētikas principiem, izmantojot mūsu pieredzi lielo projektu plānošanas, pārvaldības un labās prakses jomā, mēs nevaram garantēt, ka esam identificējuši visus iespējamus pasākumus. Mūsu darbs balstās uz ziņojuma sagatavošanas laikā spēkā esošajiem saistošajiem normatīvajiem aktiem un procedūrām, tādēļ visi komentāri un ieteikumi, kas attiecināmi uz mūsu darbu, attiecas uz šo laika posmu un nevar tikt uzskatīti par atbilstošiem citā laika periodā.

Kopsavilkums

Klimata pārmaiņas ir viens no aktuālākajiem un sarežģītākajiem izaicinājumiem, ar ko saskaras mūsdienu sabiedrība. Pieaugošās SEG emisijas veicina globālās temperatūras pieaugumu, kas izraisa postošas sekas - ekstremālus laikapstākļus, jūras līmeņa celšanos, bioloģiskās daudzveidības zudumu un apdraud cilvēku veselību. Lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību un saglabātu vidi nākamajām paaudzēm, ir būtiski īstenot mērķtiecīgus pasākumus SEG emisiju samazināšanai. Tas paredz gan tehnoloģisku inovāciju ieviešanu, gan atbildīgu resursu izmantošanu, kā arī sabiedrības izpratnes veicināšanu par klimata pārmaiņu mazināšanas nozīmi.

ES ETS ir viens no instrumentiem SEG emisiju samazināšanai. Ieņēmumi no emisijas kvotu izsolīšanas ļauj ES ETS iesaistītajām valstīm, tostarp Latvijai, gūt finanšu līdzekļus, kurus iespējams mērķtiecīgi izmantot dažādu pasākumu īstenošanai klimata politikas jomā.

Šī Ziņojuma pasākumu izvērtējums

Šis dokuments ir sagatavots, lai sniegtu pārskatu par līdzšinējo EKII lomu un darbību, kā arī kādus pasākumus EKII ietvaros varētu atbalstīt nākamajās programmās, balstoties uz dažādiem politiku plānošanas virzieniem. Lai to paveiktu:

- tika ievākta informācija par to, kā Latvija un citas ES valstis pēdējā laikā ir izmantojušas ieņēmumus no emisijas kvotu izsolīšanas ES ETS ietvaros;
- tika veikta analīze par to, kādi vispārīgi var būt publiskā atbalsta veidi un kāda ir potenciāli piemērojamā atbalsta intensitāte;
- tika apkopotī un analizēti rīcībpolitiku pasākumi no vairākiem avotiem, tostarp Latvijas politikas plānošanas dokumentiem, kas atbilst EKII mērķim;
- identificētās programmas tika analizētas pēc tā, vai tās potenciāli varētu finansēt ar kādu no ES daudzgadu budžeta vai citiem instrumentiem;
- tika aplūkota ārvalstu pieredze, izvērtējot atbalsta programmas un finanšu instrumentus;
- tika izstrādāta metodika klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumu efektivitātes novērtēšanai, ar kuru izvērtēt identificētos pasākumus, piemērojot to EKII ietvaram;
- sagatavotie pasākumi tika izvērtēti pēc izstrādātās metodikas (skatīt. A Pielikumu).

Ziņojuma galvenie rezultāti

EKII ir Latvijas Republikas valsts budžeta programma, kas tiek finansēta no emisiju kvotu izsolīšanas ES ETS ietvaros. Klimatnoturības un ekonomiskās ilgtspējas likums nosaka, ka EKII paredzēts izmantot, lai mazinātu klimata pārmaiņas un nodrošinātu pielāgošanos klimata pārmaiņām, tai skaitā šādiem mērķiem¹:

¹ Valsts kanceleja, Klimatnoturības un ekonomiskās ilgtspējas likums: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

1. SEG emisiju samazināšanai vai ierobežošanai, lai pielāgotos klimata pārmaiņām, arī tādu projektu un finanšu instrumentu finansēšanai, kuru mērķis ir:
 - veicināt zemu emisiju vai gandrīz nulles enerģijas ēku būvniecību, ēku atjaunošanu vai pārbūvi, kā arī paaugstināt tehnoloģisko iekārtu, rūpniecisko procesu un elektroapgādes un individuālās siltumapgādes un CSA un CAA sistēmu energoefektivitāti,
 - īstenot pasākumus, lai pārietu uz zemu un nulles SEG emisiju transportlīdzekļu un sabiedriskā transporta plašāku izmantošanu, kā arī sekmētu uzlādes un uzpildes infrastruktūras attīstību,
 - paplašināt AER izmantošanu, kā arī veicināt jau esošās AE ražošanas jaudu ilgtspējas nodrošināšanu un citu tehnoloģiju attīstību, kuras sekmē klimata un enerģētikas mērķu sasniegšanu,
 - veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām,
 - veicināt oglekļa dioksīda piesaisti mežsaimniecībā, zemes izmantošanā un zemes izmantošanas maiņā, tostarp palielinot bioloģiskajai daudzveidībai labvēlīgu apmežošanu un mežu atjaunošanu,
 - veicināt oglekļa dioksīda uztveršanu, transportēšanu, uzglabāšanu, ģeoloģisko noglabāšanu videi drošā veidā un uztvertā oglekļa dioksīda izmantošanu;
2. SEG emisiju samazināšanas vai ierobežošanas iespēju, kā arī iespēju pielāgoties klimata pārmaiņām palielināšanai, arī tādu projektu un finanšu instrumentu finansēšanai, kuru mērķis ir:
 - izstrādāt klimata tehnoloģijas un risinājumus, kas paaugstina energoefektivitāti, nodrošina AER izmantošanu, SEG emisiju samazināšanu tehnoloģiskajos procesos vai pielāgošanos klimata pārmaiņām,
 - atbalstīt pētniecību nozarēs, uz kurām attiecas ETS,
 - īstenot klimata politikas pasākumus, kas vērsti uz SEG emisiju samazināšanu un pielāgošanos klimata pārmaiņām, kā arī sagatavot integrēšanai dažādās nozarēs nepieciešamos pētījumus,
 - īstenot izglītojošus pasākumus, kas uzlabo sabiedrības izpratni un zināšanas par klimata pārmaiņām, lai mazinātu un nodrošinātu pielāgošanos klimata pārmaiņām, un veicina patērētāju paradumu maiņu, kā arī sekmē oglekļa mazietilpīgas ekonomikas attīstību Latvijā,
 - sekmēt darbaspēka pārkvalificēšanos un pārorientēšanos, lai veicinātu taisnīgu pāreju uz oglekļa mazietilpīgu ekonomiku un virzību uz klimatneitralitāti,
 - sniegt finansiālu atbalstu māsaimniecībām ar zemiem ienākumiem energoefektivitātes palielināšanai ēku sektorā, kā arī transporta galalietotājiem ar zemiem un vidējiem ienākumiem;
3. Latvijas Republikas dalībai ES ETS, kā arī emisijas kvotu izsolīšanas procesa nodrošināšanas administratīvo izmaksu un KEM administratīvo izmaksu segšanai;
4. MF īstenošanas un pārvaldības izdevumu segšanai;
5. EKII īstenošanas un pārvaldības izdevumu segšanai;

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

6. finansiālas kompensācijas nodrošināšanai degvielas un kurināmā galapatērētājiem, ja degvielas un kurināmā operatoram nav bijis iespējams izvairīties no SEG emisiju dubultās uzskaites un ir nodotas emisijas kvotas par SEG emisijām no darbībām, kuras minētas likuma "Par piesārņojumu" 2. pielikuma I sadaļā vai nav ietvertas likuma "Par piesārņojumu" 2. pielikuma IV sadaļas 1. punktā;
7. klimata pasākumu finansēšanai attīstības valstīs un valstīs ar pārejas ekonomiku, kuras ratificējušas Parīzes nolīgumu, atbilstoši Ministru kabineta lēmumam;
8. iemaksu veikšanai ar klimatu saistītās starptautiskās organizācijās atbilstoši Ministru kabineta lēmumam;
9. Klimata konvencijas un tās Kioto protokola, Parīzes nolīguma saistību, kā arī citu starptautisko saistību izpildei SEG emisiju samazināšanas jomā un pielāgošanās klimata pārmaiņām jomā.

Šis ziņojums var kalpot kā viens no instrumentiem tālākiem lēmumiem par nākotnes programmu (aktivitāšu) izstrādi. Ziņojumam pievienots B Pielikums ar informatīvu prezentāciju par izstrādāto metodiku.

1. Atbalsta pasākumu raksturojums

Publiskā finansējuma atbalsts ir būtisks instruments valsts un ES politikā, lai veicinātu ekonomisko izaugsmi, inovācijas, sociālo iekļaušanu un ilgtspējīgu attīstību. Publiskā finansējuma atbalsta mērķis ir kompensēt identificētas tirgus nepilnības, t.i., gadījumus, kuros kredītiestādes nav gatavas piešķirt līdzekļus vai privātais sektors nav gatavs investēt². Šāds atbalsts var tikt piešķirts dažādos veidos, sākot no aizdevumiem un kapitāla ieguldījumiem līdz naudas vai atbalsta piešķiršanai, negaidot tās atgūšanu (piemēram, tiešie maksājumi grantu veidā). Katram no šiem atbalsta veidiem ir savas priekšrocības un piemērotības jomas, un to izvēle ir cieši saistīta ar to, kādu tirgus nepilnību tas risinās, konkrētā projekta mērķiem, riska profilu, attīstības stadiju un finansējuma vajadzībām. Tāpēc, izvēloties piemērotāko atbalsta veidu, būtiski ir ņemt vērā tirgus un projekta specifiku.

1.1. Atbalsta pasākumu veidi

Atbalsta pasākumi var tikt iedalīti divās lielās kategorijās: finanšu instrumenti un citi atbalsta pasākumi. Parasti tiek uzskatīts, ka finanšu instrumenti ir mazāk tirgu kropļojoši nekā tiešie citi atbalsta pasākumi (grantu, subsīdijas), tādēļ tie tiek uzskatīti par piemērotāku atbalsta instrumentu, ja iespējams tos piemērot³. Tomēr katram no atbalsta veidiem ir savas priekšrocības un gadījumi, kuros tie būs piemērotāki.

Finanšu instrumenti ir piemēroti gadījumos, kuros paredzams, ka investīcijas radīs finansiālu atdevi vai ietaupījumus, no kuriem varēs investīcijas atmaksāt². To galvenās priekšrocības ir²:

- finansējuma atkārtotas izmantošanas iespējamība, jo finansējumu ir iespējams atkārtoti izmantot pēc tā atmaksāšanas. Līdz ar to līdzekļi konkrētā atbalsta ietvaros tiek piesaistīti tikai uz noteiktu laika periodu;
- iespēja atbalstu apvienot ar privātā finansējuma līdzekļiem. Proti, finanšu instrumentus var apvienot ar privāto finansējumu, palielinot iespējamo finansējumu tā saņēmējam (piemēram, ar garantijas palīdzību);
- finansējuma izlietojums tieši dzīvotspējīgiem projektiem, tādējādi palielinot tā radītos ieguvumus sabiedrībai. Tā kā finanšu instrumenti tiek novirzīti gala saņēmējam ar finanšu starpnieku palīdzību, t.i., tos apstrādā un novirza zinoši nozares speciālisti, šādi var nodrošināt, ka finansējums sasniedz dzīvotspējīgu projektus ar pamatotiem biznesa plāniem.

Savukārt citi atbalsta pasākumi piemēroti būs gadījumos, kuros nav paredzams, ka investīcijas radīs pietiekamu finansiālu atdevi vai ietaupījumus, no kuriem investīcijas varētu atmaksāt. Līdz ar to citi atbalsta pasākumi ir piemērotāki agrīnākās projektu attīstības stadijās, kad projekta finansiālā dzīvotspēja ir viszemākā⁴, privātā kapitāla

² Fi-Compass: New to financial instruments?: [Saite](#)

³ EK: Guidelines on State aid to promote risk finance investments (2021/C 508/01): [Saite](#)

⁴ Fi-Compass: Combination of financial instruments and grants: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

interese par projektu īpaši zema, bet atbalsta administrēšanas laiks un izmaksas ir ievērojami zemākas.

Praksē pastāv un labumu var sniegt arī finanšu instrumentu un citu atbalsta pasākumu kombinācijas. Kombinējot finanšu instrumentus ar citiem atbalsta pasākumiem, iespējams veicināt ieiešanu jaunos vai riskantos tirgos, īpaši atbalstot projektus ar augstu ekonomisko vai sociālo ietekmi, bet nepietiekamu finansiālo atdevi. Šāda pieeja ļauj izstrādāt elastīgus finanšu risinājumus, kas pielāgoti gala saņēmēju vajadzībām, piemēram, nodrošinot ilgāku atmaksas termiņu vai atbalstu projektos ar zemāku rentabilitāti. Kombinācija var palīdzēt strukturēt projektus tā, lai tie kļūtu pievilcīgāki privātajiem investoriem, piemēram, samazinot riskus vai demonstrējot tirgus dzīvotspēju. Koordinēta citu atbalsta pasākumu un finanšu instrumentu izmantošana var uzlabot efektivitāti, veicinot vienas pieturas pieeju atbalsta saņemšanā un labāku sadarbību starp iesaistītajām pusēm. Visbeidzot, šāda kombinācija nodrošina lielāku motivāciju īstenot dzīvotspējīgus un ilgtspējīgus investīciju projektus, salīdzinot ar tādiem atbalsta pasākumiem kā granti un subsīdijas, vienlaikus attīstot kvalitatīvu projektu portfeli un paātrinot finanšu instrumentu ieviešanu⁴.

Tabula Nr. 1 attēlo kopsavilkumu ar tipiskākajiem identificētajiem atbalsta pasākumu veidiem un to apakštipiem. Zem tabulas katrs veids un apakštīps ir aplūkots sīkāk.

Atbalsta pasākumu veidi		
Veids	Skaidrojums	Apakštīpi
Aizdevumi	Līgums, kas uzliek aizdevējam pienākumu noteiktā laika periodā padarīt aizņēmējam pieejamu noteiktu naudas summu un kurā aizņēmējs apņemas šo summu atmaksāt noteiktajā termiņā.	Ilgtermiņa kredīti, kredītlīnijas un citi ilgtermiņa un īstermiņa kredīti Mikrokredīts Agrīnas attīstības stadijas kredīts (<i>seed loan</i>)
Galvojumi	Apņemšanās uzņemties atbildību par visu vai daļu no trešās puses parāda vai saistībām vai par šīs trešās puses saistību pienācīgu izpildi, ja iestājas garantētais gadījums, piemēram, aizdevuma saistību neizpilde.	Portfeļa galvojumi Individuāli galvojumi
Kvazi ieguldījums pamatkapitālā	Finansējuma veids, kas riska ziņā ierindojas starp pašu kapitālu un aizdevumu. Tas var tikt strukturēts gan kā pašu kapitāls, gan kā aizdevums.	Subordinēts aizdevums Konvertējamas obligācijas Priekšrocību akcijas (<i>preferred stock</i>)
Ieguldījums pamatkapitālā	Pamatkapitāla ieguldījums uzņēmumā, kas tiek veikts apmaiņā pret pilnīgu vai daļēju īpašumtiesību iegūšanu šajā uzņēmumā un ieguldītājs var iegūt arī noteiktu vadības kontroli vai tiesības saņemt uzņēmuma peļņu.	Riska kapitāls (<i>Venture Capital</i>) Privātais kapitāls (<i>Private Equity</i>)
Atbalsts bez vajadzības to atmaksāt	Finansiāls vai mantisks atbalsts, kas piešķirts bez vajadzības to atmaksāt.	Subsīdijas Granti / dotācijas
Nodokļu, nodevu atvieglojumi	Atbalsta veids, kas samazina nodokļu un citu nodevu maksājumus. Tas ir līdzīgs atbalstam bez vajadzības to atmaksāt, tomēr šajā gadījumā atbalsts tiek nodrošināts samazinot naudas izplūdi, nevis palielinot ienākošo naudu.	n/a

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Atbalsta pasākumu veidi		
Veids	Skaidrojums	Apakštipi
Citi	Citi, bieži specifiskiem gadījumiem veidoti, atbalsta tipi	<p>Dividendēs izmaksājamās peļņas daļas novirzīšana atpakaļ uzņēmumam tās kontrolē esošajās komercsabiedrībās</p> <p>Parādu norakstīšana (dzēšana)</p> <p>Valsts īpašuma pārdošana vai iznomāšana par cenu, kas ir zemāka par tā tirgus vērtību</p> <p>Īpašuma pirkšana vai nomāšana valstij par cenu, kas ir augstāka par tā tirgus vērtību</p> <p>Cita finansiālā palīdzība vai citi atvieglojumi/priekšrocības</p>

Tabula Nr. 1: Atbalsta pasākumu veidi. KPMG analīze.

Aizdevumi

Tirgus nepilnības, kuras aizdevumu finanšu instruments var risināt⁵:

- banku ierobežota likviditāte un neatbilstoši kapitāla pietiekamības rādītāji regulatoru prasību izmaiņu rezultātā;
- banku finansējuma ierobežotā pieejamība augstāka riska uzņēmumiem, īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, augsto darījuma izmaksu (tai skaitā procentu izmaksas) un banku nespējas precīzi izvērtēt inovatīvu uzņēmumu riskus dēļ.

Aizdevumi nebūs piemērots finanšu instruments gadījumos, ja problēma, kas tiek risināta, ir banku zemā riska apetīte. Šādos gadījumos piemērotāki būs galvojumi.

Apakštipi:

- ilgtermiņa kredīti, kredītlīnijas un citi ilgtermiņa un īstermiņa kredīti (kas paredzēti investīciju, apgrozāmo līdzekļu un citu izdevumu finansēšanai);
- mikrokredīti - neliela apmēra kredīti (ierasti zem €25 tūkstošiem), kurus izsniedz saņēmējiem, kuriem nav pieejams privātā tirgus finansējums nodrošinājuma vai kredītvēstures neesamības dēļ, kas bieži saistāma arī ar biznesa pieredzes un zināšanu trūkumu⁵;
- agrīnas attīstības stadijas kredīti (*seed loans*) - kredīti, kurus izsniedz jaunuzņēmumiem, uzņēmuma un idejas agrīnas attīstības stadijā, kad neatmaksāšanas risks ir visaugstākais⁵.

Galvojumi

Tirgus nepilnības, kuras galvojumu finanšu instruments var risināt:

⁵ Fi-Compass: ERDF loan financial instruments: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

- zema banku riska apetīte vai augstas nodrošinājuma prasības^{5,6};
- stingrāki banku kapitāla prasību rādītāji regulatoru prasību izmaiņu rezultātā⁶;
- banku finansējuma ierobežotā pieejamība uzņēmumu kredītvēstures neesamības, finanšu resursu piesaistīšanas personāla resursu nepietiekamības un ierobežotā nodrošinājuma apjoma dēļ⁶.

Gadījumos, kad problēma ir banku likviditāte, galvojumi nebūtu piemērots risinājums, jo tās nesniedz papildu resursus aizdevuma izsniegšanas brīdī, tās tikai mazina saistību neizpildes risku⁶.

Apakštipi⁶:

- portfeļa galvojumi - galvojums, kas izsniegts aizdevumu kopumam jeb portfelim. Galvojums ir ierobežots, ja ir noteikts maksimālais apmērs portfeļa līmenī (% no aizdevumu portfeļa vērtības), līdz kuram garantētājs sedz zaudējumus. Savukārt neierobežots galvojums nozīmē, ka ierobežojums portfeļa līmenī neeksistē un garantētājs galvo pilno galvojumā noteikto apmēru;
- individuālie galvojumi - galvojumi, kas izsniegti konkrētam aizdevumam. Šādā gadījumā līgums tiek slēgts starp galvotāju, banku un aizņēmēju, līdz ar to galvotājs ir ciešāk saistīts ar katru aizņēmēju;
- pret-galvojumi - galvojumi, kas izdoti, lai garantētu par primārā galvotāja garantēto apjomu, t.i., tas izdots par labu pusei, kas garantē par trešās puses saistību neizpildi.

Kvazi ieguldījums pamatkapitālā

Tirgus nepilnības, kuras kvazi ieguldījuma pamatkapitālā finanšu instruments var risināt, ir līdzīgas aizdevumu un ieguldījumu pamatkapitālā risinātajām problēmām, tomēr tas precīzāk var ņemt vērā darījuma struktūru, kas ir pieņemama vairākām pusēm.

Apakštipi:

- subordinēts aizdevums - subordinēts attiecībā pret kredītiestādes vai tās meitas sabiedrības sniegto ilgtermiņa vai īstermiņa kredītu vai finanšu līzingu, un ir pastiprināts ar zemāku nodrošinājuma kārtu nekā kredītiestādes vai tās meitas sabiedrības sniegtais ilgtermiņa vai īstermiņa kredīts vai finanšu līzings⁷. Saistību neizpildes gadījumā pārējiem kreditoriem izsniegtie aizdevumi tiks atmaksāti pirms subordinētā aizdevuma⁸.
- konvertējamās obligācijas - obligācijas, kuras iespējams pārkonvertēt par pamatkapitālu⁸;
- priekšrocību akcijas (*preferred stock*) - akcijas, kuras to turētājam dod tiesības uz fiksētām dividendēm pirms citu dividenžu izmaksas un to turētājiem ir augstāka prasījumu kārtā nekā parasto akciju turētājiem uzņēmuma likvidācijas gadījumā⁸.

⁶ Fi-Compass: ERDF guarantee financial instruments: [Saite](#)

⁷ Ministru kabineta noteikumi Nr. 241 "Noteikumi par mezaņģiņa aizdevumiem saimnieciskās darbības veicēju konkurētspējas uzlabošanai": [Saite](#)

⁸ Fi-Compass: Financial Instrument products: [Saite](#)

leguldījums pamatkapitālā

Tirgus nepilnības, kuras ieguldījums pamatkapitālā var risināt:

- valstī ir zems pamatkapitāla ieguldītāju finansējuma piedāvājums, tomēr šāda veida finansējums ir īpaši nepieciešams augsta riska jaunuzņēmumiem un straujas izaugsmes uzņēmumiem, kuriem ir nepieciešams ilgtermiņa ieguldījums, bet tiem nav naudas plūsmas un nodrošinājuma aizdevumam⁹.

Apakštipi⁹:

- riska kapitāls (*venture capital*) - ieguldījumi jaunuzņēmumos un agrīnas stadijas uzņēmumos;
- privātais kapitāls (*private equity*) - ieguldījumi vēlākas attīstības stadijas uzņēmumos.

Granti, dotācijas un subsīdijas

Tirgus nepilnības, kuras granti, dotācijas un subsīdijas var risināt⁵:

- projekta radītie ieņēmumi vai ietaupījumi nav pietiekami, lai segtu aizdevuma atmaksu vai atmaksātu investīcijas;
- uzņēmuma un/vai projekta profila dēļ pieejamais finansējums būtu pārāk dārgs;
- finanšu instrumentu atbalsts konkrētā riska profila tirgum bez papildu atbalsta nebūtu pieejams.

Latvijas normatīvajos aktos konkrētas definīcijas dotācijām, grantiem, subsīdijām neeksistē, tāpēc teorētiski šie termini var tikt lietoti kā sinonīmi. Tomēr praksē novērojamas nelielas atšķirības to lietojumā:

- subsīdijas - atbalsts, ko piešķir, lai kompensētu izmaksas vai uzturētu konkrētas nozares konkurētspēju;
- dotācijas - finansiāls atbalsts, ko piešķir noteiktam mērķim vai projektam;
- granti - finansējums, kas parasti tiek piešķirts uz konkurences pamata, lai atbalstītu noteiktu projektu, izpēti vai attīstību.

Vienojošais elements visiem šiem atbalsta pasākumiem ir tas, ka finansējums tiek piešķirts, bet piešķirtā summa netiek atmaksāta (tomēr ir nepieciešamība atskaitīties par tā izlietojumu).

Atbalsta pasākumi var būt mērķēti uz dažādu šķēršļu novēršanu, izmaksu samazinājumu, piemēram, aizņēmumu procentu likmju subsīdijas, tehniskā atbalsta granti, investīciju grants, aizņēmuma pamatsummas atmaksāšanas grants⁵.

⁹ Fi-Compass: ERDF equity financial instruments: [Saite](#)

Nodokļu, nodevu atvieglojumi

Tirgus nepilnības, kuras nodokļu, nodevu atvieglojumi var risināt, ir līdzīgas kā atbalsta bez vajadzības to atmaksāt gadījumā, bet ir identificēts, ka būtisku šķērslī rada tieši nodokļu un nodevu maksājumi, kuru samazinājuma rezultātā projekta dzīvotspēja ievērojami uzlabojas.

Citi

Citi atbalsta mehānismi iekļauj dažādus atbalsta pasākumus, kas tipiski neparedz atmaksu. Katrai tirgus nepilnībai vai problēmsituācijai piemērotākais atbalsta mehānisms var būt cits. Daži no šīs kategorijas apakštipiem:

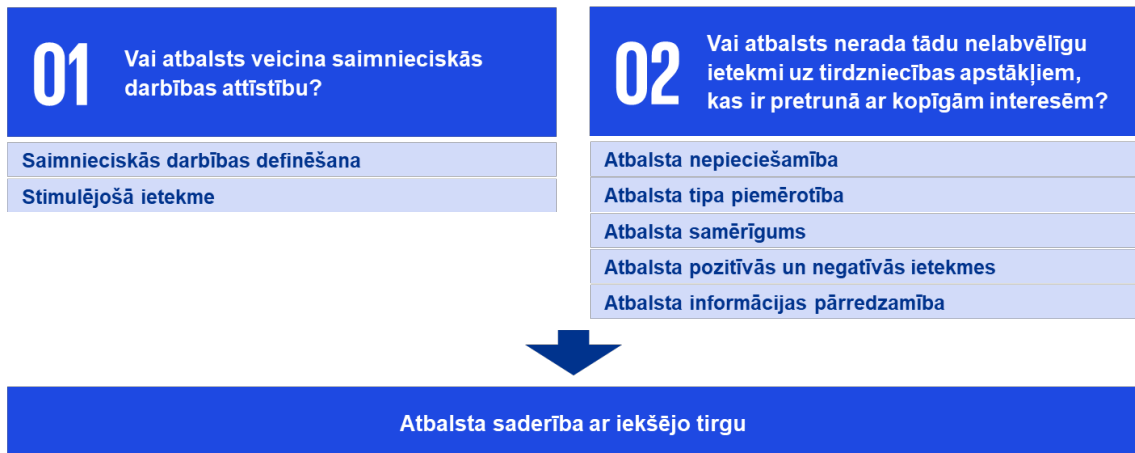
- dividendēs izmaksājamās peļņas daļas novirzīšana atpakaļ uzņēmumam, proti, valsts vai pašvaldības pilnīga vai daļēja atteikšanās no dividendēm tās kontrolē esošajās komercsabiedrībās. Valsts kapitālsabiedrībām, publiski privātajām kapitālsabiedrībām un publiskas personas kontrolētām kapitālsabiedrībām, kurās valsts ir dalībnieks (akcionārs), un valsts kapitālsabiedrību atkarīgajām kapitālsabiedrībām un meitas sabiedrībām, publiskas personas kontrolēto kapitālsabiedrību un publiski privāto kapitālsabiedrību, kurās valsts ir dalībnieks (akcionārs), meitas sabiedrībām tiek noteikta minimālā prognozējamā peļņas daļa, kas izmaksājama dividendēs¹⁰. Izstrādātas stratēģijas ietvaros un citos gadījumos iespējams samazināt izmaksājamo uzņēmuma peļņas daļu un šāds samazinājums var tikt uzskatīts par komercdarbības atbalstu;
- parādu norakstīšana (dzēšana) - netieša finansiāla palīdzība, kas samazina uzņēmuma saistības un uzlabo tā finansiālo stāvokli (piemēram, valsts atbalsts restrukturizācijas gadījumos, nodokļu parādu gadījumos vai vispārējās krīzes gadījumos (Covid-19)). Šāda atbalsta gadījumā būtiski ir izvērtēt, vai netiek atbalstīti nedzīvotspējīgi uzņēmumi;
- valsts īpašuma pārdošana vai iznomāšana par cenu, kas ir zemāka par tā tirgus vērtību, un īpašuma pirkšana vai nomāšana par cenu, kas ir augstāka par tā tirgus vērtību - abi raksturo gadījumus, kuros konkrētai komercsabiedrībai tiek sniegtas ekonomiskas priekšrocības, kādas tā nesaņemtu tirgus apstākļos. Līdz ar to tas var tikt uzskatīts par valsts atbalstu;
- cita finansiālā palīdzība, ko piešķir no valsts vai pašvaldību līdzekļiem, pār kuriem valsts vai pašvaldības institūcijām ir kontrolējoša ietekme, vai citi atvieglojumi/priekšrocības kā rezultātā rodas valsts vai pašvaldības potenciālo ieņēmumu iztrūkums.

1.2. Atbalsta pieļaujamības izvērtējums

EK ir izveidotas vadlīnijas, kā tā izvērtē riska finansējuma jeb finanšu instrumentu atbalsta saderību ar iekšējo tirgu jeb atbalsts, kas ir pieļaujams, jo tas veicina saimnieciskās darbības attīstību un tas nerada nelabvēlīgu ietekmi uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā ar kopīgām interesēm³. Attēls Nr. 1 grafiski attēlo šo

¹⁰ Ministru kabineta noteikumi Nr. 72 "Kārtība, kādā tiek prognozēti, noteikti un veikti maksājumi par valsts kapitāla izmantošanu": [Saite](#)

izvērtēšanas procesu. Lai gan vadlīnijas vērstas uz riska finansējuma saderības izvērtēšanu gadījumos, kad tie izriet no GBER¹¹, definētiem pieļaujamiem rāmjiem, tajās aprakstītais izvērtēšanas process var būt piemērojams arī plašākam atbalsta veidu izvērtējumam.

Attēls Nr. 1: Atbalsta pieļaujamības izvērtējums. Avots: EK³. KPMG analīze.

Izvērtējuma process tiek iedalīts divu galveno nosacījumu izvērtēšanas soļos:

1. Vai atbalsts veicina saimnieciskās darbības attīstību;
2. Vai atbalsts nerada tādu nelabvēlīgu ietekmi uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā ar kopīgām interesēm.

Lai izvērtētu pirmo soli, EK nosaka saimniecisko darbību un stimulējošo ietekmi. Tiek noteikts saimnieciskais darbības veids un tiek definēta nozare. Stimulējošā ietekme tiek noteikta, izvērtējot, vai atbalsta ietekmē uzņēmums veica darbības, kuras bez atbalsta tirgus nepilnību vai citu šķēršļu dēļ tas neveiktu pilnā apmērā.

Tā kā jebkurš atbalsta mehānisms rada tirgus un konkurences izkropļojumus, otrā soļa izvērtēšanas pamatā ir mērķis noskaidrot, vai atbalsta radītais tirgus izkropļojums tiek samazināts līdz minimumam. Lai to noskaidrotu, ir izšķirami pieci apakšsoļi.

Pirmkārt, ir jāizvērtē, vai atbalsts vispār ir nepieciešams. Lai to izdarītu, sākumā ir jānedefinē problēma jeb tirgus nepilnība vai cits šķērslis, kuru paredzēts ar atbalstu risināt, jo tirgus pats to risināt bez atbalsta nespētu vai nedarītu.

Otrkārt, ir jāizvērtē, vai izvēlētais atbalsta veids ir piemērotākais risinājums, t.i., vai citi atbalsta veidi kropļotu tirgu un konkurenci mazāk, sasniedzot to pašu pozitīvo rezultātu. Šajā apakšsolī ir vērtīgi apzināt dažādus stimulu veidus - no regulatīviem pasākumiem, grantiem un tamlīdzīgiem atbalsta tipiem līdz finanšu instrumentu dažādajām priekšrocībām. Lai izvērtētu piemērotību, ir jāņem vērā tādi aspekti kā: papildu privātā ieguldījuma piesaiste atbalsta rezultātā; risku un atlīdzības samērs starp privāto un

¹¹ EK regula (ES) Nr. 651/2014 (2014. gada 17. jūnijs), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu: [Saite](#)

publisko ieguldītāju; privātā ieguldītāja stratēģijas saskaņotība ar atbalsta mērķiem; un citi aspekti, kas definēti vadlīnijās.

Treškārt, ir jāizvērtē atbalsta samērīgums jeb tas, vai atbalsts noteikts minimālā apmērā, kas nodrošina tirgus nepilnību vai šķēršļu pārvarēšanu un nedod nepamatotas priekšrocības tirgus dalībniekiem.

Ceturtkārt, ir jāizvērtē, vai atbalsta pasākuma negatīvā ietekme ir ierobežota un nepārsniedz pozitīvo ietekmi. Negatīvo ietekmi veido konkurences un tirgus izkropļojumi, savukārt pozitīvo primāri rada atbalsta saņēmēja iespēja attīstīt uzņēmumu un veicināt ekonomikas izaugsmi. Tomēr pozitīvie aspekti jāvērtē plašākā mērogā, iekļaujot arī tādus aspektus kā Eiropas mērķu sasniegšanu (piemēram, digitalizācija, pāreja uz ilgtspējīgiem risinājumiem).

Visbeidzot, EK uzsver, ka, lai novērstu nevēlamus konkurences izkropļojumus, informācijai par izsniegtajiem atbalstiem jābūt viegli pieejamai.

Ja izsniegtais atbalsts atbilst iepriekšminētajiem diviem soļiem un to apakš soļiem, tad uzskatāms, ka tas saderīgs ar iekšējo tirgu un vēlams sabiedrībai.

Viens no valsts atbalsta regulējumiem ES līmenī ir *de minimis*, ko nosaka vispārējā *de minimis* regula (ES 2023/2831)¹². Regula attiecas uz atbalstu uzņēmumiem, izņemot:

- primāro zivsaimniecības, akvakultūras un lauksaimniecības produktu ražošanu;
- šo nozaru pārstrādi/tirdzniecību ja atbalsts tiek fiksēts pēc cenas vai daudzuma vai (lauksaimniecībā) tiek daļēji/pilnībā pārliekts uz primārajiem ražotājiem;
- eksporta aktivitātēm (piemēram, izplatīšanas tīklam uz ES dalībvalstīm vai trešajām valstīm);
- vietējo preču/pakalpojumu izmantošanas veicināšanai salīdzinājumā ar importētajiem.

Atbalsts tiek uzskatīts par piešķirtu brīdī, kad uzņēmumam rodas juridiskas tiesības to saņemt; ja izmaksas ir pa daļām, tās diskontē līdz piešķiršanas brīdim. Regula attiecas uz atbalstu (dotācijas un procentu subsīdijas, aizdevumi, kapitāla ieguldījumi, garantijas, atbalsts finanšu starpniekiem, u.c.), kura bruto apmērs ir skaidri identificējams piešķiršanas brīdī.

De minimis apjoms nedrīkst pārsniegt 300 000 € jebkuram vienotam uzņēmumam (saņēmējs kopā ar saistītajiem uzņēmumiem) 3 fiskālo gadu periodā vienā dalībvalstī.

No vispārējās *de minimis* regulas izriet *de minimis* regula ES 2023/2832, kas attiecas uz atbalstu uzņēmumiem, kuriem rakstiski vai elektroniski ir uzticēta konkrēta VTNP nodrošināšana¹³. Kopējais *de minimis* atbalsts vienam VTNP uzņēmumam katrā dalībvalstī trīs fiskālo gadu periodā nedrīkst pārsniegt 750 000 eiro.

¹² ES: [Saite](#)

¹³ ES: [Saite](#)

Visbeidzot, Komerccarbības atbalsta kontroles likums nosaka, ka Latvijas mērogā komerccarbības atbalsts ir aizliegts, izņemot gadījumus, kad atbalsta programma vai *ad-hoc* atbalsta projekts atbilst ES aktiem un tajos noteiktajām piemērojamām procedūrām, kuras izriet no Līguma par Eiropas Savienības darbību 108.panta 3. un 4.punkta, kā arī citām starptautisko tiesību normām¹⁴.

1.3. Atbalsta intensitāte

Periodā no 2014. gada līdz 2020. gadam energoefektivitātes projekti tika galvenokārt atbalstīti ar atbalsta veidiem, kurus nav vajadzīgs atmaksāt (grantu). Finanšu instrumentu atbalsta mehānismi tika izmantoti tikai 14% no ESIF, bet pārējais tika piešķirts bez vajadzības to atmaksāt¹⁵.

Atbalsta intensitāte nav universāli tipiska. Tā ir atkarīga no konkrētā atbalsta veida, piemērojamā regulējuma, mērķgrupas un finansējuma pieejamības. Intensitātes apjoms ir regulēts, kontekstuāls un mērķorientēts. ES regulās noteiktās likmes ir, piemēram, šādas:

- MVU inovāciju atbalsts – līdz 50–70%;
- reģionālais atbalsts – līdz 30–50% atkarībā no reģiona;
- vides projektiem – līdz 60–100%, ja ir sabiedriskais labums.

Publiskajā sektorā, piemēram, pašvaldību īstenotajos projektos vai VTNP sniegšanā, komerccarbības atbalsta regulējums ne vienmēr ir piemērojams. Tas attiecas uz gadījumiem, kad attiecīgā darbība nav uzskatāma par saimniecisku, proti – tā netiek veikta tirgus apstākļos vai ar mērķi gūt peļņu. Šādos gadījumos atbalsta intensitāte var sasniegt pat 100%, ja tiek nodrošināts sabiedriskais labums un netiek kropļota konkurence. Tas ir īpaši aktuāli, ja pakalpojums tiek sniegts vispārējas pieejamības interesēs un nav komerciāli pievilcīgs privātajiem tirgus dalībniekiem.

Tabula Nr. 2 apkopo dažādu projektu atbalsta intensitātes līmeņus un GBER noteiktos līmeņus. Tomēr ir jāņem vērā tas, ka minētā regula paredz arī dažādus izņēmumus un speciālus gadījumus, kuri nav atspoguļoti šajā tabulā.

¹⁴ Likumi.lv. Komerccarbības atbalsta kontroles likums: [Saite](#)

¹⁵ Fi-Compass: The potential for investment in energy efficiency through financial instruments in the European Union: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Atbalsta intensitāte katram identificētajam atbalsta veidam		
Veids	Piemērs no prakses vai limits no normatīvajiem aktiem	Piemērojamais atbalsta intensitātes diapazons
Aizdevumi	<ul style="list-style-type: none"> 50% no kopējā aizdevuma apmēra¹⁶ 70% no kopējā aizdevuma apmēra¹⁷ <i>De minimis</i> - aizdevums ir vismaz 50 % nodrošināts un nepārsniedz €1,5 miljonus uz 5 gadiem vai €750 000 uz 10 gadiem <i>De minimis</i> (VTNP) - aizdevums ir vismaz 50 % nodrošināts un nepārsniedz €3,75 miljonus uz 5 gadiem vai €1,875 miljonus uz 10 gadiem 	50-70% no kopējā aizņēmuma
Galvojumi	<ul style="list-style-type: none"> GBER - maksimums 80% no pamataizņēmuma apmēra GBER - pamataizņēmuma apmērs nepārsniedz €16,5 miljonus katram atbilstošam uzņēmumam <i>De minimis</i> un <i>de minimis</i> (VTNP) – maksimums 80% no pamataizņēmuma apmēra 	Maksimums 80% no pamataizņēmuma
Kvazi ieguldījums pamatkapitālā	<ul style="list-style-type: none"> GBER - jauns finansējums sastāda vismaz 50% no investīciju kārtas kopējā finansējuma GBER - investīcija nepārsniedz €16,5 miljonus katram atbilstošam uzņēmumam Maksimums 70% no kopējā ieguldījuma apmēra¹⁷ <i>De minimis</i> – ieguldījums nepārsniedz € 300 tūkstošus trīs gadu laikā <i>De minimis</i> (VTNP) – ieguldījums nepārsniedz € 750 tūkstošus trīs gadu laikā 	Maksimums 70% no kopējā ieguldījuma
Ieguldījums pamatkapitālā	<ul style="list-style-type: none"> GBER - jauns finansējums sastāda vismaz 50% no investīciju kārtas kopējā finansējuma GBER - investīcija nepārsniedz €16,5 miljonus katram atbilstošam uzņēmumam; GBER atbalsts energoefektivitātes projektiem: €10 miljoni; GBER atbalsts piesārņotu vietu attīrīšanai: €20 miljoni vienam uzņēmumam vienā ieguldījumu projektā¹⁸; GBER atbalsts CSA vai CAA tīklam: €20 miljoni vienam uzņēmumam vienā ieguldījumu projektā; GBER atbalsts energoinfrastrukturai: €50 miljoni vienam uzņēmumam vienā ieguldījumu projektā Maksimums 70% no kopējā ieguldījuma apmēra¹⁷ <i>De minimis</i> – ieguldījums nepārsniedz € 300 tūkstošus trīs gadu laikā <i>De minimis</i> (VTNP) – ieguldījums nepārsniedz € 750 tūkstošus trīs gadu laikā 	Maksimums 70% no kopējā ieguldījuma
Granti, subsīdijas, dotācijas	<ul style="list-style-type: none"> Zviedrija - 48%⁴⁶ Latvija - 50-70% (skatīt Tabulu Nr. 11) <i>De minimis</i> – nepārsniedz € 300 tūkstošus trīs gadu laikā <i>De minimis</i> (VTNP) – ieguldījums nepārsniedz € 750 tūkstošus trīs gadu laikā 	50%-70% no izmaksām
Nodokļu, nodevu atvieglojumi	n/d	n/d

¹⁶ Fi-Compass: 'TEPIX Business Restart' Action, Greece: [Saite](#)

¹⁷ Fi-Compass: Research and Innovation Funds in Italy - ERDF loan and equity financial instruments: [Saite](#)

¹⁸ EK, Komisijas regula (ES) Nr. 651/2014 (2014): [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Atbalsta intensitāte katram identificētajam atbalsta veidam		
Veids	Piemērs no prakses vai limits no normatīvajiem aktiem	Piemērojamais atbalsta intensitātes diapazons
Citi	<ul style="list-style-type: none"> • <i>De minimis</i> – nepārsniedz € 300 tūkstošus trīs gadu laikā • <i>De minimis</i> (VTNP) – nepārsniedz € 750 tūkstošus trīs gadu laikā 	n/d

Tabula Nr. 2 Atbalsta intensitāte katram identificētajam atbalsta veidam. Avots: EK, Fi-Compass^{16,17}. KPMG analīze.

GBER ir definēta “atbalsta koriģētā summa”, ar ko nosaka atbalsta maksimāli pieļaujamo summu lielam ieguldījumu projektam. Tā tiek piemērota, ja projekts ir liels no ieguldījumu perspektīvas (parasti definēts kā projekts ar attiecināmām izmaksām virs €50 miljoniem). Šī formula tiek izmantota, lai samazinātu atbalsta summu, jo lieliem projektiem ir ierobežojumi, lai novērstu pārmērīgu atbalstu. Tā tiek aprēķināta saskaņā ar šādu formulu:

$$\text{Atbalsta maksimālā summa} = R \times (A + 0,50 \times B + 0 \times C),$$

kur:

R – atbalsta maksimālā intensitāte, kas pieļaujama attiecīgajā teritorijā un noteikta apstiprinātā reģionālā atbalsta plānā, kurš ir spēkā atbalsta piešķiršanas dienā, izņemot palielināto atbalsta intensitāti, ko piemēro MVU;

A – attiecināmo izmaksu pirmie €50 miljoni,

B – attiecināmo izmaksu daļa, kas ir robežās no €50 miljoniem līdz €100 miljoniem,

C – attiecināmo izmaksu daļa, kas ir virs €100 miljoniem.

Lai gan ir būtiski atrunāt, ka šāda formula ir piemērojama lieliem ieguldījumu projektiem, jāņem vērā, ka EKII un Modernizācijas fonda aktivitātēs projekti ar tik lielām attiecināmajām izmaksām visticamāk netiks paredzēti.

1.4. ES daudzgadu budžets un alocētais finansējums

ES budžeta struktūru nosaka septiņu gadu daudzgadu budžeta shēma (*Multi-annual Financial Framework* – MFF), kas pēc dalībvalstu un Eiropas Parlamenta vienošanās nosaka maksimālos izdevumu griestus katrai politikas jomai. Pašreizējā periodā (2021–2027) daudzgadu budžets sastāda €1,2 triljonus (2020. gada cenās), un ir apvienots ar vienreizējo ekonomikas atveseļošanas instrumentu NextGenerationEU (€0,8 triljoni, 2020. gada cenās)¹⁹.

Finansējums tiek sadalīts septiņiem virzieniem - kohēzijai un vērtībām, dabas resursiem un videi, vienotajam tirgum un digitalizācijai, kaimiņattiecībām un ārējai pasaulei, publiskajai pārvaldei, migrācijai un robežu pārvaldībai, kā arī drošībai un aizsardzībai. Katru virzienu veido apakšvirzieni un konkrētas programmas jeb fondi - Eiropas

¹⁹ EK: The EU's 2021-2027 long-term Budget and NextGenerationEU: [Saite](#)

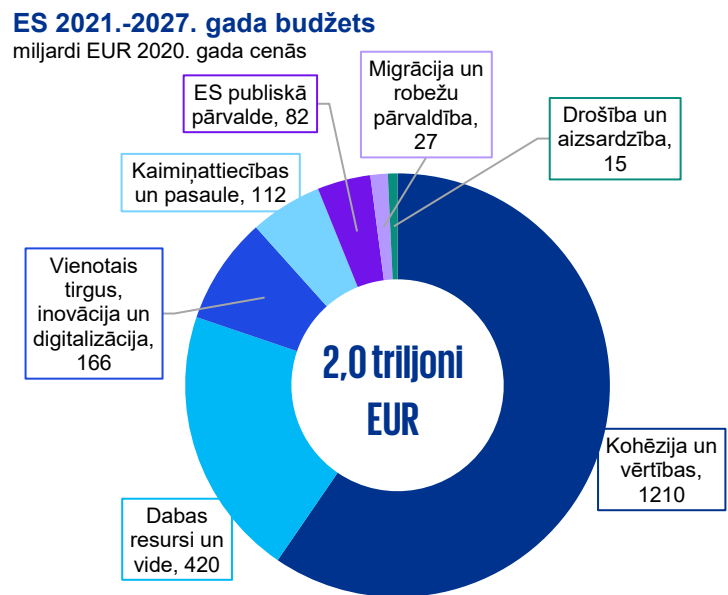
Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Reģionālās attīstības fonds, Horizon Europe, InvestEU, Connecting Europe Facility u. c., kurus īsteno vai nu dalībvalstis dalītājā pārvaldībā, vai arī EK.

Attēls Nr. 2 attēlo septiņus lielos budžeta alocešanas virzienus un tiem allocētās summas 2020. gada cenās periodam 2021.-2027. gads. Allocētās summas var laika gaitā mainīties un norādītie apjomi ir indikatīvi¹⁹.

Attēls Nr. 2: ES 2021.-2027. gada budžets. Avots: EK²⁰. KPMG analīze.

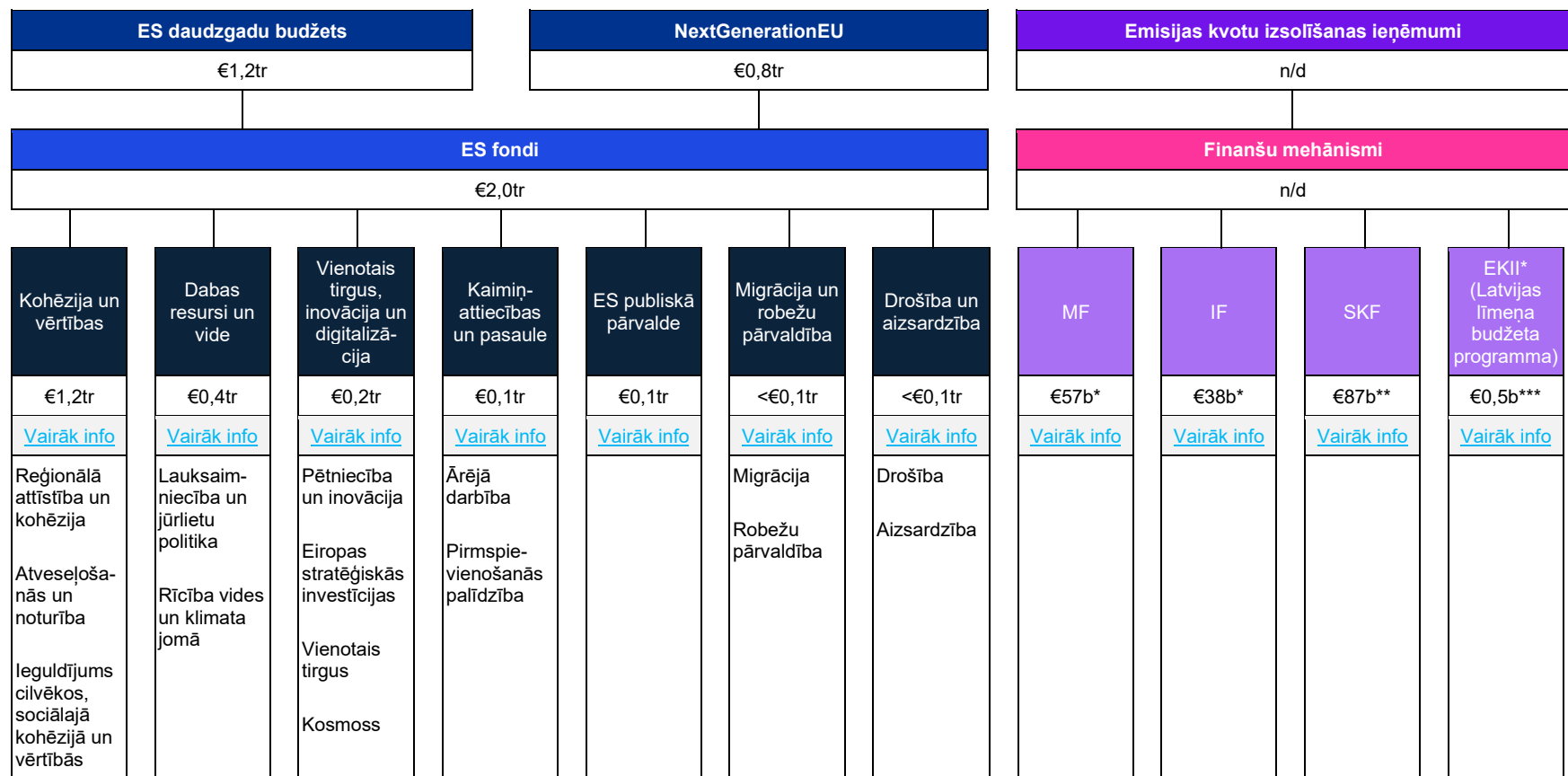
Paralēli ES 2021.-2027. gada budžetam MFF pastāv arī ārpusbudžeta instrumenti – MF, IF un SKF – ko finansē no ES ETS izsoļu ieņēmumiem.

Attēls Nr. 3 apskata šos fondus. Tie papildina ES pamata budžetu, ļaujot novirzīt ES ETS ieņēmumus zaļo tehnoloģiju, enerģētikas pārejas un SEG emisiju samazināšanas projektiem. Līdz ar nacionālajiem atbalsta pasākumiem, kas tiek finansēti no emisijas kvotu izsolīšanas rezultātā gūtajiem finanšu līdzekļiem, piemēram, Latvijas gadījumā – EKII veido savstarpēji sasaistītu instrumentu komplektu, kas ļauj ES un tās dalībvalstīm mērķtiecīgi investēt izaugsmes, klimata un noturības projektos, vienlaikus mazinot reģionālās atšķirības un stiprinot sabiedrības labklājību.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

* - izsoļu ieņēmumu nacionālā līmenī, indikatīvs apmērs;

** - indikatīvs apjoms, taču summa ir atkarīga no emisijas kvotas cenas;

*** - atbilstoši gūtajiem izsoļu ieņēmumiem nacionālā līmenī uz 2023. gada 31. decembri, neietverot izsoļu ieņēmumu prognozi turpmākajiem gadiem.

Attēls Nr. 3: ES 2021.-2027. gada budžeta finanšu instrumenti. Avots: KPMG analīze.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

1.4.1. Kohēzija²⁰ un vērtības

Šī virziena programmas ir veltītas ES dalībvalstu noturības un kohēzijas stiprināšanai. Finansējums palīdz samazināt reģionu nevienlīdzību un veicina teritoriālo attīstību. Papildus tam, ieguldot zaļajā un digitālajā pārveidē, jaunatnē, veselībā un ES vērtības aizsargājošās aktivitātēs, programmas veicina ES noturību pret šībrīža un nākotnes izaicinājumiem²⁰.

Tabula Nr. 3 attēlo šīs sadaļas apakšvirzienus un to finansējuma avotus, kas veido to budžetus. 5.1 nodaļā tiks aplūkots tādi fondi, kuru atbalsta programmas potenciāli iekļautu tādus atbalsta instrumentus, kas varētu sakrist ar EKII atbalstāmajām aktivitātēm (balstoties uz šo instrumentu mērķiem, raksturojumu un atbalsta veidiem).

Kohēzija un vērtības		
2020. gada cenas	ES kopā, €b	Latvijā, €b
Reģionālā attīstība un kohēzija		
Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF)	226	2
Kohēzijas fonds (KF)	48	1
Atvēršanas palīdzība kohēzijai un Eiropas teritorijām (REACT-EU)	51	<1
Atbalsts Kipras turku kopienai	<1	n/a
Reģionālā attīstība un kohēzija kopā	325	4
Atvēršana un noturība		
Atvēršanas un noturības mehānisms (ANM)	724	2
Tehniskā atbalsta instruments	<1	n/d
Eiropas aizsardzība pret viltošanu	<1	n/d
Savienības civilās aizsardzības mehānisms (rescEU)	3	n/d
ES - veselībai	6	n/d
Finansējums un tā atmaksa - NextGenerationEU	15	n/d
Citi, t.sk. decentralizēto aģentūru programmas	3	n/d
Atvēršana un noturība kopā	751	5
Ieguldījums cilvēkos, sociālajā kohēzijā un vērtībās		
Eiropas Sociālais fonds Plus (ESF+)	99	1
Erasmus+	27	n/d
Eiropas Solidaritātes korpuss	1	n/d
Radošā Eiropa	3	n/d
Programma "Pilsoni, vienlīdzība, tiesības un vērtības"	2	n/d
Tiesiskums	<1	n/d
Citi, t.sk. decentralizēto aģentūru programmas	3	n/d
Ieguldījums cilvēkos, sociālajā kohēzijā un vērtībās kopā	134	1
Marža*	<1	n/a
Kopā	1 210	>10

* - elastības mehānisms, kas nodrošina iespēju reaģēt uz neparedzētiem notikumiem vai mainīgām prioritātēm, nepārsniedzot daudzgažu finanšu shēmā noteiktos izdevumu griestus.

Tabula Nr. 3: ES finansējums kohēzijai un vērtībām 2021.-2027. gadam. Avots: EK²⁰. KPMG analīze.

²⁰ Kohēzijas politika – izlīdzināšanas, atšķirību samazināšanas, labākas saistības politika; Eiropas Savienības realizēts nostādņu un pasākumu kopums, lai izlīdzinātu valstu attīstības līmeni, tādējādi panākot lielāku vienotību un saistību veselumā. (Tezauris: [Saite](#))

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

1.4.2. Dabas resursi un vide

Šī virziena programmas ir veltītas ilgtspējīgai attīstībai lauksaimniecībā un jūras sektoros, kā arī klimatam, vides aizsardzībai, pārtikas drošībai un lauku reģionu attīstībai²⁰. Tabula Nr. 4 attēlo šīs sadaļas apakšvirzienus un to finansējuma avotus, kas veido to budžetus. 5.1 nodaļā tiks aplūkots tādi fondi, kuru atbalsta programmas potenciāli iekļautu tādus atbalsta instrumentus, kas varētu sakrist ar EKII atbalstāmajām aktivitātēm (balstoties uz šo instrumentu mērķiem, raksturojumu un atbalsta veidiem).

Dabas resursi un vide		
2020. gada cenas	ES kopā, €b	Latvijā, €b
Lauksaimniecība un jūrlietu politika		
Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds (ELGF)	291	2
Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA)	96	1
Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds	6	n/d
Citi, t.sk. decentralizēto aģentūru programmas	1	n/d
Lauksaimniecība un jūrlietu politika kopā	394	3
Rīcība vides un klimata jomā		
Vides un klimata pasākumu programma (LIFE)	5	n/d
Taisnīgas pārkārtošanās fonds (TPF)	19	<1
Citi, t.sk. decentralizēto aģentūru programmas	<1	n/d
Atveseļošana un noturība kopā	25	<1
Marža	1	n/a
Kopā	1 210	>3

Tabula Nr. 4: ES finansējums dabas resursiem un videi 2021.-2027. gadam. Avots: EK²⁰. KPMG analīze.

1.4.3. Vienotais tirgus, inovācija un digitalizācija

Šī virziena programmas ir veltītas pētniecībai un inovācijai, digitālajai transformācijai, stratēģiskajai infrastruktūrai un vienotā tirgus attīstībai. Šī virziena ietvaros plānots risināt tādas problēmas kā dekarbonizācija, demogrāfiskās pārmaiņas un uzņēmumu, īpaši MVU, konkurētspēju. Tabula Nr. 5 attēlo šīs sadaļas apakšvirzienus un to finansējuma avotus, kas veido to budžetus. 5.1 nodaļā tiks aplūkots tādi fondi, kuru atbalsta programmas potenciāli iekļautu tādus atbalsta instrumentus, kas varētu sakrist ar EKII atbalstāmajām aktivitātēm (balstoties uz šo instrumentu mērķiem, raksturojumu un atbalsta veidiem).

Vienotais tirgus, inovācija un digitalizācija		
2020. gada cenas	ES kopā, €b	Latvijā, €b
Pētniecība un inovācija		
Apvārsnis Eiropa	96	n/d
Euratom pētniecības un mācību programma	2	n/d
Starptautiskais eksperimentālais kodoltermiskais reaktors (ITER)	6	n/d
Citi, t.sk. decentralizēto aģentūru programmas	<1	n/d
Pētniecība un inovācija kopā	103	n/d
Eiropas stratēģiskās investīcijas		
InvestEU	10	n/d
Eiropas Infrastruktūras savienošanas instruments	21	n/d

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Vienotais tirgus, inovācija un digitalizācija		
2020. gada cenas	ES kopā, €b	Latvijā, €b
Digitālā Eiropa	8	n/d
Citi, t.sk. decentralizēto aģentūru programmas	1	n/d
Eiropas stratēģiskās investīcijas kopā	40	n/d
Vienotais tirgus		
Vienotā tirgus programma	4	n/d
ES krāpšanas apkarošanas programma	<1	n/d
Sadarbība nodokļu jomā (FISCALIS)	<1	n/d
Sadarbība muitas jomā (CUSTOMS)	1	n/d
Citi, t.sk. decentralizēto aģentūru programmas	1	n/d
Vienotais tirgus kopā	7	n/d
Kosmos		
Eiropas kosmosa programma	15	n/d
Citi, t.sk. decentralizēto aģentūru programmas	<1	n/d
Kosmos kopā	15	n/d
Marža	<1	n/a
Kopā	166	n/d

Tabula Nr. 5: ES finansējums vienotajam tirgum, inovācijai un digitalizācijai 2021.-2027. gadam. Avots: EK²⁰. KPMG analīze.

1.4.4. Kaimiņattiecības un pasaule

Šī virziena programmas ir veltītas ES sociālekonomiskās ietekmes pastiprināšanai kaimiņvalstīs, attīstības valstīs un pārējā pasaulē, tai skaitā atbalsts valstīm, kas gatavojas iestāties ES20.

Tabula Nr. 6 attēlo šīs sadaļas apakšvirzienus un to finansējuma avotus, kas veido to budžetus.

Kaimiņattiecības un pasaule		
2020. gada cenas	ES kopā, €b	Latvijā, €b
Ārējā darbība		
Eiropa pasaulē	81	n/d
Humānā palīdzība	12	n/d
Kopējā ārpolitika un drošības politika	3	n/d
Aizjūras zemes un teritorijas	1	n/d
Citi, t.sk. decentralizēto aģentūru programmas	2	n/d
Ārējā darbība kopā	97*	n/d
Pirmspievienošanās palīdzība		
Pirmspievienošanās palīdzība	14	n/d
Pirmspievienošanās palīdzība kopā	14	n/d
Marža	1	n/a
Kopā	112	n/d

* Kopējās summas var atšķirties no pozīciju summas noapaļošanas dēļ.

Tabula Nr. 6: ES finansējums kaimiņvalstīm un pasaulei 2021.-2027. gadam. Avots: EK²⁰. KPMG analīze.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

1.4.5. ES publiskā pārvalde

Šī virziena programmas ir veltītas visu ES institūciju administratīvajiem izdevumiem, kā arī pensionēto ES amatpersonu pensijām²⁰. Tabula Nr. 7 attēlo šīs sadaļas apakšvirzienus un to finansējuma avotus, kas veido to finansējuma avotus, kas veido to budžetus.

ES publiskā pārvalde		
2020. gada cenas	ES kopā, €b	Latvijā, €b
Eiropas skolas un pensijas	19	n/d
Institūciju administratīvās izmaksas	63	n/d
Kopā	82	n/d

Tabula Nr. 7: ES finansējums ES publiskajai pārvaldei 2021.-2027. gadam. Avots: EK²⁰. KPMG analīze.

1.4.6. Drošība un aizsardzība

Drošības un aizsardzības virziena budžets veltīts Eiropas pilsoņu drošībai, Eiropas aizsardzības spēju stiprināšanai un nepieciešamo instrumentu nodrošināšanai, lai reaģētu uz iekšējās un ārējās drošības izaicinājumiem, uz kuriem dalībvalstis nevar atbildēt vienas pašas. Tabula Nr. 8 attēlo šīs sadaļas apakšvirzienus un tos veidojošos fondus un atbalsta programmas.

Drošība un aizsardzība		
2020. gada cenas	ES kopā, €b	Latvijā, €b
Drošība		
Iekšējās drošības fonds	2	n/d
Kodoliekārtu dezekspluatācija (Lietuva)	1	n/d
Kodoldrošums un kodolobjektu dezekspluatācija	1	n/d
Citi, t.sk. decentralizēto aģentūru programmas	1	n/d
Drošība kopā	5	n/d
Aizsardzība		
Eiropas Aizsardzības fonds	8	n/d
Militārā mobilitāte	2	n/d
Aizsardzība kopā	10	n/d
Marža	<1	n/d
Kopā	15	n/d

Tabula Nr. 8: ES finansējums drošībai un aizsardzībai 2021.-2027. gadam. Avots: EK²⁰. KPMG analīze.

1.4.7. Modernizācijas fonds

MF ir ES finanšu instruments, kas paredzēts oglekļa mazietilpīgu ieguldījumu atbalstam, īpašu uzmanību pievēršot enerģijas pārvades un sadales tīklu modernizācijai un energoefektivitātes paaugstināšanai. Finansējums ir pieejams dalībvalstīm, kuru iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju nepārsniedza noteiktos ES vidējos sliekšņus (Bulgārijai, Čehijai, Horvātijai, Igaunijai, Latvijai, Lietuvai, Polijai, Ungārijai, Rumānijai un Slovākijai, bet kopš 2024. gada arī Grieķijai, Portugālei un Slovēnijai). MF resursi veidojas, izsolot kopumā vairāk nekā 438 miljonus emisijas kvotu - 2 % no kopējā

ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas apjoma 2021.-2030. gadā un papildu 2,5 % periodā no 2024. gada²¹.

Fonda darbību pārrauga EK un Eiropas Investīciju banka (turpmāk - EIB) sadarbībā ar Investīciju komiteju, kurā pārstāvētas gan saņēmējvalstis, gan trīs citas dalībvalstis ar augstākiem ienākumiem, kuras nesaņem MF ietvaros pieejamo finansējumu. Saņēmējvalstis iesniedz investīciju priekšlikumus, ko vispirms tehniski un finansiāli izvērtē EIB; neprioritārie projekti tiek papildu izskatīti Investīciju komitejā. 80% no līdzekļiem, kas gūti izsolot 2% emisijas kvotu daļu un 90% no līdzekļiem, kas gūti izsolot 2,5% emisijas kvotu daļu jānovirza prioritārām investīcijām: AE, energoefektivitāte, enerģijas uzglabāšana, tīklu modernizācija, taisnīga pāreja oglekļatkarīgajos reģionos un enerģētiskās nabadzības mazināšana mājsaimniecībās²¹.

1.4.8. Inovāciju fonds

IF ir viens no lielākajiem pasaules finanšu instrumentiem jaunu, nulles oglekļa emisiju tehnoloģiju ieviešanai, kura mērķis ir paātrināt ES rūpniecības dekarbonizāciju un virzīt to uz klimatneitralitāti, vienlaikus stiprinot konkurētspēju un tehnoloģisko līderību. Fonda līdzekļi (~38 miljardi € līdz 2030. g., pie emisijas kvotu cenas 75 €/t CO₂) tiek gūti, izsolot aptuveni 530 milj. emisijas kvotu ES ETS ietvaros, un tie pieejami ES dalībvalstīm, kā arī Norvēģijai, Lihtenšteinai un Islandei²².

Finansējums koncentrēts uz ļoti inovatīviem un pietiekami nobriedušiem "flagship" projektiem, kas spēj būtiski samazināt CO₂ emisijas energoietilpīgajās nozarēs un pāri nozaru robežām. Atbalstāmo tematiku lokā ietilpst zema oglekļa emisiju tehnoloģijas un produkti, CCU/CCS risinājumi, AE ražošana, enerģijas uzkrāšana, ēku sektora emisiju samazināšana un bezemisiju mobilitāte. Grantos piešķirtā intensitāte sasniedz līdz 60% no attiecināmajām izmaksām (projektu konkursos) vai līdz 100 % konkurējošās solīšanas izsoļu gadījumā, parasti sedzot kapitāla un darbības izmaksas (atņemot ieņēmumus pirmajos desmit darbības gados)²².

Finansējuma piešķiršana notiek periodiskos projektu uzsaukumos un izsolēs, kur pretendentu iesniegumi tiek izvērtēti pēc SEG samazināšanas potenciāla, inovācijas pakāpes, projekta gatavības un izmaksu efektivitātes. Šādi fonds sekmē Eiropas Zaļā kursa mērķu sasniegšanu un Parīzes nolīguma saistību izpildi, dodot uzņēmumiem un konsorcijiem iespēju attīstīt un ieviest revolucionāras, oglekļa mazietilpīgas tehnoloģijas, kas nodrošinās ilgtspējīgu ekonomikas transformāciju visā Eiropā²².

1.4.9. Migrācija un robežu pārvaldība

Šī virziena programmas ir veltītas ar migrāciju un ES ārējo robežu pārvaldību saistītu problēmu risināšanai²⁰.

²¹ EKII, Modernizācijas fonds: [Saite](#)

²² KEM, Inovāciju fonds: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Tabula Nr. 9 attēlo šīs sadaļas apakšvirzienus un to finansējuma avotus, kas veido to budžetus.

Migrācija un robežu pārvaldība		
2020. gada cenas	ES kopā, €b	Latvijā, €b
Migrācija		
Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds	10	n/d
Citi, t.sk. decentralizēto aģentūru programmas	1	n/d
Migrācija kopā	11	n/d
Robežu pārvaldība		
Integrētās robežu pārvaldības fonds	7	n/d
Citi, t.sk. decentralizēto aģentūru programmas	8	n/d
Robežu pārvaldība kopā	16*	n/d
Marža	<1	n/a
Kopā	27	n/d

* Kopējās summas var atšķirties no pozīciju summas noapaļošanas dēļ.

Tabula Nr. 9: ES finansējums migrācijai un robežu pārvaldībai 2021.-2027. gadam. Avots: EK²⁰. KPMG analīze.

1.4.10. Sociālais klimata fonds

SKF ir ES regulēts mehānisms (Regula 2023/955), kas paredzēts tam, lai no 2027. gada mazinātu jaunās ETS2 sistēmas sociālo ietekmi - fosilā kurināmā izmaksu pieaugumu ēku apkurei un transportam. Fonds mērķēts uz mazaizsargātām māsaimniecībām, mazaizsargātiem transporta lietotājiem un mazaizsargātiem mikrouzņēmumiem, jo tie visbiežāk cieš no enerģētiskās vai transporta nabadzības.

1.4.11. Latvijai iedalītais apmērs

Attēls Nr. 4 un Attēls Nr. 5 parāda Latvijai atvēlētos līdzekļus no lielākajiem ES fondiem 2021.–2027. gada plānošanas periodā, kā arī EKII, īpaši izceļot klimata pasākumus. No kopējā €9 879 milj. finansējuma, €4 179 milj. paredzēti klimata pasākumiem.

Procentuāli vislielākais ieguldījums klimata pasākumiem ir no TPF, kur 100% jeb €191 milj. novirzīti pārejai uz klimatneitralitāti²³. KLP atvēlējusi 48%²⁴, ANM – 37%²⁵. KF – 32%, bet ERAF – 30%²³. ESF+ netika identificēta daļa, kas paredzēta tieši klimata pasākumiem.

²³ ES, Plānotās atlases: [Saite](#)

²⁴ Zemkopības ministrija, Apstiprināts Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas Stratēģiskais plāns 2023.-2027. gadam (2023): [Saite](#)

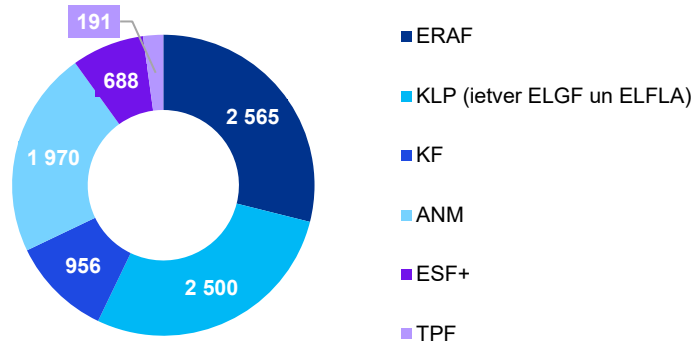
²⁵ Eiropas Komisija, Atvēršanas un noturības mehānisms: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

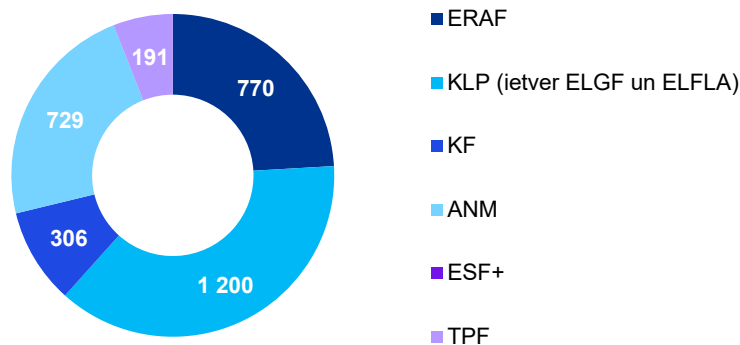
2025. gada 22. decembris

Latvijas apmērs fondos un atbalsta instrumentos, m€

Attēls Nr. 4: Latvijai iedalītais apmērs ES fondos plānošanas periodā 2021-2027. Avots: Iepriekš pētījumā izmantoti avoti, IZP²⁶, LADP²⁷, LAD²⁸, EK^{24,29}, ES²³, Zemkopības ministrija²⁴, KPMG analīze.

Atvēlētais apmērs klimata pasākumiem, m€

Attēls Nr. 5: Klimata pasākumiem novirzītais apjoms plānošanas periodā 2021-2027. Latvijā. Avots: Iepriekš pētījumā izmantoti avoti, IZP³⁰, LADP³¹, LAD³², EK^{24,33}, ES²³, Zemkopības ministrija²⁴, KPMG analīze.

Atsevišķi var tik aplūkoti ar SKF, MF un EKII pieejamais finansējums, kuri gandrīz pilnībā tiek novirzīti klimata pasākumiem. SKF tie būtu 617 m€ (no kuriem 2% ir paredzēti administratīvo funkciju nodrošināšanai), MF 72 m€ (viss atvēlēts pasākumiem) un EKII 489 m€ (no kuriem daļa paredzēta EKII un MF administratīvo funkciju nodrošināšanai)³⁴. EKII norādītais finansējums ir VK revīzijā identificētais neizmantotais finansējums uz 2023. gadu³⁵, proti, jāņem vērā, ka vērtība ir provizoriska, jo laika periodā, kopš revīzijas publicēšanas ir gan ienākuši ieņēmumi, gan lietots finansējums.

²⁶ IZP. Apvārsnis Eiropa: [Saite](#)

²⁷ LADP. ERAF, KF, ESF+, ANM, TPF līdzfinansētie projekti: [Saite](#)

²⁸ LAD. Lauku atbalsta dienesta maksājumu saņēmēji: [Saite](#)

²⁹ European Commission, European Regional Development Fund: [Saite](#)

³⁰ IZP. Apvārsnis Eiropa: [Saite](#)

³¹ LADP. ERAF, KF, ESF+, ANM, TPF līdzfinansētie projekti: [Saite](#)

³² LAD. Lauku atbalsta dienesta maksājumu saņēmēji: [Saite](#)

³³ European Commission, European Regional Development Fund: [Saite](#)

³⁴ Valsts kanceleja; Par izsoļu ieņēmumu izmantošanu 2023. gadā (2024): [Saite](#)

³⁵ VK, Vai Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi tiek plānoti izmaksu efektīvā veidā? (2024): [Saite](#)

2. Par EKII

Klimata pārmaiņas ir viens no nopietnākajiem izaicinājumiem, ar ko saskaras mūsdienu sabiedrība. Pieaugošā SEG koncentrācija atmosfērā izraisa globālo temperatūras paaugstināšanos, kas savukārt veicina ekstremālus laikapstākļus, jūras līmeņa celšanos un bioloģiskās daudzveidības zudumu. Šīs pārmaiņas ietekmē ne tikai vidi, bet arī ekonomiku, sabiedrības veselību un drošību.

EKII mērķi uzskaitīti 2.2. apakšnodaļā.

EKII ir būtisks instruments Latvijas klimata politikas īstenošanā, jo tas ļauj mērķtiecīgi izmantot finanšu līdzekļus SEG emisiju samazināšanai dažādās nozarēs. Šādas atbalsta programmas ļauj koncentrēt publiskos resursus uz ilgtspējīgiem risinājumiem un palīdz nodrošināt pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku, vienlaikus stiprinot valsts konkurētspēju un iedzīvotāju labklājību.

Nemot vērā ES ETS juridisko ietvaru, sagaidāms, ka jaunu atbalsta programmu izstrāde un ieviešana turpināsies vismaz līdz 2030. gadam. Līdz 2022. gada beigām par EKII administrēšanu Latvijā atbildīga bija Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, taču atbilstoši 2022. gada 23. decembra MK rīkojumam Nr. 968 "Par Ekonomikas ministrijas un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas reorganizāciju un KEM izveidošanu"³⁶ KEM pārņēma klimata politiku un kopš 2023.gada ir atbildīga par EKII. Saskaņā ar "Atsevišķu pārvaldes uzdevumu deleģēšanas līgums"³⁷ starp KEM un VIF atsevišķu EKII administrēšanas funkciju veikšana ir deleģēta VIF, nodrošinot EKII atklāto projektu konkursu organizēšanu, vērtēšanu un uzraudzību³⁸.

2.1. Kas ir EKII?

EKII ir Latvijas Republikas valsts budžeta programma. Programmu finansē no valstij piederošo emisijas kvotu izsolīšanas ES ETS ietvaros³⁹. EKII darbību reglamentē spēkā esošie tiesību akti, t.sk. Klimatnoturības un ekonomiskās ilgtspējas likums un MK 2012. gada 25. septembra noteikumi Nr. 657 „Latvijai piešķirto emisijas kvotu izsolīšanas kārtība”, kuros noteikta Latvijai piešķirto ES ETS izsolīšanas kārtība.

Attēls Nr. 6 vizualizē, kā tiek iegūts EKII pieejamais finansējums. Latvijā finanšu līdzekļus, kas iegūti, izsolot emisijas kvotas, ieskaita Valsts kasē atvērtajā valsts pamatbudžeta ieņēmumu kontā atbilstoši valsts budžeta ieņēmumu klasifikācijai¹. Izsoļu ieņēmumus izmanto Klimatnoturības un ekonomiskās ilgtspējas likumā minētajiem mērķiem, organizējot projektu iesniegumu konkursus atbilstoši esošajai "Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības stratēģijai"⁴⁰, kā arī administratīvo izdevumu segšanai, pētījumu finansēšanai, dalībai ES ETS u.c. Ja EKII finansējums likumā noteiktajiem mērķiem tiek piešķirts, organizējot projektu iesniegumu konkursus, MK izdod atklāto

³⁶ Likumi.lv, "Par Ekonomikas ministrijas un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas reorganizāciju un Klimata un enerģētikas ministrijas izveidošanu" (2022): [Saite](#)

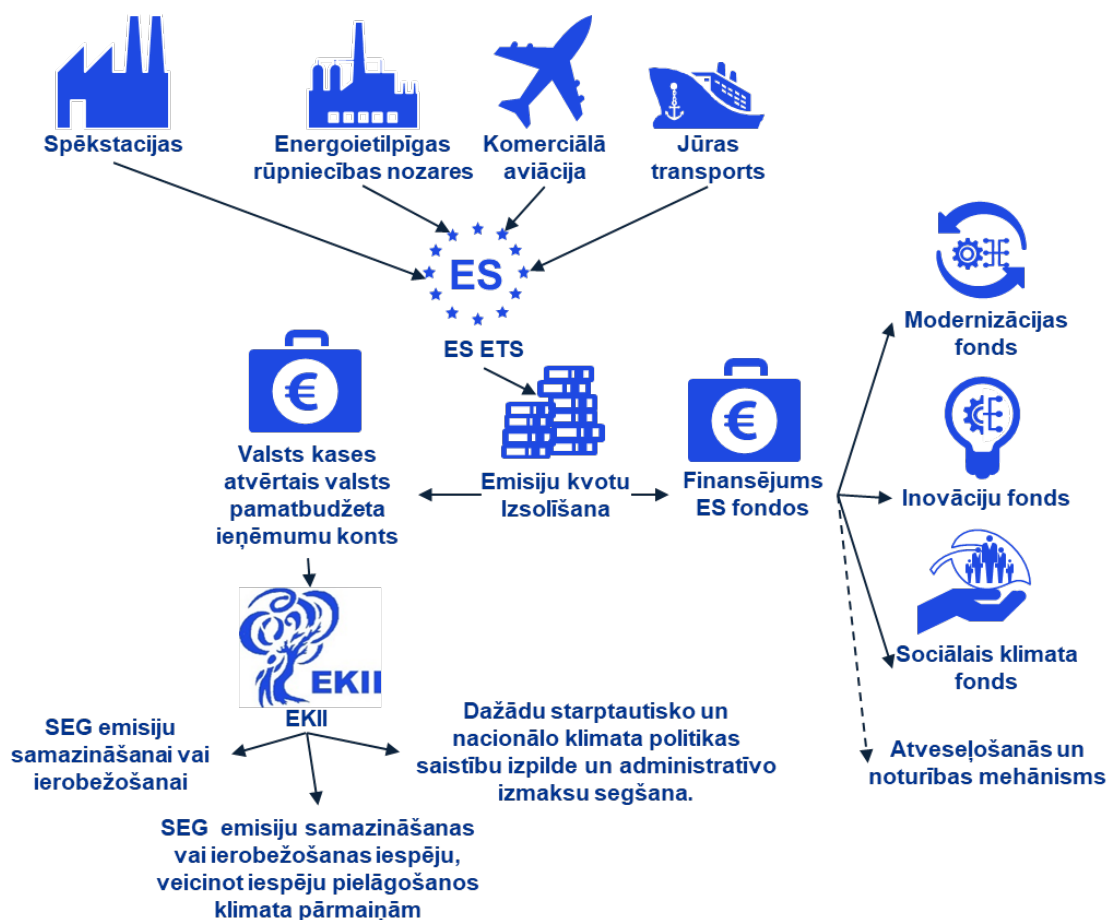
³⁷ VIF, Atsevišķu pārvaldes uzdevumu deleģēšanas līgums Nr. PL/2025/33/KEM: [Saite](#)

³⁸ SIA "Vides investīciju fonds" 2024. gada pārskats (2025): [Saite](#)

³⁹ EK, Komisijas deleģētā regula (ES) 2025/927 (2025): [Saite](#)

⁴⁰ VARAM, Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības stratēģija (2021): [Saite](#)

projektu iesniegumu konkursu nolikumus, kuros nosaka projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijus, projektu iesniegumu iesniegšanas, izskatīšanas, apstiprināšanas un finansējuma piešķiršanas kārtību, kā arī projektu īstenošanas, pārskatu iesniegšanas un pārbaudes kārtību¹. Finansējums līdz šim ticis novirzīts tādiem pasākumiem kā ēku energoefektivitātes uzlabošana, AER tehnoloģiju ieviešana, inovatīvi zema oglekļa risinājumi, zema un bezemisiju transporta attīstība, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumiem.

Attēls Nr. 6: EKII finansējuma veidošanās un sadale Latvijā. KPMG analīze.

Latvijā līdz šim nav izstrādāta visaptveroša metodika, kas ļautu novērtēt klimata finanšu instrumentu, tostarp EKII, ietvaros finansēto pasākumu izmaksu efektivitāti. Valsts kontrole savā lietderības revīzijas ziņojumā³⁵ ir norādījusi uz nepieciešamību nodrošināt, ka EKII līdzekļi tiek izmantoti efektīvi, lai panāktu maksimālu siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumu. EKII līdzekļi Latvijai ir pieejami kopš 2012. gada, un līdz 2024. gada sākumam šī instrumenta ietvaros ir saņemti 489 miljoni eiro, no kuriem izlietoti 169 miljoni eiro. Pašlaik trūkst vienotas pieejas dažādu pasākumu izmaksu efektivitātes izvērtēšanai, kas apgrūtina stratēģisku lēmumu pieņemšanu par līdzekļu sadali.

Ņemot vērā minēto, KEM ir uzsākusi emisijas kvotu izsoļu ieņēmumu izmantošanas stratēģijas līdz 2030. gadam izstrādi. Šīs stratēģijas ietvaros ir būtiski iekļaut informāciju

par prioritārajiem klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumiem, balstoties uz to potenciālo ietekmi un izmaksu efektivitāti, lai nodrošinātu ilgtspējīgu un mērķtiecīgu EKII līdzekļu izmantošanu.

2.2. EKII mērķi

EKII mērķis ir mazināt klimata pārmaiņas un nodrošināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, pildot šādus Klimatnoturības un ekonomiskās ilgtspējas likumā noteiktus mērķus¹:

1. SEG emisiju samazināšanai vai ierobežošanai, lai pielāgotos klimata pārmaiņām, arī tādu projektu un finanšu instrumentu finansēšanai, kuru mērķis ir:
 - veicināt zemu emisiju vai gandrīz nulles enerģijas ēku būvniecību, ēku atjaunošanu vai pārbūvi, kā arī paaugstināt tehnoloģisko iekārtu, rūpniecisko procesu un elektroapgādes un individuālās siltumapgādes un CSA un CAA sistēmu energoefektivitāti,
 - īstenot pasākumus, lai pārietu uz zemu un nulles SEG emisiju transportlīdzekļu un sabiedriskā transporta plašāku izmantošanu, kā arī sekmētu uzlādes un uzpildes infrastruktūras attīstību,
 - paplašināt AER izmantošanu, kā arī veicināt jau esošās AE ražošanas jaudu ilgtspējas nodrošināšanu un citu tehnoloģiju attīstību, kuras sekmē klimata un enerģētikas mērķu sasniegšanu,
 - veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām,
 - veicināt oglekļa dioksīda piesaisti mežsaimniecībā, zemes izmantošanā un zemes izmantošanas maiņā, tostarp palielinot bioloģiskajai daudzveidībai labvēlīgu apmežošanu un mežu atjaunošanu,
 - veicināt oglekļa dioksīda uztveršanu, transportēšanu, uzglabāšanu, ģeoloģisko noglabāšanu videi drošā veidā un uztvertā oglekļa dioksīda izmantošanu;
2. SEG emisiju samazināšanas vai ierobežošanas iespēju, kā arī iespēju pielāgoties klimata pārmaiņām palielināšanai, arī tādu projektu un finanšu instrumentu finansēšanai, kuru mērķis ir:
 - izstrādāt klimata tehnoloģijas un risinājumus, kas paaugstina energoefektivitāti, nodrošina AER izmantošanu, SEG emisiju samazināšanu tehnoloģiskajos procesos vai pielāgošanos klimata pārmaiņām,
 - atbalstīt pētniecību nozarēs, uz kurām attiecas ETS,
 - īstenot klimata politikas pasākumus, kas vērsti uz SEG emisiju samazināšanu un pielāgošanos klimata pārmaiņām, kā arī sagatavot integrēšanai dažādās nozarēs nepieciešamos pētījumus,
 - īstenot izglītojošus pasākumus, kas uzlabo sabiedrības izpratni un zināšanas par klimata pārmaiņām, lai mazinātu un nodrošinātu pielāgošanos klimata pārmaiņām, un veicina patērētāju paradumu maiņu, kā arī sekmē oglekļa mazietilpīgas ekonomikas attīstību Latvijā,

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

- sekmēt darbaspēka pārkvalificēšanos un pārorientēšanos, lai veicinātu taisnīgu pāreju uz oglekļa mazietilpīgu ekonomiku un virzību uz klimatneitralitāti,
 - sniegt finansiālu atbalstu mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem energoefektivitātes palielināšanai ēku sektorā, kā arī transporta galalietotājiem ar zemiem un vidējiem ienākumiem;
3. Latvijas Republikas dalībai ES ETS, kā arī emisijas kvotu izsolīšanas procesa nodrošināšanas administratīvo izmaksu un KEM administratīvo izmaksu segšanai;
 4. MF īstenošanas un pārvaldības izdevumu segšanai;
 5. EKII īstenošanas un pārvaldības izdevumu segšanai;
 6. finansiālas kompensācijas nodrošināšanai degvielas un kurināmā galapatērētājiem, ja degvielas un kurināmā operatoram nav bijis iespējams izvairīties no SEG emisiju dubultās uzskaites un ir nodotas emisijas kvotas par SEG emisijām no darbībām, kuras minētas likuma "Par piesārņojumu" 2. pielikuma I sadaļā vai nav ietvertas likuma "Par piesārņojumu" 2. pielikuma IV sadaļas 1. punktā;
 7. klimata pasākumu finansēšanai attīstības valstīs un valstīs ar pārejas ekonomiku, kuras ratificējušas Parīzes nolīgumu, atbilstoši Ministru kabineta lēmumam;
 8. iemaksu veikšanai ar klimatu saistītās starptautiskās organizācijās atbilstoši Ministru kabineta lēmumam;
 9. Klimata konvencijas un tās Kioto protokola, Parīzes nolīguma saistību, kā arī citu starptautisko saistību izpildei SEG emisiju samazināšanas jomā un pielāgošanās klimata pārmaiņām jomā..

EKII atbalsta pasākumus, kas veicina ilgtspējīgu attīstību, energoefektivitāti, AER izmantošanu un klimatnoturības stiprināšanu. Attēls Nr. 7 ilustrē pasākumu un aktivitāšu virzienus, kurus atbalsta EKII. Finansējums EKII ietvaros tiek piešķirts tikai projektiem un iniciatīvām, kuru mērķi atbilst EKII noteiktajiem atbalsta virzieniem un prioritātēm. Šāda pieeja nodrošina efektīvu līdzekļu izmantošanu, lai sasniegtu konkrētus klimata politikas rezultātus.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Attēls Nr. 7: Aktivitātes, kuras atbalstāmas EKII ietvaros. Avots: KEM, KPMG analīze.

2.3. Esošās un īstenotās EKII atbalsta programmas

Tabula Nr. 10 apkopo līdz 2025. gada aprīlim EKII ietvaros apstiprinātās deviņas atbalsta programmas. Lielākoties tās ir orientētas uz publiskā sektora ēku atjaunošanu un energoefektivitātes uzlabošanu (52% no konkursu kopējā finansējuma). Izņēmumi ir EKII-5, kurā finansējumu varēja saņemt komersanti (gala saņēmēji - fiziskas personas), kā arī EKII-6 konkurss, kur pretendēt uz finansējumu var fiziskas personas, biedrības un nodibinājumi.

EKII projektu konkursi un to mērķi		
Konkursa Nr.	Konkursa nosaukums	Konkursa mērķis
EKII-1	SEG emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos	CO ₂ emisiju samazināšana, veicot valsts nozīmes aizsargājamo arhitektūras pieminekļu pārbūvi, atjaunošanu vai vienkāršoto fasādes atjaunošanu.
EKII-2	SEG emisiju samazināšana - zema enerģijas patēriņa ēkās	CO ₂ emisiju samazināšana, veicot jaunu zema enerģijas patēriņa ēku būvniecību, kā arī esošu ēku pārbūvi vai atjaunošanu par zema enerģijas patēriņa ēkām.
EKII-3	SEG emisiju samazināšana ar viedajām pilsētvides tehnoloģijām	leviest ar demonstrēt viedās pilsētvides tehnoloģijas, kas samazina SEG emisijas.
EKII-4	SEG emisiju samazināšana, attīstot enerģētiski pašpietiekamu ēku būvniecību	Potenciālo SEG emisiju ierobežošana, atbalstot jaunu un ilgtspējīgu zema enerģijas patēriņa enerģētiski pašpietiekamu ēku būvniecību un nodrošinot oglekļa mazietilpīgai attīstībai nepieciešamo tehnoloģiju demonstrēšanu un popularizēšanu Latvijā.
EKII-5	SEG emisijas samazināšana transporta sektorā - atbalsts bezemisiju un mazemisiju transportlīdzekļu iegādei	Veicināt SEG emisiju samazināšanu, atbalstot tādu transportlīdzekļu ieviešanu Latvijā, kuri pēc savas konstrukcijas par vienīgo mehānisko dzinējspēku izmanto enerģiju no transportlīdzeklī glabātās elektroenerģijas un kuru SEG emisijas ir 0 g CO ₂ ekv./km vai par mehānisko dzinējspēku izmanto enerģiju no transportlīdzeklī glabātās elektroenerģijas un tai pat laikā tam ir uzstādīts iekšdedzes dzinējs, un kopējās SEG emisijas ir līdz 50g CO ₂ ekv./km.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

EKII projektu konkursi un to mērķi		
Konkursa Nr.	Konkursa nosaukums	Konkursa mērķis
EKII-6	SEG emisiju samazināšana mājāsaimniecībās - atbalsts AER izmantošanai	Samazināt CO ₂ emisijas mājāsaimniecībās, atbalstot siltumenerģijas vai elektroenerģijas ražošanas iekārtu iegādi, lai nodrošinātu siltumenerģijas vai elektroenerģijas ražošanu un piegādi mājāsaimniecības vajadzībām, vai mājāsaimniecību pieslēgumu izveidošanu centralizētajai siltumapgādes sistēmai.
EKII-7	SEG emisiju samazināšana pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā	SEG emisiju samazināšana un energoefektivitātes uzlabošana pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā, izmantojot tādas tehnoloģijas un videi draudzīgus paņēmienus, kas ļauj samazināt esošo elektroenerģijas patēriņu.
EKII-8	SEG emisiju samazināšana Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un pašvaldību policijas institūciju ēkās	SEG emisiju samazināšana un energoefektivitātes uzlabošana, veicot Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Latvijas Republikas pašvaldību policijas institūciju tīrā, valdījumā vai lietošanā esošo ēku pārbūvi vai atjaunošanu.
EKII-9	Sabiedrības izpratnes veicināšana par klimata neitralitātes un klimata noturības nozīmi un iespējām	Veicināt sabiedrības izpratni par klimata neitralitātes un klimata noturības nozīmi, sekmējot un popularizējot klimatam draudzīgu rīcību un demonstrējot sabiedrībai labās prakses piemērus.

Piezīme: EKII-1 un EKII-3 konkursi ir notikuši divās kārtās

Tabula Nr. 10: EKII projektu konkursi un to mērķi. Avots: EKII⁴¹, KPMG analīze.

Visos EKII projektu konkursos atbalsts ir sniegts dotācijas jeb granta veidā. Tabula Nr. 11 apkopo detalizētāku informāciju par konkursu ietvaros pieejamo finansējumu un to ietvaros apstiprinātajiem un īstenotajiem projektiem.

Visos EKII projektu konkursos ir noteikta prasība veikt projektu rezultātu monitoringu pēc projekta īstenošanas, lai noteiktu, vai plānotie rezultāti ir sasniegti. Monitoringa pārskatā iekļaujamā informācija atkarīga no konkursa tvēruma fokusējoties uz plānoto CO₂ emisiju samazinājumu salīdzinājumā ar situāciju, ja pasākums netiktu īstenots.

2025. gada 1. jūlijā tika uzsākta EKII-9 iesniegumu pieņemšana un 2025. gada decembrī noslēdzās to vērtēšana, kā arī tika uzsākta līgumu slēgšana. Tabulā ir sniegti dati uz 2025. gada 17. decembri (jāņem vērā, ka informācija līdz tiek noslēgti visi līgumi var būt mainīga).

⁴¹ EKKI, Konkursi: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Eksistējošo EKII konkursu pārskats										
Konkursa Nr.	Sākotējais EKII budžets, m€	Pieprasītais EKII finansējums, m€	Piešķirtais EKII finansējums, m€	Kopējās aktivitāžu izmaksas, m€	Vidējā finansējuma intensitāte	Projektu iesniegumu skaits	Realizēto projektu skaits	Plānotais CO ₂ samazinājums, tonnas gadā	Konkursa iesniegumu pieņemšanas statuss*	
EKII-1	9	5	9	16	64%	19	8	439	Noslēdzies	
EKII-1.1	35	33	22	31	70%	9	5	180	Noslēdzies	
EKII-2	23	29	23	47	56%	12	7	573	Noslēdzies	
EKII-3	8	11	6	10	64%	30	15	560	Noslēdzies	
EKII-3.1	6	5	4	6	63%	31	29	476	Noslēdzies	
EKII-4	10	21	10	18	50%	5	2	29	Noslēdzies	
EKII-5	30	25	30	239	n/d	7 042	6 432	7 803	Noslēdzies	
EKII-6	85	55	52	122	56%	14 879	13 993	20 686	Aktīvs	
EKII-7	10	10	7	11	62%	35	25	1 034	Noslēdzies	
EKII-8	20	6	5	7	67%	9	7	54	Noslēdzies	
EKII-9	2	3	1	2	88%	44	21	0	Noslēdzies	

n/d - Nav datu

*- Konkursa status attiecās uz projekta iesniegumu pieņemšanas statusu atbilstoši EKII oficiālajā vietnē norādītajai informācijai

Tabula Nr. 11: Pārskats par EKII ietvaros īstenotajiem projektu konkursiem par stāvokli 2025. gada 17.decembrī. Avots: EKII⁴¹, KPMG analīze.

2.4. EKII līdzīgi finanšu avoti (fondi, instrumenti un atbalsta programmas) citur Eiropā

Starp ES ETS dalībvalstīm nav noteikta vienota pieeja, kā tiek sadalīti ieņēmumi no emisijas kvotu izsolīšanas ES ETS ietvaros. Proti, dažādām ES ETS dalībvalstīm ir atšķirīgas pieejas, kā ieņēmumi no ES ETS tiek novirzīti klimata ietekmi mazinošiem pasākumiem.

Vienpadsmit ES ETS dalībvalstīm ieņēmumi no emisijas kvotu izsolīšanas netiek tieši nodalīti konkrētam finansējuma virzienam, kā tas ir Latvijas gadījumā. Šo valstu starpā novērotā prakse ir līdzīga - tā vietā, lai valsts attiecīgos ieņēmumus "iezīmētu" (*earmark*) konkrētām atbalstāmajām aktivitātēm, valdība ES *post-factum* pierāda, ka valsts budžeta izdevumi klimata un enerģētikas pasākumiem vismaz sasniedz vai pārsniedz attiecīgā gada ieņēmumus no emisijas kvotu izsolīšanas ES ETS ietvaros⁴². Tabula Nr. 12 apkopo dalībvalstis, kam ieņēmumi no emisijas kvotu izsolīšanas ES ETS ietvaros netiek novirzīti konkrētam finansējuma virzienam. Šādās valstīs izmaiņas finansējuma mērķos var notikt ik gadu, savukārt Latvijā šādas izmaiņas nenotiek, jo ieņēmumi ir skaidri definēti un novirzīti konkrētam mērķim.

Valstis, kam ES ETS ieņēmumi nav nodalīti konkrētam finansējuma virzienam		
Valsts	Finansējuma novirzīšanas pieeja	Galvenie finansējuma mērķi 2023. gadā
Austrija	ES ETS ieņēmumi netiek speciāli novirzīti kādā kontā vai programmā. Tā vietā, lai ieņēmumus iezīmētu konkrētiem projektiem, valdība pierāda, ka valsts klimata un enerģētikas izdevumi vismaz sasniedz vai pārsniedz attiecīgā gada ETS ieņēmumus.	2023. gadā lielākais ETS ieņēmumu apjoms, kas tika novirzīts specifiskam mērķim, bija dzelzceļa infrastruktūras uzlabošanai un paplašināšanai, tostarp Brennera bāzes tuneļa izbūvei (€1,2 miljardi).
Beļģija	ES ETS ieņēmumi tiek skaitīti kā daļa no valsts budžeta ieņēmumiem. Projekti un programmas tiek segti no reģionālajiem budžetiem, kas vēlāk tiek kompensēti no valsts budžeta. Kopš 2023. gada izdevumu kompensācija ir apturēta, gaidot tiesas spriedumu par ieņēmumu sadales kārtību starp reģioniem un federālo valdību.	2023. gadā lielākais ETS ieņēmumu apjoms, kas tika novirzīts specifiskam mērķim, bija atbalsts uzņēmumiem samazināt savas SEG emisijas (€85 miljoni).
Kipra	ES ETS ieņēmumi netiek speciāli novirzīti kādā kontā vai programmā. Tā vietā, lai ieņēmumus iezīmētu konkrētiem projektiem, valdība pierāda, ka valsts klimata un enerģētikas izdevumi vismaz sasniedz vai pārsniedz attiecīgā gada ETS ieņēmumus.	2023. gadā lielākā summa no ETS ieņēmumiem tika novirzīta sabiedriskajam pasažieru transportam, ko administrēja Satiksmes ministrija (€79 miljoni).
Dānija	ES ETS ieņēmumi netiek speciāli novirzīti kādā kontā vai programmā. Tā vietā, lai ieņēmumus iezīmētu konkrētiem projektiem, valdība pierāda, ka valsts klimata un enerģētikas izdevumi vismaz sasniedz vai pārsniedz attiecīgā gada ETS ieņēmumus.	Lielākais no ETS ieņēmumiem piešķirtais finansējums 2023. gadā tika novirzīts biogāzes uzlabošanas un attīrīšanas dotācijām, ko Īsteno Dānijas Enerģētikas aģentūra Klimata, enerģētikas un komunālo pakalpojumu ministrijas pārraudzībā (€288 miljoni).
Igaunija	No 2024. gada visi Igaunijas ES ETS izsoļu ieņēmumi ietilpst valsts pamatbudžetā, un tiem nav izveidots specifisks konts, taču tie ir juridiski atdalīti. Ieņēmumi tiek novirzīti dažādās klimata un enerģētikas programmās, kuras koordinē Klimata ministrija.	2023. gadā lielākā summa no ETS ieņēmumiem tika novirzīta dotācijām energoefektivitātes paaugstināšanai valsts sektora ēkās; programmu Īsteno Valsts koplietošanas pakalpojumu centrs (€126 miljoni).

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Valstis, kam ES ETS ieņēmumi nav nodalīti konkrētam finansējuma virzienam		
Valsts	Finansējuma novirzīšanas pieeja	Galvenie finansējuma mērķi 2023. gadā
Somija	ES ETS ieņēmumi netiek speciāli novirzīti kādā kontā vai programmā. Tā vietā, lai ieņēmumus iezīmētu konkrētiem projektiem, valdība pierāda, ka valsts klimata un enerģētikas izdevumi vismaz sasniedz vai pārsniedz attiecīgā gada ETS ieņēmumus.	Pasākums, kas 2023. gadā no ETS ieņēmumiem saņēma vislielāko finansējumu, bija sabiedriskā transporta attīstība un sabiedriskā transporta pakalpojumu iegāde (€193 miljoni).
Īrija	ES ETS ieņēmumi netiek speciāli novirzīti kādā kontā vai programmā. Tā vietā, lai ieņēmumus iezīmētu konkrētiem projektiem, valdība pierāda, ka valsts klimata un enerģētikas izdevumi vismaz sasniedz vai pārsniedz attiecīgā gada ETS ieņēmumus.	2023. gadā lielākā summa no ES ETS ieņēmumiem tika novirzīta sabiedriskā transporta investīcijām, ko īsteno Satiksmes departaments (€117 miljoni).
Malta	ES ETS ieņēmumi netiek speciāli novirzīti kādā kontā vai programmā. Tā vietā, lai ieņēmumus iezīmētu konkrētiem projektiem, valdība pierāda, ka valsts klimata un enerģētikas izdevumi vismaz sasniedz vai pārsniedz attiecīgā gada ETS ieņēmumus.	2023. gadā lielākais ETS ieņēmumu apjoms tika novirzīts Maltas ARMS iepirkuma tarifa (<i>feed-in tariff</i>) projektam (€13 miljoni).
Nīderlande	ES ETS ieņēmumi netiek speciāli novirzīti kādā kontā vai programmā. Tā vietā, lai ieņēmumus iezīmētu konkrētiem projektiem, valdība pierāda, ka valsts klimata un enerģētikas izdevumi vismaz sasniedz vai pārsniedz attiecīgā gada ETS ieņēmumus.	2023. gadā €511 miljoni tika novirzīti ilgtspējīgas enerģijas investīciju subsīdiju programmai.
Polija	ES ETS ieņēmumi netiek speciāli novirzīti kādā kontā vai programmā. Tā vietā, lai ieņēmumus iezīmētu konkrētiem projektiem, valdība pierāda, ka valsts klimata un enerģētikas izdevumi vismaz sasniedz vai pārsniedz attiecīgā gada ETS ieņēmumus s.	2023. gadā €425 miljoni tika novirzīti kompensācijām noteiktām gāzes kurināmā patērētāju grupām.
Zviedrija	ES ETS ieņēmumi netiek speciāli novirzīti kādā kontā vai programmā. Tā vietā, lai ieņēmumus iezīmētu konkrētiem projektiem, valdība pierāda, ka valsts klimata un enerģētikas izdevumi vismaz sasniedz vai pārsniedz attiecīgā gada ETS ieņēmumus.	2023. gadā lielākā ieņēmumu daļa tika novirzīta programmai "Klimata lēciens". Šī programma finansē vietēja un reģionāla mēroga investīcijas SEG emisiju samazināšanā, izvērtējot prognozēto emisiju samazinājumu attiecībā pret ieguldījuma izmaksām. To īsteno Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra, un 2023. gadā piešķirtā summa sasniedza €210 miljonus.

Tabula Nr. 12: valstis, kam ES ETS ieņēmumi nav nodalīti konkrētam finansējuma virzienam. Avots: EK⁴², KPMG analīze.

Desmit dalībvalstīm ES ETS ieņēmumu novirzīšana notiek caur speciāliem fondiem vai programmām, līdzīgi kā Latvijas gadījumā. Tabula Nr. 13 ietver pārskatu par valstīm, kam ES ETS ieņēmumi ir nodalīti konkrētam finansējuma virzienam.

Valstis, kam ES ETS ieņēmumi ir nodalīti konkrētam finansējuma virzienam		
Valsts	Finansējuma novirzīšanas pieeja	Galvenie finansējuma mērķi 2023. gadā
Bulgārija	2023. gadā visi ieņēmumi tika novirzīti Enerģētikas ministrijas Elektroenerģijas sistēmas drošības fondam, kas kompensē gala lietotāju, kas nav māsaimniecības (<i>non-domestic end-users</i>), elektroenerģijas cenu pieaugumu (€1,2 miljardi).	
Grieķija	Visi ieņēmumi no ES ETS izsolēm tiek novirzīti Enerģētiskās pārejas fondam sociālajam atbalstam un taisnīgai pārejai. Fondu koordinē Grieķijas AER un izcelsmes garantiju operators "DAPEEP".	Grieķijas AER un izcelsmes garantiju operators "DAPEEP" 2023. gadā saņēma €1,1 miljardu.

⁴² Eiropas Komisija, Commission staff working document technical information accompanying the document report from the commission to the european parliament and the council EU Climate Action Progress Report 2024 (2024): [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Valstis, kam ES ETS ieņēmumi ir nodalīti konkrētam finansējuma virzienam		
Valsts	Finansējuma novirzīšanas pieeja	Galvenie finansējuma mērķi 2023. gadā
Horvātija	Visi ES ETS ieņēmumi klimata un enerģētikas mērķiem tiek novirzīti caur Vides aizsardzības un energoefektivitātes fondu.	Tematiskais pasākums, kam tika piešķirts vislielākais finansējums 2023. gadā no ETS ieņēmumiem, bija subsīdijas sociālajam atbalstam un taisnīgai pārejai, ko administrē EPEEF (€90 miljoni).
Čehija	2024. gada 24. aprīlī valdība apstiprināja grozījumus likumā 383/2012 Sb., kas no 2026. gada ieņēmumus novirza vides fonda kontā, kā arī paredz izveidot starp-resoru padomi ETS ieņēmumu sadalei. Grozījumi līdz 2025. gada vasarai izturējuši pārstāvju palātas 1. un 2. lasījumu, bet senāta balsojums plānots 2025. gada septembrī ⁴³ .	2023. gadā lielākais ETS ieņēmumu apjoms (€168 miljoni) tika novirzīts AER atbalstam, ko administrē Rūpniecības un tirdzniecības ministrija.
Vācija	ES ETS izsoļu ieņēmumi nonāk Klimata transformācijas fondā, kas finansē klimata aizsardzības projektus, AER paplašināšanu un rūpniecības dekarbonizāciju ⁴⁴ .	Lielākais no ETS ieņēmumiem finansētais mērķis 2023. gadā bija energoefektivitātes un AER pasākumu veicināšana ēku sektorā, ko īstenoja Federālā ekonomikas un klimata aizsardzības ministrija (€11 miljardi).
Lietuva	Lietuvā ES ETS ieņēmumi tiek ieskaitīti valsts pamatbudžetā, Klimata pārmaiņu programmas 2022-2025 (<i>Climate Change Programme</i>) kontā. Klimata pārmaiņu programmas ienākumus sastāda arī iemaksas no privātpersonām, ka arī iekasētas soda naudas.	2023. gadā lielākais finansējums no ES ETS ieņēmumiem (€31 miljons) tika novirzīts investīciju atbalstam biometāna ražošanai un / vai biodegradācijas projektiem, lai veicinātu zaļās enerģijas attīstību.
Luksemburga	Visi ieņēmumi no ES EST izsolēm, kā arī daļa no transportlīdzekļu nodokļa un klimata iemaksām, kas piemērotas degvielai, tiek automātiski pārskaitīti uz speciālu Klimata un Enerģētikas fondu. Fonds atrodas Vides, klimata un bio-daudzveidības ministrijas pārziņā, un drīkst finansēt tikai pasākumus, kas atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2003/87/EK.	2023. gadā Klimata un enerģētikas fondam tika atvēlēti €9 miljoni.
Portugāle	Visi ES ETS izsoļu ieņēmumi nonāk Vides fondā (kopā ar citiem ieņēmumu avotiem), un no tā tiek finansēti vides projekti, kas var būt (bet ne tikai) tieši saistīti ar klimata mērķiem.	2023. gadā lielākā šāda aktivitāte bija atbalsts AER integrēšanai Nacionālajā enerģētikas sistēmā (€436 miljoni).
Slovākija	Visi ES ETS izsoļu ieņēmumi tiek ieskaitīti Vides fondā.	2023. gadā lielākais ETS ieņēmumu apjoms tika novirzīts ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu izbūvei, tostarp ūdens aiztures pasākumiem (€59 miljoni).
Slovēnija	ES ETS izsoļu ieņēmumu izmantošanu koordinē Klimata pārmaiņu fonds.	2023. gadā apjomīgākais pasākums, kam tika novirzīti EU ETS ieņēmumi, bija ēku siltināšanas un efektīvas apkures investīcijas (€38 miljoni).

Tabula Nr. 13: Valstis, kam ES ETS ieņēmumi ir nodalīti konkrētam finansējuma virzienam. Avots: EK⁴², KPMG analīze.

Piecām dalībvalstīm ir daudzveidīga pieeja ES ETS ieņēmumu izmantošanai. Lielākoties ES ETS ieņēmumi nonāk vispārējā valsts budžetā, taču vēlāk tiek novirzīti dažādām budžeta apakšprogrammām. Novēroti gadījumi, kur daļa no ES ETS ieņēmumus uzreiz tiek novirzīta speciāli izveidotam fondam vai programmai, taču pārējā ieņēmumu daļa

⁴³ Ministerstvo životního prostředí, Peníze z emisních povolenek půjdou výhradně do modernizace ekonomiky, adaptačních opatření i na pomoc domácnostem (2024): [Saite](#)

⁴⁴ DEHSt, Understanding the European Emissions Trading System (2025): [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

tiek novirzīta valsts budžetam. Tabula Nr. 14 ietver padziļinātu pārskatu par valstīm, kam ES ETS ieņēmumi ir daļēji nodalīti konkrētam finansējuma virzienam.

Valstis, kam ES ETS ieņēmumi ir daļēji nodalīti konkrētam finansējuma virzienam		
Valsts	Finansējuma novirzīšanas pieeja	Galvenie finansējuma mērķi 2023. gadā
Francija	Izsoļu ieņēmumi līdzfinansē zemu ienākumu mājojumu energoefektivitātes uzlabošanu, nepārsniedzot €700 miljonus gadā. Atlikusi daļa nonāk vispārējā valsts budžetā.	2023. gadā lielākais ES ETS ieņēmumu finansētais pasākums bija dzelzceļa tīklu modernizācijai, lai uzlabotu veiktspēju un paplašinātu valsts un Eiropas savienojamību (€1,4 miljardi).
Ungārija	Daļa no ES ETS ieņēmumiem nonāk budžeta apakšprogrammā (tā nav neatkarīgs fonds ar savu bilanci) ZFR/GZR, pārējie ieņēmumi ietilpst valsts budžetā.	Lielākais ES ETS ieņēmumu novirzes mērķis 2023. gadā bija mājsaimniecību saules paneļu un energo-uzkrāšanas atbalsta programmas īstenošanai, ko vadīja NFFKŪ Starptautiskā attīstības un resursu koordinācijas aģentūra (€105 miljoni).
Itālija	Itālijā ES ETS izsoļu ieņēmumi vispirms nonāk Valsts kases speciālā kontā un ar valdības kopdekrētu tiek sadalīti. Aptuveni 50% tiek obligāti novirzīti klimata programmām trīs ministrijās (enerģētika, rūpniecība, transports), bet pārējā daļa var tikt izmantota valsts parāda mazināšanai, ja budžetā jau ir līdzvērtīgi klimata izdevumi ⁴⁵ .	2023. gadā lielākā daļa no ES ETS ieņēmumiem tika novirzīti ilgtspējīgas mobilitātes pasākumu finansēšanai sabiedriskajā transportā un mobilitātes sektorā (€20 miljoni).
Rumānija	Atbilstoši rīkojumam GEO 115/2011, visa ES ETS izsoļu ieņēmumi tiek novirzīti valsts pamatbudžetā. Valdība ar ikgadējiem rīkojumiem pārdala šos līdzekļus Vides fonda programmām, kuras īsteno Vides fonds.	2023. gadā lielākā šāda aktivitāte bija saules paneļu programma (€201 miljons).
Spānija	ES ETS izsoļu ieņēmumi ietilpst Valsts kasē un tiek budžetā uzrādīti kā ieņēmumu pozīcija. Pēc tam tos izdala budžeta programmu dalījumā, katru gadu "rezervējot" sagaidāmos ieņēmumus no ES ETS dažādām iniciatīvām un pasākumiem.	Lielākā šāda aktivitāte 2023. gadā izmaksāja €1,1 miljardu, kas tika novirzīts elektroenerģijas sistēmas izmaksu segšanai saistībā ar AE veicināšanu.

Tabula Nr. 14: Valstis, kam EU ETS ieņēmumi ir daļēji nodalīti konkrētam finansējuma virzienam. Avots: EK⁴², KPMG analīze.

Dziļākai analīzei izvēlēti Zviedrijas, Slovākijas un Lietuvas piemēri, kas ilustrē trīs atšķirīgas pieejas ES ETS izsoļu ieņēmumu izmantošanai. Zviedrija pārstāv modeli, kur ieņēmumi ietilpst valsts pamatbudžetā, taču valsts katru gadu nodrošina, ka klimata un enerģētikas projektiem tiek novirzīts vismaz tāds pats finansējuma apjoms. Šo sistēmu stiprina programmas Klimata lēciens striktais izvērtējums, kas ļauj identificēt pasākumus ar augstu izmaksu efektivitāti un skaidri redzamu klimata ieguvumu. Tādējādi Zviedrijas piemērs sniedz pārskatu par to kā, nenovirzot ieņēmumus konkrētam fondam, iespējams saglabāt pārskatāmību un prioritizēt pasākumus ar vislielāko SEG emisiju samazinājumu par katru ieguldīto eiro.

Savukārt Slovākija un Lietuva demonstrē divas dažādas pieejas, kas ir līdzīgas Latvijas pieejai EKII ietvaros. Slovākijas Vides fonds kalpo kā vienots fonds, kurā ES ETS ieņēmumi un daļa citu finanšu avotu tiek konkursa kārtībā sadalīti septiņām prioritārajām jomām. Lietuva savukārt ieņēmumus novirza Klimata pārmaiņu programmai ar četri

⁴⁵ Consiglio dei Ministri, Decreto legislativo 10 settembre 2024, n. 147: [Saite](#)

gadu finanšu plānošanu un detalizētiem konkursiem, kas sedz gan energoefektivitāti, gan transporta dekarbonizāciju un oglekļa piesaisti ZIZIMM sektorā.

2.4.1. Zviedrija

Atšķirībā no Latvijas, Zviedrijā ES ETS ieņēmumi tiek ieskaitīti valsts pamatbudžetā kā vispārējie ieņēmumi. Šie ieņēmumi nav juridiski atdalīti, kā arī tiem nav atvēlēts specifisks konts. Atbilstība Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2003/87/EK tiek nodrošināta, katru gadu klimata un enerģētikas projektiem atvēlot summu, kas ir vismaz tādā pašā apjomā kā ieņēmumi valsts pamatbudžetā no ES ETS⁴².

Zviedrijā klimata un enerģētikas projektus finansē vairāki fondi un valsts programmas. 2024. gadā €1,7 miljardi tika veltīti programmai “Klimata lēciens” (*Climate Leap*)⁴⁶. Šī programma finansē vietējā un reģionālā līmeņa investīcijas SEG emisiju samazināšanai, izvērtējot paredzēto emisiju samazinājumu attiecībā pret investīciju izmaksām, un to īsteno Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra. Atbalstu programmas ietvaros var saņemt visu veidu organizācijas (t.i. uzņēmumi, reģioni, pašvaldības un to uzņēmumi, biedrības, kooperatīvi, nodibinājumi, dzīvojamo māju kooperatīvi), taču privātpersonas atbalstu saņemt nevar⁴⁶. Tabula Nr. 15 ietver paplašinātu pārskatu par pasākumiem un to mērķiem šīs atbalsta programmas ietvaros.

Zviedrijas Klimata lēciena atbalsta programmas pārskats - pasākumi un to mērķi		
Nr.	Pasākumu kategorija	Pasākumu veidi un mērķi
1	Atkritumi un aprites plūsmas	Samazināt atkritumu veidošanos, palielināt materiālu atkārtotu izmantošanu un pārstrādi, kā arī mazināt resursu patēriņu, t.sk. aprites plūsmas. Šīs kategorijas izplatītākais pasākumu veids ir plastmasas pārstrāde.
2	Transportlīdzekļi	Atbalsts mazāk piesārņojošu vai bezemisiju transportlīdzekļu iegādei un pārejai uz ilgtspējīgiem degvielas risinājumiem (piemēram, ūdeņradis vai sintētiskās degvielas smagajam transportam, kuģiem, aviācijai).
3	Biogāzes ražošana	Biogāzes ražotņu būvniecība un paplašināšana, biogāzes infrastruktūras izbūve un uzpildes staciju veidošana, kā arī biogāzes izmantošana elektroenerģijas vai siltuma ražošanai.
4	Citi pasākumi	Iniciatīvas, kas neatbilst nevienai citai kategorijai, bet dod augstu pievienoto vērtību, piemēram, jaunas rūpnieciskā procesa tehnoloģijas vai citas inovatīvas klimata investīcijas.
5	Enerģētikas pāreja	Pāreja no fosilā kurināmā uz atjaunīgo: biokurināmā katli apkurei un rūpniecības procesiem, pieslēgšanās centralizētās siltumapgādes tīklam, kā arī siltumenerģijas rekuperācija un atlikumsiltuma izmantošana.
6	Energoefektivitāte	Fosilā kurināmā patēriņa samazināšana lauksaimniecībā, energoefektīvākas CSA veicināšana, tiekšanās uz zemāku enerģijas patēriņu ēkās vai rūpnieciskajos procesos. Kategorijā ietilpst arī vairāki projekti ar ieguldījumiem saules paneļos.
7	SEG emisijas	Tiek sniegts atbalsts pasākumiem, kas samazina citu SEG, nevis CO ₂ , emisijas. Gāzu emisiju kategorijā ietilpst, piemēram, pārtikas veikalos dzesēšanas sistēmu nomaina (vecajās iekārtās tiek izmantotas fluorētās gāzes ar ļoti augstu klimata ietekmi). Šajā kategorijā iekļaujas arī slāpekļa oksīda izmantošanas mazināšana veselības aprūpē, kā arī pasākumi, kas mazina metāna emisijas no poligoniem un notekūdeņu attīrīšanas iekārtām.
8	Informēšanas pasākumi	Kampanas un darbības, kas veicina sabiedrības vai nozares informētību par emisiju mazināšanu, pārstrādi un resursu efektīvu izmantošanu.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsoltīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Zviedrijas Klimata lēciena atbalsta programmas pārskats - pasākumi un to mērķi		
Nr.	Pasākumu kategorija	Pasākumu veidi un mērķi
9	Infrastruktūra	Gadu gaitā ir piešķirts atbalsts gājēju un velosipēdu infrastruktūrai, kā arī kravas dzelzceļa sliežu atjaunošanai. Citi nozīmīgi infrastruktūras projekti ir tie, kuru mērķis ir pārcelt kravu plūsmu no autoceļiem uz dzelzceļu, piemēram, pārkraušanas centri un loģistikas termināļi. Lielākā daļa ūdeņraža ražošanas iekārtu, kurām piešķirts atbalsts, arī ietilpst šajā pasākumu kategorijā
10	Transports	Uzpildes stacijas bioloģiskās izcelsmes degvielām - galvenokārt biogāzes, kā arī ūdeņraža uzpildes stacijas.
11	Uzlādes stacijas	Elektrotransportlīdzekļu publisko un nepublisko uzlādes staciju izbūve un paplašināšana, ļaujot straujāk ieviest elektromobilitāti.

Tabula Nr. 15: Zviedrijas Klimata lēciena atbalsta programmas pārskats. Avots: Naturvårdsverket⁴⁶, KPMG analīze.

Atbalsts primāri tiek piešķirts tiem pasākumiem, kas nodrošina vislielāko SEG emisiju samazinājumu par katru ieguldīto naudas vienību. Lai nodrošinātu taisnīgu salīdzinājumu, tiek vērtēta projekta pilnā dzīvescikla ietekme, ņemot vērā emisiju samazinājumu gan Zviedrijā, gan ārpus tās robežām. Tiek analizētas SEG emisijas, kas rodas visos projekta posmos: resursu ieguvē, pārstrādē, pārveidē, transportēšanā un pārstrādē vai sadedzināšanā. Tabula Nr. 16 apskata programmas ietvaros atbalstītos virzienus, kā arī to finansējumu kopš 2015. gada.

Pieteikumi šādam atbalstam tiek rūpīgi izvērtēti, un ne visi tiek apstiprināti. Visbiežākais iemesls pieteikumu noraidīšanai ir tas, ka pasākums nenodrošina pietiekami lielu un ilgstošu SEG emisiju samazinājumu par katru ieguldīto naudas vienību (šis iemesls veido 22% no visiem noraidījumiem). Visbiežāk noraidītie pieteikumi ir kategorijās "Citi", "Energoefektivitāte" un "Transports". Tā kā kategorijā "Citi" ietilpst pieteikumi, kas neiederas pārējās kategorijās (piemēram, inovatīvi pasākumi), tad bieži klimata ieguvums tajos tiek uzskatīts par pārāk neskaidru.

Sestās pasākumu kategorijas ("Energoefektivitāte") ietvaros lielākajai daļai projektu, kas mazina elektroenerģijas vai CSA patēriņu (piemēram, pāreja uz efektīvāku apgaismojumu, labāka ēku siltumizolācija vai ventilācija), tiek atteikts finansējums. Šādi pasākumi parasti nodrošina salīdzinoši nelielu emisiju samazinājumu par katru ieguldīto naudas vienību, jo elektroenerģijai un CSA Zviedrijā ir zemi emisiju koeficienti⁴⁶.

Zviedrijas Klimata lēciena atbalsta programmas finanšu pārskats						
Nr.	Programmu kategorija	Saņemto pieteikumu skaits (2015-2024)	Apstiprināto pieteikumu skaits (2015-2024)	Izmaksātais finansējums, €m (2015-2024)	Vidējā atbalsta intensitāte	SEG emisiju samazinājums gadā, tūkst. t CO ₂
1	Atkritumi un aprītes plūsmas	293	80	139	38%	962
2	Transportlīdzekļi	944	249	26	52%	72
3	Biogāzes ražošana	385	172	472	53%	789
4	Citi pasākumi	385	42	43	55%	318
5	Enerģijas konversija	3 599	1 659	252	54%	424

⁴⁶ Naturvårdsverket, Lågesbeskrivning för Klimatklivet samlad redovisning för anslag 1:16 Klimatinvesteringar i enlighet med uppdrag i Naturvårdsverkets regleringsbrev (2025): [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Zviedrijas Klimata lēciena atbalsta programmas finanšu pārskats						
Nr.	Programmu kategorija	Saņemto pieteikumu skaits (2015-2024)	Apstiprināto pieteikumu skaits (2015-2024)	Izmaksātais finansējums, €m (2015-2024)	Vidējā atbalsta intensitāte	SEG emisiju samazinājums gadā, tūkst. t CO ₂
6	Energoefektivitāte	1 142	113	86	44%	190
7	SEG emisijas	174	48	7	49%	75
8	Informēšanas pasākumi	n/d	58	4	52%	33
9	Infrastruktūra	295	78	85	43%	143
10	Transports	855	213	162	55%	483
11	Uzlādes stacija	n/d	24 402	407	47%	544

Tabula Nr. 16: Zviedrijas Klimata lēciena atbalsta programmas finanšu pārskats. Avots: Naturvårdsverket⁴⁶, KPMG analīze.

2.4.2. Slovākija

Slovākijā visi ieņēmumi no emisijas kvotu izsolīšanas ES ETS ietvaros tiek novirzīti uz Slovākijas vides fondu, kas katru gadu izsludina konkursus septiņām atbalsta jomām. Slovākijas vides fonds tiek izmantots arī kā instruments, caur kuru tiek realizēti citi ES fondu līdzekļi, kā arī MF⁴⁷. Atbilstoši pieejamai informācijai programmu izvēle tiek veikta politisku lēmumu rezultātā.

Tabula Nr. 17 apkopo Slovākijas vides fonda 2024. gadā atbalstītās jomas un to mērķus.

Slovākijas vides fonda 2024. gadā atbalstītās jomas un to mērķi		
Joma	Jomas nosaukums	Jomas mērķi
A	Pielāgošanās klimata pārmaiņām apdzīvotajā vidē, t.sk: A1: izvēlēti pielāgošanās pasākumi apdzīvotās vietās; A2: zaļo (veģetācijas) jumtu ierīkošana; A3: apstādījumu veidošana apdzīvotās vietās.	Palielināt ciemu un pilsētu noturību pret karstuma viļņiem, plūdiem un nokrišņu ekstrēmēm, izmantojot dabā balstītus risinājumus (zaļie jumti, apstādījumi, ūdens infiltrācija), lai mazinātu siltumšāls efektu un virszemes noteci.
B	Ūdeņu aizsardzība un izmantošana, t.sk: BK1: Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu izbūve, paplašināšana, rekonstrukcija vai jaudas palielināšana; BK2: Kanalizācijas tīkla izbūve, paplašināšana vai rekonstrukcija; BK3: Publiskās kanalizācijas sistēmas izbūve; BKV: Ūdensvada un kanalizācijas izbūve vienā tranšejā; BVO: Ūdens aiztures pasākumu īstenošana ainavā un apdzīvotajās vietās; BV1: Publisko ūdensvadu sistēmas izbūve.	Nodrošināt drošu un ilgtspējīgu ūdens apsaimniekošanu: modernizēt notekūdeņu attīrīšanu, paplašināt kanalizāciju un ūdensvadus, kā arī ieviest viedus ūdens aiztures pasākumus, kas samazina plūdu risku un uzlabo ūdens kvalitāti.
C	Atkritumu apsaimniekošana un aprites ekonomika, t.sk: C1: Traktora un tā piederumu iegāde; C2: Lielgabarīta konteineru iegāde; C3: Šķīrto sadzīves atkritumu savākšana un savākšanas laukumu izbūve ar zonu atkārtotai izmantošanai derīgiem atkritumiem; C4: Minitraktora / ekskavatora un tā piederumu iegāde.	Veicināt pāreju uz resursu apriti: attīstīt šķīrošanu, infrastruktūru atkārtotai izmantošanai, mehanizāciju lauku pašvaldībām un uzņēmumiem, samazinot poligonu apjomu un SEG emisijas.

⁴⁷ Environmentálny fond, VÝROČNÁ SPRÁVA 2024 (2024): [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Slovākijas vides fonda 2024. gadā atbalstītās jomas un to mērķi		
Joma	Jomas nosaukums	Jomas mērķi
D	Dabas, ainavas un bioloģiskās daudzveidības aizsardzība, t.sk: D1: Pasākumu īstenošana, lai nodrošinātu, sasniegtu un uzturētu zooloģisko dārzu misiju; D2: Preventīvie pasākumi brūnā lāča radīto postījumu novēršanai - konteineru stāvvietu izbūve; D3: Preventīvie pasākumi brūnā lāča radīto postījumu novēršanai - speciāli savākšanas konteineri; D4: Pasākumu īstenošana, lai stiprinātu brūnā lāča ārkārtas reaģēšanas komandas darbību.	Saglabāt un atjaunot ekosistēmu funkcijas, nodrošinot konfliktu mazināšanu starp cilvēku un savvaļas faunu (piemēram, lāči), kā arī uzlabot zooloģisko dārzu, dabas un ainavas pārvaldību, lai palielinātu ekosistēmu noturību pret klimata pārmaiņām.
E	Vides izglītība, apmācība un popularizēšana, t.sk: E1: Telpu kapacitātes radīšana vides izglītības, mācību un sabiedrības informēšanas aktivitāšu īstenošanai.	Paaugstināt sabiedrības zināšanas par atkritumu šķirošanu, aprites ekonomiku, klimata pārmaiņu mazināšanu un bioloģiskās daudzveidības vērtību, radot mācību telpas un programmas, kas veicina uzvedības maiņu.
NP	Vides aizsardzība un apsaimniekošana nacionālajos parkos, t.sk: NP1: Vides aizsardzība un apsaimniekošana nacionālo parku teritorijās.	Stiprināt aizsargājamo teritoriju pārvaldību pēc zonācijas reformas (2022 - 2030), atjaunojot biotopus, uzlabojot apmeklētāju infrastruktūru un nodrošinot mežu oglekļa piesaistes potenciāla saglabāšanu.
L	Esošo sabiedrisko ēku energoefektivitāte, t.sk: L1: Esošo sabiedrisko ēku energoefektivitātes paaugstināšana; L2: Siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošana, izmantojot atjaunīgus vai zemu emisiju avotus; L3: Saules enerģijas iekārtu izbūve elektroenerģijas ražošanai.	Samazināt enerģijas patēriņu un emisijas sabiedriskajā sektorā, siltinot ēkas, dekarbonizējot siltuma sistēmas un uzstādot saules enerģijas iekārtas.

Tabula Nr. 17: Slovākijas vides fonda 2024. gadā atbalstīto jomu pārskats. Avots: EF⁴⁷, KPMG analīze.

2024. gadā Slovākijas vides fonds apstiprināja 710 projektu pieteikumus, sniedzot tiem atbalstu €54 miljonu vērtībā. Lielākais finansiālais atbalsts no fonda tika sniegts tieši projektiem, kas atbalsta esošo sabiedrisko ēku energoefektivitātes paaugstināšanu⁴⁷. Tabula Nr. 18 plašāk apskata Slovākijas vides fonda 2024. gada darbības rezultātus atbalsta jomu griezumā.

Slovākijas vides fonda 2024. gadā atbalstīto jomu finanšu pārskats				
Joma	Pieteikumu skaits	Apstiprinātie projekti	Pieprasītais atbalsts, €m	Apstiprinātais atbalsts, €m
A - Pielāgošanās klimata pārmaiņām	178	52	5,30	0,78
B - Ūdeņu aizsardzība un izmantošana	92	22	110,28	11,17
C - Atkritumu apsaimniekošanas un aprites ekonomikas attīstība	1751	418	144,73	9,50
D - Dabas, ainavas un bioloģiskās daudzveidības aizsardzība	40	35	3,23	1,57
E - Vides izglītība, apmācība un popularizēšana	265	57	14,20	1,27
NP - Vides aizsardzība un apsaimniekošana nacionālajos parkos	49	15	5,20	0,97
L - Esošo sabiedrisko ēku energoefektivitātes paaugstināšana (ar uzsvāri uz gaisa kvalitātes aizsardzību)	398	111	86,85	29,98

Tabula Nr. 18: Slovākijas vides fonda 2024. gadā atbalstīto jomu finanšu pārskats. Avots: EF⁴⁷, KPMG analīze.

2.4.3. Lietuva

Lietuvā ES ETS ieņēmumi tiek ieskaitīti valsts pamatbudžetā, Klimata pārmaiņu programmas (*Climate Change Programme*) kontā. Atšķirībā no Latvijas, Lietuvas Klimata pārmaiņu programmas ienākumus sastāda arī iemaksas no privātpersonām, kā arī iekasētās soda naudas⁴².

Programmas līdzekļi tiek izmantoti šādiem mērķiem⁴⁸:

- energoefektivitātes paaugstināšanas projektiem (dzīvojamo un sabiedriskās nozīmes ēku modernizācijai, kā arī citiem projektiem, kas efektīvi samazina SEG enerģētikas, rūpniecības, būvniecības, transporta, lauksaimniecības, atkritumu apsaimniekošanas un citās nozarēs);
- AER izmantošanas veicināšanai, videi draudzīgu tehnoloģiju ieviešanai, tai skaitā efektīvai enerģijas ražošanai ar koģenerāciju;
- nacionālajā progresa plānā un Nacionālajā klimata pārmaiņu pārvaldības darba kārtībā noteikto mērķu īstenošanai;
- ZIZIMM sektora SEG piesaistes potenciāla palielināšanai;
- sabiedrības informēšanai un izglītošanai, pētniecības darbu veikšanai un rezultātu izplatīšanai, konsultācijām un apmācībām uzņēmējiem un citām ieinteresētajām pusēm par klimata politikas, energoefektivitātes, atjaunīgo resursu izmantošanas un videi draudzīgu tehnoloģiju jautājumiem;
- pasākumiem, kas noteikti ES tiesību aktos, Klimata pārmaiņu konvencijā, Kioto protokolā, Parīzes nolīgumā un citos starptautiskos dokumentos, klimata pārmaiņu pielāgošanās un seku mazināšanas jomās Lietuvas teritorijā un trešajās valstīs;
- citiem efektīvas klimata politikas pārvaldības finanšu instrumentiem, kas ar valsts atbalstu palīdzētu uzņēmumiem, kas pakļauti oglekļa emisiju pārvirzes riskam un citiem uzņēmumiem segt SEG emisiju samazināšanas saistību radīto finanšu slogu. Šim nolūkam var tikt izmantoti ne vairāk kā 25% no emisijas kvotu izsolēs gūtajiem ieņēmumiem;
- programmas līdzekļu un SEG reģistra administrēšanai, nacionālo SEG uzskaites un prognožu sistēmu izstrādei, politikas un pasākumu ietekmes uz klimata pārmaiņu mazināšanu novērtēšanai.

Iestāde, kas ir atbildīga par projektu pieteikumu izsludināšanu, pieņemšanu, izvērtēšanu, īstenošanas uzraudzību un maksājumu veikšanu atbalsta saņēmējiem, ir Vides projektu vadības aģentūra⁴⁹.

No 2022. gada 1. janvāra Klimata pārmaiņu programmas līdzekļi tiek plānoti četru gadu periodā (2022-2025), un lielākā daļa uzaicinājumu iesniegt pieteikumus vai projektu īstenošanas plānus tika izsludināti 2022-2024. gadā. Tabula Nr. 19 padziļināti apskata šo konkursu mērķus. Atbilstoši pieejamai informācijai programmu izvēle tiek veikta politisku lēmumu rezultātā.

⁴⁸ Klimato Kaita, Climate Change Programme (2024): [Saite](#)

⁴⁹ Environmental Projects Management Agency (2025): [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Lietuvas Klimata pārmaiņu programmas 2024. gadā izsludinātie konkursi un to mērķi		
Nr.	Konkursa nosaukums	Konkursa mērķis
1	Attīstības sadarbības projektu (klimata pārmaiņu jomā) īstenošana jaunattīstības valstīs	Mērķis ir dalīties ar Lietuvas pieredzi AER ieviešanā tādās partnervalstīs kā Ukraina, Moldova, Gruzija, Armēnija un Uzbekistāna. Atbalsts paredzēts saules vai vēja elektrostacijām, saules kolektoriem, biokurināmā katliem un siltumsūkņiem, lai mazinātu atkarību no fosilā kurināmā. Projekti top sadarbībā ar vietējām pašvaldībām un universitātēm, veidojot ilgtermiņa CO ₂ samazinājumu un zināšanu pārnesi.
2	Individuālo dzīvojamo māju (vienģimeņu/divģimeņu) atjaunošana (1. aicinājums)	Individuālo dzīvojamo māju modernizācijas programma motivē viensētu un divtīņu māju īpašniekus veikt pilnu energoefektivitātes uzlabošanas ciklu: fasādes siltināšanu, logu nomaiņu, jumtu sakārtošanu un siltumsūkņu uzstādīšanu. Nosacījums ir uzlabot ēku līdz vismaz B energoklasei un ievērojami samazināt apkures rēķinu. Pasākums uzlabo dzīves komfortu un palēnina lauku teritoriju iztukšošanu.
3	Individuālo dzīvojamo māju (vienģimeņu/divģimeņu) atjaunošana (2. aicinājums)	Individuālo dzīvojamo māju modernizācijas programma motivē viensētu un divtīņu māju īpašniekus veikt pilnu energoefektivitātes uzlabošanas ciklu: fasādes siltināšanu, logu nomaiņu, jumtu sakārtošanu un siltumsūkņu uzstādīšanu. Nosacījums ir uzlabot ēku līdz vismaz B energoklasei un ievērojami samazināt apkures rēķinu. Pasākums uzlabo dzīves komfortu un palēnina lauku teritoriju iztukšošanu.
4	Daudzdzīvokļu ēku iekšējo apkures un karstā ūdens sistēmu modernizācija ("mazā renovācija")	Šī programma palīdz nomainīt novecojušus siltummezglus, pārbūvēt apkures un karstā ūdens cauruļvadus un ieviest individuālo skaitītāju sistēmas. Galvenais uzdevums ir samazināt siltuma zudumus ēkās un dot iedzīvotājiem iespēju precīzi kontrolēt patēriņu. Pieteikties var gan pašvaldības uzņēmumi, gan māju īpašnieku pilnvarotas personas.
5	Sabiedriskā transporta un ilgtspējīgas mobilitātes veicināšana (elektriskie skrejriteņi, velosipēdi, koplietošanas pakalpojumi u.c.)	Valsts piedāvā kompensāciju tiem, kas utilizē vecu, piesārņojošu automašīnu un izvēlas alternatīvu: sabiedriskā transporta abonementu, dalīšanās pakalpojumu kredītu vai elektrisku mikromobilitātes līdzekli. Tādējādi tiek veicināts pāreja "no auto uz multimodalitāti" modelis un samazināts vieglo auto emisiju apmērs pilsētās. Programma paralēli atbalsta arī veloinfrastruktūras un drošu stāvvietu tīkla paplašināšanu.
6	Mazāk piesārņojošu pārvietošanās līdzekļu veicināšana fiziskām personām	Fiziskā persona, kas nodod utilizācijai savu veco auto, var saņemt atbalstu (grantu) jauna, zemāku CO ₂ izmešu benzīna, gāzes vai elektroauto iegādei. Kritērijs ir nepārsniegt noteikto CO ₂ apmēru par kilometru, tādējādi pakāpeniski atjaunojot autoparku. Šis risinājums palīdz ieturēt pāreja posmu pirms pilnas autoparka elektrifikācijas.
7	Pilnīgi bezemisiju (elektrības vai ūdeņraža) smago (N3 klases) transportlīdzekļu iegādes veicināšana	Pasākums vērsts uz loģistikas uzņēmumiem, piedāvājot atbalstu (grantu) pilnībā elektrisku vai ar ūdeņradi darbinātu N3 klasificējamo kravas auto iegādei. Mērķis ir ātrāk ieviest zemas emisijas piegāžu ķēdes, kuru oglekļa pēda šobrīd ir vislielākā. Programma apvieno tehnoloģiju ieviešanu ar infrastruktūras plānošanu (ātrās uzlādes vai H ₂ uzpildes vietas).
8	Dabiski izaugušu koku saglabāšana un to iekļaušana meža zemes uzskaitē	Privātzemju īpašniekiem, kuru nemeža platībās dabiski izauguši koki, tiek piedāvāta vienreizēja dotācija par šo platību reģistrāciju kā mežsaimniecisku zemi. Iniciatīva veicina oglekļa piesaisti un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu bez intensīvas koku stādīšanas, vienlaikus dodot lauksaimniekiem finansiālu ieinteresētību nebojāt dabiski atjaunojušās mežaudzes.

Tabula Nr. 19: Lietuvas Klimata pārmaiņu programmas 2024. gadā izsludināto konkursu pārskats. Avots: Klimato Kaits, KPMG analīze.

Izvēloties finansējamus pasākumus, ņemti vērā šādi atlases kritēriji:

- pasākumi ir bez citiem finansējuma avotiem (proti, tos nav iespējams finansēt no ES investīciju fondiem vai citām programmām);
- prioritāte tiek dota pasākumiem, kas jāfinansē līdz 2025. gadam, vai tiem, kuru uzsaukumi pēc esošajiem avotiem jau ir beigušies un tuvākajā laikā netiks izsludināti;

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

- plānotais SEG emisiju samazinājums;
- Īstenošanas efektivitāte un vienkāršība - priekšroka tiek dota pasākumiem ar sagatavotiem finansēšanas noteikumiem vai aprakstiem, kas ļauj ātrāk uzsākt realizāciju;
- mērogs un ieguvēju loks, dodot priekšroku pasākumiem, kas aptver plašāku pieteicēju grupu un nodrošina lielāku pievienoto vērtību;
- tiek vērtēts projekta raksturs. Finansējums paredzēts investīciju pasākumiem, kas kvantitatīvi samazina SEG emisijas, veido ilgtermiņa pārmaiņas, mazina fosilā kurināmā izmantošanu un palielina Lietuvas enerģētisko neatkarību.

2024. gadā tika izsludināti 8 uzsaukumi (5 no tiem turpinās arī 2025. gadā) par kopējo summu €83 miljoni. Līdz 2024. gada beigām 9 901 pieteikumam bija rezervēti līdzekļi €31 miliona apmērā. Tabula Nr. 20 iekļauj programmas finanšu pārskatu 2024. gadā.

Lietuvas Klimata pārmaiņu programmas 2024. gadā izsludināto konkursu finanšu pārskats (stāvoklis gada beigās)					
Konkursa Nr.	Pieteikumu skaits	Konkursa budžets, €m	Apstiprinātais atbalsts, €m	Plānotais SEG emisiju samazinājums, tCO ₂ projekta periodā	Konkursa statuss 2025. gada jūlijā
1	4	2	1	20	Noslēdzies
2	1682	22	15	192	Noslēdzies
3	512	10	4	58	Noslēdzies
4	70	20	4	5	Aktīvs
5	5676	8	5	37	Aktīvs
6	1930	5	2	15	Aktīvs
7	0	12	0	0	Aktīvs
8	27	4	0	6	Noslēdzies

Tabula Nr. 20: Lietuvas Klimata pārmaiņu programmas 2024. gadā izsludināto konkursu finanšu pārskats.

Avots: Klimato Kaita⁴⁸, KPMG analīze.

3. EKII potenciāli atbilstošie pasākumi

3.1. NEKP ietvertie pasākumi

NEKP ir ilgtermiņa enerģētikas un klimata politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas valsts enerģētikas un klimata politikas pamatprincipus, mērķus un rīcības virzienus laika periodam līdz 2030. gadam⁵⁰. Tas ietver rīcībpolitikas un pasākumus, kas aptver piecas galvenās Eiropas enerģētikas savienības dimensijas: (1) dekarbonizācija; (2) energoefektivitāte; (3) enerģētiskā drošība; (4) iekšējie enerģijas tirgi, un (5) pētniecība, inovācija un konkurētspēja.

Lai identificētu NEKP pasākumus, kas potenciāli atbilst EKII mērķiem un varētu tikt īstenoti ar programmas atbalstu, tika izmantots NEKP rīcībpolitiku ietekmes uz vidi novērtējuma 1. pielikums⁵¹. No minētā NEKP pielikumā esošajiem pasākumiem tika atlasīti tādi pasākumi, kas atbilst šādiem kritērijiem:

- pasākums nav iekļauts esošā budžeta ietvaros;
- pasākumam nav iezīmētas investīcijas pilnā apmērā;
- investīciju avots ir norādīts "VB" (valsts budžets), "EKII" vai "MF";
- izpildes termiņš ir pēc 2025. gada (neieskaitot).

Katra sektora identificētie pasākumi tiek norādīti zemāk esošajās apakšnodaļās.

Kopumā NEKP tika identificēti 36 pasākumi. Enerģētikas sektorā identificēto pasākumu skaits ir 8, transporta sektorā – 15, publiskajā sektorā – 12 un atkritumu apsaimniekošanas sektorā – 1. Lauksaimniecībā, RPPI un ZIZIMM atbilstoši izvirzītajiem kritērijiem netika identificēts neviens pasākums.

3.1.1. Enerģētika

Enerģētikas jomā galvenie izaicinājumi ir AER īpatsvara palielināšana un energoefektivitātes pasākumu ieviešanas intensificēšana. Būtiski novecojušais un būvniecības risinājumu ziņā sadrumstalotais mājokļu fonds Latvijā apgrūtina šo pasākumu īstenošanu. Papildu sarežģījumus rada iedzīvotāju zemā pirktspēja, būvniecības izmaksu sadārdzinājums, salīdzinoši limitētas aizdevumu saņemšanas iespējas (it īpaši ārpus Rīgas un Pierīgas), kā arī joprojām augstais dabasgāzes patēriņš (gan siltumenerģijas, gan elektroenerģijas ražošanai). Tai pat laikā ES tiesību akti mežsaimniecības un bioloģiskās daudzveidības jomā, kā arī stiprinātie ilgtspējas un SEG emisiju ietaupījumu kritēriji, var negatīvi ietekmēt vietējo enerģētisko bioresursu pieejamību Latvijā, sadārdzinot to cenu un palielinot ar tiem saistīto administratīvo slogu.

NEKP ir izvirzīti vairāki pasākumi elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanas, it īpaši CSA, un izmantošanas darbībās, kā arī energoefektivitātes uzlabošanas darbībās. Tos ieviešot, tiktu samazinātas SEG emisijas, bet tai pat laikā tiktu palielināts AER īpatsvars

⁵⁰ KEM, Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030.gadam (2024): [Saite](#)

⁵¹ KEM, Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, Plāna rīcībpolitiku ietekme uz vidi - 1. pielikums: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

un paaugstinātos resursu izmantošanas efektivitāte. Tabula Nr. 21 uzskaita NEKP⁵⁰ iekļautos pasākumus, kas potenciāli atbilstu EKII atbalstam. Katra pasākuma detalizētāks apraksts ir atrodams NEKP 1. pielikumā, vadoties pēc tā koda.

Enerģētikas nozares NEKP identificētie pasākumi						
Pasākuma ID kods	Pasākuma NEKP kods un īstenošanai veicamā darbība	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš	Investīcijas, €m		
				vajadzība	iezīmētās	avots
3.1.1.1.	3.1.3.3: Nodrošināt vēja elektroenerģijas staciju attīstību sauszemē, sabalansējot nacionālās drošības, tautsaimniecības un vides aspektus	Uzstādītas papildu vismaz 1,3-1,5GW jaudas	2030	1 200	-	VB PF
3.1.1.2.	3.1.3.11: Nodrošināt AER jaudu palielināšanu CSA un infrastruktūras modernizāciju	1) Jaudu palielinājums par 30% 2) Siltuma zudumu īpatsvars Latvijā mazāks par 10% 3) Visas CSA sistēmas atbilst efektīvas CSA kritērijiem	2030	500	65	MFF EKII MF
3.1.1.3.	3.1.3.12: Īstenot pietiekami plašu CSA elektrifikāciju	1) 2030. gadā vismaz 100 MW 2) 2040. gadā vismaz 200 MW	2030 2040	200	-	MFF EKII PF
3.1.1.4.	3.1.3.14: Nodrošināt AER siltumapgādes jaudu palielināšanu un to energoefektivitātes uzlabošanu <u>individuālajam pašpatērinam</u>	Jaudu palielinājums par 30%, salīdzinot ar apjomu 2017. gadā	2030	267	21	MFF EKII SKF
3.1.1.5.	3.1.3.26: Palielināt biodegvielu un biometāna izmantošanu lauksaimnieciskajā ražošanā	Nav noteikts	2030	4	-	MFF VB PF
3.1.1.6.	3.1.3.27: Nodrošināt biogāzes / biometāna ieguvei valstspilsētu ūdenssaimniecības pakalpojumu komersantos, ņemot vērā potenciāla izvērtējumu	1) Veikts izvērtējums līdz 2027. gadam 2) Biogāzes ieguve ir nodrošināta atbilstoši potenciālam (provizoriski 3 valstspilsētās)	2027 2030	10	-	MFF VB PF
3.1.1.7.	3.2.1.8: Izstrādāt projekta īstenošanas rezultātā nodrošināto energoetaupījumu aprēķināšanas rīku	Izstrādāts tiešsaistes rīks	2026	1	-	VB
3.1.1.8.	3.1.3.15.: Nodrošināt AE ražošanas jaudu palielināšanu un to energoefektivitātes uzlabošanu rūpniecībā un komersantos (arī pašvaldību)	jaudu palielinājums par 30% salīdzinot ar 2017.g. apjomu	2030	300	266,4	MFF ANM TPF MF

Tabula Nr. 21: Enerģētikas nozares NEKP identificētie pasākumi. Avots: NEKP⁵⁰, KPMG analīze.

3.1.2. Transports

Latvijā transporta sektorā būtiskus izaicinājumus rada liels vecu transportlīdzekļu īpatsvars, augsts īpatsvars ar dīzeļdzinēju transportlīdzekļiem, zems iedzīvotāju blīvums un augsts lauku reģionu iedzīvotāju īpatsvars, kā arī nepietiekams sabiedriskā transporta pārklājums un pieejamība, kas veicina atkarību no privātā transporta un mazina sabiedriskā transporta attīstības pasākumu efektivitāti. Papildu problēmas rada sabiedriskā elektrotransporta un hibrīda transporta sistēmu attīstības trūkums lauku reģionos, kā arī grūtības pārorientēt pasažierus un kravas no autotransporta uz dzelzceļu. Šāda pārkārtošanās Latvijai ir svarīga, jo tā varētu ne tikai samazināt SEG emisijas, bet arī paldzināt esošās autotransporta infrastruktūras kalpošanas laiku.

SEG emisiju samazināšana transporta nozarē, īpaši autotransportā, ir iespējama, ja degvielas piegādātāji izpilda līdz šim Eiropas Savienības Direktīvā 2018/2001 un NEKP noteiktos mērķus līdz 2030. gadam⁵⁰. No 2026. gada 1. janvāra stāsies spēkā Transporta enerģijas likums TEL, kura galvenais mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu, klimatam draudzīgu un sabiedrībai drošu transporta enerģijas apriti, kas balstīta uz AE izmantošanu⁵² un kas transponē RED prasības nacionālā līmenī. Lai gan sākotnēji pastāv vairāki izaicinājumi un šķēršļi mērķu īstenošanai (piemēram, nepietiekami attīstīta infrastruktūra AER izmantošanai transporta sektorā) Transporta enerģijas likumam ir potenciāls būtiski veicināt pārmaiņas. Jau šobrīd privātā autotransporta elektrifikācija palīdz samazināt SEG emisijas. Ja elektroauto kļūs pieejamāki, turpināsies atbalsta pasākumi to izmantošanai, kā arī attīstīsies dzelzceļa transports un kopējā mobilitātes pieejamība, emisiju samazināšana transporta nozarē varētu kļūt vēl efektīvāka.

Tabula Nr. 22 uzskaita NEKP⁵⁰ iekļautos pasākumus, kas potenciāli atbilstu EKII atbalstam. Katra pasākuma detalizētāks apraksts ir atrodams NEKP 1. pielikumā, vadoties pēc atbilstošā pasākuma koda.

Transporta nozares NEKP identificētie pasākumi						
Pasākuma ID kods	Pasākuma NEKP kods un īstenošanai veicamā darbība	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš	Investīcijas, €m		
				vajadzība	iezīmētās	avots
3.1.2.1.	3.1.1.4: Veicināt kravu "pārnesi" uz dzelzceļu	Izstrādāts ilgtspējīgas pilsētas mobilitātes plāns Rīgai un Rīgas funkcionālajai teritorijai, aktualizēts valsts politikas satvars	2027	5	-	MFF VB
3.1.2.2.	3.1.1.5: Smagā transporta zaļināšanas programma	Pieņemta programma	2027	<1	-	VB

⁵² Likumi.lv, Transporta enerģijas likums: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Transporta nozares NEKP identificētie pasākumi						
Pasākuma ID kods	Pasākuma NEKP kods un īstenošanai veicamā darbība	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš	Investīcijas, €m		
				vajadzība	iezīmētās	avots
3.1.2.3.	3.1.1.6: Palielināt AER vidējas un lielas noslodzes transportlīdzekļu skaitu	300 (vidējas noslodzes AER transportlīdzekļi) 100 (lielas noslodzes AER transportlīdzekļi)	2030	50	-	MFF ANM TPF EKII MF PF
3.1.2.4.	3.1.1.7: Palielināt bezemisiju vieglo pasažieru transportlīdzekļu skaitu	Vismaz 20 000 bezemisiju vieglo pasažieru transportlīdzekļu	2030	600	23	MFF ANM TPF EKII MF PF
3.1.2.5.	3.1.1.11: Motivēt veco transportlīdzekļu norakstīšanu	Norakstīti vismaz 2% vieglo transportlīdzekļu no autoparka	2030	4	-	EKII
3.1.2.6.	3.1.1.12: Palielināt bezemisiju mikromobilitātes rīku skaitu	Vismaz 12 000 mikromobilitātes rīki	2030	15	-	SKF EKII VB PB PPP
3.1.2.7.	3.1.1.14: Izbūvēt lēnās uzlādes punktus, t.sk. e-velosipēdiem, pie daudzdzīvokļu namiem, autostāvvietās	Vismaz 3 000 uzlādes punkti	2030	3	-	PB PF VB SKF
3.1.2.8.	3.1.1.17: Sniegt atbalstu pašvaldībām metāna sabiedriskā transporta transportlīdzekļu iegādei vai pārbūvei	Vismaz 50 autobusi	2030	13	-	PB VB
3.1.2.9.	3.1.1.18: Izbūvēt publiski pieejamus sašķidrināta vai saspiesta metāna uzpildes punktus	Vismaz 5 sašķidrināta metāna uzpildes punkti	2030	10	-	VB PB PF
3.1.2.10.	3.1.1.19: Sniegt atbalstu pašvaldībām ūdeņraža sabiedriskā transporta transportlīdzekļu autobusu iegādei	Papildus vismaz 20 autobusi	2030	7	-	PB VB
3.1.2.11.	3.1.1.20: Uzstādīt publiski pieejamus ūdeņraža uzpildes punktus	Vismaz 2 uzpildes stacijas	2030	10	-	VB PB PF

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Transporta nozares NEKP identificētie pasākumi						
Pasākuma ID kods	Pasākuma NEKP kods un īstenošanai veicamā darbība	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš	Investīcijas, €m		
				vajadzība	iezīmētās	avots
3.1.2.12.	3.1.1.21: Izveidot bezemisiju valsts subsidētu sabiedrisko transportu pēc pieprasījuma lauku reģionu iedzīvotājiem	Vismaz pusē no transporta pēc pieprasījuma ir iespējams izvēlēties valsts subsidētu bezemisiju sabiedrisko transportu	2030	n/d	-	VB SKF
3.1.2.13.	3.1.1.22: Paplašināt Pierīgas sliežu transporta (tramvajs) un autobusu maršrutu tīklu	Autobusu maršrutu tīkla paplašināšana (papildu 12 autobusi) Tramvaju maršruts uz Ziepniekkalnu (perspektīvā pagarinājums līdz jaunajai Mārupes dzelzceļa stacijai)	2030	122	-	VB PB
3.1.2.14.	3.1.1.25: Izveidot mobilitātes punktus	8 mobilitātes punkti: 6 Rīgā, 1 Saulkrastos, 1 Carnikavā.	2030	188	-	ANM MFF VB PB PF
3.1.2.15.	3.1.1.27: Attīstīt tranzīta koridorus un pieslēgumus tiem, novirzot intensīvas satiksmes plūsmas no dzīvojamām teritorijām	Izbūvēta infrastruktūra vismaz 100 km garumā	2030	100	-	PB VB

Tabula Nr. 22: Transporta nozares NEKP identificētie pasākumi. Avots: NEKP⁵⁰, KPMG analīze.

3.1.3. Lauksaimniecība

Lauksaimniecībā izaicinājumus rada salīdzinoši liels organisko augšņu īpatsvars, kas kopā ar pieaugošo slāpekļa minerālmēslu patēriņu veicina SEG emisiju pieaugumu. Turklāt būtisku emisiju daļu rada lopkopības nozare, īpaši lauksaimniecības dzīvnieku zarnu fermentācija, kas Latvijā ir salīdzinoši augstā līmenī.

Lauksaimniecības nozarē NEKP⁵⁰ ir izvirzīti vairāki pasākumi, kuru mērķis ir samazināt SEG emisijas un uzlabot ilgtspējību. Tiek plānots veicināt bioloģisko piena lopkopību, atbalstīt precīzu neorganiskā slāpekļa mēslošanas līdzekļu lietošanu, kā arī precīzu organiskā mēslojuma iestrādi. SEG emisiju samazināšanai tiks veicināta arī pupu un zirņu audzēšana slāpekļa piesaistei. Lopkopībā tiks uzlabota barības devu plānošana un kvalitāte. Vēl viens būtisks pasākums ir meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana. NEKP paredz, ka visi šie pasākumi tiks īstenoti ar Zemkopības ministrijas iesaisti un tiks finansēti no Kopējās lauksaimniecības politikas līdzekļiem līdz 2030. gadam. Balstoties uz šo aspektu, nav identificēti tādi pasākumi lauksaimniecības nozarē, kas būtu no finansējuma atbalsta aspekta piemērojami EKII.

3.1.4. Atkritumu apsaimniekošana

Atbilstoši LVĢMC apkopotajai informācijai, Latvijā atkritumu apsaimniekošana rada ap 5,81% no visām SEG emisijām⁵³. Šajā sektorā galvenās emisijas rodas no trīs avotiem: atkritumu apglabāšanas, bioloģiskās pārstrādes un notekūdeņu attīrīšanas⁵⁴. Lielāko daļu veido tieši atkritumu apglabāšana poligonos, kas izdala metāna (CH₄) emisijas. Atkritumu bioloģiskā pārstrāde un notekūdeņu attīrīšana rada CH₄ un slāpekļa oksīda (N₂O) emisijas. Kopumā emisijas no šī sektora kopš 1990. gada ir samazinājušās, pateicoties uzlabotai infrastruktūrai, samazinātam rūpnieciskā ūdens patēriņam un citu apstākļu ietekmē^{54,55}. Emisiju samazinājumu veicinājusī arī metāna atgūšana no poligoniem.

NEKP ir izvirzīti vairāki pasākumi atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanai, taču tikai viens no pasākumiem tiek identificēts kā atbilstošs EKII. Tabula Nr. 23 uzskaita NEKP⁵⁰ iekļauto pasākumu, kas potenciāli atbilstu EKII. Identificētais pasākums nodrošinātu informācijas iegūšanu par šībrīža emisijām un iespēju vēlāk datus salīdzināt un novērot progresu. Šādu regulējuma izstrādni prasa Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/3019 (2024. gada 27. novembris) par komunālo notekūdeņu attīrīšanu^{56,57}.

Atkritumu apsaimniekošanas nozares NEKP identificētais pasākums						
Pasākuma ID kods	Pasākuma NEKP kods un īstenošanai veicamā darbība	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš	Investīcijas, €m		
				vajadzība	iezīmētās	avots
3.1.4.1.	3.1.4.5: SEG emisiju monitoringa nosacījumu izstrāde un uzsākšana lielākajās notekūdeņu attīrīšanas iekārtās	Uzsākts SEG emisiju monitorings vismaz 21 notekūdeņu attīrīšanas iekārtā	2030	n/d	-	VB PF

Tabula Nr. 23: Atkritumu apsaimniekošanas nozares NEKP identificētais pasākums. Avots: NEKP⁵⁰, KPMG analīze.

3.1.5. Rūpnieciskie procesi un produktu ražošana

RPPI rada ap 8,7% SEG emisiju no Latvijas kopējām emisijām⁵³. SEG emisijas no RPPI ietver CO₂, CH₄, N₂O un fluorētās SEG emisijas no vairākiem apakšsektoriem⁵⁴. Lielāko daļu SEG emisiju RPPI sektorā rada minerālu rūpniecība, galvenokārt cementa ražošana. Otrs lielākais emisiju avots ir fluorēto gāzu izmantošana dzesēšanas un kondicionēšanas iekārtās. Pārējie avoti, piemēram, šķīdinātāju izmantošana un citu produktu ražošana, veido mazu daļu no nozares kopējām emisijām⁵⁴. Laika periodā no 2018. gada līdz 2023. gadam RPPI SEG emisijas ir samazinājušās par 2,55%⁵⁸. Savukārt fluorēto gāzu emisijas kopš 2005. gada ir pieaugušas par gandrīz 150%, galvenokārt dzesēšanas iekārtu dēļ. NEKP⁵⁰ iekļautajiem pasākumiem ir iezīmētas investīcijas norādīt, ka nav nepieciešamas rast investīcijas jaunos finanšu avotos.

⁵³ LVĢMC, Informācija par Latvijas SEG emisijām: [Saite](#)

⁵⁴ LVĢMC, Kopsavilkums par 2024. gada siltumnīcefekta gāzu inventarizāciju (2024)

⁵⁵ LVĢMC, 2025. gada integrētais ziņojums par rīcībpolitikām, pasākumiem un SEG prognozēm (2025): [Saite](#)

⁵⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/3019 (2024. gada 27. novembris) par komunālo notekūdeņu attīrīšanu: [Saite](#)

⁵⁷ European Parliament, Revision of the Urban Wastewater Treatment Directive (2024): [Saite](#)

⁵⁸ LVĢMC, RPPI: [Saite](#)

3.1.6. Zemes izmantošana, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecība

ZIZIMM sektors ietver SEG emisiju piesaisti no sešām zemes lietojuma kategorijām: meža zeme, aramzeme, zālāji, mitrāji, apbūve un koksnes produkti. Emisijas tiek uzskaitītas atkarībā no tā, vai zemes izmantošanas veids pēdējo 20 gadu laikā ir mainījies. Meža zemē galvenie emisiju un piesaistes avoti ir oglekļa uzkrājuma izmaiņas biomasā, augsnē un emisijas no dedzināšanas. Aramzemēs un zālajos būtiskākās ir emisijas no organiskajām augsnēm. Mitrājos emisijas rodas no kūdras ieguves un appludinātām teritorijām. Apbūvē un koksnes produktos tiek uzskaitītas oglekļa uzkrājuma izmaiņas. 2023. gadā ZIZIMM sektors kopumā radīja 4 629kt CO₂ ekv., (neto) SEG emisijas⁵⁹. Laika posmā no 2018. gada līdz 2023. gadam ZIZIMM sektoru SEG izmaiņas bija šādas⁵⁹:

- meža zeme - 117,4% samazinājums;
- aramzeme - 9,6% pieaugums;
- zālāji - 4,2% pieaugums;
- mitrāji - 0,5% samazinājums;
- apbūve - 42,8% pieaugums;
- koksnes produkti - 0,1% pieaugums.

Šobrīd ZIZIMM sektorā CO₂ piesaiste nenosedz SEG emisijas. Galvenie iemesli ir CO₂ piesaistes samazināšanās mežos, mežizstrādes pieaugums, zemes pārveidošana un kūdras izmantošanas izmaiņas. Tādēļ ir nepieciešams ieviest jaunus, efektīvus pasākumus, kas varētu uzlabot sektora sniegumu. NEKP⁵⁰ ietvaros nav iekļauti pasākumi, kas pēc izvirzītajiem kritērijiem (norādītajiem finansējuma avotiem) tos identificētu kā atbilstošus EKII finansējumam. Jāatzīmē, ka NEKP izvirzītie pasākumi ZIZIMM sektorā ir mērķēti uz zemes ilgtspējīgu apsaimniekošanu, SEG emisiju samazināšanu un oglekļa piesaistes palielināšanu, īpaši lauksaimniecībā un mežsaimniecībā. Tie ir vērsti arī uz augsnes kvalitātes uzlabošanu, organisko augšņu apmežošanu, degradētu teritoriju atjaunošanu un meža biotopu atjaunošanu. Tomēr tiek paredzēts, ka finansējums tiks iegūts pārsvarā no privātā finansējuma vai ES budžeta.

3.1.7. Publiskais sektors un ēku energoefektivitāte

NEKP⁵⁰ ir izdalīti papildu pasākumi publiskajam sektoram, kuru mērķi ir veicināt publisko ēku energoefektivitāti un samazināt publisko iestāžu enerģijas patēriņu. Tabula Nr. 24 uzskaita NEKP⁵⁰ iekļautos pasākumus, kas potenciāli atbilstu EKII atbalstam. Katra pasākuma detalizētāks apraksts ir atrodams NEKP 1. pielikumā, vadoties pēc atbilstošā pasākuma koda.

⁵⁹ LVĢMC, ZIZIMM: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Publiskā sektora NEKP identificētie pasākumi						
Pasākuma ID kods	Pasākuma NEKP kods un īstenošanai veicamā darbība	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš	Investīcijas, €m		
				vajadzība	iezīmētās	avots
3.1.7.1.	3.2.2.2: Nodrošināt finansiālu un zināšanu atbalstu pašvaldībām energoefektivitātes pasākumu veicināšanai un īstenošanai	Nav noteikts	2030	n/d	-	PB EKII
3.1.7.2.	3.2.2.4: Uzlabot publiskā sektora ēku energoefektivitāti, t.sk. atbalsta programmu ietvaros	Ikgadēji renovētas vismaz 3% no publisko ēku platības	2030	800	254	MFF EKII SKF PB VB
3.1.7.3.	3.2.2.5: Uzlabot publisko ēku energoefektivitāti ar bioloģiskas izcelsmes materiāliem, vērtējot tehnisko un ekonomisko pamatojumu	Ikgadēji renovētas vismaz 3% no publisko ēku platības	2030	90	-	MFF EKII SKF PB VB
3.1.7.4.	3.2.2.6: Veicināt oglekļa mazietilpīgas attīstības aspektu integrēšanu pilsētu un to aglomerāciju teritoriālajā plānošanā, t.sk. veicinot dabā balstītu risinājumu pēc iespējas plašāku ieviešanu	1) Zaļo, dabā balstīto risinājumu prioritizēšana pašvaldībās (projekti - 10); 2) Informatīvi semināri par zaļajiem risinājumiem - 5; 3) Zaļās infrastruktūras projekti - 5	2030	n/d	n/d	MFF VB

Tabula Nr. 24: Publiskā sektora NEKP identificētie pasākumi. Avots: NEKP⁵⁰, KPMG analīze.

Augstāk uzskaitītie pasākumi cieši sasaistās ar jau šobrīd īstenojamajām EKII aktivitātēm, īpaši attiecībā uz energoefektivitātes uzlabošanu un oglekļa mazietilpīgas attīstības veicināšanu, kā arī EKII-9 jau šobrīd veicina sabiedrības informēšanu. Kā minēts 2.3. apakšnodaļā, ap 52% EKII piešķirtā finansējuma ir novirzīts publiskajam sektoram.

Ēku energoefektivitātes uzlabošana Latvijā ir kļuvusi īpaši aktuāla, jo lielākā daļa daudzdzīvokļu ēku Latvijā ir būvētas pirms 2003. gada, kad stājās spēkā stingrākas siltumtehnikas prasības. No 2007. līdz 2023. gadam energoefektivitātes uzlabošana veikta vairāk nekā 1 500 dzīvojamās mājās un 330 publiskās ēkās, un līdz 2026. gadam plānots renovēt vēl ap 440 ēkām⁵⁰. Tomēr renovācijas potenciāls vēl ir ievērojams, īpaši daudzdzīvokļu mājās un privātmājās, kurās iespējams veikt no izmaksu viedokļa efektīvu atjaunošanu. Tai pat laikā tiek paredzēts, ka līdz 2050. gadam aptuveni 30% no dzīvojamām ēkām un 10% no nedzīvojamām ēkām atjaunot nemaz nebūs lietderīgi.

Tabula Nr. 25 uzskaita NEKP iekļautos pasākumus, kas potenciāli atbilstu EKII atbalstam. Katra pasākuma detalizētāks apraksts ir atrodams NEKP 1. pielikumā, vadoties pēc atbilstošā pasākuma koda.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

NEKP identificētie pasākumi ēku energoefektivitātes uzlabošanai						
Pasākuma ID kods	Pasākuma NEKP kods un īstenošanai veicamā darbība	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš	Investīcijas, €m		
				vajadzība	iezīmētās	avots
3.1.7.5.	3.2.3.2: Nodrošināt dzīvojamo māju, daudzdzīvokļu ēku vai nedzīvojamo ēku / būvju pieslēgšanos pie efektīvas CSAS ēku renovāciju ietvaros, t.sk. atbalsta programmu ietvaros	Pie efektīvas CSA pieslēgtas vismaz 50 ēkas	2030	50	3,16	MFF EKII
3.1.7.6.	3.2.3.3: Noteikt pienākumu pieslēgt valsts un pašvaldību līmenī esošās ēkas efektīvām CSA, kur tas ir ekonomiski pamatoti	Efektīvai CSA pieslēgtas vismaz 50 ēkas	2035	50	-	MFF EKII
3.1.7.7.	3.2.3.5: Daudzdzīvokļu ēku energoefektivitātes darbību ietvaros sniegt atbalstu enerģētikas nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem	Atbalsts sniegts vismaz 2 017 mājāsaimniecībām	2030	10	-	EKII SKF
3.1.7.8.	3.2.3.6: Īstenot kvartālu renovāciju (ēku energoefektivitātes uzlabošana kvartālu mērogā), t.sk. atbalsta programmu ietvaros	Atjaunoti vismaz 4 kvartāli	2030	875	-	MFF EKII
3.1.7.9.	3.2.3.8: Uzlabot privātmāju energoefektivitāti, t.sk. atbalsta programmu ietvaros	Renovētas vismaz 5 000 ēkas	2030	100	2	MFF EKII SKF
3.1.7.10.	3.2.3.9: Veicināt daudzdzīvokļu dzīvojamo māju siltumapgādes sistēmu termoregulēšanas iekārtu uzstādīšanu, t.sk. atbalsta programmu ietvaros	Uzstādītas termoregulēšanas un attālinātās uzskaites sistēmas 15% no atbalsta programmu ietvaros renovētajām daudzdzīvokļu ēkām	2030	56	-	SKF VB
3.1.7.11.	3.2.3.14: Attīstot energoefektivitātes pakalpojumu (ESKO) tirgu, piesaistīt privātās investīcijas energoefektivitātes paaugstināšanas projektiem, novēršot ESKO tirgus nepilnības	Nav noteikts	2030	15	-	VB MFF
3.1.7.12.	3.2.3.15: Attīstot pašvaldību energoservisa kompāniju (PESKO) iespējas, nodrošināt pašvaldību iesaisti energoefektivitātes paaugstināšanā projektu atbalstīšanā	Uzsākta PESKO darbība	2030	15	-	VB PB MFF

Tabula Nr. 25: NEKP identificētie pasākumi ēku energoefektivitātes uzlabošanai. Avots: NEKP⁵⁰, KPMG analīze.

3.2. Citos politikas plānošanas dokumentos ietvertie pasākumi

Lai identificētu pasākumus, kas būtu piemēroti finansēšanai no EKII, ir būtiski veikt ne tikai NEKP pasākumu rūpīgu izvērtēšanu, bet arī dažādu citu politiku plānošanas dokumentu analīzi. Šāda pieeja ļauj plašāk izvērtēt, kādi ir Latvijas mērķi un izvirzītās rīcības dažādās nozarēs, lai samazinātu ietekmi uz klimatu, veicinātu energoefektivitāti un tehnoloģisko attīstību, kā arī veicinātu klimatnoturību.

Tāpēc tika identificēti vairāki dokumenti, kuri ietver pasākumus, kas potenciāli atbilst EKII mērķiem. Šim nolūkam tika analizēti šādi dokumenti:

- Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam⁶⁰ - ilgtermiņa politikas plānošanas dokuments, kas izstrādāts, lai vienlaicīgi ar klimata pārmaiņu ierobežošanu un samazināšanu vairotu Latvijas tautsaimniecības ekonomisko konkurētspēju, kā arī lai Latvijas iedzīvotājiem tiktu nodrošināta droša dzīves vide;
- Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam⁶¹ - vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments transporta nozares attīstībai, kur izvirzītais mērķis ir vērsts uz ilgtspējīgu cilvēka mobilitātes vajadzību apmierināšanu, vienlaikus sniedzot ieguldījumu valsts ekonomiskajā izaugsmē, t.sk. uzņēmējdarbības vides attīstībā un pieejamībā;
- Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskais plāns 2023.-2027. gadam (KLP)⁶² - vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka atbalsta prioritātes un atbalsta instrumentus lauksaimniecības, kā arī lauku attīstības jomā;
- Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.-2030. gadam⁶³ - vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas izstrādāts atbilstoši likuma "Par piesārņojumu" 16.2. panta otrajai daļai, kā arī MK 2018. gada 2. oktobra noteikumu Nr. 614 "Kopējo gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšanas un uzskaites noteikumi" prasībām;
- Latvijas Enerģētikas stratēģija 2050. gadam⁶⁴ - ilgtermiņa plānošanas vadlīnijas, kas izvirza mērķus un prioritātes, lai pielāgotos straujajām pārmaiņām globālajā enerģētikas nozarē un nodrošinātu stabilu, drošu un ilgtspējīgu energoapgādi;
- Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam⁶⁵;
- Notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas plāns 2024.-2027. gadam⁶⁶ - nacionāla līmeņa vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas izstrādāts, ņemot vērā ES un nacionālā līmeņa normatīvos aktus un politikas plānošanas dokumentus;
- Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam⁶⁷;
- Prioritārie rīcības virzieni meliorācijas politikā 2021.-2027. gadam⁶⁸;
- Latvijas Bioekonomikas stratēģija 2030⁶⁹;

⁶⁰ Likumi.lv, Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam (2019): [Saite](#)

⁶¹ Likumi.lv, Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam (2021): [Saite](#)

⁶² Likumi.lv, Informatīvais ziņojums "Par Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģisko plānu 2023.-2027.gadam" (2022): [Saite](#)

⁶³ Likumi.lv, Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.-2030. gadam: [Saite](#)

⁶⁴ KEM, Latvijas Enerģētikas stratēģija 2050. gadam (2025): [Saite](#)

⁶⁵ VARAM, Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. – 2028. gadam (2021): [Saite](#)

⁶⁶ Likumi.lv, Notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas plāns 2024.-2027. gadam (2024): [Saite](#)

⁶⁷ Likumi.lv, Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam (2020): [Saite](#)

⁶⁸ Likumi.lv, Prioritārie rīcības virzieni meliorācijas politikā 2021.-2027. gadam (2021): [Saite](#)

⁶⁹ Likumi.lv, Latvijas Bioekonomikas stratēģija 2030 (2017): [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

- Latvijas Pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam⁷⁰;
- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam⁷¹.

Iepriekšminēto dokumentu analīzes rezultātā tika atlasīti pasākumi, kas potenciāli var tikt atbalstīti EKII ietvaros, nodrošinot to saskaņotību ar valsts klimata un enerģētikas politiku. Pasākumu izvērtējumā tika izslēgti šādi pasākumi:

- pasākumi, kuru izpilde norādīta līdz 2025. gadam (ieskaitot);
- pasākumi, kas ir iekļauti “Esošā budžeta ietvaros”;
- pasākumi, kas sakrīta ar jau NEKP identificētajiem pasākumiem;
- pasākumi, kas atbilst pētījumiem, rekomendāciju sniegšanām, monitoringu veikšanai, pamatojoties uz to, ka šādi pasākumi neveicina tiešu SEG emisiju samazinājumu un ka šāda veida pasākumi pārsvarā tiek finansēti no citiem avotiem.

Jāņem vērā, ka vairākiem vidēja termiņa politikas plānošanas dokumentiem noteiktais darbības termiņš ir līdz 2027. vai 2028. gadam. Tas nozīmē, ka, izvēloties aktuālākos pasākumus finansēšanai, būs nepieciešama to turpmāka saskaņošana ar politiku veidotājiem, lai finansējums tiktu nodrošināts pasākumiem, kas atbilstu nākamajam plānošanas periodam un ilgtermiņa klimata mērķiem.

Pasākumiem tika piešķirti identifikācijas numuri, kas tiek veidots pēc apakšnodaļas Ziņojuma numura un pasākuma kārtas numura tajā.

Kopumā ne-NEKP politiku plānošanas dokumentos tika identificēti 34 pasākumi. Identificēto pasākumu skaits katrā no sektoriem ir šāds:

- enerģētika – 13;
- transports – 3,
- lauksaimniecība – 4;
- atkritumu apsaimniekošana – 6;
- RPPI – 3;
- ZIZIMM – 5.

3.2.1. Enerģētika

Lai veicinātu Latvijas enerģētisko drošību, neatkarību un ilgtspējīgu attīstību, būtiski ir attīstīt gan centralizētus, gan izkliedētus enerģijas ražošanas risinājumus. Īpaša uzmanība ir jāpievērš mikro līmeņa atjaunīgās elektroenerģijas ražošanai, kā arī atjaunīga, vietējā kurināmā izmantošanai, kas ļautu efektīvāk izmantot pieejamos resursus, vienlaikus samazinot atkarību no importētajiem energoresursiem. Vienlaikus ir jānodrošina elektroenerģijas tīkla infrastruktūras attīstība, tostarp jaunu pieslēgumu izveide visiem patēriņa objektiem un, ja nepieciešams, arī jaunu starpsavienojumu izbūve. Tīkla viedizācija un automatizācija, piesaistot papildu publisko un privāto

⁷⁰ Likumi.lv, Par Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030. gadam (2019): [Saite](#)

⁷¹ Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (2010): [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

finansējumu, ir būtisks solis ceļā uz modernu, elastīgu un klimatneitrālu enerģētikas sistēmu. Jāņem arī vērā siltumenerģijas sektora potenciāls, lai samazinātu zudumus un palielinātu sistēmu efektivitāti; īpaša uzmanība ir jāpievērš atlikumsiltumam, kas var samazināt nepieciešamību pēc papildu kurināmā.

Tabula Nr. 26 norāda dažādos Latvijas (ne-NEKP) dokumentos minētos pasākumus, ko potenciāli varētu finansēt EKII ietvaros.

Enerģētikas nozares pasākumi ne-NEKP dokumentos		
Pasākuma ID kods	Pasākums	Politikas dokumenta atsauce
3.2.1.1.	Atbalsts ļoti zema enerģijas patēriņa jeb gandrīz nulles enerģijas ēku būvniecībai	63
3.2.1.2.	Atbalsts mikrolīmeņa elektroenerģijas ražošanai	67, 71
3.2.1.3.	Atbalsts biodegvielas izmantošanas veicināšanai sabiedriskajā transportā un lauksaimniecībā.	67
3.2.1.4.	Atbalsts energoefektīva ielu apgaismojuma ieviešanai	67
3.2.1.5.	Atbalsts gan mazajiem, gan lielajiem uzņēmējiem efektivitātes un produktivitātes veicināšanai, uzliekot par pienākumu sadedzināšanu iekārtām gaisa piesārņojošo vielu samazināšanu	63, 64
3.2.1.6.	Atbalsts elektroenerģijas tīklu izbūvei / infrastruktūras attīstībai	64
3.2.1.7.	Atbalsts jaunu siltumenerģijas tehnoloģiju ražošanas ieviešanai	64
3.2.1.8.	Atbalsts atlikumsiltuma integrācijai CSA	64
3.2.1.9.	Integrētas investīcijas pārejai uz "zemas temperatūras tīkliem", sākot no ēku iekšējām un ārēm sistēmām, beidzot ar CSA tīkliem un siltumavotiem	64
3.2.1.10.	Atbalsts centralizētu un individuālu aukstumpagādes risinājumu ieviešanai ar papildu valsts un investīciju banku finansējumu	64
3.2.1.11.	Mērķēts atbalsts esošo sadedzināšanas iekārtu un infrastruktūras aizstāšanai vai uzlabošanai ar mērķi pielāgot to jaunajam kurināmajam (biometāns, ūdeņradis, sintētiskais kurināmais)	64
3.2.1.12.	Atbalsts oglekļa uztveršanas/ noglabāšanas infrastruktūras attīstībai	64
3.2.1.13.	Atbalsts mājsaimniecībām veco neefektīvo biomasas sadedzināšanas iekārtu nomaiņai	63

Tabula Nr. 26: Enerģētikas nozares pasākumi ne-NEKP dokumentos. Avots: Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.-2030. gadam⁶³, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam⁷¹, Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam⁶⁷, Latvijas Enerģētikas stratēģija 2050. gadam⁶⁴, KPMG analīze.

3.2.2. Transports

Transporta nozare ir viens no lielākajiem SEG emisiju avotiem Latvijā, tāpēc tās dekarbonizācija ir būtiska klimata mērķu sasniegšanai. Lai līdz 2050. gadam transporta sektors sasniegtu klimatneitrālītāti, ir jānotiek vairākām iniciatīvām un inovācijām transporta infrastruktūrā un transportlīdzekļu tehnoloģijās, kā arī izmaiņām sabiedrības ikdienas paradumos⁶⁰.

EKII līdzekļi var tikt izmantoti, lai atbalstītu pasākumus, kas veicina pāreju uz videi draudzīgāku mobilitāti - tostarp sabiedriskā transporta elektrifikāciju un efektīvu maršrutu izveidi, videi draudzīgu kravas un personīgo transportlīdzekļu iegādi, uzlādes infrastruktūras attīstību, kā arī mikromobilitātes infrastruktūras un gājēju ceļu izbūvi. Šādi ieguldījumi ne tikai samazina SEG emisijas, bet arī uzlabo gaisa kvalitāti, veicina

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

sabiedrības veselību un samazina atkarību no fosilajiem energoresursiem. Vienlaikus svarīgi ir arī ieguldījumi viedās satiksmes vadības sistēmās un pilsētu mobilitātes plānošanā, kas ļauj optimizēt transporta plūsmas un samazināt sastrēgumus, tādējādi uzlabojot energoefektivitāti un samazinot emisijas ilgtermiņā.

Tabula Nr. 27 norāda dažādos Latvijas (ne-NEKP) dokumentos minētos pasākumus, ko potenciāli varētu finansēt EKII ietvaros.

Izvirzītie pasākumi saistās ar transporta sektora emisiju samazināšanu. Piemēram, lai samazinātu transporta radītās emisijas un uzlabotu sabiedriskā transporta efektivitāti, varētu tikt īstenoti pasākumi, kas paredz starppilsētu autobusu aizstāšanu un reģionālo maršrutu novirzīšanu uz elektrificētajām dzelzceļa līnijām⁶¹.

Vienlaikus, attīstot vai revitalizējot urbānās teritorijas, ir nepieciešams laikus paredzēt un īstenot zaļās infrastruktūras risinājumus. Zaļā infrastruktūra pilsētvidē ir izmantojama plūdu, erozijas, piesārņojuma u.c. vides problēmu risināšanai, vienlaikus uzlabojot dzīves vides pievilcīgumu un kvalitāti⁶⁷. Šie risinājumi ietver gājēju ielas, veloceļņus un zaļos koridorus⁶¹.

Lielo pilsētu centros nepieciešams noteikt zemu emisiju zonas, lai sasniegtu gaisa kvalitātes normatīvus. Tiek īstenoti pilotprojekti, kas paredz daļēju vai pilnīgu autotransporta kustības ierobežošanu atsevišķās pilsētas daļās, veidojot gājēju ielas un integrētu veloceļņu tīklu. Ja šie projekti gūst sabiedrības atbalstu, konkrētas teritorijas var tikt pilnībā atvēlētas gājējiem un velosipēdistiem, slēdzot tās autotransportam.

Transporta nozares pasākumi ne-NEKP dokumentos		
Pasākuma ID kods	Pasākums	Politikas dokumenta atsauce
3.2.2.1.	Atsevišķu dzelzceļa tīkla posmu elektrifikācija un esošo līniju modernizācija pasažieru pārvadājumu nodrošināšanai	61, 63
3.2.2.2.	Reģionālo autobusu maršrutu slēgšana un videi draudzīga sabiedriskā transporta attīstība (tramvaji, elektroautobusi)	63, 70, 71
3.2.2.3.	Atbalsts infrastruktūras projektu īstenošanai (velosipēdistu un gājēju ceļiem, satiksmes mīrināšanas pasākumiem un sabiedriskā transporta infrastruktūras attīstībai)	61, 63, 71

Tabula Nr. 27: Transporta nozares pasākumi ne-NEKP dokumentos. Avots: Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam⁶¹, Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.-2030. gadam⁶³, Latvijas Pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam⁷⁰, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam⁷¹, KPMG analīze.

3.2.3. Lauksaimniecība

Lauksaimniecības nozarei ir būtiska loma gan klimata pārmaiņu mazināšanā, gan pielāgošanās procesā, tādēļ tās pārveide klimatneitralitātes un klimatnoturības virzienā ir viens no svarīgākajiem uzdevumiem. Ilgtspējīgas lauksaimniecības prakses, piemēram, augsnes oglekļa piesaistes veicināšana, precīzā lauksaimniecība, bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un efektīvāka resursu izmantošana var būtiski samazināt SEG emisijas un vienlaikus palielināt nozares noturību pret klimata riskiem.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

EKII var būt vērtīgs instruments lauksaimniecības politikas pasākumu finansēšanai, kuru mērķis ir SEG emisiju samazināšana un ilgtspējīgas prakses veicināšana. Piemēram, precīzajai lauksaimniecībai, segkultūru audzēšanai vai uzlabotai lopkopības pārvaldībai⁷². Šie ieņēmumi var arī palīdzēt lauksaimniekiem veikt nepieciešamās investīcijas pārejai uz mazāk emisiju radošām tehnoloģijām vai praksēm, piemēram, AER izmantošanu vai energoefektivitātes uzlabošanu.

Tabula Nr. 28 norāda dažādos Latvijas (ne-NEKP) dokumentos minētos pasākumus, ko potenciāli varētu finansēt EKII ietvaros.

Viens no svarīgākajiem virzieniem ir mēslojuma lietošanas efektivitātes uzlabošana - tas nozīmē, ka slāpekļa minerālmēslojums tiek izmantots precīzi un mērķtiecīgi, savukārt organiskais mēslojums tiek iestrādāts tieši augsnē, lai samazinātu zudumus un emisijas⁶². Meliorāciju sistēmu atjaunošana ļautu uzlabot augsnes auglību un kvalitāti, tai pat laikā padarot to noturīgāku pret plūdu radītajiem zaudējumiem. Tauriņziežu iekļaušana sēklkopības rotācijā palīdzētu piesaistīt slāpekli un uzlabot augsnes stāvokli, savukārt skābo augšņu kaļķošana palīdzētu līdzsvarot augsnes pH līmeni⁶². Lauksaimniecības nozares rīcībpolitikās īpaša uzmanība tiek pievērsta arī šķidro kūtsmēsļu apsaimniekošanai - tie tiek iestrādāti augsnē, izmantojot dažādas modernas tehnoloģijas, piemēram, cauruļvadu sistēmas, tiešās iestrādes izklieģētājus vai lentveida izklieģētājus ar nokarenām caurulēm. Tiek uzsvērtā arī bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrāde, izmantojot anaerobās tehnoloģijas biogāzes ražošanai.

Mežsaimniecībā varētu būt nepieciešams sniegt atbalstu mežu ieaudzēšanai un kopšanai, kā arī veikt ieguldījumus, kas uzlabotu meža ekosistēmu noturību un ekoloģisko vērtību. Ir svarīgi uzlabot meliorācijas sistēmas un īstenot pasākumus, kas veicina oglekļa dioksīda piesaisti, piemēram, paaugstinot meža produktivitāti un izlīdzinot meža vecumstruktūru. Šādas darbības palīdzētu nodrošināt mežu lielāku noturību pret klimata pārmaiņām un vienlaikus veicinātu to ilgtspējīgu attīstību.

Lauksaimniecības nozares pasākumi ne-NEKP dokumentos		
Pasākuma ID kods	Pasākums	Politikas dokumenta atsauce
3.2.3.1.	Atbalsts ilgtspējīgas lauksaimniecības prakses ieviešanai	62, 63
3.2.3.2.	Atbalsts CO ₂ piesaistes veicināšanai meža ieaudzēšanas un kopšanas pasākumos	62, 69
3.2.3.3.	Atbalsts meliorācijas sistēmu atjaunošanai lauksaimniecības un mežsaimniecības produktivitātes uzlabošanai un klimata pārmaiņu pielāgošanai	62, 63, 69, 70
3.2.3.4.	Atbalsts bioloģiskās lauksaimniecības platību paplašināšanai un vides stāvokļa uzlabošanai	62

Tabula Nr. 28: Lauksaimniecības nozares pasākumi ne-NEKP dokumentos. Avots: KLP⁶², Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.-2030. gadam⁶³, Latvijas Bioekonomikas stratēģija 2030⁶⁹, Latvijas Pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam⁷⁰, KPMG analīze.

⁷² Xu, Y.; Zhao, Z.; Zhang, Y. Can the Implementation of Carbon Emissions Trading Schemes Improve Prefecture-Level Agricultural Green Total Factor Productivity? (2025): [Saite](#)

3.2.4. Atkritumu apsaimniekošana

Lai samazinātu SEG emisijas un veicinātu resursu apriti atkritumu apsaimniekošanā, ir nepieciešams attīstīt modernas atkritumu šķirošanas, pārstrādes un bioloģiski noārdāmo atkritumu apstrādes sistēmas. Īpaši svarīga loma ir metāna emisiju samazināšanai no poligoniem, kā arī biometāna ražošanai no bioloģiskajiem atkritumiem, ļaujot ražot AE un samazināt vides piesārņojumu.

ES politikās uz rīcībām ar notekūdeņu dūņām attiecas gan SEG emisiju mazinoši pasākumi, gan aprites ekonomikas pasākumi, kas notekūdeņu dūņas aplūko kā atkārtoti izmantojamu augu barošanās elementu avotu, vienlaikus nepalielinot vides piesārņojumu⁶⁶. Minētais lielā mērā sasaucas arī ar ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģiju 2030 un stratēģiju "No lauka līdz galdam".

Tabula Nr. 29 norāda dažādos Latvijas (ne-NEKP) dokumentos minētos pasākumus, ko potenciāli varētu finansēt EKII ietvaros. Pasākumi uzsver, ka, lai veicinātu klimatneitralitāti un ilgtspējīgu resursu izmantošanu, ir nepieciešams attīstīt bioloģiski noārdāmo atkritumu un pārtikas atkritumu pārstrādes infrastruktūru, īpaši koncentrējoties uz to izmantošanu transporta degvielas ražošanā. Jāizbūvē specializētas iekārtas, iegūstot augstvērtīgus energoresursus vai biodegvielas, piemēram, biometānu, biobutanolu vai bioetanolu.

Tāpat ir nepieciešams ieguldīt NAI dūņu pārstrādes infrastruktūrā, pielāgojot 6-8 atkritumu poligonus komposta sagatavošanai. Šie pasākumi ļautu palielināt pārstrādes apjomu par aptuveni 50 tūkstošiem tonnu gadā. Lai izmantotu poligonu gāzi kā transporta degvielu, ir jāizbūvē attīrīšanas iekārtas poligonos, kā arī jāizbūvē atkritumu reģenerācijas iekārtas, ņemot vērā tehniski ekonomisko izvērtējumu un ietekmes uz vidi novērtējumu. Vienlaikus pilsētās ir jāuzlabo lietusskanalizācijas sistēmas un caurtekas, papildinot tās ar zaļās infrastruktūras elementiem. Ir svarīgi iepriekš definēt nepieciešamo kapacitāti, ņemot vērā klimata pārmaiņu ietekmi, un veicināt ilgtspējīgu lietusskanalizācijas apsaimniekošanu, tostarp tā izmantošanu vietās, kur nav nepieciešama dzeramā ūdens kvalitāte.

Atkritumu apsaimniekošanas pasākumi ne-NEKP dokumentos		
Pasākuma ID kods	Pasākums	Politikas dokumenta atsauce
3.2.4.1.	Atbalsts bioloģisko un pārtikas atkritumu pārstrādes sistēmu optimizēšanai	65
3.2.4.2.	Atbalsts sadzīves notekūdeņu attīrīšanas dūņu pārstrādes infrastruktūras uzlabošanai	65
3.2.4.3.	Atbalsts biometāna ražošanas rūpnīcu izveidei no biogāzes un poligonu gāzes	65
3.2.4.4.	Atbalsts atkritumu reģenerācijas iekārtu izveidei ar enerģijas atgūvi iekārtu izveidei Viduslatvijas AAR, Latgales AAR, Vidzemes AAR	65
3.2.4.5.	Atbalsts notekūdeņu dūņu pārstrādes un centralizēšanas infrastruktūras izveidei	66
3.2.4.6.	Atbalsts lietusskanalizācijas sistēmu modernizācijai un zaļās infrastruktūras integrācijai pilsētvidē	70

Tabula Nr. 29: Atkritumu apsaimniekošanas nozares pasākumi ne-NEKP dokumentos. Avots: Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. - 2028. gadam⁶⁵, Notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas plāns 2024.-2027. gadam⁶⁶, Latvijas Pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam⁷⁰, KPMG analīze.

3.2.5. Rūpnieciskie procesi un produktu ražošana

Latvijas ekonomikas virzību uz inovatīvu un zināšanās balstītu modeli kavē vairāki būtiski šķēršļi, kā piemēram, tautsaimniecībā ir zems pētniecības un attīstības intensīvo nozaru īpatsvars, rūpniecības nozīme IKP ir zema, un tajā dominē zemo un vidēji zemo tehnoloģiju nozares, kuru uzņēmumi nav spējuši iesaistīties ienesīgās aktivitātēs globālajās vērtību ķēdēs⁷³. Uzņēmumiem trūkst inovāciju, kompetenču un zināšanu, kas ierobežo to spēju attīstīties starptautiskā mērogā, un tikai neliela daļa uzņēmumu aktīvi piedalās globālajās vērtību ķēdēs, kas savukārt ierobežo zināšanu pārnesi.

Latvijas rūpniecībai ir jāklūst videi draudzīgākai un digitāli transformētai, kas ir priekšnoteikums globālās konkurētspējas noturēšanai augstas pievienotās vērtības piegāžu ķēdēs⁷³. Pieaugoša sabiedrības izpratne un pieprasījums pēc vietējas izcelsmes precēm, produktiem un ilgtspējīgām ražošanas tehnoloģijām sniegs ieguldījumu bioekonomikas un aprites ekonomikas mērķu sasniegšanā⁶⁷.

Vairāki Latvijas politiku plānošanas dokumenti koncentrējas uz vispārīgiem mērķiem un citām nozarēm, savukārt rūpniecības jomā, lai gan tiek noteikti virzieni un attīstības mērķi, bieži vien trūkst konkrētu uzdevumu un pasākumu, kas būtu piemēroti izvērtēšanai priekš šī dokumenta.

Tabula Nr. 30 norāda dažādos Latvijas (ne-NEKP) dokumentos minētos pasākumus, ko potenciāli varētu finansēt EKII ietvaros. Šādi pasākumi būtiski veicinātu Latvijas rūpniecības attīstību, palīdzot pārvarēt esošos šķēršļus un vienlaikus veicinot videi draudzīgu produktu ražošanu. Atbalsts vietējo un bioresursu efektīvākai izmantošanai, ieviešot ekodizaina principus un aprites ekonomiku, veicinātu inovāciju un tehnoloģisko progresu, kas ļautu uzņēmumiem pāriet uz bezatlikumu ražošanu un samazināt atkritumu apjomu. Starpnozaru sadarbība bioresursu izmantošanā augstas pievienotās vērtības produktu ražošanā stiprinātu uzņēmumu spēju iesaistīties globālajās vērtību ķēdēs, palielinot konkurētspēju un inovāciju kapacitāti. Savukārt energoefektivitātes pasākumi un SEG emisiju samazināšana ne tikai uzlabotu ražošanas efektivitāti, bet arī veicinātu ilgtspējīgu attīstību, kas ir būtiska videi draudzīgu produktu popularizēšanā un Latvijas rūpniecības modernizācijā.

RPPI pasākumi ne-NEKP dokumentos		
Pasākuma ID kods	Pasākums	Politikas dokumenta atsauce
3.2.5.1.	Atbalsts vietējo un bioresursu efektīvākai izmantošanai, ieviešot ekodizaina principus un aprites ekonomiku	67
3.2.5.2.	Atbalsts bioresursu izmantošanai starpnozaru partnerībās augstas pievienotās vērtības produktu ražošanā	67
3.2.5.3.	Atbalsts produktu konkurētspējas paaugstināšanai, īstenojot energoefektivitātes pasākumus un atbalstot energoietilpīgus uzņēmumus	73

Tabula Nr. 30: RPPI pasākumi ne-NEKP dokumentos. Avots: Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam⁶⁷, Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņem 2021.-2027. gadam⁷³, KPMG analīze.

⁷³ Likumi.lv, Par Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņem 2021.-2027. gadam (2021): [Saite](#)

3.2.6. ZIZIMM

ZIZIMM sektora ietvaros tiek plānoti pasākumi, kas vērsti uz SEG emisiju samazināšanu, oglekļa piesaistes palielināšanu un ilgtspējīgu resursu apsaimniekošanu, piemēram, meža zemju un jaunaudžu pārvaldībā. Vairāki ZIZIMM sektora pasākumi cieši sasaistās ar lauksaimniecības nozares iniciatīvām, jo abi sektori bieži pārklājas gan zemes izmantošanas, gan resursu apsaimniekošanas kontekstā. Piemēram, pasākumi, kas vērsti uz meža apaudzēšanu un meliorācijas sistēmu atjaunošanu un izbūvi, ir aktuāli gan mežsaimniecībā, gan lauksaimniecībā. Tāpat arī resursu efektīva izmantošana ir nozīmīga abos sektoros. Šī pārklāšanās rada iespēju veidot duālos pasākumus, kas vērsti uz abu nozaru mērķu izpildi, stiprina ilgtspējīgu attīstību, vienlaikus uzlabojot klimata mērķu sasniegšanu.

Tabula Nr. 31 norāda dažādos Latvijas (ne-NEKP) dokumentos minētos pasākumus, ko potenciāli varētu finansēt EKII ietvaros.

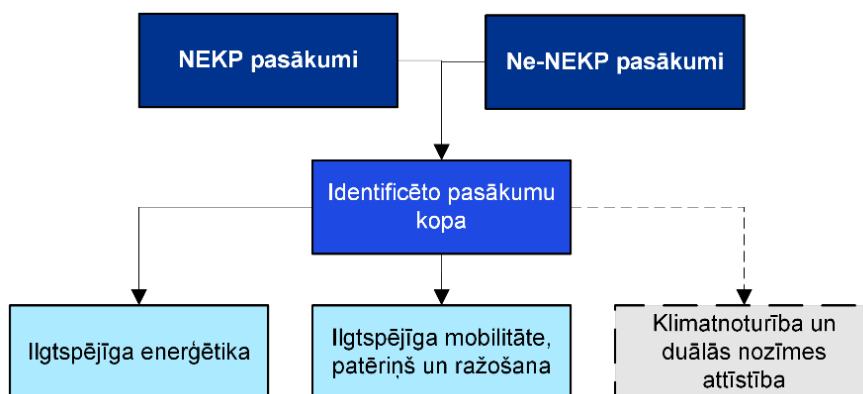
Tabulā redzami ZIZIMM sektora pasākumi ir vērsti uz meža apsaimniekošanas uzlabošanu, klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos, kā arī meža resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Tie ietver atbalstu meža ceļu infrastruktūras attīstībai, ugunsdrošības sistēmu izveidei, neproduktīvu mežaudžu nomaiņai ar klimatam piemērotām sugām, kā arī ģenētiski uzlabotu stādāmo materiālu un jaunaudžu kopšanas pasākumu ieviešanai. Šie pasākumi veicina meža produktivitātes pieaugumu, samazina ugunsgrēku izplatības risku un uzlabo reakcijas laiku ārkārtas situācijās. Kopumā šie pasākumi sniedz būtisku ieguldījumu gan vides aizsardzībā, gan mežsaimniecības nozares konkurētspējas un noturības stiprināšanā.

ZIZIMM pasākumi ne-NEKP dokumentos		
Pasākuma ID kods	Pasākums	Politikas dokumenta atsauce
3.2.6.1.	Atbalsts meža ceļu tīkla attīstībai, lai nodrošinātu efektīvu meža zemju apsaimniekošanu, un ugunsdrošības infrastruktūras izveidei īpaši vietās ar augstu apdraudējumu	69, 70
3.2.6.2.	Atbalsts neproduktīvu mežaudžu nomaiņai ar produktīvām un klimatam piemērotām sugām	69
3.2.6.3.	Atbalsts ģenētiski uzlabota un klimatam piemērota stādāmā materiāla izmantošanai	69
3.2.6.4.	Atbalsts jaunaudžu kopšanas pasākumu īstenošanai	69
3.2.6.5.	Atbalsts meža meliorācijas sistēmu atjaunošanai un pielāgošanai klimata pārmaiņām	69

Tabula Nr. 31: ZIZIMM pasākumi ne-NEKP dokumentos. Avots: Latvijas Bioekonomikas stratēģija 2030⁶⁹, Latvijas Pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam⁷⁰, KPMG analīze.

4. Identificēto pasākumu provizorisks grupējums programmās

Iepriekšējās nodaļās tika identificēti pasākumi vairākos politiku plānošanas dokumentos. Šie pasākumi, lai gan tiek asociēti vai identificēti konkrētās nozarēs, tiek apkopoti, no tiem izveidojot “Kopējo identificēto pasākumu kopu”, lai tos pārgrupētu. Pasākumi tiek sadalīti trijos virzienos (Attēls Nr. 8).

Attēls Nr. 8: Pasākumu sadale EKII stratēģijas virzienos. KPMG analīze.

Ilgtspējīga enerģētika ietver enerģētikas, energoefektivitātes un elektrifikācijas virzienu. Savukārt ilgtspējīga mobilitāte, patēriņš un ražošana ietver rūpniecības, pētniecības un transporta sektora virzienus. Šie abi virzieni ir padziļināti apskatīti nākamajās apakšnodaļās. Abi virzieni aptver galvenos SEG emisiju avotus un potenciālās dekarbonizācijas jomas, kas ir kritiski klimata politikas mērķu sasniegšanai, kā arī tiem ir atšķirīgi pasākumu veidi, tehnoloģiskās iespējas. Šajos virzienos tiek iedalīti pasākumi, kas vērsti uz SEG emisiju samazināšanu, ilgtspējīgu resursu izmantošanu un tehnoloģisko attīstību.

Attēls Nr. 9 un Attēls Nr. 10 vizualizē apkopojumu par virzienos iekļauto pasākumu programmām un izvērsto aktivitāšu skaitu. Detalizētāk par katru no programmām skatīt 4.1 un 4.2 apakšnodaļās.

Kopumā no 3. nodaļā 70 identificētajiem pasākumiem, 55 pasākumi tika iedalīti šī ziņojuma fokusa virzienos (skat. Attēls Nr. 11 un Attēls Nr. 12). Pasākumi tika izvērsti aktivitātēs, kur virzienā Ilgtspējīga enerģētika no 29 pasākumiem izriet 54 aktivitātes un virzienā Ilgtspējīga mobilitāte no 26 pasākumiem izriet 38 aktivitātes. Vēršam uzmanību, ka lai gan šajā darba posmā identificēti pasākumi tiek izdalīti aktivitātēs, aktivitātes netiek vērtētas. Tās tiek vērtētas pēc metodikas izveides (metodika 7. nodaļā) 8.nodaļā.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Ilgtspējīga enerģētika		Aktivitāšu skaits
Siltumapgāde un aukstumapgāde	Siltumapgādes dekarbonizācija	13
	Atlikumsiltuma integrēšana CSA	5
	CSA efektivitātes uzlabošana	7
	CAA un individuālās aukstumapgādes attīstība	2
Elektroapgāde	Atjaunīgās elektroenerģijas ražošanas veicināšana	5
	Atbalsts mikrolīmeņa elektroenerģijas ražošanai	6
Energoefektivitāte	Energoefektivitātes veicināšana ēku sektorā	8
	Elektroenerģijas energoefektivitātes veicināšanā	6
	Energoefektivitāte ražošanas procesos	1
Atkritumu reģenerācija	Iekārtu izbūve siltumenerģijas ražošanai	1

Attēls Nr. 9: Virziena "Ilgtspējīga enerģētika" pasākumu programmas un tajās esošo aktivitāšu skaits. KPMG analīze.

Ilgtspējīga mobilitāte, patēriņš un ražošana		Aktivitāšu skaits
Transports	Pāreja uz bezemisiju transportlīdzekļiem	16
	Pāreja uz videi draudzīgākas degvielas izmantošanu	5
	Sabiedriskā un koplietošanas transportlīdzekļu veicināšana	1
	Transportlīdzekļu ierobežošana dzīvojamās teritorijās	1
	Mikromobilitātes veicināšana	4
Biodegvielas	Biodegvielu un biometāna ražošana	6
Rūpnieciskie procesi, produktu izmantošana	«Zaļo» produktu attīstība	2
Oglekļa notveršana	Oglekļa uztveršanas un noglabāšanas infrastruktūra	3

Attēls Nr. 10: Virziena "Ilgtspējīga mobilitāte, patēriņš un ražošana" pasākumu programmas un tajās esošo aktivitāšu skaits. KPMG analīze.

Pasākumi noturības stiprināšanai un duālās nozīmes projekti ir būtiski, lai sasniegtu mērķus, kas nav tieši saistīti ar SEG emisiju samazināšanu, bet ir vērsti uz pielāgošanos klimata pārmaiņām un noturības palielināšanu. Šādi projekti kalpo ne tikai klimata un vides mērķiem, bet arī nodrošina sinerģiju ar citiem sektoriem, piemēram, drošību, veselību un civilās aizsardzības jomu. Duālās nozīmes risinājumi, piemēram,

infrastruktūras uzlabošana, kas vienlaikus veicina gan klimata noturību, gan sabiedrības drošību, lai risinātu klimata izaicinājumu risināšanā.

Noturības stiprināšanas un duālās nozīmes projektu aspekti, tostarp lauksaimniecības un ZIZIMM pasākumi, netiks padziļināti aplūkoti šajā ziņojumā. Fokuss tiek likts uz pirmajiem diviem virzieniem, jo sekojošā metodika balstīta uz SEG emisiju samazinājumu, nevis noturību. Tiek paredzēts, ka minētie pasākumi tiks iekļauti atsevišķi EKII stratēģijas dokumentā.

Pēc pasākumu klasifikācijas tematiskajos virzienos ir būtiski veikt to tālāku strukturēšanu, izstrādājot konkrētas programmas, kas nodrošina mērķtiecīgu resursu plānošanu un efektīvu īstenošanu. Katras programmas ietvaros nepieciešams precīzi definēt atbalstāmās aktivitātes, kas atbilst attiecīgā virziena mērķiem un veicina klimata politikas prioritāšu sasniegšanu. Turpmākajās nodaļās tiks aprakstītas izstrādātās programmas un uzskaitītas tām piemērotās atbalstāmās aktivitātes.

Ņemot vērā, ka vairāku politikas dokumentu pasākumu atbalsta mērķi var pārklāties, aktivitātes tiks numurētas un kodētas atbilstoši konkrētajai programmai, nevis politikas dokumenta pasākumam. Tomēr politikas dokumentos definētie pasākumi tiks norādīti, lai skaidri identificētu, kurus no tiem plānots segt ar attiecīgajām aktivitātēm.

Jābilst, ka aktivitātes vēlāk (7. nodaļā) tiks analizētas, izmantojot izstrādātu analīzes metodiku, kurā būs iestrādāti atlases kritēriji. Tie ļaus izslēgt aktivitātes, kas, piemēram, nesniedz SEG emisiju samazinājumu, nav pietiekami izvērtējamas vai neatbilst citiem būtiskiem nosacījumiem.

4.1. Ilgtspējīga enerģētika

Šis virziens fokusējas uz centralizētās un individuālās siltumapgādes, kā arī elektroenerģijas ražošanas dekarbonizāciju, pakāpeniski pārejot no fosilajiem un zemas efektivitātes biomasas risinājumiem uz elektrificētiem, AER balstītiem un digitāli pārvaldāmiem enerģijas avotiem. Galvenais mērķis ir palielināt AER īpatsvaru gan siltumenerģijas, gan elektroenerģijas ražošanā, vienlaikus mazinot lokālās emisijas un gaisa piesārņojumu. CSA programmās tas nozīmē jaunu siltumsūkņu, elektrokatlu, saules kolektoru, biomasas un ūdeņraža katlu izbūvi, kā arī siltumenerģijas akumulācijas tvertņu ieviešanu un tiešsaistes emisiju monitoringu. Elektroenerģijas jomā paredzēta saules un vēja ģenerācijas jaudu palielināšana, enerģijas uzkrāšanas risinājumu ieviešana.

Programmas, kas paredzētas māsaimniecībām un uzņēmumiem, ietver veco fosilo vai neefektīvo katlu nomaiņu pret modernām biomasas iekārtām, siltumsūkņiem un citām bezemisiju tehnoloģijām, nodrošinot arī drošu veco iekārtu utilizāciju un digitālu reģistru izveidi. Virziens paredz aktivitātes, kas veicina elektroenerģijas pašpatēriņa risinājumus, piemēram, saules paneļu uzstādīšanu uz ēkām, gan māsaimniecībām, gan uzņēmumiem. Papildus plānots attīstīt atlikumsiltuma izmantošanu un atkritumu reģenerāciju, integrējot šos resursus siltumenerģijas ražošanā.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Virzienā iekļauti pasākumi, kas saistīti ar infrastruktūras attīstību, tostarp CSA tīklu atjaunošanu un paplašināšanu, kā arī jaunu elektroenerģijas tīklu izbūvi. Papildus virziens paredz pielāgot esošo infrastruktūru jaunajiem kurināmajiem (biometāns, ūdeņradis), izbūvējot pārvades tīklus un uzglabāšanas tvertnes.

Kopumā virziena ietvaros plānots attīstīt nacionālo AE ražošanas portfeli, t.sk., sauszemes vēja parkus, jumta saules paneļus un bateriju stacijas, kā arī veicināt mikroģenerācijas attīstību, kam sekotu arī sadales un pārvades tīklu kapacitātes palielināšana. Programmu pasākumi un virzieni ne tikai palīdzētu sasniegt klimatneitralitāti, bet arī paaugstinātu energoresursu efektivitāti un energodrošību.

Programmas, kas ietvertas šajā virzienā, kā arī specifiskas aktivitātes padziļināti apskatītas nākamajās apakšnodaļās un vizualizētas zemāk (Attēls Nr. 11.).

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsoltīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Virziens	Ilgspējīga enerģētika											
Grupa	Siltumapgāde un aukstumapgāde			Elektroapgāde		Energoefektivitāte			Atkritumu reģenerācija			
Pasākumu programma	4.1.1.1. Siltumapgādes dekarbonizācija		4.1.1.2. Atlikumsiltuma integrēšana CSA		4.1.2.1. Atjaunīgās elektroenerģijas ražošanas veicināšana		4.1.3.1. Energoefektivitātes veicināšana ēku sektorā		4.1.3.2. Elektroenerģijas energoefektivitātes veicināšana		4.1.4.1. Iekārtu izbūve siltumenerģijas ražošanai	
Pasākumi iekš programmas	NEKP 3.1.1.2. 3.1.1.3. 3.1.1.8.		Citi dokumenti 3.2.1.5. 3.2.1.7. 3.2.1.11. 3.2.1.13.		NEKP n/a		Citi dokumenti 3.2.1.8.		NEKP 3.1.1.1. 3.1.1.8.		Citi dokumenti 3.2.1.6.	
	NEKP 3.1.7.2. 3.1.7.3. 3.1.7.6. 3.1.7.7. 3.1.7.8. 3.1.7.9. 3.1.7.10.		Citi dokumenti 3.2.1.1.		NEKP 3.1.7.11. 3.1.7.12. 3.1.1.8.		Citi dokumenti 3.2.1.4.		NEKP n/a		Citi dokumenti 3.2.4.4.	
	4.1.1.3. CSA efektivitātes uzlabošana		4.1.1.4. CAA un individuālās aukstumapgādes attīstība		4.1.2.2. Atbalsts mikrolīmeņa elektroenerģijas ražošanai		4.1.3.3. Energoefektivitāte ražošanas procesos		NEKP 3.1.1.3.		Citi dokumenti 3.2.1.9.	
	NEKP 3.1.1.3.		Citi dokumenti 3.2.1.9.		NEKP n/a		Citi dokumenti 3.2.1.10.		NEKP 3.1.1.4.		Citi dokumenti 3.2.1.2.	
	NEKP n/a		Citi dokumenti 3.2.5.3.									

Attēls Nr. 11: Virzienā “Ilgspējīga enerģētika” iekļautās programmas un pasākumi. Avots: KPMG analīze.

4.1.1. Siltumapgāde un aukstumapgāde

4.1.1.1. Siltumapgādes dekarbonizācija

Šī programma attiecas uz siltumapgādes sistēmu dekarbonizāciju, paredzot atbalstu dažādām aktivitātēm, kas veicina pāreju uz videi draudzīgākiem, energoefektīvākiem un modernākiem siltumapgādes risinājumiem. Tās mērķis ir samazināt fosilā kurināmā izmantošanu, sekmēt AER izmantošanu, kā arī uzlabot esošo siltumapgādes infrastruktūru un ražošanas jaudas. Identificēto aktivitāšu īstenošanai būs nepieciešams atbalsts publiska finansējuma veidā. Šo atbalstu būtu nepieciešamas sniegt, lai nodrošinātu ekonomisko paritāti (skatīt 5.2. nodaļu).

Programma ietvertu gan NEKP, gan citu politiku plānošanas dokumentu pasākumus, kas fokusējas uz AE ražošanas jaudu palielināšanu, t.sk. elektrifikāciju, jaunu tehnoloģiju ieviešanu, infrastruktūras pielāgošanu jauniem kurināmajiem, mājāsaimniecību neefektīvo biomasas sadedzināšanas iekārtu nomaiņu, uzņēmumu efektivitātes paaugstināšanu. Sīkāk par pašiem pasākumiem lasīt 3.1. un 3.2. apakšnodaļās. Tabula Nr. 32 uzskaita pasākumus un no tiem izrietošās aktivitātes, kas būtu programmā.

Programmas "Siltumapgādes dekarbonizācija" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
	1.1.1.A	Jaunu siltumsūkņu ieviešana CSA siltumavotos	Siltumsūkņi
	1.1.1.B	Jaunu elektrokatlu izbūve CSA	Elektrokatli
	1.1.1.C	Jaunu saules kolektoru sistēmu izbūve CSA	Saules kolektoru sistēmas
	1.1.1.D	Jaunu termālās akumulācijas tvertņu izbūve CSA	Akumulācijas tvertnes
3.1.1.2.	1.1.1.E	Jaunu ūdeņraža siltumavotu izbūve CSA	Ūdeņraža siltumavoti
	1.1.1.F	Jaunu biomasas siltumavotu izbūve CSA	Biomasas katli
3.1.1.3.	1.1.1.G	Esošo biomasas siltumavotu modernizācija CSA (digitalizācija, automatizācijas risinājumi)	Esošie biomasas katli
3.1.1.8.	1.1.1.H	Jaunas infrastruktūras izbūve CSA, kas nepieciešama ūdeņraža piegādei un uzglabāšanai	Augstspiediena uzglabāšanas tvertnes
3.2.1.5.			
3.2.1.7.	1.1.1.I	Jaunu siltumsūkņu izbūve individuālajās siltumapgādes sistēmās (Privātmājas)	Siltumsūkņi
3.2.1.11.	1.1.1.J	Jaunu siltumsūkņu izbūve individuālajās siltumapgādes sistēmās (MVU un lielie ražotāji)	Siltumsūkņi
3.2.1.13.	1.1.1.K	Veco individuālās siltumapgādes iekārtu droša utilizācija	Utilizācijas pakalpojumi
	1.1.1.L	Jaunu tiešsaistes emisiju monitoringa sistēmu uzstādīšana CSA	IT pakalpojumi
	1.1.1.M	Digitālas individuālu siltumavotu reģistrācijas sistēmas izveide	Digitāla reģistrācijas sistēma
	1.1.1.N	Elektrofiltru un putekļu atdalītāju uzstādīšana uzņēmumu ražošanas katlumbūvniecībā	Elektrofiltri un putekļu atdalītāji

Tabula Nr. 32: Programmas "Siltumapgādes dekarbonizācija" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

4.1.1.2. Atlikumsiltuma integrēšana CSA

Šī programma ir vērsta uz atlikumsiltuma integrēšanu CSA, izmantojot siltumu, kas rodas kā blakusprodukts rūpnieciskajos procesos, datu centros. Tās mērķis ir izmantot jau esošus, līdz šim neizmantotus siltuma resursus, lai uzlabotu energoefektivitāti un mazinātu CSA atkarību no fosilajiem kurināmajiem. Programma paredz vairākas aktivitātes - sākot no atlikumsiltuma avotu kartēšanas un novērtēšanas līdz augstas efektivitātes siltummaiņu uzstādīšanai, siltumsūkņu ieviešanai un savienojošo cauruļvadu izbūvei. Atbalsts būtu jāparedz kā instruments ekonomiskās paritātes veicināšanai ilgtermiņā (skatīt 5.2. nodaļu).

Programma izriet no Enerģētikas stratēģijas⁶⁴ izvirzītā par atbalstu atlikumsiltuma integrācijai CSA (skatīt 3.2.1. apakšnodaļu). Tabula Nr. 33. uzskaita potenciālās aktivitātes, kas būtu atbalstāmas šādas programmas ietvaros.

Programmas "Atlikumsiltuma integrēšana CSA" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
3.2.1.8.	1.1.2.A	Rūpniecības, datu centru u. c. atlikumsiltuma avotu kartēšana un tehniski-ekonomiskais novērtējums	Izpētes pakalpojumi
	1.1.2.B	Siltumsūkņu ieviešana atlikumsiltuma avotu sniegtā siltuma temperatūras celšanai līdz CSA prasībām	Siltumsūkņi
	1.1.2.C	Augstas efektivitātes siltummaiņu uzstādīšana atlikumsiltuma pieslēguma punktos	Siltummaiņi
	1.1.2.D	Savienojošo siltumtīklu izbūve atlikumsiltuma avotu pieslēgšanai pie CSA	i) priekšizolētas caurules ii) cauruļu uzstādīšana
	1.1.2.E	Viedas monitoringa platformas ieviešana atlikumsiltuma plūsmu uzskaitē un optimizācijai	IT pakalpojumi

Tabula Nr. 33: Programmas "Atlikumsiltuma integrēšana CSA" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

4.1.1.3. CSA energoefektivitātes uzlabošana

Programma paredz modernizēt CSA sistēmas, palielinot AER jaudas un samazinot tīkla zudumus. Identificētās aktivitātes ietver novecojušu siltumtīklu nomaiņu pret priekšizolētām caurulēm, tīklu paplašināšanu un valsts-pašvaldību ēku pieslēgšanu efektīvām sistēmām, kā arī integrētas investīcijas pārejai uz zemas temperatūras zonām, tostarp jaunus cauruļvadus, augstas efektivitātes siltummaiņus un uzraudzības sensorus, kā arī esošo siltumavotu (koģenerācijas iekārtu, elektrokatlu, siltumsūkņu, biomasas katlu) efektivitātes paaugstināšanu. Identificēto aktivitāšu īstenošanai būs nepieciešams atbalsts publiska finansējuma veidā. Šo atbalstu būtu nepieciešams sniegt tā, lai tiktu nodrošināta ekonomiskā paritāte (skatīt 5.2. nodaļu).

Programma ietver trīs NEKP pasākumus un vienu ne-NEKP pasākumu, par CSA infrastruktūras modernizāciju, t.sk., zemas temperatūras tīklu attīstību, ēku pieslēgšanu CSA sistēmai. Sīkāk par pašiem pasākumiem lasīt 3.1. un 3.2. apakšnodaļās. Tabula Nr. 34 uzskaita aktivitātes, kas potenciāli būtu atbalstāmas šādu pasākumu veikšanai programmas ietvaros.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Programmas "CSA energoefektivitātes uzlabošana" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
	1.1.3.A	Esošo siltumtīklu nomaiņa	i) priekšizolētas caurules ii) cauruļu uzstādīšana
	1.1.3.B	Jaunu siltumtīklu izbūve (CSA tīklu ekspansija)	i) priekšizolētas caurules ii) cauruļu uzstādīšana
3.1.1.2.	1.1.3.C	Nodrošināt dzīvojamo māju, daudzdzīvokļu ēku vai nedzīvojamo ēku / būvju pieslēgšanos pie efektīvas CSA ēku renovāciju ietvaros	i) priekšizolētas caurules ii) cauruļu uzstādīšana
3.1.7.5.	1.1.3.D	Nodrošināt valsts un pašvaldību īpašumā esošo ēku pieslēgšanos efektīvām CSA sistēmām, kur tas ir ekonomiski pamatoti	i) priekšizolētas caurules ii) cauruļu uzstādīšana
3.1.7.6.			
3.2.1.9.	1.1.3.E	Jaunu zemas temperatūras CSA zonu izveide	Zemas temperatūras cauruļvadi
	1.1.3.F	Augstas efektivitātes siltummaiņu uzstādīšana pieslēguma punktos	Siltummaiņi
	1.1.3.G	Esošo CSA siltumavotu efektivitātes uzlabošana (automatizācija, digitalizācija)	Koģenerācijas iekārtas, elektrokatli, siltumsūkņi, biomasas katli

Tabula Nr. 34: Programmas "CSA energoefektivitātes uzlabošana" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

4.1.1.4. Centralizētā un individuālā aukstumapgāde

Programma paredz veicināt modernu, energoefektīvu dzesēšanas risinājumu ieviešanu sektoros ar augstu aukstuma pieprasījumu. Identificētās aktivitātes ietver divus galvenos virzienus. Pirmais – jaunu energoefektīvu individuālo aukstuma sistēmu uzstādīšana dzīvojamajos namos, slimnīcās un citās publiskajās ēkās. Otrais – CAA tīklu izbūve vai paplašināšana, kur ietilpst centrālo aukstumavotu, aukstumtīklu un akumulācijas tvertņu ierīkošana. Identificēto aktivitāšu īstenošanai būs nepieciešams atbalsts publiska finansējuma veidā. Šo atbalstu būtu nepieciešams sniegt tā, lai tiktu nodrošināta ekonomiskā paritāte (skatīt 5.2. nodaļu).

Programma izriet no Enerģētikas stratēģijas⁶⁴ izvirzītā pasākuma par atbalstu centralizētu un individuālu aukstumapgādes risinājumu ieviešanai (skatīt 3.2.1. apakšnodaļu). Tabula Nr. 35 uzskaita aktivitātes, kas potenciāli būtu atbalstāmas šādu pasākumu veikšanai programmas ietvaros.

Programmas "Centralizētā un individuālā aukstumapgāde" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
3.2.1.10.	1.1.4.A	Jaunu energoefektīvu individuālo aukstuma sistēmu uzstādīšana	Siltumsūkņi
	1.1.4.B	Jaunu energoefektīvu CAA sistēmu uzstādīšana	i) siltumsūkņi; ii) akumulācijas tvertnes

Tabula Nr. 35: Programmas "Centralizētā un individuālā aukstumapgāde" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

4.1.2. Elektroapgāde

4.1.2.1. AE ražošanas veicināšana

Programma paredz paātrināt jaunu AE jaudu attīstību, galveno uzmanību vēršot uz konkurētspējīgu sauszemes vēja staciju izbūvi, vienlaikus nostiprinot pārvades un sadales tīklus, lai piegādātu saražoto enerģiju un radītu priekšnoteikumus alternatīvu sintētisku energonesēju (piem., ūdeņraža) ražošanai. Identificētās aktivitātes aptver trīs savstarpēji papildinošus virzienus - atkrastes komponentes, sauszemes komponentes, elektroenerģijas infrastruktūras modernizācija. Identificēto aktivitāšu īstenošanai būs nepieciešams atbalsts, publiska finansējuma veidā. Šo atbalstu būtu nepieciešams sniegt tā, lai tiktu nodrošināta ekonomiskā paritāte (skatīt 5.2. nodaļu). Tabula Nr. 36 uzskaita aktivitātes, kas potenciāli būtu atbalstāmas šādu pasākumu veikšanai programmas ietvaros.

Programmas "Atjaunīgās enerģijas ražošanas veicināšana" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
	1.2.1.A	Sauszemes vēja parku pieslēguma punktu izbūve un tīkla jaudu pastiprināšana	i)apakšstacijas (110 kV/38 kV 63 MVA) ii)110kV kabeļu līnijas
3.1.1.1.	1.2.1.B	Atļauju izsniegšanas procesa optimizācija vēja elektrostaciju projektiem	IVN, izpētes pakalpojumi
3.1.1.8.	1.2.1.C	Elektroenerģijas pārvades un sadales sistēmu jaudu palielināšana, lai varētu integrēt jaunus augstas jaudas patēriņa punktus	33 kV kabeļi
3.2.1.6.	1.2.1.D	Ilgtermiņa stabili ienākumu plūsmas nodrošināšana AE aktīviem	Līgumu nodrošinājuma mehānismi
	1.2.1.E	Teritoriju plānošana un vēja resursu zonu noteikšana	Monitoringa sistēmas

Tabula Nr. 36: Programmas "Atjaunīgās enerģijas ražošanas veicināšana" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

4.1.2.2. Atbalsts mikrolīmeņa elektroenerģijas ražošanai

Programma paredz stimulēt mikrolīmeņa AE elektroenerģijas ražošanu individuālajam pašpatēriņam, lai palielinātu saules un vēja ģenerācijas jaudas un uzlabotu energoapgādes drošumu mājāsaimniecībās un nelielos uzņēmumos. Jāmin, ka īstenošanā esošajā EKII-6 ietvaros jau tiek atbalstīta aktivitāte saules un vēja ģenerāciju jaudu uzstādīšanai mājāsaimniecībās.

Tabula Nr. 37 uzskaita aktivitātes, kas potenciāli būtu atbalstāmas šādu pasākumu veikšanai programmas ietvaros. Identificētās aktivitātes ietver jaunu mājāsaimniecību saules paneļu sistēmu uzstādīšanu, saules paneļu integrāciju daudzdzīvokļu ēku jumtos, kā arī enerģijas uzkrāšanas bateriju sistēmu ieviešanu mikroģenerācijas objektos. Identificēto aktivitāšu īstenošanai būs nepieciešams atbalsts publiska finansējuma veidā. Atbalstu būtu nepieciešams sniegt tā, lai tiktu nodrošināta ekonomiskā paritāte (skatīt 5.2. nodaļu).

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Programmas “Atbalsts mikroliemeņa elektroenerģijas ražošanai” aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
	1.2.2.A	Saules paneļu uzstādīšana māsaimniecībās (privātmājas)	Saules paneļi
	1.2.2.B	Saules paneļu integrācija daudzdzīvokļu ēkās	Saules paneļi
3.2.1.2.	1.2.2.C	Saules paneļu uzstādīšana pašvaldībās un uzņēmumos pašpatēriņam	Saules paneļi
3.1.1.4.	1.2.2.D	Enerģijas uzkrāšanas bateriju sistēmu ieviešana mikrogenerācijas objektos	Bateriju sistēmas
	1.2.2.E	Vēja ģeneratoru uzstādīšana privātmājās un daudzdzīvokļu mājām pašpatēriņam (kur tas ir tehniski iespējams un pamatots)	Vēja mikroģeneratori
	1.2.2.F	Vēja ģeneratoru uzstādīšana pašvaldībā un uzņēmumos pašpatēriņam (kur tas ir tehniski iespējams un pamatots)	Vēja mikroģeneratori

Tabula Nr. 37: Programmas “Atbalsts mikroliemeņa elektroenerģijas ražošanai” aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

4.1.3. Energoefektivitāte

4.1.3.1. Energoefektivitātes veicināšana ēku sektorā

Programmas mērķis ir samazināt elektroenerģijas un siltumenerģijas patēriņu gan daudzdzīvokļu mājās, gan publiskajās ēkās, gan privātmājās. Tā ietver vairākus no NEKP izrietošus pasākumus par dažādu ēku energoefektivitātes uzlabošanu (skat. 3.1.7. apakšnodaļu), kā arī vienu ne-NEKP pasākumu par atbalstu zema enerģijas patēriņa ēku būvniecībai. Plānotie darbi ietver individuālus pasākumus daudzdzīvokļu ēkās, kā arī centralizētus risinājumus – termoregulatoru un viedo termostatu sistēmu uzstādīšanu kopējās apkures sistēmās, publisko ēku siltināšanu, logu un apkures sistēmu modernizāciju, kvartālu renovācijas projektus un aktivitātes vērstas uz privātmājām (siltumizolācija, logu un durvju nomainīšana, apkures sistēmu modernizācija, AER risinājumi). Programma paredz veicināt arī jaunu zema enerģijas patēriņa jeb gandrīz nulles enerģijas patēriņa ēku būvniecību. Identificēto aktivitāšu īstenošanai būs nepieciešams atbalsts publiskā finansējuma veidā. Atbalsts būtu jāsniedz ar mērķi panākt ekonomisko paritāti (skatīt 5.2. nodaļu). Tabula Nr. 38 uzskaita aktivitātes, kas potenciāli būtu atbalstāmas šādu pasākumu veikšanai programmas ietvaros.

Programmas “Energoefektivitātes veicināšana ēku sektorā” aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
3.1.7.2.		Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana (1220- Biroju ēkas; 1262 - Muzeji, mākslas galerijas, bibliotēkas un arhīvu ēkas; 1263- Skolas, universitātes un zinātniskajai pētniecībai paredzētās ēkas; 1264 - Ārstniecības vai veselības aprūpes iestāžu ēkas; 1272 - Kulta ēkas; 1273 - Kultūrvēsturiskas ēkas	Publiskās ēkas – siltumizolācija, logu nomainīšana
3.1.7.3.	1.3.1.A		
3.1.7.5.			
3.1.7.6.	1.3.1.B	Dzīvojamu ēku pārbūve un atjaunošana	Dzīvojamās ēkas - viena dzīvokļa mājas, divu dzīvokļu mājas, triju vai vairāku dzīvokļu mājas
3.1.7.7.			
3.1.7.8.	1.3.1.C	Atbalsts ēku inženiersistēmu modernizācijai, tostarp energoefektivitātes uzlabošanai dzīvojamajās ēkās, veicot radiatoru un logu nomainīšanu, ventilācijas sistēmu uzstādīšanu, kā arī termoregulēšanas iekārtu integrāciju.	Ēku siltinājums, logi, radiatoru
3.1.7.9.			

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Programmas “Energoefektivitātes veicināšana ēku sektorā” aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
3.1.7.10.	1.3.1.D	Novecojušu stāvvadu nomainīšana ēkās	Stāvvadu nomainīšana
3.2.1.1.	1.3.1.E	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana, prioritizējot bioloģiskas izcelsmes materiālus	Bioloģiskas izcelsmes būvmateriāli
	1.3.1.F	Digitālo siltuma skaitītāju uzstādīšana ēkās	Digitālie siltuma skaitītāji
	1.3.1.G	Dzīvojamo māju, daudzdzīvokļu ēku vai nedzīvojamo ēku / būvju pieslēgšana CSA tīklam, kur tas tehniski un ekonomiski pamatots	Dzīvojamo māja, daudzdzīvokļu ēka vai nedzīvojamo ēka / būve
	1.3.1.H	Jaunu zema enerģijas patēriņa jeb gandrīz nulles enerģijas ēku būvniecība	Ēku būvniecība

Tabula Nr. 38: Programmas “Energoefektivitātes veicināšana ēku sektorā” aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

4.1.3.2. Energoefektivitātes veicināšana elektroenerģijas patēriņam

Programmas mērķis ir novērst tirgus nepilnības, palielināt pašvaldību iesaisti energoefektivitātes projektos un nodrošināt vienotu metodiku projektu ietaupījumu aprēķināšanai, vienlaikus samazinot pašvaldību un valsts iestāžu elektroenerģijas patēriņu. Identificētās programmas politiku plānošanas dokumentos ietver digitālas projektu platformas izveidi ESKO projektu publicēšanai, pašvaldību ESKO dibināšanu un darbību, energoetaupījumu aprēķināšanas rīka izstrādi un energoefektīva ielu apgaismojuma ieviešanas atbalstu (skat. 3.1.1. un 3.2.1. apakšnodaļas). Jāpiebilst, ka ESKO attiecināms vispārīgi uz enerģētiku, tai skaitā uz siltumenerģiju. Tomēr, ņemot vērā, ka NEKP pasākums ir specifiski par ESKO uzņēmumu dibināšanu, tas nav dublēts ar pasākumiem programmās, kas attiecas uz siltumenerģijas energoefektivitāti. Identificēto aktivitāšu īstenošanai būs nepieciešams atbalsts publiska finansējuma veidā. Šo atbalstu būtu nepieciešams sniegt tādā veidā, lai tiktu nodrošināta ekonomiskā paritāte (skatīt 5.2. nodaļu). Tabula Nr. 39 uzskaita aktivitātes, kas potenciāli būtu atbalstāmas šādu pasākumu veikšanai programmas ietvaros.

Jābilst, ka SIA “Ekodoma” jau vairākus gadus piedāvā savu izstrādāto rīku energoetaupījumu aprēķināšanai, kuru izmanto vairākas pašvaldības un komersanti. Šis rīks paredz enerģijas un resursu patēriņa monitoringu, kā arī lietotāju energo patēriņi automātiski tiek eksportēti no Sadales tīkliem uz programmu. Savukārt, Enerģētikas un vides aģentūra (ar 01.10.2025. - Valsts vides dienests) uztur energoresursu informācijas sistēmu (ERIS), kurā jau šobrīd augstākminētie komersanti un pašvaldības katru gadu sniedz informāciju par energoetaupījumiem.

Programmas “Energoefektivitātes veicināšana elektroenerģijas patēriņam” aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
3.1.7.11.	1.3.2.A	Digitālas projektu platformas izveide ESKO projektu publicēšanai	IT pakalpojumi
3.1.7.12 3.1.1.8. 3.2.1.4.	1.3.2.B	Pašvaldību ESKO dibināšana un darbība	Energoefektivitātes projekti ar pašvaldību līdzdalību
	1.3.2.C	Energoetaupījumu aprēķināšanas rīka izstrādne	IT pakalpojumi

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Programmas "Energoefektivitātes veicināšana elektroenerģijas patēriņam" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
	1.3.2.D	Pilna apjoma ielu apgaismojuma inventarizācijas veikšana un GIS datu bāzes izveide	Inventarizācija, datu bāzes izveide
	1.3.2.E	Autonomu saules gaismekļu uzstādīšana energonodrošināšanai lauku ceļos un gājēju takās.	Saules laternas
	1.3.2.F	Gaismekļu spuldžu nomaina uz LED spuldzēm	LED spuldzes

Tabula Nr. 39: Programmas "Energoefektivitātes veicināšana elektroenerģijas patēriņam" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

4.1.3.3. Energoefektivitāte ražošanas procesos

Programma paredz veicināt produktu konkurētspējas paaugstināšanu, sniedzot atbalstu energoietilpīgiem uzņēmumiem, kas īsteno energoefektivitātes pasākumus savās ražošanas līnijās. Tabula Nr. 40 uzskaita aktivitātes, kas potenciāli būtu atbalstāmas šādu pasākumu veikšanai programmas ietvaros. Identificēto aktivitāšu īstenošanai būs nepieciešams atbalsts publiska finansējuma veidā. atbalstu būtu nepieciešams sniegt tādā veidā, lai tiktu nodrošināta ekonomiskā paritāte (skatīt 5.2. nodaļu).

Programmas "Energoefektivitāte ražošanas procesos" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
3.2.5.3.	1.3.3.A	Energoefektivitātes pasākumu īstenošana energoietilpīgos uzņēmumos (piemēram, energoefektīvu iekārtu ieviešana)	Energoefektīvas iekārtas

Tabula Nr. 40: Programmas "Energoefektivitāte ražošanas procesos" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

4.1.4. Atkritumu reģenerācija

4.1.4.1. Reģenerācijas iekārtu pieslēgšana CSA tīklam

Programma paredz sniegt atbalstu atkritumu reģenerācijas staciju pieslēgšanai CSA. Pasākums izriet no Valsts atkritumu apsaimniekošanas plāna⁶⁵. Tabula Nr. 41 uzskaita aktivitātes, kas potenciāli būtu atbalstāmas šādu pasākumu veikšanai programmas ietvaros. Atbalsts būtu jāsniedz ar mērķi panākt ekonomisko paritāti (skatīt 5.2. nodaļu).

Programmas "Reģenerācijas iekārtu izbūve siltumenerģijas ražošanai" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
3.2.4.4.	1.4.1.A	Atkritumu reģenerācijas staciju pieslēgšana CSA	Priekšizolētas caurules un uzstādīšana

Tabula Nr. 41: Programmas "Reģenerācijas iekārtu izbūve siltumenerģijas ražošanai" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

4.2. Ilgtspējīga mobilitāte, patēriņš un ražošana

SEG emisiju samazināšana ir būtisks izaicinājums ne tikai enerģētikā, bet arī transporta, ražošanas un patēriņa sektoros. Šajā sadaļā aplūkoti pasākumi, kas veicina ilgtspējīgu mobilitāti, biodegvielu ražošanu, rūpniecisko procesu pārveidi un oglekļa uztveršanu. Transporta jomā galvenais uzsvars ir uz pāreju uz bezemisiju transportlīdzekļiem, videi draudzīgāku degvielu izmantošanu, sabiedriskā un koplietošanas transporta attīstību, mikromobilitātes risinājumiem un transportlīdzekļu ierobežošanu dzīvojamās teritorijās. Biodegvielu virzienā paredzēta biodegvielu un biometāna ražošana, savukārt rūpniecībā – “zaļo” produktu attīstība, kas mazinātu emisijas ražošanas ciklā. Oglekļa uztveršanas virzienā plānota uztveršanas un uzglabāšanas infrastruktūras attīstība, lai nodrošinātu ilgtermiņa emisiju samazinājumu. Kopumā šie pasākumi veicina klimatneitralitāti, uzlabojot transporta, ražošanas un patēriņa ilgtspēju Latvijā.

3. nodaļā identificētie pasākumi, kas atbilst šim virzienam, ir strukturēti dažādās programmās, kas saskaņotas ar definēto virzienu. Attēls Nr. 12 attēlo pasākumu programmu sadalījumu un pasākumus, ko tās aptver.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Virziens	Ilgtspējīga mobilitāte patēriņš un ražošana											
Grupa	Transports				Biodegvielas		RPPI		Oglekļa notveršana			
Pasākumu programma	4.2.1.1. Pāreja uz bezemisiju transportlīdzekļiem		4.2.1.2. Pāreja uz videi draudzīgāku degvielas izmantošanu		4.2.1.3. Sabiedriskā un koplietošanas transportlīdzekļu veicināšana		4.2.2.1. Biedegvielu un biometāna ražošana		4.2.3.1. "Zaļo" produktu attīstība		4.2.5.1. Oglekļa uztveršanas un noglabāšanas infrastruktūra	
Pasākumi iekš programmas	NEKP	Citi dokumenti	NEKP	Citi dokumenti	NEKP	Citi dokumenti	NEKP	Citi dokumenti	NEKP	Citi dokumenti	NEKP	Citi dokumenti
	3.1.2.1. 3.1.2.2. 3.1.2.3. 3.1.2.4. 3.1.2.5. 3.1.2.10. 3.1.2.12. 3.1.2.11.	3.2.2.1. 3.2.2.2.	3.1.2.8. 3.1.2.9.	3.2.1.3.	3.1.2.13.	n/a	3.1.1.6.	3.2.4.1. 3.2.4.3.	n/a	3.2.5.1.	n/a	3.2.1.12. 3.2.3.2. 3.2.6.2.
	4.2.1.4. Transporta ierobežošana dzīvojamās teritorijās		4.2.1.5. Mikromobilitātes veicināšana									
NEKP	Citi dokumenti	NEKP	Citi dokumenti									
3.1.2.15.	n/a	3.1.2.6. 3.1.2.7. 3.1.2.14.	3.2.2.3.									

Attēls Nr. 12: Virzienā "Ilgtspējīga mobilitāte, patēriņš un ražošana" iekļautās programmas un pasākumi. Avots: KPMG analīze.

4.2.1. Transports

4.2.1.1. Pāreja uz bezemisiju transportlīdzekļiem

Programmas mērķis ir samazināt fosilās degvielas izmantošanu gan kravas, gan pasažieru pārvadājumos. Programma satur gan vairākus NEKP pasākumus, gan arī citu politiku plānošanas dokumentu izvirzītos pasākumus (skat. 3.1.2. un 3.2.2. apakšnodaļas), kas saistīti ar automobiļu nomaiņu uz elektromobiļiem vai automobiļiem, kas izmanto zaļo degvielu, kā arī infrastruktūras pielāgošanai, transporta emisiju samazināšanai Tabula Nr. 42 uzskaita aktivitātes, kas potenciāli būtu atbalstāmas šādu pasākumu veikšanai programmas ietvaros.

Galvenās aktivitātes ietver smagā kravas transporta zaļināšanu (ieviešot elektriskos un ūdeņraža kravas auto, kā arī to uzlādes/uzpildes tīklus), sabiedriskā transporta flotes zaļināšanu, ieviešot videi draudzīgus transportlīdzekļus, kā arī dzelzceļa posmu elektrifikāciju un bateriju vilcienu iegādi. Papildus plānots attīstīt multimodālus dzelzceļa–auto termināļus, lai veicinātu kravu “pārnesi” uz dzelzceļu, kā arī veicināt veco automobiļu norakstīšanu un izbūvēt publisku H₂ uzpildes infrastruktūru. Identificēto aktivitāšu īstenošanai varētu būt nepieciešams atbalsts publiska finansējuma veidā. Atbalsts būtu jāsniedz ar mērķi panākt ekonomisko paritāti (skatīt 5.2. nodaļu).

Programmas "Pāreja uz bezemisiju transportlīdzekļiem" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
	2.1.1.A	Politikas dokumenta izstrādāšana smagā transporta zaļināšanai	Politikas dokumenta izstrādne
3.1.2.1.	2.1.1.B	Ūdeņraža autobusu iegāde publiskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai	Ūdeņraža autobusi
	2.1.1.C	Publiskā un sabiedriskā transporta ūdeņraža uzpildes staciju izbūve	Ūdeņraža uzpildes stacijas
	2.1.1.D	Esošo dīzeļvilcienu nomaiņa uz elektriskajiem vai bateriju vilcieniem	4-vagonu elektrovilcieni
3.1.2.2.	2.1.1.E	Dzelzceļa infrastruktūras modernizācija, nodrošinot to elektrifikāciju	Sliežu un peronu modernizācija
3.1.2.3.	2.1.1.F	Elektroautobusu iegāde publiskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai	Elektroautobusi
3.1.2.4.	2.1.1.G	Elektroautobusu uzlādes staciju izbūve	Autobusu elektrouzlādes stacijas
3.1.2.5.	2.1.1.H	Tramvaju līniju paplašināšana	Tramvaju sliežu infrastruktūra
3.1.2.10.	2.1.1.I	Vieglo elektromobiļu iegāde	Viegļie elektroauto
3.1.2.12.	2.1.1.J	Vieglo elektromobiļu uzlādes infrastruktūras izbūve	Vieglo elektroauto uzlādes stacijas
3.1.2.11.	2.1.1.K	Multimodālu dzelzceļa-autotransporta termināļu izbūve	Dzelzceļa-autotransporta terminālis
3.2.2.1.	2.1.1.L	Dzelzceļa infrastruktūras modernizācija starp ostām, starp loģistikas centriem un satiksmes mezgliem	Dzelzceļa infrastruktūra, kravu pārkraušanas termināļi
3.2.2.2.	2.1.1.M	Vecu un dabai nedraudzīgu autotransportlīdzekļu norakstīšana	Norakstīšanas kompensācijas <i>vaučeru sistēmas izveide</i>
	2.1.1.N	Vieglo ūdeņraža auto uzpildes infrastruktūras izbūve	Ūdeņraža uzpildes stacijas

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Programmas "Pāreja uz bezemisiju transportlīdzekļiem" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
	2.1.1.O	Ūdeņraža vidējas un lielas noslodzes transportlīdzekļu iegāde	Ūdeņraža vidējas un smagas noslodzes transportlīdzekļi
	2.1.1.P	Vidējas un lielas noslodzes elektromobiļu iegāde	Vidējas un smagas noslodzes elektromobiļi

Tabula Nr. 42: Programmas "Pāreja uz bezemisiju transportlīdzekļiem" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

4.2.1.2. Pāreja uz videi draudzīgākas degvielas izmantošanu transporta sektorā

Programma koncentrējas uz dīzeļtransporta pakāpenisku aizstāšanu ar (bio)metānu, un tajā ietvertās aktivitātes vērstas uz jaunu, metāna sabiedrisko transportlīdzekļu iegādi, kā arī visam transportam viegli pieejamas alternatīvas degvielas infrastruktūras izveidi. Tabula Nr. 43 uzskaita aktivitātes, kas potenciāli būtu atbalstāmas šādu pasākumu veikšanai programmas ietvaros.

Identificēto aktivitāšu īstenošanai varētu būt nepieciešams atbalsts publiska finansējuma veidā. Atbalsts būtu jāsniedz ar mērķi panākt ekonomisko paritāti (skatīt 5.2. nodaļu).

Programmas "Pāreja uz dabai draudzīgākas degvielas izmantošanu transporta sektorā" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
3.1.2.8.	2.1.2.A	Metāna autobusu iegāde sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai	Metāna autobusi
3.1.2.9.	2.1.2.B	Metāna autobusu uzpildes staciju tīkla izbūve	Metāna autobusu uzpildes stacijas un apkopes infrastruktūra
3.2.1.3.	2.1.2.C	Sašķīdināta vai saspiesta metāna tvertņu un dispenseru izbūve	Metāna tvertnes un dispenseru
3.1.1.5.	2.1.2.D	Biometāna ievades, sadales/pārvades sistēmas punktu izbūve	Biometāna infrastruktūra
	2.1.2.E	Biometāna vidējas un lielas noslodzes transportlīdzekļu iegāde	Biometāna vidējas un smagas noslodzes transportlīdzekļi

Tabula Nr. 43: Programmas "Pāreja uz videi draudzīgākas degvielas izmantošanu transporta sektorā" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze

4.2.1.3. Sabiedriskā un koplietošanas transportlīdzekļu veicināšana

Programmas mērķis ir veicināt sabiedriskā transporta izmantošanu, paplašinot esošos maršrutus, un tādējādi padarot tos pieejamākus plašākai sabiedrības daļai. Programma izriet no NEKP identificētā pasākuma par Pierīgas sliežu transporta (tramvajs) un autobusu maršrutu tīklu paplašināšanu. Tabula Nr. 44 uzskaita aktivitātes, kas potenciāli būtu atbalstāmas šādu pasākumu veikšanai programmas ietvaros. Identificētās aktivitātes vērstas tieši uz autobusu maršrutu pagarināšanu, saistībā ar to, ka tramvaju līniju pagarināšanu ir skatīta 4.2.1.1. apakšnodaļā. Identificēto aktivitāšu īstenošanai varētu būt nepieciešams atbalsts publiska finansējuma veidā. Šo atbalstu būtu nepieciešams sniegt tādā veidā, lai tiktu nodrošināta ekonomiskā paritāte (skatīt 5.2. nodaļu).

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Programmas "Sabiedriskā un koplietošanas transportlīdzekļu veicināšana" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
3.1.2.13.	2.1.3.A	Esošo autobusu maršrutu paplašināšana	Autobusu pieturu izbūve

Tabula Nr. 44: Programmas "Sabiedriskā un koplietošanas transportlīdzekļu veicināšana" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

4.2.1.4. Transporta ierobežošana dzīvojamās teritorijās

Programmas ietvaros plānots ierobežot transporta, īpaši smagā kravas transporta, plūsmu dzīvojamās teritorijās. Programma izriet no NEKP izvirzītā pasākuma par satiksmes plūsmas no dzīvojamām teritorijām (skat. 3.1.2. apakšnodaļu). Programmas ietvaros galvenā aktivitāte būtu apvedceļu izbūve, nodrošinot tranzīta koridorus smagajam kravas transportam. Tabula Nr. 45 parāda identificēto aktivitāti īstenošanai, kam būt nepieciešams atbalsts publiska finansējuma veidā. atbalstu būtu nepieciešams sniegt tādā veidā, lai tiktu nodrošināta ekonomiskā paritāte (skatīt 5.2. nodaļu).

Programmas "Transporta ierobežošana dzīvojamās teritorijās" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
3.1.2.15.	2.1.4.A	Jaunu apvedceļu kravas transportam projektēšana un izbūve	Apvedceļi

Tabula Nr. 45: Programmas "Transporta ierobežošana dzīvojamās teritorijās" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

4.2.1.5. Mikromobilitātes veicināšana un mikromobilitātes infrastruktūras attīstība

Programmas mērķis ir veicināt mikromobilitātes ekosistēmas izveidi, lai pilsētās un reģionos samazinātu īso autobraucienu skaitu, gaisa piesārņojumu un satiksmes sastrēgumus. Pasākumi, ko šī aktivitāte ietver, ir mikromobilitātes rīku izmantošanas palielināšana, kā arī mikromobilitātes infrastruktūras izbūve, lai nodrošinātu ērtu mikromobilitātes rīku izmantošanu, glabāšanu, kā arī uzlādi. Tabula Nr. 46 uzskaita aktivitātes, kas potenciāli būtu atbalstāmas šādu pasākumu veikšanai programmas ietvaros. Identificēto aktivitāšu īstenošanai varētu būt nepieciešams atbalsts publiska finansējuma veidā. Šo atbalstu būtu nepieciešams sniegt tādā veidā, lai tiktu nodrošināta ekonomiskā paritāte (skatīt 5.2. nodaļu).

Programmas "Mikromobilitātes veicināšana un mikromobilitātes infrastruktūras attīstība" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
3.1.2.6.	2.1.5.A	Mikromobilitātes rīku iegāde	i)elektriskie skūteri ii)elektriskie velosipēdi
3.1.2.7.	2.1.5.B	Jaunu veloceļu izbūve	Velo celiņi
3.1.2.14.	2.1.5.C	Park & Ride stāvvietu izbūve pie sabiedriskā transporta mezgliem	Park & Ride stāvvietu komplekss
3.2.2.3.	2.1.5.D	Mikromobilitātes rīku uzlādes infrastruktūras attīstība	Elektrovelosipēdu uzlādes stāpvi

Tabula Nr. 46: Programmas "Mikromobilitātes veicināšana un mikromobilitātes infrastruktūras attīstība" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

4.2.2. Biodegvielas

4.2.2.1. Biodegvielu un biometāna ražošana

Programmas mērķis ir ieviest infrastruktūru, kas ļautu attīstīt biodegvielu un biometāna ražošanu. Programma balstās uz politiku plānošanas dokumentu pasākumiem par biogāzes un biometāna ieguves un ražošanas staciju izbūvi. Tabula Nr. 47 uzskaita aktivitātes, kas potenciāli būtu atbalstāmas šādu pasākumu veikšanai programmas ietvaros. Identificētās aktivitātes ietver detalizētu potenciāla izpēti astoņās lielākajās notekūdeņu attīrīšanas stacijās, biogāzes ieguves staciju izbūvi, kas izmantotu notekūdeņus, kā arī biomasu, kā arī atsevišķu biogāzes attīrīšanas staciju izbūvi, kas ļautu attīrīt gan poligona gāzi, gan biogāzi. Identificēto aktivitāšu īstenošanai varētu būt nepieciešams atbalsts publiska finansējuma veidā. Šo atbalstu būtu nepieciešams sniegt tā, lai tiktu nodrošināta ekonomiskā paritāte (skatīt 5.2. nodaļu).

Programmas "Biodegvielu un biometāna ražošana" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
	2.2.1.A	Detalizēta potenciāla izpēte veikšana 8 lielākajās attīrīšanas stacijās	Detalizēta potenciāla izpēte
3.1.1.5.	2.2.1.B	Biogāzes ieguves staciju, kas izmanto notekūdeņus, izbūve	Notekūdeņu pārstrādes iekārtas
3.2.4.1.	2.2.1.C	Biogāzes ieguves staciju, kas izmanto biomasu, izbūve	Biomasas pārstrādes iekārtas
3.2.4.3.	2.2.1.D	Biogāzes ieguves staciju, kas izmanto pārtikas atkritumus, izbūve	Pārtikas atkritumu pārstrādes iekārtas
	2.2.1.E	Biogāzes attīrīšanas staciju (līdz biometāna līmenim) izbūve	Biogāzes attīrīšanas stacijas
	2.2.1.F	Biogāzes attīrīšanas staciju (līdz biometāna līmenim), kas attīra poligona gāzi, izbūve	Poligona gāzes attīrīšanas stacijas

Tabula Nr. 47: Programmas "Biodegvielu un biometāna ražošana" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

4.2.3. RPPI

4.2.3.1. "Zaļo" produktu attīstība

Programma veicina pāreju uz bezatkritumu ražošanu uz aprites ekonomiku, kur vietējie bioresursi tiek pilnībā izmantoti augstas pievienotās vērtības produktos vai atgriezti materiālu plūsmā. Programmas mērķis ir palielināt Latvijas uzņēmumu konkurētspēju "zaļajos" tirgos, samazinot izejvielu patēriņu, atkritumu apjomu un rūpniecisko SEG apjomu.

Tabula Nr. 48 uzskaita aktivitātes, kas potenciāli būtu atbalstāmas šādu pasākumu veikšanai programmas ietvaros. Identificētās aktivitātes vērstas uz bezatkritumu ražošanas veicināšanu, kā arī bioloģisko un šķiedru pārstrādes veicināšanu, papildus izveidojot arī nepieciešamo infrastruktūru. Identificēto aktivitāšu īstenošanai varētu būt nepieciešams atbalsts publiska finansējuma veidā. Šo atbalstu būtu nepieciešams sniegt tā, lai tiktu nodrošināta ekonomiskā paritāte (skatīt 5.2. nodaļu).

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Programmas "Zaļo produktu attīstība" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
5.2.5.1.	2.3.1.A	Bezatkritumu ražošanas iekārtu iegāde	Bezatkritumu ražošanas iekārtas
	2.3.1.B	Kompostēšanas un bioloģisko atkritumu pārstrādes centru izveide	Bioloģisko atkritumu kompostēšanas infrastruktūra

Tabula Nr. 48: Programmas "Zaļo produktu attīstība" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

Stratēģiski būtu lietderīgi izveidot atbalsta programmu, kur uzņēmumi varētu iesniegt savus plānus un pieņēmumus, kas pēc tam tiktu pārbaudīti un apstiprināti, izmantojot vienotu metodiku. Šāda pieeja nodrošinātu objektivitāti un konsekenci, vienlaikus ņemot vērā, ka ražošanas procesi un industrijas būtiski atšķiras gan tehniskajos aspektos, gan vajadzībās. Tas palīdzētu risināt problēmu, ka nav iespējams politiski nedefinēt katru iespējamo scenāriju vai balstīties uz vispārīgiem pieņēmumiem, kas bieži vien neatspoguļo konkrēto situāciju.

4.2.4. Oglekļa uzkrāšana

4.2.4.1. Oglekļa uztveršanas, noglabāšanas un izmantošanas infrastruktūra

Programma paredz atbalstīt oglekļa uztveršanas, noglabāšanas un izmantošanas tehnoloģiju ieviešanu, lai samazinātu rūpniecisko un enerģētikas iekārtu CO₂ emisijas. Tabula Nr. 49 uzskaita aktivitātes, kas potenciāli būtu atbalstāmas šādu pasākumu veikšanai programmas ietvaros. Identificētās aktivitātes ietver CO₂ uztveršanas iekārtu uzstādīšanu piesārņojuma punktos, CO₂ saspišanas un uzkrāšanas iekārtu ieviešanu, kā arī CO₂ izmantošanas tehnoloģiju ieviešanu. Identificēto aktivitāšu īstenošanai būs nepieciešams atbalsts publiska finansējuma veidā. Šo atbalstu būtu nepieciešams sniegt tā, lai tiktu nodrošināta ekonomiskā paritāte (skatīt 5.2. nodaļu).

Programmas "Oglekļa uztveršanas un noglabāšanas infrastruktūra" aktivitātes			
Pasākumi	Aktivitātes kods	Aktivitāte	Investīciju objekts
3.2.1.12.	2.5.1.A	CO ₂ uztveršanas tehnoloģiju uzstādīšana piesārņojuma punktos (rūpniecās, energostacijās)	CO ₂ uztveršanas iekārtas
	2.5.1.B	CO ₂ noglabāšanas tehnoloģiju ieviešana	i)CO ₂ kompresori ii)Augstspiediena tvertnes
	2.5.1.C	CO ₂ izmantošanas tehnoloģiju ieviešana	Rūpniecās, energostācijas

Tabula Nr. 49: Programmas "Oglekļa uztveršanas un noglabāšanas infrastruktūra" aktivitātes. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, KPMG analīze.

5. Provizorisko programmu potenciālās finansējuma piesaistes iespējas

Apzinoties, ka vairākas no iepriekšējā 4. sadaļā aplūkotajām aktivitātēm varētu tikt finansētas ar kādu no esošajiem ES instrumentiem, programmu un aktivitāšu izvērtēšanas metodikas ietvaros ir nepieciešams ievērot demarkācijas principu attiecībā pret citiem fondiem. Lai šādu izvērtējumu varētu veikt pamatoti, ir būtiski izprast arī citu pieejamo ES fondu darbības principus un ierobežojumus. Ne visas aktivitātes, kas teorētiski varētu būt atbalstāmas no citiem instrumentiem, praktiski ir finansējamas. Šādos gadījumos ir svarīgi izvērtēt, vai EKII nav piemērotāks finansējuma avots. Līdz ar to ir nepieciešamas priekšzināšanas par esošajiem ES fondiem.

Pieņēmumi par aktivitāšu investīciju apmēru ir atrodami A.2. pielikumā.

5.1. Atbilstošie ES fondi un to kapacitāte

Analizējot ES daudzgadu budžeta ietvaru 2021.-2027. gadam, tika identificēti potenciāli EKII mērķiem atbilstoši ES finanšu instrumenti - ERAF, KF, ANM, ESF+, ELGF, ELFLA, TPF, LIFE, InvestEU, CEF un Apvārsnis Eiropa, kā arī emisijas kvotu izsoļu ieņēmumu fondi - MF, IF un SKF. Tie plašāk apskatīti zemāk (Tabula Nr. 50).

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Finansējuma avotu kopsavilkums				
Fonds	Mērķi	Darbības principi	Projektu tipi	Saņēmēju tipi
ERAF ^{74, 83}	<ul style="list-style-type: none"> Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai, kas stiprinātu darba tirgu un reģionālo ekonomiku. Eiropas teritoriālā sadarbība, kas stiprinātu pārrobežu, starptautisko un starpreģionālo sadarbību Eiropas Savienībā. 	<ul style="list-style-type: none"> Atbalsts ieguldījumiem, īpaši inovācijās un pētniecībā, digitālajā pārejā, MVU, vidē un nulles oglekļa emisiju ekonomikā. Ekonomisko, vides un sociālo problēmu risināšana pilsētu teritorijās, īpašu uzmanību pievēršot ilgtspējīgai pilsētu attīstībai. Atbalsts sadarbībai starp reģioniem dažādās dalībvalstīs (saskaņā ar Eiropas teritoriālās sadarbības mērķi (Interreg)). 	<ul style="list-style-type: none"> Ieguldījumi uzņēmumos, infrastruktūrā un valsts politikā dažādos tematos; konsultāciju pakalpojumi un padomi; pētījumi. 	<ul style="list-style-type: none"> Reģionālās publiskās un privātpersonas, īpašu uzmanību pievēršot nelabvēlīgām reģioniem un teritorijām; attālāki reģioni. Netieši - ES pilsoņi, publiskas vai privātas organizācijas un uzņēmumi.
KF ^{75, 83; 76}	<ul style="list-style-type: none"> Atbalsts dalībvalstīm, kuru nacionālais kopienākums uz vienu iedzīvotāju ir zem 90 % no ES vidējā līmeņa. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiek finansēti ieguldījumu projekti vides jomā un Eiropas transporta tīklos. ES resursi pārsvarā tiek izmantoti, lai atbalstītu ieguldījumus caur dotācijām. 	<ul style="list-style-type: none"> Kapitālietilpīgi vides un transporta ieguldījumi 	<ul style="list-style-type: none"> Publiskās un reģionālās iestādes noteiktās dalībvalstīs (Bulgārija, Čehija, Igaunija, Grieķija, Horvātija, Kipra, Malta, Latvija, Lietuva, Ungārija, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovākija, Slovēnija un Slovākija).
ANM ^{77, 78}	<ul style="list-style-type: none"> Paātrināt ekonomikas atlabšanu pēc Covid-19. Padarīt ES ekonomiku izturīgāku pret nākotnes satricinājumiem. 	<ul style="list-style-type: none"> Laika ierobežots instruments (2021-2026) NextGenerationEU ietvarā. Atbalsta publiskās investīcijas un reformas, kā noteikts ES dalībvalstu nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos. ANM finansētās investīcijas un reformas rada darba vietas un nodrošina, ka ES kopīgi pārvar Covid-19 krīzi. 	<ul style="list-style-type: none"> Kapitālietilpīgi ieguldījumi zaļajā un digitālajā infrastruktūrā (slimnīcu modernizācija, AE, platjoslas internets, e-pārvalde). Reformas darba tirgos, izglītībā, pensiju un nodokļu sistēmās. Digitālās un zaļās inovācijas programmas MVU. Pētījumi un konsultāciju projekti, kas saistīti ar ANP īstenošanu. 	<ul style="list-style-type: none"> ES dalībvalstis. Netieši - ES pilsoņi, valsts vai privātas organizācijas un uzņēmumi.
ESF+ ^{79, 80, 83}	<ul style="list-style-type: none"> Veicināt augstu nodarbinātības līmeni, sociālo 	<ul style="list-style-type: none"> Fonda tematiskais fokuss ietver trīs virzienus: (i) kvalitatīva nodarbinātība un prasmju uzlabošana; (ii) 	<ul style="list-style-type: none"> Pētījumi. 	<ul style="list-style-type: none"> ES publiskās un privātas organizācijas;

⁷⁴ EK, ERAF: [Saite](#)

⁷⁵ EK, KF: [Saite](#)

⁷⁶ EK: Cohesion open data platform: [Saite](#)

⁷⁷ EK, ANM: [Saite](#)

⁷⁸ EK, ANM atskaite: [Saite](#)

⁷⁹ ES, ESF+: [Saite](#)

⁸⁰ EP, ESF+ faktu lapa: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Finansējuma avotu kopsavilkums				
Fonds	Mērķi	Darbības principi	Projektu tipi	Saņēmēju tipi
	<ul style="list-style-type: none"> iekļaušanu un prasmju attīstību. Samazināt nabadzību un mazināt atstumtību, uzlabojot piekļuvi izglītībai, veselības aprūpei un ilgtērmiņa aprūpei. Fonds ir viens no stūrakmeņiem ES sociālekonomiskajā atveseļošanā pēc Covid-19. 	<ul style="list-style-type: none"> sociālā iekļaušana un nabadzības mazināšana; (iii) atbalsts zaļajai un digitālajai pārejai kā izaugsmes motoram. Obligātās budžeta kvotas: sociālajai iekļaušanai, t. sk. trešo valstu valstspiederīgo integrācijai; pārtikas un materiālajai palīdzībai vistrūcīgākajiem; jauniešu nodarbinātībai; bērnu garantijas īstenošanai; sociālo partneru un NVO kapacitātes celšanai. fonds var īslaicīgi finansēt ārkārtas pasākumus (īslaicīgā darba shēmas, piekļuve veselības aprūpei) bez papildnosacījumiem, ja iestājas "izņēmuma apstākļi". 	<ul style="list-style-type: none"> Aktīvās darba tirgus programmas (darba meklēšanas atbalsts, prasmju pārkvalifikācija). Profesionālās izglītības, mūžizglītības un digitālo prasmju projekti. Citas darbības un apmācības, kas vērstas uz ieguldījumiem cilvēkos, darba vietu radīšanu un aizsardzību, sociālās iekļaušanas veicināšanu, nabadzības apkarošanu un prasmju attīstīšanu, kas nepieciešamas digitālajai un zaļajai pārejai. 	<ul style="list-style-type: none"> nevalstiskās organizācijas; ES pilsoņi, jaunieši un bērni, cilvēki no neaizsargātām grupām u.c.
ELGF ^{81,82} , 83	<ul style="list-style-type: none"> Nodrošināt lauksaimniekiem stabilus ienākumus un vienlaikus uzturēt drošu, pieejamu un kvalitatīvu pārtikas apgādi ES. Stabilizēt lauksaimniecības tirgu, aktivizējot atbalstu krīzēs situācijās. Virzīt nozari uz ilgtspējīgu un klimatneitrālu ražošanu. 	<ul style="list-style-type: none"> Atbalsts ES lauksaimniekiem, izmantojot dažādas maksājumu shēmas. Pasākumu, lai atbalstītu un stabilizētu lauksaimniecības tirgus, finansēšana. Atbalsts nozarei specifiskiem ārkārtas atbalsta pasākumiem. Atbalsts informācijas kampaņām un pasākumiem. 	<ul style="list-style-type: none"> Tiešie maksājumi (pamata maksājumu shēma, maksājumi par ilgtspējīgām lauksaimniecības metodēm, maksājumi jaunajiem lauksaimniekiem). Tirgus atbalsts (uzpirkšana, atbalsts uzglabāšanai, ārkārtas pasākumi). Informācijas kampaņas. 	<ul style="list-style-type: none"> ES lauksaimnieki; citas iesaistītās puses lauku reģionos.
ELFLA ⁸⁴ , 83	<ul style="list-style-type: none"> Atbalstīt pāreju uz pilnībā ilgtspējīgu lauksaimniecības sektoru un lauku teritoriju attīstību. 	<ul style="list-style-type: none"> Atbalsts lauksaimniecības konkurētspējas uzlabošanai. Dabas resursu ilgtspējīgas pārvaldības un klimata pasākumu veicināšana. Līdzsvarotas sociālekonomiskās attīstības nodrošināšanu lauku teritorijās un kopienās. 	<ul style="list-style-type: none"> Investīcijas lauksaimniecības un mežsaimniecības modernizācijā, tai skaitā tehnoloģiju ieviešanā, ekosistēmu aizsardzībā un bioloģiskajā ražošanā. Atbalsts uzņēmējdarbības attīstībai laukos, tostarp nelauksaimnieciskai darbībai, lauku tūrisma projektiem un vietējo produktu pārstrādei. 	<ul style="list-style-type: none"> ES lauksaimnieki; citas iesaistītās puses lauku reģionos.

⁸¹ Vlaanderen, ELGF: [Saite](#)

⁸² EK, ELGF: [Saite](#)

⁸³ ES, 2021-2027 budžets: [Saite](#)

⁸⁴ EK, ELFLA: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Finansējuma avotu kopsavilkums				
Fonds	Mērķi	Darbības principi	Projektu tipi	Saņēmēju tipi
TPF ^{85,86, 83}	<ul style="list-style-type: none"> Atbalstīt reģionus un kopienas, kas visvairāk skartas no pārejas uz klimatneitralitāti. Mazināt sociālekonomiskās sekas oglekļa intensīvo nozaru pārstrukturēšanā. Veicināt ilgtspējīgu nodarbinātību, ekonomisko transformāciju un sociālo iekļaušanu. 	<ul style="list-style-type: none"> Līdzekļi tiek novirzīti konkrētiem reģioniem, kas noteikti valsts Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālajos plānos. Atbalsts paredzēts ekonomisko nozaru pārveidei un jaunu attīstības virzienu radīšanai. Fonda darbība vērsta uz sabiedrības neaizsargātāko grupu aizsardzību un darba tirgus iekļaušanu. 	<ul style="list-style-type: none"> Pasākumi lauku infrastruktūras uzlabošanai un ciematu atdzīvīšanai (piemēram, ceļi, ūdensapgāde, interneta pieejamība). Apmācības, konsultācijas un sadarbības veicināšana. Atbalsts MVU investīcijām un jaunu uzņēmumu dibināšanai. Pētniecības, inovāciju un tīras enerģijas projekti. Darbinieku pārkvalifikācija, darba meklēšanas atbalsts un aktīvās darba tirgus programmas. Industriālo objektu pārveidošana, ja tas samazina emisijas un saglabā darbvietas. Vides rekultivācija un infrastruktūras pielāgošana. 	<ul style="list-style-type: none"> Valsts un vietējās iestādes; uzņēmumi un jaunuzņēmumi reģionos, kur klimata pārejas apmērs un ietekme ir vislielākā.
Apvārsnis Eiropa ⁸³	<ul style="list-style-type: none"> Veicināt izcilību pētniecībā. Sniegt būtisku atbalstu vadošajiem pētniekiem un inovatoriem, lai veicinātu sistēmiskas pārmaiņas, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu zaļu, veselīgu un noturīgu ES. 	<ul style="list-style-type: none"> Finansējums dotāciju, balvu un iepirkumu veidā izciliem pētniekiem, lai veicinātu viņu darbību. Finansējums pētniecības infrastruktūras attīstībai un mobilitātes veicināšanai ES ietvaros. Atbalsts partnerībai starp dalībvalstīm, nozari un citām ieinteresētajām pusēm, lai kopīgi strādātu pie pētniecības un inovācijām. 	<ul style="list-style-type: none"> Pētniecības un inovāciju projekti, kas risina sabiedrības izaicinājumus, uzsverot ES rūpniecisko līderību, atveseļošanos un zaļo un digitālo pāreju (piemēram, augstas veiktspējas datortehnika, mākslīgais intelekts, dati un robotika, baterijas, viedās pilsētas, vēzis un retās slimības, oglekļa neitrāla un aprītes rūpniecība, zilā ekonomika utt.). 	<ul style="list-style-type: none"> Zinātnieki un akadēmiķi, studenti; pētniecības organizācijas; universitātes; rūpniecības uzņēmumi; MVU.
LIFE ^{87, 88, 89} , ⁸³	<ul style="list-style-type: none"> Veicināt pāreju uz ilgtspējīgu, aprītes un klimatneitrālu ekonomiku. Aizsargāt, atjaunot un uzlabot vides un bioloģiskās daudzveidības stāvokli. 	<ul style="list-style-type: none"> Programma īsteno četras apakšprogrammas: Daba un bioloģiskā daudzveidība, Aprītes ekonomika un dzīves kvalitāte, Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās, un Pāreja uz tīru enerģiju. Prioritāri tiek atbalstītas iniciatīvas ar pārnēsamu potenciālu citos reģionos. 	<ul style="list-style-type: none"> Demonstrācijas, labās prakses, koordinācijas un atbalsta pasākumi. Projekti bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzībai (īpaši Natura 2000 teritorijās). 	<ul style="list-style-type: none"> Valsts un pašvaldību iestādes; nevalstiskas organizācijas; MVU; pētniecības iestādes, universitātes.

⁸⁵ EK, The Just Transition Mechanism: making sure no one is left behind: [Saite](#)

⁸⁶ EK: [Saite](#)

⁸⁷ EK, LIFE: [Saite](#)

⁸⁸ CINEA (2024): [Saite](#)

⁸⁹ EK: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Finansējuma avotu kopsavilkums				
Fonds	Mērķi	Darbības principi	Projektu tipi	Saņēmēju tipi
	<ul style="list-style-type: none"> Atbalstīt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos. Uzlabot vides un klimata pārvaldību un informētību. 	<ul style="list-style-type: none"> Atbalsta pilotprojektus, demonstrācijas, labās prakses un stratēģiskos integrētos projektus. Finansējums netiek piešķirts standarta infrastruktūras būvniecībai vai komerciāla mēroga iekārtām bez inovācijas komponentes, kā arī nedrīkst dublēt ar citu ES fondu dotācijām. 	<ul style="list-style-type: none"> Atkritumu, ūdens, gaisa kvalitātes un piesārņojuma novēršanas risinājumi. Energoefektivitātes, AE un enerģētiskās nabadzības mazināšanas projekti. Klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās iniciatīvas (plūdu vadība, mežu apsaimniekošana u.c.). 	<ul style="list-style-type: none"> Netiešie saņēmēji - vietējās kopienas, vides pārvaldības institūcijas, lauksaimnieki, enerģētikas uzņēmumi, pilsētplānotāji.
InvestEU ⁹⁰ , ⁹¹ , ⁸³	<ul style="list-style-type: none"> Veicināt ilgtspējīgus ieguldījumus infrastruktūrā, inovācijās, digitalizācijā, MVU un sociālajās prasmēs visā ES. Mazināt investīciju plaisu Eiropā, īpaši augstāka riska jomās un reģionos ar ierobežotu piekļuvi kapitālam. Stimulēt darbvietu radīšanu un ilgtspējīgu izaugsmi, veicinot pāreju uz zaļu, digitālu un iekļaujošu ekonomiku. 	<ul style="list-style-type: none"> Izmantojot ES budžeta garantiju, kas piešķirta starptautiskajām un nacionālajām attīstības bankām, programma mērķē uz privāto investīciju mobilizēšanu prioritārās ES politikas jomās. finanšu starpniekiem (piemēram, EIB) piešķirta garantija ļauj uzņemt augstāku risku un sniegt labākus aizdevumu nosacījumus. Tiek nodrošināts konsultatīvs atbalsts projektu attīstībai un finansējuma piesaistei. 	<ul style="list-style-type: none"> Garantijas, aizdevumi, riska dalīšanas instrumenti un kapitāla ieguldījumi. Ekonomiski dzīvotspējīgi publiskā un privātā sektora projekti, kas novērš tirgus nepilnības. Projekti AE, digitalizācijā, pētniecībā, izglītībā, veselības aprūpē, sociālajos pakalpojumos, mājokļos u.c. Augstāka riska projekti, kas citādi nesaņemtu tirgus finansējumu. 	<ul style="list-style-type: none"> Publiskie un privātie investori; MVU; vidējas kapitalizācijas uzņēmumi.
CEF ⁸³ , ⁹²	<ul style="list-style-type: none"> Paātrināt ieguldījumus Eiropas transporta, enerģētikas un digitālās infrastruktūras tīklos. Atbalstīt zaļo un digitālo pāreju, veicinot Eiropas zaļā kursa un digitālās desmitgades infrastruktūras mērķu sasniegšanu. 	<ul style="list-style-type: none"> Programma koncentrējas uz augstas veiktspējas, ilgtspējīgu un efektīvu savienotu TEN-T (Trans-European Networks) infrastruktūru. Trīs apakšprogrammas: transports, enerģētika un digitālā savienojamība. Prioritāte tiek dota pārrobežu projektiem pievienoto vērtību ES līmenī – šķēršļu novēršanai, "trūkstošo posmu" izbūvei un ES mēroga risinājumu ieviešanai. 	<ul style="list-style-type: none"> Transporta projekti: TEN-T pamattīkla posmu attīstība, dzelzceļa mezgli, ostas un iekšējo ūdeņu savienojumi. Enerģētikas projekti: elektroenerģijas un gāzes pārrobežu tīkli, energoapgādes drošība, enerģijas uzglabāšana. Digitālā savienojamība: platjoslas infrastruktūra, 5G koridori, viedtīkli un savienojamība visā ES. 	<ul style="list-style-type: none"> Uzņēmumi (t.sk. MVU); nozares pārstāvji; pētniecības organizācijas; valsts un pašvaldību institūcijas.

⁹⁰ ES, InvestEU: [Saite](#)

⁹¹ ES, Invest EU Programme: [Saite](#)

⁹² EK, About the Connecting Europe Facility: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Finansējuma avotu kopsavilkums

Fonds	Mērķi	Darbības principi	Projektu tipi	Saņēmēju tipi
MF ^{93, 94, 95, 96,}	<ul style="list-style-type: none"> Modernizācijas fonda mērķis ir atbalstīt oglekļa mazietilpīgus ieguldījumus, lai īstenotu enerģijas pārvades un sadales sistēmu modernizāciju un veicinātu energoefektivitātes uzlabošanu. 	<ul style="list-style-type: none"> Finansējums tiek piešķirts pārsvarā kā dotācijas ar dažādām līdzfinansējuma likmēm. Finansējums tiek nodrošināts no ES emisijas kvotu izsolīšanas ieņēmumiem. Modernizācijas fonds ļauj dalībvalstīm saņēmējam izlemēt, kādu atbalsta formu tās var izmantot (dotācijas, prēmijas, garantiju instrumenti, aizdevumi vai kapitāla injekcijas). Līdzfinansēšana no privātām un publiskām vienībām ir iespējama, ja tiek ievēroti valsts atbalsta noteikumi un cits ES vai valsts instruments nesedz tās pašas izmaksas. Prioritārie investīciju virzieni: (1) AER izmantošanas veicināšanai; (2) energoefektivitātes uzlabošanai nozarēs; (3) enerģijas uzglabāšanai; (4) energotīklu modernizācijai; (5) taisnīgai pārejai oglekļatkarīgos reģionos; (6) atbalstam māsaimniecībām ar zemiem ienākumiem enerģētiskās nabadzības novēršanai. Fonds finansē arī neprioritārus virzienus, ja iespējams pierādīt to saskaņotību ar MF mērķi un SEG samazinājumu. 	<ul style="list-style-type: none"> CEF projektos ietilpst arī pētījumi, pilotprojekti, plānošana un inženiertehniskie darbi. Latvijā kā prioritārie atbalsta virzieni laika periodā līdz 2027. gadam ir noteikti: <ol style="list-style-type: none"> 1) bezemisiju transportlīdzekļu iegādes veicināšana un atbilstošas infrastruktūras izveide vai modernizēšana pašvaldībām (tajā skaitā pašvaldību kapitālsabiedrībām), valsts tiešās pārvaldes iestādēm, kā arī komersantiem, kuri savā saimnieciskajā darbībā izmanto to īpašumā esošus vismaz piecus transportlīdzekļus vai kuri nodrošina sabiedriskā transporta pakalpojumus; 2) energoefektivitātes uzlabošanas un AER izmantošanas veicināšana komersantiem enerģijas sadales, pārvades un ražošanas procesos, tajā skaitā elektroenerģijas infrastruktūras modernizēšanai vai paplašināšanai un viedo tehnoloģiju un digitālo risinājumu ieviešanai, un ar to saistītie pasākumi, kas atbilst aprites ekonomikas principiem; 3) AER izmantošanas veicināšana daudzdzīvokļu ēkās, valsts un pašvaldību ēkās un energokopienās, tajā skaitā atbalsts ar to darbību saistītās infrastruktūras izveidei. 	<ul style="list-style-type: none"> Publiskas un privātas iestādes 13 ES dalībvalstīs (Bulgārija, Čehija, Horvātija, Igaunija, Latvija, Lietuva, Polija, Ungārija, Rumānija, Slovākija, Grieķija, Portugāle un Slovēnija). Tipi ir dažādi, atkarībā no konkrētā MF konkursa.
IF ^{97, 98, 99, 100.}	<ul style="list-style-type: none"> Sekmēt ES rūpniecības nozares dekarbonizāciju un atbalstīt tās pāreju uz klimatneitralitāti. 	<ul style="list-style-type: none"> Finansējums tiek nodrošināts no ES emisijas kvotu izsolīšanas ieņēmumiem. Finansējums tiek piešķirts granta veidā, periodiski izsludinot projektu konkursu uzsaukumus, kā arī 	<p>Uz pieejamo finansējumu Inovāciju fonda ietvaros var pretendēt šādu projektu īstenošanai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) inovatīvām zema oglekļa emisiju tehnoloģijām un procesiem energoietilpīgās nozarēs, ietverot tādus produktus, ar kuriem var aizstāt produktus, kas rada 	<ul style="list-style-type: none"> Industrijas uzņēmumi (īpaši energoietilpīgas nozares); tehnoloģiju attīstītāji, jaunuzņēmumi;

⁹³ Modernizācijas fonds: [Saite](#)

⁹⁴ EK, Modernisation Fund: [Saite](#)

⁹⁵ Modernisation Fund: [Saite](#)

⁹⁶ Vides investīciju fonds: [Saite](#)

⁹⁷ EK, What is the Innovation Fund?: [Saite](#)

⁹⁸ ES, Commission Delegated Regulation (EU) 2019/856 of 26 February 2019 supplementing Directive 2003/87/EC of the European Parliament and of the Council with regard to the operation of the Innovation Fund: [Saite](#)

⁹⁹ KEM: Inovāciju fonds: [Saite](#)

¹⁰⁰ Fi-Group: What funding areas does the EU Innovation Fund consist of?: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Finansējuma avotu kopsavilkums				
Fonds	Mērķi	Darbības principi	Projektu tipi	Saņēmēju tipi
	<ul style="list-style-type: none"> Veicināt ES konkurētspēju un nostiprināt vadošo lomu tehnoloģiju jomā pasaules mērogā. 	<ul style="list-style-type: none"> izmantojot konkurējošās solišanas procedūru - izsoles. Mērķēts uz lieliem projekti ar augstu CO₂ samazināšanas potenciālu, kā arī projektiem, kas sniedz pievienoto vērtību Eiropas līmenī un ko var viegli paplašināt. 	<ul style="list-style-type: none"> augstas oglekļa emisijas; 2) oglekļa uztveršanu un izmantošanu (CCU - Carbon Capture and Utilisation); 3) oglekļa uztveršanas un uzglabāšanas (CCS - Carbon Capture and Storage) iekārtu būvniecību un ekspluatāciju; 4) inovatīvu AE ražošanu; 5) enerģijas uzkrāšanu; 6) oglekļa dioksīda emisiju samazināšanu ēku sektorā; 7) bezemisiju mobilitāti (jūras transports, gaisa transports, autotransports). 	<ul style="list-style-type: none"> konsorciji; pašvaldības; pētniecības iestādes.
SKF ^{101 102}	<ul style="list-style-type: none"> Risināt sociālo ietekmi, ko rada ēku, autotransporta un papildu sektoru iekļaušana ETS direktīvā (ETS2). Nodrošināt taisnīgu pāreju uz klimatneitralitāti, īpaši atbalstot visneaizsargātākos iedzīvotājus. 	<ul style="list-style-type: none"> Finansējuma avots: ETS2 kvotu izsole un 50 miljoni kvotu no esošās ES ETS sistēmas. Valstīm jānodrošina 25% līdzfinansējums no nacionālā budžeta. Līdzekļu piešķiršana notiek uz valstu izstrādātu Sociālā klimata plānu pamata, kas izstrādāti līdz 2025. gada jūnijam. Plāniem jābalstās uz visaptverošām konsultācijām ar vietējām un reģionālajām iestādēm, NVO, sociālajiem partneriem, jauniešu organizācijām u. c. EK piešķir līdzekļus tikai tad, ja tiek sasniegti plānos noteiktie mērķi un starposmi 	<p>Potenciālie projektu tipi:</p> <ul style="list-style-type: none"> transporta sektorā: atbalsts bezemisiju transporta iegādei; mikromobilitātes uzlabojumi, sabiedriskā transporta infrastruktūras uzlabojumi un elektrifikācija, atbalsts transportlīdzekļu iegādei sociālo un veselības pakalpojumu sniedzējiem; ēku sektorā: daudzdzīvokļu ēku un privātmāju atjaunošana, atbalsts maza mēroga energoefektivitātes pasākumiem, (energoefektīva sociālā aprūpe ar izmitināšanu). 	<p>Vērsts uz mazaizsargātām grupām, kuras skar enerģētiskā vai transporta nabadzība, t.sk.:</p> <ul style="list-style-type: none"> mazaizsargātas mājsaimniecības; mazaizsargāti transporta lietotāji; mazaizsargāti mikrouzņēmumi.

* - pēc 2021. gada budžeta;

** - aktuālās vērtības

Tabula Nr. 50: Finansējuma avotu kopsavilkums. Avots: Dažādi ziņojumā izmantotie avoti, Likums "Par piesārņojumu"¹⁰³, KPMG analīze.

¹⁰¹ EK, Social Climate Fund: [Saite](#)

¹⁰² KEM: Sociālais klimata fonds: [Saite](#)

¹⁰³ Likums "Par piesārņojumu": [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Tabula Nr. 51 attēlo apkopoto statistiku par Latvijas apgūto finansējuma apjomu no iepriekš apskatītajiem ES fondiem.

Statistika par Latvijas apgūto apjomu no 9 lielākajiem ES fondiem, plānošanas periodā 2021-2027					
Fonds	ES apmērs, €m	Latvijas apmērs, €m	Apgūtais apjoms, €m	Apgūtais apjoms, %	Atlikušais apjoms, €m (2025-2027)
ERAF	226 000	2 565	925	36%	1 640
KF	48 030	956	240	25%	716
ANM	650 000	1 970	1 800	91%	170
ESF+	142 700	688	396	58%	292
ELGF	291 000	2 536	1 266	50%	1 270
ELFLA	96 000	849	583	69%	266
TPF	17 500	191	52	27%	139
Apvāršnis Eiropa*	96 000	n/a	110	n/a	n/a
LIFE*	5 432	n/a	n/d	n/a	n/a
Invest EU*	10 280	n/a	n/d	n/a	n/a
CEF*	33 710	n/a	n/d	n/a	n/a
MF*	57 000	n/a	n/d	n/d	n/d
IF*	38 000	n/a	n/d	n/d	n/d
SKF	86 700	617	n/d	n/d	n/d

* - fondos nav konkrēti iedalīts finansējums pa valstīm; MF un IF ES apmērs atkarīgs no emisijas kvotu cenas.

Tabula Nr. 51: Statistika par Latvijas apgūto apjomu no 9 lielākajiem ES fondiem, plānošanas periodā 2021-2027. Avots: Iepriekš pētījumā izmantoti avoti, IZP¹⁰⁴, LADP¹⁰⁵, LAD¹⁰⁶, KPMG analīze.

5.2. Rekomendācijas un secinājumi par finansējuma attiecināšanu un tā aspektiem

5.2.1. Atbalsta veidi

Pirms tiek veikta tālāka pasākumu izvērtēšana, nepieciešams definēt, kādas atbalsta formas EKII ietvaros ir praktiski piemērojamas. Ja kāds projekts vai aktivitāte nav ekonomiski izdevīga, ir nepieciešams sniegt atbalstu, lai nodrošinātu ekonomisko līdzsvaru. Finanšu instrumenti efektīvāki ir komersantiem, taču līdz šim EKII atbalstu galvenokārt ir sniedzis publiskajam sektoram un fiziskām personām, vienlaikus nav noteikts, ka EKII finansējums arī turpmāk tiks sniegts tikai publiskajam sektoram un fiziskām personām, jo atbalsta saņēmēju mērķgrupā tiek noteikta individuāli atbalsta programmas ietvaros. Finanšu instrumenti ar naudas apriti radītu labvēlīgu ietekmi - aizdevumi, garantijas vai citi atmaksājami atbalsta mehānismi. Aizdevums ir efektīvāks gadījumos, kad problēma ir finansējuma pieejamība, nevis ekonomiskā pamatojuma trūkums. Ja projekts pats par sevi nav ekonomiski pamatots, aizdevums to nepadarīs izdevīgāku. Tie ļautu vienreiz ieguldītos līdzekļus izmantot atkārtoti, tiklīdz tie atgriežas fonda bilancē, un nodrošinātu lielāku sviras efektu, piesaistot arī privāto kapitālu. Rezultātā katrs eiro no publiskā finansējuma ilgtermiņā varētu finansēt vairākus projektu ciklus un radīt kumulatīvu ietekmi uz klimata mērķu sasniegšanu. Tomēr tie ir

¹⁰⁴ IZP. Apvāršnis Eiropa: [Saite](#)

¹⁰⁵ LADP, ERAF, KF, ESF+, ANM, TPF līdzfinansētie projekti: [Saite](#)

¹⁰⁶ LAD. Lauku atbalsta dienesta maksājumu saņēmēji: [Saite](#)

komplīcētāki un rada papildu slogu gan piešķiršanā, gan ieviešanā. Jāpiebilst, ka atbalsts aizdevuma veidā, visticamāk, piesaistītu zemāku interesi no potenciālajiem aktivitāšu īstenotājiem. Lai gan teorētiski šāds atbalsta veids varētu veicināt augstākas kvalitātes aktivitāšu īstenošanu, praktiski sagaidāms, ka kopējais pieteikumu skaits aktivitātes ietvaros būtu ievērojami mazāks nekā grantu gadījumā. Rezultātā lielāku ietekmi uz klimatneitralitātes mērķu sasniegšanu tuvākajā termiņā varētu nodrošināt granta atbalsta veids. Jāatzīmē, ka tas neliedz paralēli īstenot arī atbalsta instrumentus aizdevuma formātā. Tomēr šāda pieeja būtu detalizēti izvērtējama kopējās EKII stratēģijas ietvaros, lai nodrošinātu saskaņotību ar ilgtermiņa mērķiem un efektivitāti.

Turklāt VIF juridiski nav kredītiestāde, tāpēc tas nedrīkst izsniegt aizdevumus vai garantijas. Saskaņā ar atbalsta pasākumu tipoloģiju (Nodaļa 1.1), finanšu instrumentu, piemēram, aizdevumu vai garantiju, izmantošana prasa licenci, aktīvu un risku vadības prasību izpildi, ko VIF objektīvi nevar nodrošināt. Savukārt neatmaksājama finansējums (granti, subsīdijas) ļauj fondam darboties ar zemākām administratīvajām izmaksām un sniegt atbalstu projektiem, kuru finansiālā atdeve nav pietiekama kredītsaistību segšanai, bet kuru vides ieguvumi ir sabiedrībai kritiski svarīgi.

Tāpēc, ņemot vērā juridiskos un operacionālos ierobežojumus, tiek pieņemts, ka EKII ietvaros arī turpmāk atbalsts tiks sniegts tikai grantu veidā, kā tas ir bijis līdz šim.

5.2.2. Atbalsta intensitāte

Lai nodrošinātu efektīvu publiskā finansējuma izmantošanu, ir būtiski noteikt pieļaujamo atbalsta intensitāti, kas nosaka maksimālo EKII finansējuma proporciju attiecībā pret attiecināmajām izmaksām. Atbalsta intensitātes līmenis ir nozīmīgs instruments, lai līdzsvarotu publisko un privāto ieguldījumu, veicinātu aktivitāšu īstenošanu un vienlaikus mazinātu pārmērīgas atkarības risku no publiskā finansējuma.

Augstāka atbalsta intensitāte var būt pamatota gadījumos, kad aktivitātes rada būtisku sabiedrisko labumu, piemēram, klimatneitralitātes mērķu sasniegšanā vai inovāciju attīstībā. Savukārt zemāka intensitāte var tikt piemērota komerciāli orientētām aktivitātēm, kur sagaidāms ievērojams privātais ieguvums. Šāda diferencēta pieeja nodrošina resursu efektīvu sadali un stimulē privāto sektoru aktīvāk iesaistīties.

Tabula Nr. 52 ir norādītas izmantotās aktivitāšu atbalsta intensitātes, kas kalpo par pamatu turpmākai diskusijai un izvērtēšanai. Šīs atbalsta intensitātes ir saskaņā ar 1.3. apakšnodaļā aplūkoto informāciju, un, atbilstoši kopējām pārrunām ar KEM, tika secināts, ka šāda veida atbalsta intensitātes varētu būt aktuālas kopējās EKII stratēģijas ietvaros.

Papildus jāņem vērā, ka atbalsta intensitātes var tikt mainītas laika gaitā, ņemot vērā tirgus apstākļu izmaiņas, politiku un ES regulējuma prasības un programmu uzraudzības rezultātus. Tas var tikt darīts programmas pārskatīšanas vai jaunas kārtas izsludināšanas laikā. Šāda pārskatīšana nepieciešama, lai novērstu nepamatotu publisko līdzekļu izmantošanu un nodrošinātu caurskatāmību.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Metodikā izmantotās atbalsta intensitātes			
	Infrastrukturā pasākumiem	Viegļajiem transportlīdzekļiem	Transportlīdzekļiem (autobusi, vidējas un lielas noslodzes transports)
Komersantiem	45% no kopējām pasākuma izmaksām	10% no auto izmaksām	45% no auto izmaksām
Publiskā sektora iestādēm (piem., pašvaldības, valsts iestādes)	80% no kopējām pasākuma izmaksām	10% no auto izmaksām	70% no auto izmaksām
Fiziskām personām	70% no kopējām pasākuma izmaksām	10% no auto izmaksām	-

Tabula Nr. 52: Metodikā izmantotās atbalsta intensitātes. Avots: KPMG analīze.

6. Metodikas izveide

Daudzas atbalsta programmas tiek izstrādātas, lai īstenotu politiski noteiktas prioritātes, piemēram, mazinātu klimata pārmaiņu ietekmi, veicinātu pāreju uz AER, digitalizāciju vai samazinātu sociālo nevienlīdzību. Šādas atbalsta programmas kalpo kā rīks izvirzīto mērķu sasniegšanai. Tomēr, lai pasākumi tiktu ieviesti racionāli un efektīvi, būtiski ir veikt to sākotnējo izvērtējumu.

Efektīva klimata politikas instrumentu ieviešana un uzraudzība prasa ne tikai skaidri definētus kritērijus, bet arī visaptverošu metodiku, kas ļauj sistemātiski novērtēt gan plānotās programmas klimata pārmaiņu mazināšanai, gan analizēt īstenoto programmu ietekmi. Šāda pieeja nodrošina iespēju veikt sākotnējo (*ex-ante*) novērtējumu, salīdzinot programmas teorētisko ietekmi ar citām iniciatīvām, kā arī pēc īstenošanas (*ex-post*) monitoringu un analīzi, lai izvērtētu, vai ir sasniegta plānotā ietekme. Metodikas izmantošana ir būtiska, lai nodrošinātu caurspīdīgu, salīdzināmu un uz pierādījumiem balstītu lēmumu pieņemšanu gan pirms investīciju veikšanas, gan pēc to īstenošanas. Tās uzdevums ir identificēt un strukturēt izvērtēšanas kritērijus, kas atspoguļo pasākumu efektivitāti un ir piemērojami turpmākajā monitoringā.

Lai metodika būtu saskaņota ar EKII mērķiem un atspoguļotu labāko starptautisko praksi, nepieciešams analizēt citu valstu pieredzi SEG emisiju samazināšanas instrumentu īstenošanā, kā arī investīciju projektu izvērtēšanā. Šī salīdzinošā pieeja tiks detalizēti aplūkota nākamajā apakšnodaļā, ietverot investīciju programmu un projektu izvērtēšanas metodiku un EKII līdzīgu instrumentu analīzi pēc īstenošanas..

6.1. Ārvalstu pieredze klimata programmu izvērtēšanā

Lai nodrošinātu efektīvu un uz pierādījumiem balstītu klimata pārmaiņu pasākumu sagatavošanu un izvērtēšanu, būtiska ir gan *ex-ante*, gan *ex-post* ietekmes analīzes kombinēta pielietošana¹⁰⁷. *Ex-ante* analīze ļauj novērtēt pasākuma potenciālo efektivitāti, izmantojot esošos datus un pierādījumus, savukārt *ex-post* analīze sniedz iespēju izvērtēt reālo ietekmi pēc īstenošanas, balstoties uz faktiskiem rezultātiem.

Lai nodrošinātu, ka novērtējumi ir kvalitatīvi un atbilst labākajai praksei, iespēju robežās tiek analizēti arī noteikti ārvalstu piemēri. Šāda pieeja ļauj salīdzināt dažādas metodes, identificēt efektīvākos risinājumus un pielāgot tos vietējām vajadzībām. Ārvalstu pieredzes izmantošana stiprina politikas izstrādi, nodrošinot, ka izmantotos instrumentus ir iespējams salāgot ar starptautisko praksi.

Atbalsta programmu *ex-ante* novērtējumi veicina lēmumu pieņemšanu, pamatojoties uz pierādījumiem, izstrādājot un īstenojot finanšu instrumentus¹⁰⁸. Lai nodrošinātu, ka novērtējumi sniedz reālu ieguldījumu politikas pilnveidē, būtiska loma ir novērtēšanas plāniem, kas tiek veidoti, piemēram Kohēzijas politikas fondiem¹⁰⁹. Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1303/2013 ņemot vērā *ex-ante* novērtējuma detalizēto raksturu, būtu jāparedz noteikumi, kas ļauj veikt *ex-*

¹⁰⁷ Limestone analytics, Impact Blogs: The Power of combining Ex-ante and Ex-pst Impact analysis: [Saite](#)

¹⁰⁸ Fi-compass, ex-ante assessment summaries: [Saite](#)

ante novērtējumu pa posmiem, kā arī pārskatīt un atjaunināt *ex-ante* novērtējumu īstenošanas laikā.

Programmu novērtēšana ir būtiska sastāvdaļa to pilna dzīves cikla ietvaros, īpaši attiecībā uz klimata programmām, kuras bieži vien ir sarežģītas, ilgtermiņa un ar plašu ietekmi uz sabiedrību un klimatu¹⁰⁹. Novērtējumu galvenais mērķis ir ne tikai analizēt programmu efektivitāti un lietderību, bet arī sniegt pierādījumus par to ietekmi, lai lēmumu pieņēmēji varētu savlaicīgi pielāgot īstenošanas pieeju un uzlabot politikas virzienus. Tas veicina zināšanu apmaiņu starp valstīm par efektīvām praksēm dažādās politikas jomās un stiprina pamatu uz pierādījumiem balstītai programmu un politikas izstrādei.

Nepieciešamais *ex-ante* novērtējuma saturs sadalās šādās daļās¹¹⁰:

- tirgus nepilnību un investīciju vajadzību analīze:
 - identificē galvenos iemeslus, veidus un apmēru tirgus nepilnībām un neoptimālām investīciju situācijām;
 - finanšu instrumentam jāatbalsta attiecīgās programmas stratēģija, novēršot ekonomisko neizdevīgumu vai finansējuma trūkumu;
- atbalsta programmas pievienotās vērtības izvērtējums:
 - pārbauda, kādu pievienoto vērtību sniedz atbalsta programma;
 - novērtē atbilstību citiem publiskā atbalsta veidiem, kas risina līdzīgas problēmas;
 - identificē tirgus nepilnības, lai izvairītos no pārklāšanās un pretrunīgiem mērķiem;
 - izvērtē iespējamo ietekmi uz valsts atbalstu, tostarp samērīgumu ar tirgus vajadzībām;
 - nosaka pasākumus, lai mazinātu iespējamus tirgus kropļojumus, ko var radīt atbalsta programma;
- papildu publisko un privāto resursu piesaiste:
 - novērtē potenciāli piesaistāmos papildu publiskos un privātos resursus;
 - izvērtē līdzfinansējuma iespējas līdz gala saņēmēja līmenim;
 - aprēķina paredzamo sviras efektu;
 - ja nepieciešams, analizē preferenciālās atmaksas nepieciešamību un līmeni, lai piesaistītu privāto sektoru;
- ierosinātā investīciju stratēģija:
 - definē tematisko un ģeogrāfisko pārklājumu;
 - nodrošina atbilstību tirgus vajadzībām;
 - nosaka mērķauditoriju gala saņēmējiem;
 - ja nepieciešams, paredz kombināciju ar dotāciju atbalstu, lai palielinātu efektivitāti un nodrošinātu minimālu atbalsta intensitāti;

¹⁰⁹ European Commission, Guidance document on evaluation plans (2015): [Saite](#)

¹¹⁰ European Commission, Ex-ante assessment for ESIF nancial instruments Quick reference guide (2014): [Saite](#)

- sagaidāmie rezultāti:
 - specifika par sagaidāmajiem rezultātiem un iznākumiem programmu ietvaros;
 - mērķa vērtības definēšana, pamatojoties uz ieguldījumu programmas rezultātu un iznākumu rādītāju prioritātē.

6.1.1. OECD vadlīnijas

Ex-ante novērtējums ir vērst uz taisnīguma, pārredzamības, apstrīdamības un inovāciju veicināšanu, kā arī sabiedrības interešu aizsardzību, kas sniedzas ārpus šauri ekonomiskiem apsvērumiem¹¹¹. OECD ir izstrādājusi sešus galvenos kritērijus, kas palīdz veikt vispusīgu vērtējumu gan *ex-ante*, gan *ex-post* posmos. Šie kritēriji ļauj novērtēt, cik labi konkrētā programma atbilst situācijai, kā tā saskan ar citām iniciatīvām, cik efektīvi tiek sasniegti rezultāti un kāda ir tās ilgtermiņa ietekme uz ilgtspējīgu attīstību. Kopumā tie sniedz strukturētu pamatu izvērtējuma kvalitātes un ietekmes analīzei. Šie kritēriji ir šādi¹¹²:

- atbilstība: vai tiek risināta kāda mērķa problēma (piemēram, klimata pārmaiņas)?
- saskaņotība: cik labi programma vai politika “iederas” plašākā sistēmā – valstī, nozarē (piemēram, vai ir saskaņā ar nozares mērķiem un plāniem)?
- efektivitāte: vai ir vērst uz mērķa sasniegšanu?
- lietderība: cik efektīvi tiek izmantoti resursi?
- ietekme: kāda ir pasākuma vai programmas ietekme (sociālā, vides, klimata un ekonomiskā ietekme gan kvantitatīvā, gan kvalitatīvā veidā)?
- ilgtspējība: vai ieguvumi būs ilgstoši?

Šie kritēriji darbojas kā dažādas analītiskās “lēcas”, kas palīdz izvērtēt programmas būtību, īstenošanu un rezultātus¹¹³. Tie ir pielāgojami dažādiem kontekstiem un kalpo kā pamats pamatotu vērtējumu veidošanai¹¹⁵.

Kritēriji veicina pārdomātu pieeju, ņemot vērā arī tādus aspektus kā dzimumu līdztiesība, nevienlīdzība un citi sociālie faktori. Tos var izmantot dažādu jomu un mērogu iniciatīvu izvērtēšanai — no politikas līdz projektiem. Papildu kritērijiem OECD ir noteikusi divus pamatprincipus: kritēriji jāpiemēro pārdomāti un atbilstoši konkrētā novērtējuma mērķim un kontekstam. Kritēriji nepastāv atsevišķi. Lai vislabāk izmantotu kritērijus, ir svarīgi saprast, kur tie iederas saistībā ar citām normām un standartiem, metodoloģijām un iestāžu līmeņa vadlīnijām.

Makro līmenī atrodas novērtēšanas pamatprincipi, piemēram, objektivitāte un neatkarība, ticamība, lietderība un līdzdalība¹¹⁴, kā arī attīstības novērtēšanas kvalitātes standarti¹¹⁵. Iestādes līmenī katra organizācija pielāgo kritērijus un pārvērš tos savās vadlīnijās un politikā (piemēram, uzsverot noteiktus kritērijus, nosakot obligātus

¹¹¹ OECD, Ex-ante regulation and competition in digital markets (2021): [Saite](#)

¹¹² OECD, Evaluation Criteria: [Saite](#)

¹¹³ OECD, Applying Evaluation Criteria Thoughtfully (2021): [Saite](#)

¹¹⁴ OECD, Principles for Evaluation of Development Assistance, (1991): [Saite](#)

¹¹⁵ OECD, Quality Standards for Development Evaluation, (2010): [Saite](#).

vērtējumus, pievienojot papildu kritērijus), atspoguļojot savas pilnvaras un prioritātes. Mikro līmenī, t.i., katra individuālā novērtējuma kontekstā, tiek pieņemti lēmumi par novērtējuma jautājumiem un metodoloģijām, kas tiek izmantotas katrā novērtējumā, un par to, kā kritēriji tiek piemēroti šajā kontekstā un konkrētajam novērtējumam.

Lai programmu izvērtēšana būtu jēgpilna un pielāgota konkrētajam kontekstam, ir svarīgi ņemt vērā sešus būtiskus aspektus, kas palīdz pielietot novērtēšanas kritērijus pārdomāti:

- konteksts: jāizvērtē programmas īstenošanas vide un tās nozīme konkrētajā izvērtējumā. Kritēriji jāpielāgo gan programmas saturam, gan iesaistīto pušu vajadzībām un situācijai.
- mērķis: jādefinē, ko izvērtējums cenšas sasniegt. Tas palīdz noteikt, kuri jautājumi ir visnoderīgākie, lai iegūtu atbildes, kas kalpo izvērtējuma mērķim.
- varas dinamika: jāidentificē iesaistītās puses, to vajadzības un intereses, kā arī savstarpējās attiecības. Svarīgi ir saprast, kam ir teikšana par to, kas tiek izvērtēts un kādi kritēriji tiek izmantoti, īpaši vietējā kontekstā.
- programmas raksturs: jāprecizē, kāda veida programma tiek izvērtēta – vai tā ir projekts, politika, stratēģija vai sektors. Jāņem vērā tās apjoms, raksturs un rezultātu tiešums vai netiešums, kā arī sarežģītības līmenis.
- izvērtējamība: jānovērtē, vai ir pieejami nepieciešamie resursi, dati (tostarp sadalīti pēc grupām) un piekļuve informācijai. Tas ietekmē to, cik pilnvērtīgi var pielietot izvērtēšanas kritērijus.

Tabula Nr. 53 ir uzskaitīti OECD seši galvenie kritēriji un to raksturojums.

OECD kritēriji un to raksturojums	
Kritērijs	Kritērija apraksts
Atbilstība	<ul style="list-style-type: none"> • Atbilstība nozīmē to, cik lielā mērā programmas mērķi un dizains atbilst mērķa grupu vajadzībām, kā arī nacionālajām un starptautiskajām politikas prioritātēm. Tā ietver arī iekļaujošas pieejas principus. • Atbilstības izvērtēšana palīdz noteikt, vai programma risina būtiskākās problēmas un vai tās mērķi ir nozīmīgi un saprotami iesaistītajām pusēm. Tā ir svarīga visā programmas ciklā un ļauj to sasaistīt ar globālajiem mērķiem, piemēram, ANO IAM. • Izvērtēšana sākas ar jautājumu, vai mērķi ir skaidri, sasniedzami un izmērāmi. Jāprecizē programmas loģika, lai nodrošinātu skaidru izvērtēšanas pamatu. • Svarīgākais ir saprast, vai programma patiešām atbilst reālajām vajadzībām un vai tā iekļauj arī mazāk pārstāvētas grupas, ne tikai formālās politikas prioritātes.
Saskaņotība	<ul style="list-style-type: none"> • Saskaņotība nozīmē to, cik labi programma vai politika "iederās" plašākā sistēmā – valstī, nozarē vai institūcijā. • Saskaņotība aplūko, kā konkrētā programma mijiedarbojas ar citām – vai tās cita citu papildina vai traucē. Tā ietver gan iekšējo saskaņotību (vienas iestādes ietvaros), gan ārējo (ar citu dalībnieku aktivitātēm). Svarīgi ir novērtēt sinerģijas, izvairīties no dublēšanās un veicināt koordināciju, īpaši saskaņā ar 2030. gada ilgtspējas mērķiem. • Mūsdienās saskaņotībai ir pievēršama arvien lielāka uzmanība, īpaši, ja runa ir par politikas jomu savstarpējo sinerģiju vai kompromisiem un valdības līmeņu koordināciju. Tas ir īpaši būtiski klimata pārmaiņu kontekstā.

OECD kritēriji un to raksturojums	
Kritērijs	Kritērija apraksts
Efektivitāte	<ul style="list-style-type: none"> Efektivitāte novērtē, cik lielā mērā tiek sasniegti izvirzītie mērķi. Tā ietver arī analīzi par rezultātu ietekmi uz dažādām sabiedrības grupām. Efektivitāte bieži tiek izmantota kā vispārējs panākumu rādītājs. Lai izvērtētu efektivitāti, ir nepieciešama skaidra izpratne par programmas mērķiem. Šis kritērijs palīdz gan izvērtētājiem, gan programmu vadītājiem formulēt vai pārskatīt mērķus. Tas arī ļauj noteikt, vai rezultātu sasniegšana vai nesasnēgšana ir saistīta ar programmas dizainu vai īstenošanu. Efektivitātes izvērtējumā ir jāņem vērā arī neparedzētie efekti – gan pozitīvi, gan negatīvi. Ideālā gadījumā šie riski tiek identificēti jau programmas izstrādes posmā. Īpaši svarīgi ir izvērtēt neparedzētas sekas, kas var būtiski ietekmēt cilvēktiesības vai radīt citas nopietnas un ilgstošas sekas.
Lietderība	<ul style="list-style-type: none"> Lietderība (ekonomiskā efektivitāte) vērtē, vai programmas rezultāti tiek sasniegti ar saprātīgu resursu ieguldījumu un atbilstošā laikā. Tā analizē, cik efektīvi tiek izmantoti pieejamie resursi – ne tikai finanses, bet arī cilvēkresursi, laiks un citas izmaksas. Svarīgi ir novērtēt rezultātus visā rezultātu ķēdē – no tiešajiem ieguvumiem līdz ilgtermiņa ietekmei – un salīdzināt, vai līdzīgus rezultātus varētu sasniegt ar mazākiem vai citādi izmantotiem resursiem. Lietderība ietver arī izvērtējumu par pieņemtajiem lēmumiem un resursu pielāgošanu mainīgajiem apstākļiem.
Ietekme	<ul style="list-style-type: none"> Ietekme vērtē, kādas būtiskas un ilgtermiņa pārmaiņas rada programma – gan plānotas, gan neparedzētas. Tā aptver sociālos, ekonomiskos un vides aspektus, kā arī ietekmi uz cilvēktiesībām, dzimumu līdztiesību un sabiedrības labklājību. Šis kritērijs palīdz saprast, kāda ir programmas patiesā nozīme cilvēkiem un sabiedrībai kopumā. Ietekmes izvērtēšana ietver arī netiešo un potenciālo seku analīzi, kas var būt transformējošas. Būtiski ir atšķirt ietekmi no tūlītējiem rezultātiem un izvērtēt to plašākā kontekstā.
Ilgspējība	<ul style="list-style-type: none"> Ilgspējība vērtē, vai programmas ieguvumi saglabāsies arī pēc tās beigām. Tā aptver finanšu, sociālos, ekonomiskos un vides aspektus, kā arī to savstarpējo līdzsvaru. Izvērtēšanā jāņem vērā, vai ir nodrošināts finansējuma turpinājums, stiprinātas partneru spējas un veicināta vietējā iesaiste. Ilgtspēja jāplāno jau no projekta sākuma, nevis tikai pēc tā noslēguma. Svarīgi ir analizēt, vai resursi tika izmantoti tā, lai ieguvumi būtu noturīgi, un vai tika pieņemti pārdomāti lēmumi, kas veicina ilgtermiņa rezultātus.

Tabula Nr. 53: OECD kritēriji un to raksturojums. Avots: OECD, KPMG analīze.

Lielākajā daļā novērtējumu secinājumi tiek izdarīti, pamatojoties uz katra kritērija konstatējumiem, kā arī uz kopējo secinājumu. Izdarot secinājumus un atkarībā no novērtējuma mērķa, vērtētājiem jāaplūko pilna aina un jāapsver, kā atbilstoši novērtēt visus piemērotos kritērijus. Kritērijiem var piešķirt svaru, dažām iestādēm definējot dominējošo (“izslēgšanas”) kritēriju¹¹⁵. Ja sniegums šajā kritērijā nav apmierinošs, neatkarīgi no tā, cik labi novērtēti citi kritēriji, intervence tiks uzskatīta par neveiksmīgu (vai, ja *ex-ante*, tā netiks finansēta)¹¹⁵.

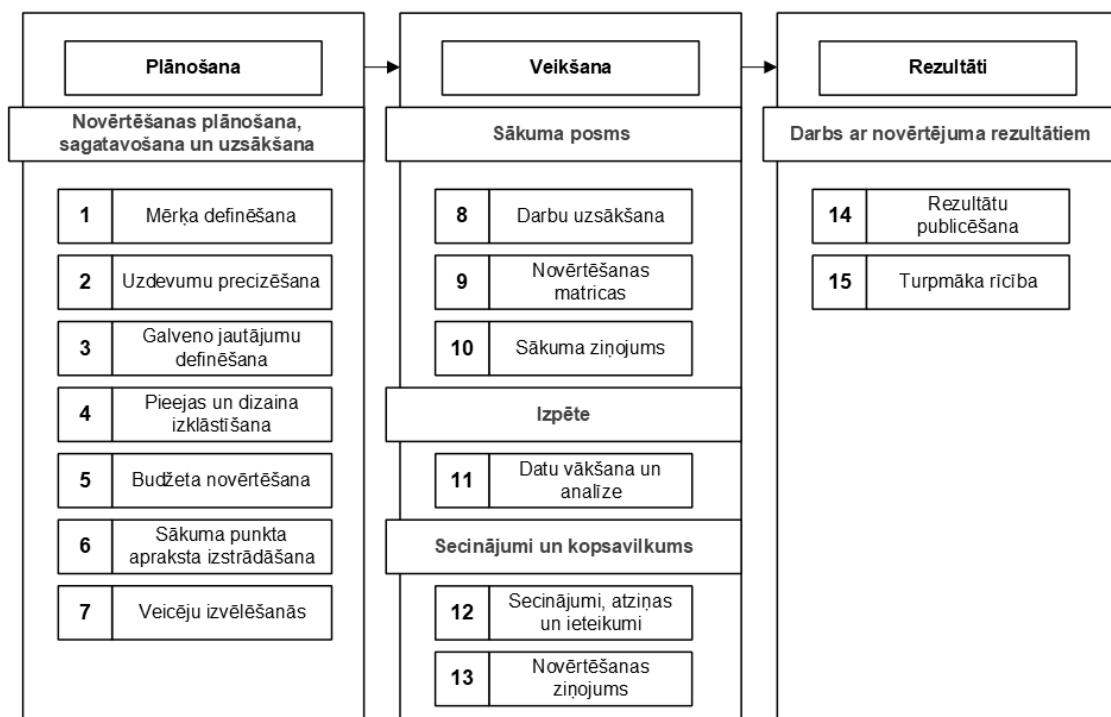
6.1.2. Austrija

Austrijas novērtēšanas vadlīnijas balstās uz starptautiskiem un nacionāliem standartiem, kā arī uz labāko praksi attīstības novērtēšanas jomā. Tās jālasa kopā ar Austrijas attīstības sadarbības novērtēšanas politiku un OECD/DAC (OECD Attīstības palīdzības

komiteja) novērtēšanas kritērijiem¹¹⁶, jo kopā tie veido vienotu pamatu kvalitatīvai novērtēšanai. Metodika aptver visus programmas posmus — no plānošanas un uzsākšanas līdz rezultātu izvērtēšanai. Vadlīnijas nosaka augstus kvalitātes un procesa standartus programmu un projektu novērtēšanā, vienlaikus sniedzot praktiskas norādes un rīkus to īstenošanai. Jau programmu plānošanas sākumā ir jāveic būtiski soļi:

- sākuma posma izstrāde – jānosaka galvenie bāzes rādītāji, lai vēlāk varētu novērtēt progresu un rezultātus;
- plānoto pārmaiņu definēšana – jādefinē, kā tieši tiks sasniegtas vēlamās pārmaiņas;
- uzraudzības sistēmas izstrāde – jāizveido skaidrs process un rīki datu vākšanai, kas ļaus iegūt uzticamus un pierādījumos balstītus novērtēšanas rezultātus.

Vadlīnijas identificē 3 posmus, kuros kopā ir 15 soļi, kas veido novērtēšanas procesu, un sniedz norādījumus kvalitatīvai novērtēšanas vadībai un kvalitātes nodrošināšanai visos posmos. Attēls Nr. 13 attēlo šos posmus un soļus. Ja šie soļi tiek rūpīgi ievēroti, tie var veicināt kvalitatīvu un noderīgu novērtēšanu, kas savukārt palīdz uzlabot programmas un projektus, kā arī sasniegt labākus attīstības rezultātus.

Attēls Nr. 13: Trīs posmi un piecpadsmit soļi novērtēšanas procesā Austrijā. Avots: Austrijas attīstības aģentūra, KPMG analīze.

Novērtēšanas matrica ietver vismaz šādus elementus¹¹⁶:

- novērtēšanas kritēriji – tiek pielāgoti OECD novērtēšanas kritēriji - atbilstība, saskaņotība, efektivitāte, lietderība, ietekme un ilgtspējība - kas detalizētāk apskatīti 6.1.1. apakšnodaļā.

¹¹⁶ Austrian Development Agency, Guidelines for Programme and Project Evaluation (2020): [Saite](#)

- novērtēšanas jautājumi - jābūt skaidriem un labi pamatotiem jautājumiem, ņemot vērā novērtējuma mērķi, uzdevumus un darbības jomu. Nav standarta noteikumu par novērtējuma jautājumu skaitu. Izstrādājot novērtējuma jautājumus, ir svarīgi ņemt vērā precīzu atbilžu iespējamību novērtējuma darbības jomā, laika posmā un budžetā, kā arī pieejamos un iegūstamos datus.
- rādītāji – izriet no novērtēšanas kritērijiem un jautājumiem, pastiprinot atbildi konkrētajā jautājumā,
- avoti – atbildēm un rādītājiem, kas pamato atbildes, ir jānorāda precīzi avoti vai avoti, lai nodrošinātu datu izsekojamību un lai palīdzētu iegūt derīgus un ticamus secinājumus,
- datu vākšanas metodes - attiecas uz vairāku veidu datu un informācijas iegūšanas procesiem, lai vērtētājs(-i) varētu pieņemt pamatotu spriedumu par vērtējamo programmu vai projektu. Tas ietver arī apkopoto datu organizēšanu un strukturēšanu, sagatavojot ceļu datu analīzei. Stingrs novērtēšanas process prasa datu vākšanu no dažādām ieinteresētajām personām un avotiem, izmantojot dažādas (kvalitatīvas un kvantitatīvas) datu vākšanas metodes un rīkus.

Šādas datu analīzes metodes, kas var tikt izmantotas novērtēšanas procesā, ir¹¹⁶:

- ieguldījuma analīze (*Contribution Analysis*) - Novērtē programmu un projektu ietekmi, pētot cēloņsakarības un to ieguldījumu novērotajās pārmaiņās. Tiek pārbaudīta pārmaiņu teorija un analizēti citi faktori, kas varētu būt ietekmējuši rezultātus;
- izmaksu-ieguvumu analīze (*Cost-Benefit Analysis, CBA*) - Efektivitātes novērtēšanas metode, kurā pozitīvās un negatīvās sekas tiek izteiktas monetārā formā.
- izmaksu efektivitātes analīze (*Cost-Effectiveness Analysis, CEA*) - Novērtē, vai rezultāti tiek sasniegti par saprātīgām izmaksām. Parasti tiek aprēķinātas izmaksas uz vienu pakalpojuma vienību vai uz vienu labuma guvēju. Īpaši noderīga, ja var salīdzināt vienību izmaksas ar līdzīgām programmām.
- daudzkritēriju analīze (*Multi-Criteria Analysis*) - Metožu kopums, kas novērtē izmaksas un ieguvumus, ņemot vērā gan monetāros, gan nemonetāros aspektus, piemēram, laika ietaupījumu, ilgtspēju, sociālo un vides ietekmi.
- statistiskā analīze (*Statistical Analysis*) - Kvantitatīvo datu analīze, parasti iegūta no aptaujām.

Austrijas Federālā klimata rīcības, vides, enerģētikas, mobilitātes, inovāciju un tehnoloģiju ministrija (BMK) 2004. gadā uzsāka klimata aizsardzības iniciatīvu “*klimaaktiv*”, lai veicinātu klimatam draudzīgu produktu, pakalpojumu un prakses izplatīšanu¹¹⁷. Iniciatīva balstās uz brīvprātīgiem pasākumiem un aptver plašu aktivitāšu spektru, kas vērsts uz augstas kvalitātes ieviešanu, prasmju attīstību, piemērotu nosacījumu radīšanu un vērienīgu projektu īstenošanu¹¹⁷. 2024. gadā tika veikta iniciatīvas novērtējums, kā mērķis bija analizēt “*klimaaktiv*”, ietekmi, efektivitāti, sadarbības mehānismus un potenciālu turpmākai attīstībai¹¹⁷. Tika pārskatīti ietekmes ceļi, izvērtēta finansējuma ietekme un izstrādātas vadlīnijas nākotnei. Novērtējumā netika iekļauta izmaksu un ieguvumu attiecība attiecībā uz vides ietekmi¹¹⁷. Tika analizēti

¹¹⁷ Haralds Vīzers et al., *Klimaaktiv 2020.–2024. gada novērtējums (2024)*: [Saite](#)

arī tiešie emisiju samazinājumi un netiešie efekti, kā arī iniciatīvas stiprās un vājās puses. Novērtējums balstījās uz dokumentu analīzi, ietekmes ķēžu izstrādi, intervijām ar programmu vadītājiem un institūciju pārstāvjiem, kā arī akadēmiskās literatūras pārskatīšanu. Tika izveidots vienkāršots ietekmes modelis un analizēti mērogošanas procesi, kas ilustrē, kā klimaaktiv veicina klimatam draudzīgu risinājumu izplatību.

6.1.3. Zviedrija

Zviedrija ir publicējusi sākotnējā novērtējuma kopsavilkumu par atbalsta programmas ERAF ietvaros 2014.–2020. gada plānošanas periodam. Tas ir izstrādāts saskaņā ar Kopīgajiem noteikumiem struktūrfondu 2014.–2020. gada plānošanas periodam, kurā atbalsts atbalsta programmas balstās uz *ex-ante* novērtējumu¹¹⁸. Tajā ir iekļauti šādi elementi¹¹⁸:

- analīze par tirgus nepilnībām, nepietiekamiem investīciju apstākļiem un investīciju vajadzībām attiecīgajās politikas jomās, tematiskajos mērķos vai investīciju prioritātēs, lai veicinātu konkrēto mērķu sasniegšanu;
- novērtējums par pievienoto vērtību atbalsta programmās, kas tiek apsvērti atbalstam, kā arī to saskaņotību ar citiem mērķiem, iespējamo ietekmi uz valsts atbalstu, programmas samērīgumu un pasākumiem tirgus kropļojumu mazināšanai;
- paredzamā finansējuma deficīta aplēse, publisko un privāto resursu mobilizācijas potenciāls līdz gala saņēmēju līmenim (t.s. sviras efekts), kā arī, ja nepieciešams, preferenciālās atlīdzības nepieciešamības un apmēra novērtējums, tostarp mehānismi šādas atlīdzības noteikšanai;
- iepriekšējā pieredze ar līdzīgām programmām;
- investīciju stratēģija, ietverot īstenošanas kārtību, plānotos finanšu produktus, mērķa gala saņēmējus un, ja piemērojams, dotāciju kombinācijas;
- paredzami rezultāti un apraksts, kā atbalsta programma veicinās attiecīgās prioritātes konkrēto mērķu sasniegšanu, tostarp ar ieguldījuma rādītājiem;
- nosacījumi *ex-ante* novērtējuma pārskatīšanai un atjaunināšanai, ja īstenošanas laikā vadošā iestāde konstatē, ka sākotnējais novērtējums vairs precīzi neatspoguļo aktuālos tirgus apstākļus.

Pielīdzināma pieeja ir piemērota arī vadlīnijām, lai novērtētu Zviedrijas klimata politikas efektivitāti¹¹⁹. Vadlīnijas ir izstrādātas, koncentrējoties uz Zviedrijas SEG emisiju samazināšanu, lai sasniegtu Zviedrijas klimata mērķus. Vadlīnijas sniedz iestādēm pamatu programmu novērtēšanai Zviedrijas klimata politikas ietvaros. Tās galvenokārt paredzētas tiem, kas veic programmu analīzi lēmumu pieņemšanai¹¹⁹.

Vadlīnijas ir izmantojamas dažādos posmos – gan izstrādājot, gan izvērtējot programmas īpaši situācijās, kad nepieciešams salīdzināt alternatīvus risinājumus, pamatojoties uz to izmaksu efektivitāti vai piemērotību klimata politikas kontekstā¹¹⁹. Tās var kalpot par pamatu priekšlikumu izstrādei jauniem instrumentiem vai esošo

¹¹⁸ ES, Ex-ante novērtējums par finanšu instrumentu atbalstu Eiropas Reģionālās attīstības fonda 2014.–2020. gada ietvaros (2015):

[Saite](#)

¹¹⁹ Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra, Vadlīnijas par klimata politikas efektivitātes novērtēšanas metodēm, (2024): [Saite](#)

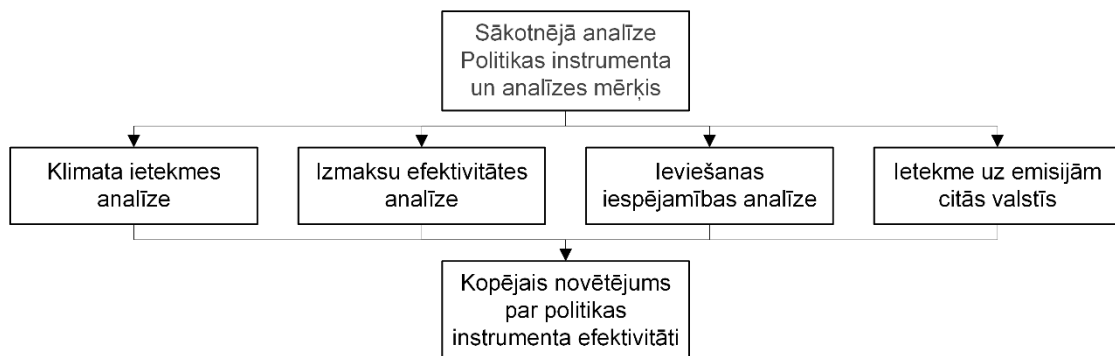
Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

pielāgošanai, kā arī novērtējumiem par jau ieviesti pasākumiem¹¹⁹. Vadlīnijas ir piemērojamas darbā ar valdības uzdevumiem, konsultācijām un valsts budžeta analīzēm, īpaši *ex-ante* (pirms ieviešanas) un *ex-post* (pēc ieviešanas) novērtējumu kontekstā¹¹⁹. Tomēr galvenais uzsvars tiek likts uz nākotni vērstām analīzēm, kas attiecas uz ieviešamiem politikas instrumentiem, nevis retrospektīvām analīzēm par jau īstenotiem pasākumiem¹¹⁹.

Attēls Nr. 14 attēlo vadlīniju saturu par klimata programmu novērtējumu¹¹⁹.

Attēls Nr. 14: Vadlīnijas par klimata programmu novērtējumu Zviedrijā. Avots: Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra¹¹⁹, KPMG analīze.

Tabula Nr. 54 uzskaita vadlīniju posmu galvenos aspektus¹¹⁹. Sākotnējā analīze liek pamatu, lai novērtētu, vai atbalsta programma ir rentabla un iespējama, kā arī lai noteiktu, vai ir svarīgi analizēt ietekmi uz citu valstu emisijām¹¹⁹. Sākotnējā analīze var precizēt pašreizējās analīzes fokusu. To var veikt gan programmām, kas vēl nav ieviestas, gan programmām, kas jau ir ieviestas.

Klimata programmu novērtējuma galvenie aspekti	
Posms	Galvenie aspekti
Sākotnējā analīze	<ul style="list-style-type: none"> • Mērķis, ko valsts vēlas sasniegt. • Programmas mērogs • Konteksta apraksts <ul style="list-style-type: none"> — plānotā emisiju ierobežošana un/vai piesaiste; — iesaistītie dalībnieki; — esošās programmas un to mijiedarbība; — saistītie tirgi un tirgus apstākļi; — preferences, normas vai paradumi; — tehnoloģijas un iespējamās inovācijas; — vietējie fiziskie apstākļi, piemēram, mežā vai pilsētās; — starptautiskā tirdzniecība; — mērīšanas metodes; — mērķu konflikti un sinerģijas ar citiem sabiedrības mērķiem. • Politiskie ierobežojumi vai atbilstība • Bāzes/ alternatīvā scenārija noteikšana, ja programma netiktu ieviesta • Datu pieejamība
Izmaksu efektivitāte	<ul style="list-style-type: none"> • Analīzes sistēmas robežu noteikšana

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Klimata programmu novērtējuma galvenie aspekti	
Posms	Galvenie aspekti
	<ul style="list-style-type: none"> Principiāla analīze par to, vai programma veicina klimata mērķa sasniegšanu izmaksu ziņā efektīvā veidā Iekļaujamo izmaksu noteikšana un atbilstoša laika horizonta noteikšana Sociālekonomisko izmaksu aprēķināšana Citu ārējo ietekmju aprakstīšana un novērtēšana Publiskā finansiālā ietekme un publisko līdzekļu novērtēšana Nākotnes sociālekonomisko izmaksu diskontēšana NeNOTEIKTĪBAS ņemšana vērā un ziņošana Juridiskā iespējamība Tehniskā iespējamība
Ieviešanas iespējamības analīze	<ul style="list-style-type: none"> Praktiski administratīvā iespējamība Sadales ietekme Pieņemšana un ietekme uz citiem sabiedrības mērķiem
Ietekme uz emisijām citās valstīs	<ul style="list-style-type: none"> Zviedrijas preču un pakalpojumu eksports Zināšanu noplūde Oglekļa emisiju noplūde (kvantitatīva vai kvalitatīva analīze) Mijiedarbība ar citiem nacionāliem un starptautiskiem pasākumiem
Kopējais novērtējums	<ul style="list-style-type: none"> Analīzes rezultātu kopsavilkums saistībā ar analīzes mērķi un programmas mērķi Ieguvumi un izmaksas Salīdzinājums ar alternatīvu un alternatīvo risinājumu Ietekme uz citu valstu emisijām vai citiem sabiedrības mērķiem Ierobežojumi, robežas un neskaidrības Dati monitoringam

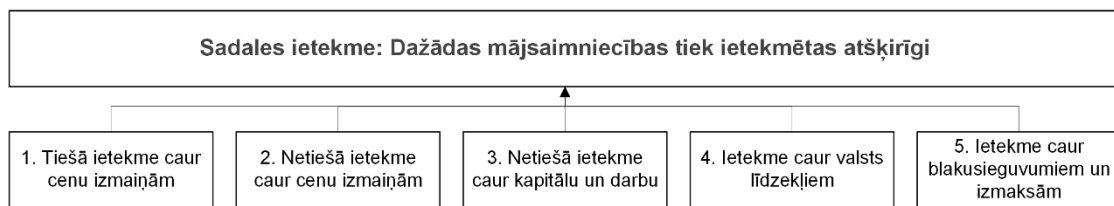
Tabula Nr. 54: Klimata politikas instrumenta novērtējuma galvenie aspekti Zviedrijā. Avots: Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra¹¹⁹, KPMG analīze.

Lai novērtētu klimata programmas sociālekonomiskās izmaksas specifiskā tirgū, var veikt šādas darbības¹¹⁹:

- veikt novērtējumu par to, kurus tirgus, ražotājus un patērētājus ietekmē programma;
- ja ir būtiska ietekme uz citiem tirgiem, nevis tiem, uz kuriem programma ir vērsta, piemēram, augšupējiem vai lejupējiem tirgiem vai tuvu aizstājēju vai papildinošu preču tirgiem, tad šie tirgi jāiekļauj analīzē;
- noteikt tirgus vai tirgu (līdzsvara) daudzumu un cenu (kā arī esošos nodokļus) pirms programmas ieviešanas;
- novērtēt tirgus cenu jutīgumu, izmantojot pieejamās aplēstās cenu elastības, vai veikt savu novērtējumu, ja ir pieejami attiecīgi dati;
- novērtēt pasākuma ietekmi uz patēriņa cenu;
- aprēķināt jauno līdzsvara daudzumu vai izmantot elastības, lai aplēstu sociālekonomiskās izmaksas.

Sadales ietekme klimata politikas kontekstā attiecas uz to, kā dažādas sabiedrības grupas izjūt programmas radītās izmaksas un ieguvumus¹¹⁹. Sadalījuma analīze ietver to, kā šie ieguvumi un izmaksas tiek sadalītas starp dažādām sabiedrības grupām. Sadales analīze jāveic, ņemot vērā dažādas dimensijas – ienākumu līmeni, dzimumu, reģionu, paaudzi u.c., un jābalstās uz salīdzinājumu ar scenāriju bez politikas pasākuma. Dažkārt ir lietderīgi analizēt arī īstermiņa ietekmi, jo tā var būt izšķiroša sabiedrības pieņemšanai.

Attēls Nr. 15 parāda, kā klimata programmas var ietekmēt pirkjspējas sadalījumu, izmantojot vairākus mehānismus¹¹⁹. Klimata programmas var ietekmēt mājsaimniecības dažādos veidos. Pirmkārt, tie var mainīt konkrētas preces cenu, piemēram, degvielas vai enerģijas cenas. Otrkārt, tie var netieši ietekmēt arī citu preču cenas, piemēram, ražošanas izmaksu dēļ. Treškārt, tie var ietekmēt ienākumus no darba vai kapitāla, piemēram, algas vai peļņu. Ceturtkārt, svarīgi ir arī tas, kā valsts sadala ieņēmumus vai izmaksas, kas rodas no šiem pasākumiem. Piektkārt, jāņem vērā arī blakus ieguvumi vai izmaksas, piemēram, uzlabota gaisa kvalitāte vai papildu slogs veselības aprūpei.

Attēls Nr. 15: Iespējamās klimata programmas sadales ietekmes Zviedrijā. Avots: Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra¹¹⁹, KPMG analīze.

Statiskā sadales analīze ir noderīga, jo tā balstās uz detalizētiem datiem par mājsaimniecībām un konkrētu preču cenu izmaiņām¹¹⁹. Tomēr tā neņem vērā to, ka mājsaimniecības var mainīt savu patēriņu, reaģējot uz cenu izmaiņām, tāpēc sadales ietekme var tikt pārvērtēta, īpaši cenu paaugstināšanas gadījumā.

Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra valdības vārdā kopš 2015. gada jūlija pārvalda programmu “Klimata lēciens”, kas atbalsta vietējās klimata investīcijas. Mērķis ir bijis sniegt atbalstu pasākumiem, kas nodrošina vislielāko ilgstošo SEG samazinājumu¹²⁰.

Izvērtējot programmu ir jāziņo par ieguldījumiem, faktiskajiem un paredzamajiem rezultātiem un sociālekonomisko ietekmi, kā arī par SEG emisiju samazinājuma daļu Zviedrijas iekšienē un ārpus tās, par ietekmi uz nodarbinātību, ko radījusi apropriācijas izmantošana, un jāsniedz priekšlikumi par izmaiņām, kas nepieciešamas, lai palielinātu atbalsta sociālekonomisko efektivitāti¹²⁰. Turpmākajās desmitgadēs ir nepieciešams ievērojami samazināt oglekļa dioksīda un citu SEG emisijas. Vairākām nozarēm pāreja ir priekšnoteikums, lai ilgtermiņā varētu turpināt konkurēt tirgū¹²⁰.

Zviedrijas “Klimata lēciens” programma paredzamo SEG emisiju samazinājumu aprēķina, balstoties uz pasākumu ietekmi klimata jomā no dzīves cikla skata punkta⁴⁶. Lai noteiktu šo ietekmi, tiek izmantotas dažādas veidnes, kas palīdz modelēt gala emisiju samazinājumu. Tomēr nav iespējams tieši pielīdzināt šos aprēķinus faktiskajam emisiju samazinājumam Zviedrijā⁴⁶.

Pieteikumu izvērtēšanā Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra prioritizē pasākumus, kas nodrošina vislielāko SEG emisiju samazinājumu uz vienu ieguldīto Zviedrijas kronu. Šajā kontekstā tiek uzskatīts, ka visobjektīvāk ir izvērtēt pasākuma kopējo ietekmi no dzīves cikla skatupunkta, ņemot vērā emisiju izmaiņas gan Zviedrijas teritorijā, gan ārpus tās⁴⁶.

¹²⁰ Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra, Klimata soļa statusa apraksts (2024): [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Lielākā daļa pasākumu, kas vērsti uz klimata pārmaiņu mazināšanu, ietekmē enerģijas veidu izmantošanu. Lai novērtētu, vai pasākumi veicina vides kvalitātes mērķa “Ierobežota ietekme uz klimatu” sasniegšanu, tiek analizētas SEG emisijas, kas rodas visos enerģijas ražošanas un izmantošanas posmos — no ieguves, pārstrādes, pārveidošanas un transportēšanas līdz pat sadedzināšanai⁴⁶. Šīs tiek dēvētas par dzīves cikla emisijām. Atbalsts galvenokārt tiek piešķirts tiem pasākumiem, kas katrā pieteikumu kārtā tiek uzskatīti par tādiem, kas nodrošina visaugstāko klimata ieguvumu attiecību, kas definēta kā emisiju samazinājuma apjoms, ko šie pasākumi, paredzams, radīs uz katru ieguldīto Zviedrijas kronu¹²¹. Pieteikumi ar pārāk zemu efektivitāti tiek noraidīti. Tiek arī izvērtēta datu ticamība un pasākuma potenciālā ietekme uz tehnoloģiju izplatību un citiem vides mērķiem.

Orientējošā vērtība agrīnajām kārtām 2015.–2016. gadā bija 1,0 kg CO₂ ekv. uz katru ieguldīto kronu (kas atbilst 1000 SEK/tCO₂ ekv. jeb aptuveni 94 €/tCO₂ ekv.)¹²¹. Vēlākajām kārtām kopš 2016. gada tika izmantots sliekšnis 0,75 kg CO₂ ekv. uz katru ieguldīto kronu (kas atbilst 1333 SEK/tCO₂ ekv. jeb aptuveni 125 €/tCO₂ ekv.). Uzlādes stacijām tiek piemērotas citas robežvērtības, jo tiek ņemti vērā arī citi faktori, ne tikai ietekme uz CO₂ ekv. samazināšanu.

Pēc sākotnējās pieteikumu izvērtēšanas tiek noteikts minimālais emisiju samazinājuma sliekšnis uz investēto kronu. Ja investīcija ir līdzvērtīga citām, tiek ņemta vērā tās ietekme uz tehnoloģiju izplatību un citiem vides mērķiem.

Aprakstošā statistika, ja tiek sniegtas investīcijas uzņēmumam	
Kvantitatīvie kritēriji	Mērvienība
SEG emisijas dzīves cikla perspektīvā (LCA)	CO ₂ ekv. / pievienotā vērtība (kg/1000 SEK), LCA
Tiešās emisijas	CO ₂ ekv. / pievienotā vērtība (kg/1000 SEK), tiešās emisijas
Enerģijas patēriņš (degviela)	MWh
Pievienotā vērtība	miljoni SEK
Darbinieku skaits	skaits
Apgrozījums	miljoni SEK
Peļņa	miljoni SEK
Pamatlīdzekļi	miljoni SEK
Kopējās investīcijas	miljoni SEK
Investīcijas iekārtās	miljoni SEK
Vecums	gadi

Tabula Nr. 55: Aprakstošā statistika, ja tiek sniegtas investīcijas uzņēmumam. Avots: Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra.

Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra novērtē, ka visu Klimata lēciena ietekmi ir grūti pārvērst naudas vērtībās, lai veiktu izmaksu un ieguvumu analīzi, tāpēc ietekme tiek aprakstīta kvalitatīvi⁴⁶. Jāpiebilst, ka EK ir ierosinājusi apsvērt iespēju analizēt *ex-ante* iekšējās atdeves rādītājus gan apstiprinājumiem, gan noraidījumiem pieteikumiem¹²¹. Zviedrijas iestādes ir norādījušas, ka šāda analīze būtu iespējama, taču tai būtu nepieciešama padziļināta izpēte un, iespējams, papildu pārbaudes¹²¹. Šobrīd peļņas aprēķini tiek iesniegti kā atsevišķi faili pie katra pieteikuma, un tie nav viegli pieejami centralizētā veidā no KlivIT sistēmas¹²¹. Savukārt atmaksāšanās laika aprēķini ir pieejami KlivIT sistēmā un ir vieglāk apstrādājam¹²¹.

¹²¹ EC, State aid SA.49001 (2020/EV) – Sweden – Evaluation Plan for the aid scheme “Climate Leap” (2020): [Saite](#)

Zviedrijas Valsts revīzijas birojs uzskata, ka ir problemātiski novērtēt ietekmes ilgumu un izmaksu efektivitāti, jo ir grūti veikt precīzus SEG emisiju aprēķinus¹²³. Klimata lēcienu atbalstīto pasākumu uzraudzība ietver gan statusa ziņojumus, gan gala ziņojumus no atbalsta saņēmējiem⁴⁶. Statusa ziņojumu galvenais mērķis ir novērtēt, vai pasākumi tiek īstenoti atbilstoši plānam. Kad pasākums ir pabeigts, tiek sniegta informācija par tā galīgajām izmaksām un, ja iespējams, arī par izmērīto ietekmi uz klimatu. Papildus tam Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra sadarbībā ar apgabalu administratīvajām padomēm veic pārbaudes par pabeigtajiem pasākumiem.

Izvērtēšana balstās uz dažādām metodēm, tostarp, regresijas analīzēm, izmantojot mikrodatos balstītu informāciju par uzņēmumiem, kas savienota ar pieteikumiem Klimata lēcienu datubāzē *Klivit*, iepriekšējām izvērtēšanām, aptauju izsūtīšanu un rezultātu analīzi, tirgus analīzi, kā arī intervijām ar tirgus dalībniekiem un apkopotu analīzi, kurā tiek integrēti visi iepriekš minētie dati¹²². Mikrodati ietver uzņēmumu finanšu un nodarbinātības rādītājus (2012–2020), kā arī SEG emisiju datus, kas ļauj veikt padziļinātu analīzi par programmas ietekmi. Analīzei tiek izmantotas regresijas diskontinuitātes metode (*Regression Discontinuity Design* -RDD) un gadījumu notikumu metode (*Difference-in-Differences* - DiD).¹²³:

Klimata lēcienu programmas tika arī izvērtētas atbildot uz šādiem jautājumiem, kurus var izmantot kā pamatu jaunu programmu sākotnējai izvērtēšanai¹²²:

- par tiešo ietekmi un papildināmību:
 - 1 Vai Klimata lēciens ir veicinājis investīcijas klimata jomā, kas ilgtermiņā samazina SEG emisijas?
 - 2 Vai atbalsts ir samazinājis SEG emisijas?
- par netiešo ietekmi:
 - 1 Vai atbalsts ir veicinājis tehnoloģiju izplatību un atkārtotu pielietojumu tirgū?
 - 2 Vai atbalsts ir ietekmējis citus vides kvalitātes mērķus un veselību?
 - 3 Vai atbalsts ir ietekmējis nodarbinātību?
 - 4 Vai atbalsts ir ietekmējis konkurenci tajos tirgos, kuros darbojas atbalsta saņēmēji?
- par samērīgumu un atbilstību:
 - 1 Vai atbalsts ir piešķirts projektiem, kas nodrošina vislielāko emisiju samazinājumu uz katru ieguldīto kronu?
 - 2 Vai Klimata lēciens ir nodrošinājis nepieciešamo atbalstu atbilstošā apjomā pasākumu īstenošanai?
 - 3 Vai Klimata lēciens ir bijis efektīvs, paātrinot mērķa "ierobežota klimata ietekme" sasniegšanu?

¹²² Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūras, Klimata lēcienu novērtējums – investīciju atbalsta ietekme 2020.–2022. gadā: [Saite](#)

¹²³ Shon Ferguson et al, Slutrapport från projektet "Utvärdering av Klimatklivet: Nuvarande vetenskapliga bevis och framtida utformning" (2025): [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Saskaņā ar EK mērķiem, Zviedrijas Klimata lēciens ir ticis novērtēts pēc tā atbalsta finansējuma relatīvās pozitīvās un negatīvās ietekmes pēc trijām galvenajām jomām¹²⁴:

1. tieša ietekme uz saņēmēju. Vai grants ir ietekmējis saņēmēja rīcību, piemēram, mainījusi investīciju lēmumu? Vai grants ir bijis paredzēts ietekmes uz SEG samazināšanu?
2. netieša ietekme. Vai grants bija domino efekts vai pārvietošanas efekts, kas ietekmēja kādu citu, izņemot saņēmējus? Vai dotācijai ir bijusi ietekme uz nodarbinātību? Vai atbalsts ietekmē konkurenci tirgos, kuros darbojas saņēmēji?
3. mērķa samērīgums un atbilstība. Vai atbalsts tika piešķirts projektiem, kas nodrošina vislielāko SEG emisiju samazinājumu uz katru ieguldīto kronu? Vai Klimata lēciens ir nodrošinājis nepieciešamo atbalstu pasākuma īstenošanai nepieciešamajā atbalsta līmenī? Vai Klimata lēciens ir bijis efektīvs, lai paātrinātu vides kvalitātes mērķa "ierobežota ietekme uz klimatu" sasniegšanas tempu?

6.1.4. Lietuva

Lietuvai ir izgatavota Publiskā sektora IP sagatavošanas metodoloģija, kuras mērķi ir šādi¹²⁵:

- padarīt efektīvāku IP sagatavošanas un novērtēšanas procesu;
- samazināt publiskā sektora izmaksas, kas saistītas ar IP sagatavošanu;
- uzlabot kompetences un iemaņas investīciju plānošanā publiskajā sektorā;
- vienot IP sagatavošanas praksi, nodrošinot konsekveci un kvalitāti.

Dokuments finansiāli (ekonomiski), tehniski un sociāli pamato investīciju mērķus, novērtē investīciju atdevi (komerciāls projekts) un citus efektivitātes rādītājus, norāda projekta īstenošanai nepieciešamos līdzekļus, kā arī finansēšanas avotus un termiņus. Metodoloģija ir izstrādāta, balstoties uz CPVA pieredzi un EK vadlīnijām, lai atbilstu tiesību aktu prasībām un ES fondu regulējumiem.

Metodoloģija ir saskaņota ar:

- Lietuvas likumiem (Stratēģiskās vadības likums, Investīciju likums u.c.);
- ES regulām par fondu izmantošanu;
- EK vadlīnijām par ekonomisko novērtēšanu un izmaksu-ieguvumu analīzi;
- CPVA izstrādātajiem dokumentiem, t.sk. valsts atbalsta novērtēšanas ieteikumiem un konversijas koeficientu metodiku.

¹²⁴ Swedish Environmental Protection Agency, Methodology paper for evaluation of the Climate Leap (SA.49001 (2020/EV)) (2021): [Saite](#)

¹²⁵ Centrālās projektu vadības aģentūra, Investīciju projektu izstrādes metodoloģija 2.2.1. versija (2024): [Saite](#)

IP sagatavošana ietver šādas darbības¹²⁶:

1. padziļinātas analīzes veikšana par problēmsituāciju, kas pamato projekta īstenošanas nepieciešamību;
2. izmaiņu nepieciešamības pamatotība, konkrētu izmaiņu prasību definēšana, kas jāpanāk ar IP, iespējamības analīze un alternatīvu izvērtējums;
3. rīcības plāna sagatavošana (darbību secības noteikšana, to savstarpējā saistība, nozīmīgums un vieta projekta kopējā shēmā);
4. izmaksu un ieguvumu analīzes veikšana.

Investīciju projekts tiek analizēts šādos posmos¹²⁵:

1. pakalpojuma piedāvājums un pieprasījums - IP apraksta pakalpojumu un tā sniegšanas sociālekonomisko vidi izvēlētajā analīzes līmenī;
2. projekta juridiskā vide - tiek aprakstīta juridiskā vide, norādot, kuri tiesību akti regulē pakalpojuma sniegšanu, kādi ir iespējamie ierobežojumi projekta īstenošanas iespējām, aktivitātēm, rezultātiem, finansiālajai nepārtrauktībai un no tiem izrietošās normatīvās prasības;
3. problēmas un to cēloņi - tiek atklātas ar pakalpojumu sniegšanu saistītās problēmas un to cēloņi, tie ir grupēti, parādot iespējamās sekas, ja problēma netiek atrisināta.

Tabula Nr. 56 attēlo CVPA metodoloģijas apkopojumu IP sagatavošanai, lai tos finansētu no ES struktūrfondiem un/vai valsts budžeta. Metodei klāt ir izveidota anketa investīciju projektu atbilstības IP sagatavošanas metodikai novērtēšanai¹²⁷. Izmantojot šādu pieeju, tiek nodrošināts, ka sagatavotā aktivitāte ir pienācīgi noslīpēta un sagatavota praktiskai īstenošanai. Metodikas konkrētos posmos var novērot, ka tiek ietverti tie paši kritēriji, kā citās jau apskatītajās pieredzēs, kā piemēram ieguldījuma analīze, izmaksu-ieguvumu analīze un izmaksu efektivitātes analīze (3.-5. posms Lietuvas gadījumā).

Metodoloģija IP sagatavošanai	
Posms	Uzdevumi
1. Projekta konteksta aprakstīšana	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aprakstīt projekta ekonomisko vidi. Sabiedriskā pakalpojuma, kura uzlabošanai projekts ir paredzēts, sociālo, ekonomisko un institucionālo vidi, galvenās ekonomiskās parādības un faktorus, kas veido šāda projekta nepieciešamību, iespējamās tendences projekta īstenošanas laikā (analizējot vidi konkrētā nozarē, kā arī reģionālā un valsts līmenī). 2. Aprakstīt projekta tiesisko regulējumu. Sabiedriskā pakalpojuma, kura uzlabošanai projekts ir paredzēts, normatīvo aktu fonu, identificējot ierobežojumus šādu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai. 3. Aprakstīt problēmas, kuras projekts cenšas risināt. 4. Aprakstīt mērķgrupas vajadzības. Projekts ir izstrādāts, lai uzlabotu (nozares, reģiona un valsts mērogā) stratēģiskos dokumentus, kas sagatavoti šo vajadzību apmierināšanai.
2. Projekta būtiskāko	<ol style="list-style-type: none"> 1. Norādīt projekta mērķi, 2. Aprakstīt, kā šis projekts ir saistīts ar citiem projektiem,

¹²⁶ Central Project Management Agency, Methodology for preparing investment projects for funding from European Union structural funds and/or the state budget (2014): [Saite](#)

¹²⁷ CVPA, 9. pielikums Investīciju projektu sagatavošanas metodikai, Anketa investīciju projektu atbilstības Investīciju projektu sagatavošanas metodikai novērtēšanai: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Metodoloģija IP sagatavošanai	
Posms	Uzdevumi
elementu aprakstīšana	<ol style="list-style-type: none"> 3. Definēt projekta robežas. Norādīt IP metodes un darbības jomu, kā arī to, cik lielu ieguldījumu tas dos problēmas risināšanā. Ja problēma, ko risina projekts, ir ļoti plaša un projekts cenšas risināt tikai nelielu problēmas daļu, paskaidrot, kuru problēmas daļu vai kuru aspektu IP nevarēs atrisināt, 4. Sniegt detalizētu aprakstu par mērķa grupām, kuras tieši ietekmēs IP īstenošana un kuras izjutīs IP īstenošanas ekonomiskos ieguvumus. 5. Norādīt projekta galvenos uzdevumus. 6. Aprakstīt projekta organizāciju. Projekta organizācija ir juridiska vai fiziska persona vai to grupa, kas uzņemas atbildību par projekta īstenošanu. 7. Aprakstīt paredzētos rezultātus, t. i., projekta plānoto ietekmi uz sabiedriskā pakalpojuma kvantitatīvajām un kvalitatīvajām izmaiņām.
3. Īstenojamības analīze	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aprakstīt pašreizējo situāciju konkrētās problēmas ietvaros (absolūtos skaitļos), novērtējot, kā situācija attīstīsies, ja projekta organizācija turpinātu darbību, neveicot nekādas investīcijas. 2. Aprakstīt iespējamās aktivitātes, kas sasniegtu projekta paredzēto mērķi un uzdevumus (sastādot paplašinātu iespējamo aktivitāšu sarakstu, kas sagrupētas pēc noteiktiem kritērijiem (piemēram, aktivitātes veids: ar infrastruktūru saistīta aktivitāte)). 3. Norādīt aktivitāšu novērtēšanas kritērijus (piemēram, juridiskie, tehniskie (tehnoloģiskie), vides, finanšu, cilvēkresursu, īstenošanai nepieciešamais laiks, katra kritērija skaidrojums un kritēriju izvēles pamatojums). 4. Izveidot tsu aktivitāšu sarakstu un aprakstīt iespējamās alternatīvas projekta īstenošanai, kā arī norādiet katras alternatīvas īpatnības un sekas. 5. Salīdzināt alternatīvas ar CBA vai CEA.
4. Finanšu analīze	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izvēlēties projekta ekonomiskās darbības nozari un noteikt analīzes laika horizontu. 2. Norādīt finanšu diskonta likmi. 3. Aprēķināt projekta naudas plūsmas. 4. Aprēķināt finanšu rādītājus un formulēt secinājumu par projekta dzīvotspēju.
5. Ekonomiskā analīze	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tirgus cenu konvertēšana ekonomiskajās cenās; 2. Sociālās diskonta likmes norādīšana; 3. Ārējās ietekmes novērtēšana; 4. Ekonomisko rādītāju aprēķināšana; 5. Pievilcīgākās alternatīvas izvēle.
6. Jūtīguma un risku analīze	<ol style="list-style-type: none"> 1. Veikt jutīguma analīzi; 2. Veikt scenāriju analīzi; 3. Noteikt mainīgo varbūtības; 4. Novērtēt riskus; 5. Novērtēt riska pieņemamību; 6. Plānot riska pārvaldības darbības.
7. Ieviešanas plāna sagatavošana	<ol style="list-style-type: none"> 1. Noteikt projekta laika grafiku un tā posmus 2. Norādīt projekta lokāciju; 3. Iepazīstināt ar projekta komandu. 4. Aprakstīt projekta apstākļus un nepārtrauktību. 5. Iepazīstināt ar citiem secinājumiem. 6. Sagatavot projekta kopsavilkumu.

Tabula Nr. 56: Metodoloģija IP sagatavošanai Lietuvā. CPVA¹²⁶, KPMG analīze.

Tabula Nr. 57 norāda uz ieteicamajiem maksimālajiem finanšu analīzes periodiem.

Ieteicamie maksimālie finanšu analīzes periodi	
Sektors	Maksimālais analīzes periods (gados)
Vides aizsardzība (ūdensapgāde un atkritumu apsaimniekošana)	30 gadi
Enerģētika	25 gadi
Platjoslas internets	20 gadi
Zinātniskie pētījumi un inovācijas	25 gadi

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Ieteicamie maksimālie finanšu analīzes periodi	
Sektors	Maksimālais analīzes periods (gados)
Transports (dzelzceļi, ceļi, pilsētas transports)	30 gadi
Transports (ostas un lidostas)	25 gadi
Citi sektori	15 gadi

Tabula Nr. 57: Ieteicamie maksimālie finanšu analīzes periodi Lietuvā. Avots: CPVA¹²⁵, KPMG analīze.

Lietuvā Klimata pārmaiņu programmas līdzekļi tiek izmantoti saskaņā ar Programmas līdzekļu izlietojuma gada tāmi, kuras projektu sagatavo Vides ministrija. Tajā tiks noteiktas Programmas investīciju jomas un tām piešķirto līdzekļu apjoms⁴⁸. Pēc Programmas līdzekļu gada tāmes pieņemšanas tiks apstiprināts plāns, kurā izklāstīta gada tāme, noteikts līdzekļu sadalījums starp konkrētiem finansēšanas instrumentiem un citi finansēšanas nosacījumi. Lietuvas Klimata pārmaiņu programmai 2023. gada 18. novembrī tika apstiprināts atjaunināts 2022.–2025.gada Klimata pārmaiņu programmas investīciju plāns, kur izvēloties konkrētus finansējamos pasākumus tika ņemti vērā šādi atlases kritēriji⁴⁸:

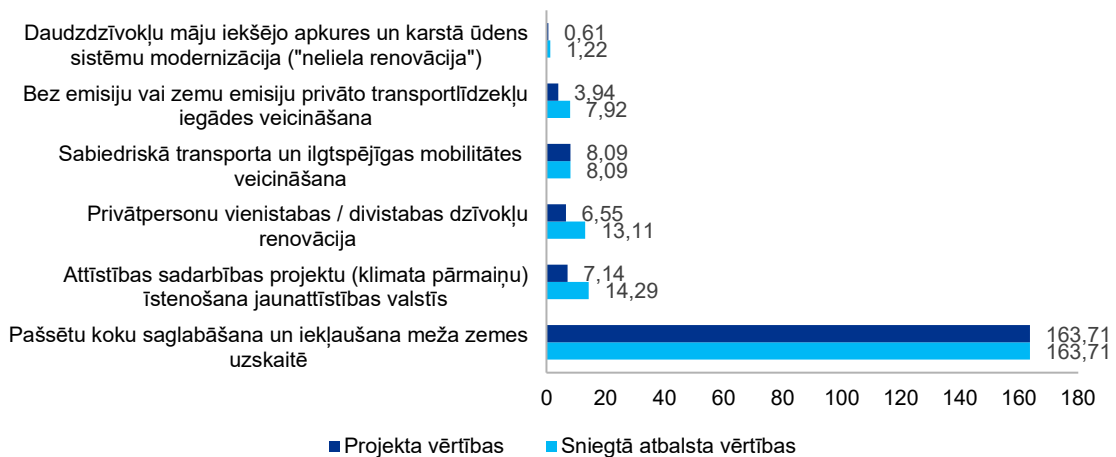
1. Lietuvas Nacionālā klimata un enerģētikas plāna pasākumus, kuriem nav citu finansējuma avotu, nevar īstenot, izmantojot Eiropas Savienības investīciju fondus vai citas programmas;
2. finansēšanas periods (no kura gada pasākums jāfinansē), prioritāte tiek dota pasākumiem, kuri jāfinansē līdz 2025. gadam vai kuru uzaicinājumi saskaņā ar apstiprinātajiem finansējuma avotiem ir beigušies un tuvākajā laikā netiks izsludināti;
3. pasākuma ietekmes uz klimatu efektivitāte (plānotā SEG emisiju samazināšana ilgtermiņā);
4. pasākuma īstenošanas efektivitāte un vienkāršība. Prioritāte tiek dota pasākumiem, kuriem ir sagatavotas finansēšanas procedūras vai apraksti. Šādi pasākumi tiek īstenoti ātrāk;
5. pasākuma mērogs un finansējuma saņēmēji (vai pasākums paredzēts konkrētam pretendētājam vai lielākam pretendentu skaitam). Prioritāte tiek dota pasākumiem, kas sasniegs lielāku pretendentu (atbalsta saņēmēju) grupu un no pievienotās vērtības gūs labumu vairāk subjektu;
6. pasākuma raksturs – vai tas ir regulatīvs, izglītojošs, zinātnisks vai investīciju. Tiek finansēti investīciju pasākumi, kas veicinās SEG emisiju kvantitatīvu samazināšanu. Īstenotie investīciju pasākumi rada ilgtermiņa pārmaiņas, veicina fosilā kurināmā izmantošanas samazināšanu un palielina Lietuvas enerģētisko neatkarību.

2024. gadā tika izsludināti 8 uzsaukumi (skat. Tabula Nr. 19. 2.4.3. apakšnodaļā.). Plānots, ka šo uzsaukumu ietvaros finansētie pasākumi, kuru kopējais finansējums ir 82,6 miljoni eiro, nodrošinās aptuveni 17,13 kt CO₂ ekv. emisiju samazinājumu gadā. Visā pasākumu darbības laikā kopējais emisiju samazinājums varētu sasniegt 333,67 kt CO₂ ekv., kas veidotu aptuveni 1,81 % no kopējām 2023. gada emisijām (18,48 miljoni t CO₂ ekv.)⁴⁸. SEG emisiju samazinājums tiek aprēķināts, salīdzinot emisijas projekta scenārijā (pēc aktivitātes īstenošanas) ar emisijām bāzes scenārijā (bez aktivitātes īstenošanas) novērtēšanas periodā. SEG emisiju samazinājums ir starpība starp emisijām saskaņā ar bāzes scenāriju un projekta scenāriju. SEG emisijas tiek aprēķinātas pēc formulas⁴⁸:

*SEG emisijas = aktivitātes dati * piesārņojuma faktors.*

Par projekta novērtēšanas perioda sākumu tiek uzskatīts brīdis, kad projekta scenārija gadījumā būtu uzsākta darbība, kas noved pie SEG emisiju samazinājuma. Projekta novērtēšanas perioda ilgums ir atkarīgs no īstenotās aktivitātes veida. SEG emisiju samazinājuma aprēķini tiek veikti arī, pamatojoties uz reāliem datiem no projektu pieteikumiem. Aprēķins tiek veikts, salīdzinot SEG emisijas projekta scenārijā (pēc aktivitātes īstenošanas) ar SEG emisijām bāzes scenārijā (ja aktivitāte netiktu īstenota) attiecīgajā novērtēšanas periodā. SEG emisiju samazinājums ir starpība starp šiem diviem scenārijiem. Attēls Nr. 16 parāda pasākumu salīdzinājumu, cik daudz kg CO₂ 1 € ietaupa un cik daudz 1 € no projekta vērtības ietaupa.

CO₂ samazinājums pret projekta kopējo un piešķirto finansējumu, kg CO₂/€

Attēls Nr. 16: CO₂ samazinājums pret projekta kopējo un piešķirto finansējumu Lietuvā, kg CO₂/€. Avots: Lietuvas Klimata pārmaiņu programmas 2024. gada līdzekļu izlietojuma ziņojums⁴⁸.

Tabula Nr. 58 attēlo programmas progressa rādītāju sasniedzamos rezultātus¹²⁸.

Programmas progressa rādītāju sasniedzamie rezultāti			
Rādītāja kods	Rādītāja tips	Rādītāja nosaukums	Mērvienība
R-02-001-06-04-02-01	Rezultāts	Kopējais SEG samazināšanas efekts	Tūkst. tonnu CO ₂ ekvivalenta
P-02-001-06-04-02-01	Produkts	Uzstādītā elektroenerģijas uzglabāšanas jauda	kWh
P-02-001-06-04-02-02	Produkts	Nevalstisko organizāciju skaits, kurām piešķirts finansiāls atbalsts klimata politikas veidošanai un sabiedrības informēšanai par klimata pārmaiņām	Vienības

Tabula Nr. 58: Programmas progressa rādītāju sasniedzamie rezultāti Lietuvā. Avots: Lietuvas Republikas Vides Ministrija.

¹²⁸ Lietuvas Republikas Vides Ministrija, Par Lietuvas Republikas Vides Ministrijas vides aizsardzības un klimata pārmaiņu pārvaldības attīstības programmas uzlabošanas pasākumu 2022.–2030. gadam apraksta nr.02-001-06-04-02 "paaugstināt klimata pārmaiņu politikas efektivitāti" apstiprināšanu: [Saite](#)

6.1.5. Slovākija

Atbilstoši 2.4.2. apakšnodaļā aprakstītajam var manīt, ka Slovākijā ir dažādu rakstura programmas, t.i., programmas ir vērstas dažādiem mērķiem kā noturība, vides izglītība. Vienīgā programma, kurai skaidri tiktu noteikts SEG emisiju samazinājums, ir L - Esošo sabiedrisko ēku energoefektivitāte (Tabula Nr. 18).

Programmas izvērtēšanas kritēriji ir šādi¹²⁹:

- 1 ietaupījums:
 - SEG emisiju ietaupījums tCO₂ ekv./gadā un %;
 - enerģijas patēriņa ietaupījums kWh/gadā un enerģijas ietaupījums no sākotnējā patēriņa %;
 - Īpatnējā enerģijas patēriņa ietaupījums uz m² lietderīgo platību;
- 2 investīciju intensitāte:
 - kopējās projekta izmaksas;
 - SEG emisiju samazināšanas investīciju intensitāte €/t CO₂ ekv.;
 - enerģijas patēriņa samazināšanas investīciju intensitāte €/kWh;
- 3 projekta ieguvumi:
 - projekta ieguvumi esošo ēku energoefektivitātes palielināšanai mērķa sasniegšanā (kvalitatīvs vērtējums);
 - projekta ieguvumi reģionālās attīstības kontekstā (iedzīvotāju dzīves apstākļu uzlabošana) (kvalitatīvs vērtējums).

Vides fonds nenosaka minimālo enerģijas ietaupījumu, kas projektam jāpanāk, taču viens no vērtēšanas kritērijiem ir šī ietaupījuma novērtējums¹³⁰. Tas nozīmē, ka projekti ar lielākiem ietaupījumiem saņems augstāku vērtējumu.

6.1.6. Programmu izvērtēšanas prakšu apkopojums

Lai gan programmu un projektu izvērtēšanas metodes pēc to aprakstiem var šķist strukturāli atšķirīgas, tām ir vairākas kopīgas iezīmes. Piemēram, OECD pieeja balstās uz sešiem skaidri definētiem kritērijiem, kas ne tikai nosaka izvērtēšanas virzienus, bet arī atbilst konkrētiem projektu īstenošanas posmiem. Šāda strukturēta pieeja ļauj nodrošināt salīdzināmību un konsekveni dažādu metožu ietvaros.

Tabula Nr. 59 apkopo galvenās izvērtēšanas metodes, izceļot to būtiskākos komponentus un ļaujot identificēt elementus, kas uzskatāmi par labās prakses piemēriem izvērtēšanas metodoloģijā.

¹²⁹ Vides fonds, Rokasgrāmata atbalsta pieprasītajam dotācijas veidā no Vides fonda 2024. gadam

Joma: Esošo sabiedrisko ēku energoefektivitātes paaugstināšana ar uzsvāru uz gaisa kvalitātes aizsardzību (L) (2023): [Saite](#)

¹³⁰ Environmentálny fond Zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich budov s dôrazom na ochranu ovzdušia (L): [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

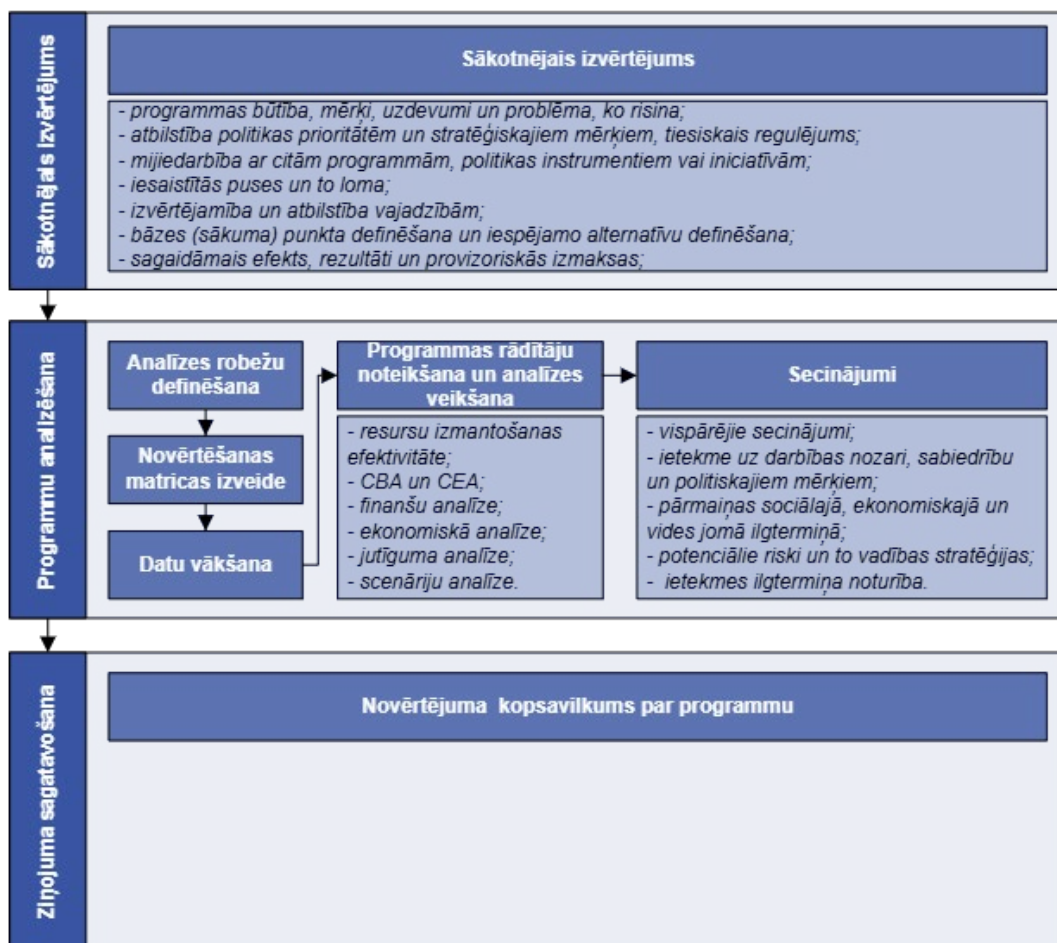
2025. gada 22. decembris

Metodoloģiju galvenie punkti				
	OECD ¹¹²	Austrija ¹¹⁶	Zviedrija ¹¹⁹	Lietuva ¹²⁶
Sākotnējais izvērtējums (ievada izveide programmai)	<p>Atbilstības izvērtējums:</p> <ul style="list-style-type: none"> - konteksts; - mērķis, kādas problēmas risina; - iesaistītās puses; - programmas raksturs; - izvērtējamība; - atbilstība vajadzībām; - provizorisks ilgums. <p>Saskaņotības izvērtējums:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mijiedarbībā ar citām programmām; - saskaņa ar politiskiem mērķiem. <p>Efektivitāte (kāds būs efekts no programmas):</p> <ul style="list-style-type: none"> - cik lielā mērā tiks sasniegts mērķis; - pozitīvie un negatīvie efekti no programmas. 	<p>Konteksta apraksts:</p> <ul style="list-style-type: none"> - programmas būtība; - konteksts programmai; - programmas mērķis un uzdevumi; - kā tiks veikts novērtējums; - kādi būs nepieciešamie dati; - novērtējuma uzdevumi un jautājumi (OECD seši kritēriji). <p>Sākuma punkta definēšana (alternatīva bez pasākuma):</p> <ul style="list-style-type: none"> - bāzes rādītāji; - plānotās pārmaiņas; - monitoringa teorētiskā izveide. 	<p>Konteksta apraksts:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instrumenta mērķis; - kāda problēma tiek risināta; - kāda mēroga instruments ir; - vai ir rentabls, iespējams; - emisijas un piesaistes avoti; - iesaistītie dalībnieki; - sasaiste ar esošajiem politikas instrumentiem; - tirgus apstākļi, uz kuriem instruments ir vērstis; - saistītie tirgi; - preferences, normas vai paradumi; - tehnoloģijas un to iespējamās inovācijas; - ģeogrāfiskie apstākļi; - starptautiskā tirdzniecība; - mērīšanas metodes; - mērķu konflikti un sinerģijas ar citiem valsts mērķiem; - sākuma (bāzes) punkta definēšana. <p>Analīzes robežu definēšana; Datu vākšana; Analīzes veikšana:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izmaksu noteikšana un atbilstoša laika horizonta noteikšana; - salīdzinošās alternatīvas izstrāde; - sociālekonomisko izmaksu aprēķināšana; - citu ārējo ietekmju aprakstīšana un novērtēšana; - publiskā finansiālā ietekme un publisko līdzekļu novērtēšana; - nākotnes sociālekonomisko izmaksu diskontēšana; - nenoteiktības ņemšana vērā un ziņošana. <p>Ieviešanas iespējamības analīze;</p> <p>Ietekme uz emisijām citās valstīs;</p> <p>Kopējais novērtējums:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analīzes rezultātu kopsavilkums saistībā ar mērķi; - salīdzinājums ar alternatīvu; - ierobežojumi, robežas un neskaidrības. 	<p>Konteksta aprakstīšana:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projekta ekonomiskā vide; - projekta nepieciešamība; - attiecināmais tiesiskais regulējums; - problēmas, ko risina; - mērķgrupas vajadzības, sasaiste ar politiku. <p>Būtiskāko elementu norādīšana:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projekta mērķis un galvenie uzdevumi; - mijiedarbība ar citiem projektiem; - projekta robežas; - mērķa grupas, kas tieši ietekmēs ekonomiski; - īstenotāji; - paredzētie rezultāti. <p>Īstenojamības analīze:</p> <ul style="list-style-type: none"> - šībrīža situācijas apraksts (bāze, ja neveiktu investīcijas); - iespējamās aktivitātes; - novērtēšanas kritēriji; - iespējamās alternatīvas; - alternatīvu salīdzināšana ar CBA vai CEA. <p>Analīžu veikšana:</p> <ul style="list-style-type: none"> - finanšu analīze; - ekonomiskā analīze; - jutīguma analīze; - scenāriju analīze; - mainīgo varbūtība un riski; - riska pieņemamības novērtēšana; - riska pārvaldības darbības. <p>Sagatavot kopsavilkumu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - laika grafika un posmu noteikšana; - iepazīšanās ar citiem secinājumiem.
Programmas analizēšana	<p>Lietderība:</p> <ul style="list-style-type: none"> - resursu efektivitāte; - vai resursu izmantošana ir pamatota un efektīva; - izmaksu efektivitāte; - pret alternatīvu (piemēram, neieviešot programmu) kāda ir efektivitāte. <p>Ietekme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cik būtiskas pārmaiņas; - programmas nozīme cilvēkiem un sabiedrībai; - pārmaiņas sociālajā, ekonomiskajā un vides jomā ilgtermiņā. <p>Ilgspējība:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vai radītie ieguvumi turpināsies nākotnē; - neto ieguvumi. 	<p>Novērtēšanas matricas izveide:</p> <ul style="list-style-type: none"> - novērtēšanas kritēriji; - novērtēšanas jautājumi; - rādītāji; - avoti; - datu vākšanas metodes. <p>Datu vākšana un analīze:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ieguldījuma analīze; - CBA; - CEA; - daudzkritēriju analīze; - statistiskā analīze. 		
Ziņojuma sagatavošana	<p><i>Nav definēts</i></p>	<p>Secinājumi un ziņojuma izveide, un lēmumu veikšana.</p>		

Tabula Nr. 59: Metodoloģiju galvenie punkti. Avots: OECD¹¹², Austrijas attīstības aģentūra¹¹⁶, Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra¹¹⁹, CPVA¹²⁵, KPMG analīze.

Pamatojoties uz tabulā apkopoto informāciju par izvērtēšanas metodēm no OECD, Austrijas, Zviedrijas un Lietuvas, var izveidot vienotu, strukturētu un kvalitatīvu metodi programmu izvērtēšanai, apvienojot būtiskākos elementus saistībā ar programmu un/vai instrumenta sākotnējo definēšanu un izvērtēšanu.

Attēls Nr. 17 attēlo apvienotu metodiku programmu izvērtēšanai. Piedāvātā metodika sākotnējā izvērtējumā ietver vispārīgu programmas raksturojumu, lai nodrošinātu izpratni par tās mērķi, atbilstību un pamatinformāciju. Šī aprakstošā daļa neietekmē gala rezultātu, bet kalpo kā pamats, kas palīdz arī citiem lasītājiem pēc vērtēšanas iepazīties ar programmu pirms pārejas pie specifiskiem rādītājiem un rezultātiem. Nākamajā posmā tiek definēti rādītāji, kas nepieciešami kritēriju aprēķināšanai, un par tiem tiek ievākti dati. Kad dati ir iegūti, tiek veikti aprēķini, lai noteiktu programmas rādītājus, kas kalpo kā kritēriji, piemēram, finanšu analizē – neto pašreizējā vērtība (NPV). Pamatojoties uz aprēķinātajiem parametriem, tiek izdarīti secinājumi, piemēram, ja NPV ir pozitīva, aktivitāte ir dzīvotspējīga un nav nepieciešams papildu finansējums. Ja tiek analizētas vairākas programmas, to rādītājus var savstarpēji salīdzināt un noteikt prioritātes. Lai nodrošinātu ērtu piekļuvi rezultātiem nākotnē, ieteicams sagatavot īsu ziņojumu ar galvenajiem rezultātiem, secinājumiem un pieņemtajiem lēmumiem.

Attēls Nr. 17: Apvienota metodika programmu izvērtēšanai. Avots: OECD¹¹², Austrijas attīstības aģentūra¹¹⁶, Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra¹¹⁹, CPVA125, KPMG analīze.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

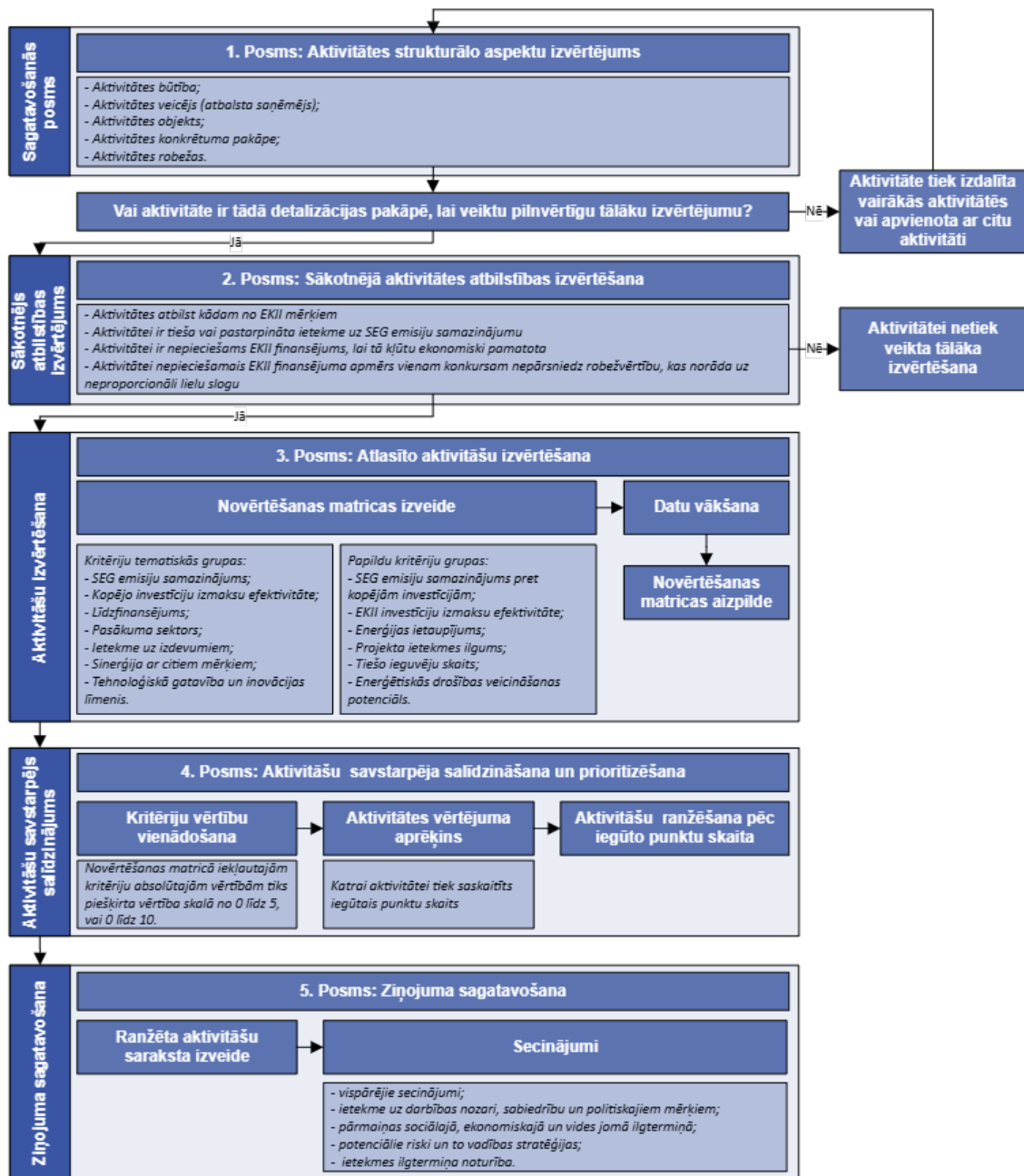
2025. gada 22. decembris

Lai metodika būtu vēl precīzāk pielāgota EKII mērķiem, ir būtiski analizēt, kā līdzīgi SEG emisiju samazināšanas instrumenti tiek īstenoti citās valstīs. Šīs metodes ir piemērojamas ne tikai klimata politikas kontekstā, bet arī citās jomās, kur nepieciešams risināt konkrētus politikas mērķus. Neatkarīgi no problēmas rakstura, ir svarīgi novērtēt gan izmaksu efektivitāti, gan sagaidāmo ietekmi, lai nodrošinātu racionālu un mērķtiecīgu resursu izmantošanu.

Šī ziņojuma ietvaros daļa sākotnējā izvērtējuma aspektu var būt mazāk aktuāli, jo pasākumu atlases procesā attiecīgie kritēriji jau ir ņemti vērā. Tāpēc turpmākā analīze koncentrēsies uz izmaksu efektivitāti un ietekmi uz klimatu, kas ir būtisks faktors aktivitāšu izvērtēšanā un prioritizēšanā EKII ietvaros.

7. Piedāvātā metodika EKII aktivitāšu izvērtēšanai

Attēls Nr. 18 vizualizē izstrādātās piedāvātās metodikas ietvaru EKII aktivitāšu izvērtēšanai. Pamatojoties uz iepriekšējā nodaļā analizēto ārvalstu pieredzi, piedāvātā metodika apvieno labākos prakses elementus un pielāgo tos EKII mērķiem. Metodika sastāv no pieciem posmiem, kas ietver gan sagatavošanos izvērtējumam, gan izvērtējumu, gan ziņojuma izveidi. Tā nodrošina pieeju, kas ļauj novērtēt teorētisko programmu ietekmi *ex-ante* un analizēt rezultātus *ex-post*.

Attēls Nr. 18: Metodika EKII aktivitāšu izvērtēšanai. Avots: Iepriekš ziņojumā izmantoti avoti, KPMG analīze.

Tālāk lasāmais posmu apraksts kalpo kā paskaidrojums izstrādātajai metodikai, kas tiks pielietota aktivitāšu izvērtēšanā. Vērtējuma izpildes tabula balstīsies uz posmu aprakstošajām tabulām, kas kalpos kā “aktivitātes pase”. Šāda aizpildīta pase palīdz identificēt aktivitātes, kas ir piemērotas finansēšanai, sniedz pamatu secinājumiem par nepieciešamību tās sadalīt sīkāk vai apvienot ar citām, kā arī ļauj apkopot būtisko informāciju vienkopus strukturētā veidā.

1. Posms: Aktivitātes strukturālo aspektu izvērtējums.

Pirmajā posmā tiek veidots strukturēts aktivitātes profils, kas precizē aktivitātes būtību, īstenotāju un objektu, kā arī novērtē apraksta konkrētuma pakāpi, t.i., vai aktivitāte ir jāizdala sīkākās grupās. Aktivitātes konkrētuma pakāpe nosaka, cik labi aktivitātes apraksta detalizācijas līmenis atbilst izvērtējuma vajadzībām (t.i. aktivitāte ir pietiekami skaidri un detalizēti formulēta, lai veiktu tālāku izvērtējumu, taču nav arī pārlietu detalizēta, lai tas negatīvi neietekmētu tālāka izvērtējuma veikšanu). Veidojot strukturētu aktivitātes profilu, aktivitāte var tikt paplašināta, sašaurināta, pārdefinēta, vai apvienota ar citām aktivitātēm, lai nodrošinātu iespēju aktivitāti izvērtēt tālākos posmos. Šāda pieeja ļauj identificēt pirmšķietamu nepietiekamu aktivitātes detalizācijas pakāpi, kas traucētu veikt pilnvērtīgu aktivitātes izvērtējumu tālākos posmos. Piemēram, dzīvojamu ēku renovācija var tikt dalīta privātmāju renovācijā un daudzdzīvokļu ēku renovācijā, lai izšķirtu dažāda tipa ēkas, kam atšķiras raksturīgie īpatnējie energopatēriņa un citi rādītāji. Mērķis ir pārliecināties, ka aktivitāte ir pietiekami skaidri formulēta tālākai analīzei - nav pārmērīgi sīki sadalīta vai, tieši pretēji, pārāk vispārīga. Vajadzības gadījumā aktivitāte tiek precizēta - sašaurināta, paplašināta vai apvienota ar līdzīgām aktivitātēm, lai nodrošinātu kvalitatīvu izvērtējumu nākamajos soļos.

Papildus tiek definētas aktivitātes robežas, nosakot aktivitātes sākuma brīdi (piemēram, darbības uzsākšana), kā arī aktivitātes ekspluatācijas posma ilgumu (šīs metodikas ietvaros SEG emisiju kvantitatīvais samazinājums tiek apskatīts tikai aktivitātes ekspluatācijas ietvaros). Tiek definēts arī aktivitātes ģeogrāfiskais tvērums, ierobežojot aktivitātes ekspluatācijas posma ilgumu un teritoriju, lai iekļautu tikai aktivitātes ietekmi Latvijas teritorijā. Piemēram, ja tiek skatīts jauns elektromobilis, tad tiek aplūkots tikai SEG emisiju samazinājums Latvijā, taču SEG emisijas, kas tika radītas ražošanas procesā, netiek ņemtas vērā. Šīs robežas tiks ņemtas vērā tālākos aprēķinos.

Aspekti, kas tiktu apskatīti sākotnējā aktivitātes strukturālo aspektu aprakstā, apkopoti zemāk (Tabula Nr. 60).

Aktivitātes strukturālo aspektu apraksts

Strukturālie aspekti

Aktivitātes būtība

Aktivitātes veicējs (atbalsta saņēmējs)

Aktivitātes objekts

Aktivitātes konkrētuma pakāpe

Aktivitātes robežas (sākuma brīdis, ekspluatācijas periods, ģeogrāfiskais tvērums)

Tabula Nr. 60: Aktivitātes strukturālo aspektu apraksts. KPMG analīze.

Šāds apskats veido priekšstatu par analizējamo aktivitāti, sniedzot ieskatu par dažādiem tās aspektiem. Tas nodrošinātu izpratni par tās mērķi, atbilstību un pamatinformāciju. Jāņem vērā, ka šie nav kritēriji, kas izslēgs aktivitāti vai tiks izmantoti punktu piešķiršanai

kopīgajā vērtējumā. Aprakstošā daļa neietekmē gala rezultātu, bet kalpo kā pamats, kas palīdz arī citiem lasītājiem iepazīties ar aktivitāti pirms pārejas pie specifiskiem rādītājiem un rezultātiem.

2. Posms: Sākotnējā aktivitātes atbilstības izvērtēšana.

Otrais posms kalpo kā filtrs sākotnējai aktivitāšu izvērtēšanai, kurā tiek pārbaudīta aktivitātes atbilstība EKII mērķiem (skatīt 2.2 apakšnodaļu), kā arī, vai aktivitātei ir tieša un nosakāma ietekme uz SEG emisiju izmaiņām vai arī pastarpināta ietekme uz SEG emisijām (nepieciešama aktivitāte, piemēram, infrastruktūras attīstībai – nesamazina SEG emisijas, bet ir nepieciešama sistēmas darbībai). Svarīgi piebilst, ka šajā posmā kvalitatīvi tiek noteikts, vai ir iespējams noteikt SEG emisiju samazinājumu. Piemēram, aktivitātēm, kas saistītas ar fosilo energoresursu nomaiņu uz AER, vai enerģijas, energoresursu patēriņa samazinājumu ir iespējams noteikt, ka tiks veicināts SEG emisiju ietaupījums. Teorētiskais SEG emisiju samazinājums tiks rēķināts tām aktivitātēm, kas tiek izvirzītas uz trešo posmu.

Aktivitātes, kam nav ne tieša, ne pastarpināta ietekme uz SEG emisijām, taču atbilst EKII mērķiem, pēc izvērtējuma šī kritērija ietvaros turpmāk netiek analizētas. Tādas aktivitātes ir, piemēram, sabiedrības informēšana, politiku izstrādes pētījumi, IT risinājumi, pilotprojekti u.c.

Tālāk tiek skatīta aktivitātes ekonomiskā pamatotība, tostarp EKII līdzfinansējuma nepieciešamība. Šis nodrošina, ka tiek prioritāri izvēlētas programmas, kas pašas par sevi netiktu īstenotas. Jāpiebilst, ka atsevišķas aktivitātes jāizvērtē stratēģiski, ņemot vērā reālo situāciju un pieprasījumu. Lai gan tās ir ekonomiski pamatotas, dažādu apsvērumu dēļ ir skaidrs, ka bez papildu atbalsta ieviešana nenotiks. Šādi apsvērumi varētu būt, piemēram:

- aktivitāte ir ekonomiski izdevīga ekspluatācijas periodā, tomēr īstenotāju grupai (īpaši maznodrošinātām mājāsaimniecībām) var nebūt nepieciešamā kapitāla tās ieviešanai. Stratēģiska pieeja šādā gadījumā nozīmē atbalstīt tos, kam tas ir kritiski nepieciešams.
- īstenotājam būtisks ir ātrs atmaksāšanās laiks, un aktivitāte netiks īstenota, ja tā neatmaksājas īsākā termiņā par paredzēto ekspluatācijas laiku. Tāpēc būtu jāparedz iespēja pieņemt politiskus lēmumus par labu aktivitātēm, kas, lai gan ir ekonomiski pamatotas, tiek atbalstītas ātrākas ieviešanas nolūkā politisko mērķu sasniegšanai.

Balstoties uz NPV aprēķinu tiek arī noteikts, vai aktivitātei nepieciešamais EKII finansējuma apmērs tiek vērtēts, lai nodrošinātu, ka tas nav neproporcionāli liels salīdzinājumā ar kopējiem pieejamajiem resursiem. Kritērija mērķis ir novērst situācijas, kur viena aktivitāte patērē nesamērīgu daļu finansējuma, piemēram, pārsniedzot 50% no Latvijas emisijas kvotu izsolīšanas gada ieņēmumiem. Šī izvērtēšana balstās ne tikai uz pieprasīto summu, bet arī uz ekonomisko pamatotību, ko iespējams noteikt, izmantojot NPV aprēķinus. Ja kapitālizmaksas ir zemākas par ikgadējiem darbības izdevumiem, tad pat 100% granta piešķiršana nenodrošinātu aktivitātes ilgtspējību, kas norāda uz nepamatotu finansējuma pieprasījumu.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu
izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Šī posma vērtējums tiek veikts pēc fakta ("Jā"/"Nē"), konstatējot to atbilstību vai neatbilstību kritērijam un pretī norādot pamatojuma argumentu. Aktivitātes, kas atbilst visiem izvirzītajiem kritērijiem, nonāk trešajā – izvērtēšanas - posmā. A.2. pielikumā ir iestrādāta izvēlne, lai, izvērtējot vairākas aktivitātes vienlaikus, tiktu novienādotas iespējamās atbilžu variācijas, kā arī uzreiz tiktu norādīts pamatojums izvēlētajam atbildes variantam (Tabula Nr. 61). Izvēle "n/a" tiek izmantota tikai tad, ja kādā no iepriekšējiem punktiem ir bijis vērtējums "Nē".

Aktivitātes ekonomiskais pamatojums tiek noteikts pēc šādas formulas:

$$NPV = \sum_{i=1}^n \left(\frac{(Capex_{2i} - Capex_{1i}) + (Opex_{2i} - Opex_{1i}) + (P_{2i} - P_{1i})}{(1+d)^n} \right);$$

kur:

NPV – neto pašreizējā vērtība, EUR ($NPV \geq 0$ aktivitāte ir ekonomiski pamatota, $NPV < 0$ aktivitāte ir ekonomiski nepamatota);

Capex₂ – kapitālizmaksas alternatīvai, EUR;

Capex₁ – kapitālizmaksas aktivitātes objektam, EUR;

Opex_{2i} – ekspluatācijas izmaksas alternatīvai konkrētajā gadā, EUR;

Opex_{1i} – ekspluatācijas izmaksas aktivitātes objektam konkrētajā gadā, EUR;

P_{2i} – ienākumi alternatīvai konkrētajā gadā, EUR;

P_{1i} – ienākumi aktivitātes objektam konkrētajā gadā, EUR;

d – diskonta likme

i – gads, kuram tiek veikts aprēķins;

n - gadu skaits.

Jāņem vērā, ka ienākumi tiek attiecināti tikai uz tām aktivitātēm, kas tieši saistītas ar attiecīgā produkta ražošanu un pārdošanu.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Sākotnējā aktivitātes atbilstības izvērtēšana			
Kritērijs	Paskaidrojums	Nepieciešamais vērtējums	Izvēlnes iespējas
Aktivitāte atbilst kādam no EKII mērķiem	Tiek pārbaudīts, vai aktivitāte tematiski atbilst vismaz vienam no EKII mērķiem saskaņā ar Klimatnoturības un ekonomiskās ilgtspējas likuma 14. panta apakšpunktiem ¹ . Aizpildot formu, ir iespēja norādīt, kuram no šiem apakšpunktiem aktivitāte atbilst. Ja tiek izvēlēts "Nē", aktivitāte tiek izslēgta.	Jā	Jā – 14. panta 1. punkta 1. apakšpunkts Jā – 14. panta 1. punkta 2. apakšpunkts Jā – 14. panta 1. punkta 3. apakšpunkts Jā – 14. panta 1. punkta 4. apakšpunkts Jā – 14. panta 1. punkta 5. apakšpunkts Jā – 14. panta 1. punkta 6. apakšpunkts Jā – 14. panta 1. punkta 7. apakšpunkts Jā – 14. panta 1. punkta 8. apakšpunkts Jā – 14. panta 1. punkta 9. apakšpunkts Nē
Aktivitātei ir tieša vai pastarpināta ietekme uz SEG emisiju samazinājumu	Tiek noteikts, vai aktivitātei ir tieša vai pastarpināta ietekme uz SEG emisiju samazinājumu, kā arī vai iespējams definēt bāzes (sākuma) punktu SEG emisiju izvērtēšanai vai ir iespējams definēt alternatīvu risinājumu (alternatīvais scenārijs).	Jā	Jā, ir tieša un kvantificējama ietekme Jā, ir pastarpināta, bet konkrēti nekvantificējama ietekme Nē, ir netieša un konkrēti nekvantificējama ietekme n/a
Aktivitātei ir nepieciešams EKII finansējums, lai tā kļūtu ekonomiski pamatota	Tiek veikts aktivitātes ekonomiskais izvērtējums, aprēķinot NPV. Ja NPV ir pozitīvs vai nulle, aktivitātes ieviešana ir ekonomiski pamatota, un EKII finansējums nav nepieciešams. Ja NPV ir negatīvs, aktivitāte pati par sevi nav dzīvotspējīga, un tās īstenošanai ir nepieciešams atbalsts. Jāpiebilst, ka šim kritērijam var būt izņēmuma gadījumi, kas būtu politisku lēmumu dēļ*.	Jā	Jā Nē n/a
Aktivitātei nepieciešamais EKII finansējuma apmērs vienībai nepārsniedz robežvērtību, kas norāda uz neproporcionāli lielu slogu	Atbilstoši NPV aprēķina pieņēmumiem un rezultātiem tiek vērtēts, vai nepieciešamais finansējuma apjoms vienai aktivitātei nav neproporcionāli liels salīdzinājumā ar kopējiem pieejamajiem resursiem (piemēram, nepārsniedz 50 % no Latvijas emisijas kvotu izsolīšanas gada ieņēmumiem). Kritērija mērķis ir novērst situācijas, kur viena aktivitāte patērē nesamērīgu daļu finansējuma. Šī izvērtēšana balstās ne tikai uz pieprasīto summu, bet arī uz ekonomisko pamatotību, ko iespējams noteikt, izmantojot NPV rezultātus.	Jā	Jā Nē n/a

* - Izņēmuma gadījumi politiska lēmuma dēļ varētu būt, piemēram:

- aktivitāte ir ekonomiski izdevīga ekspluatācijas periodā, tomēr īsteno tāju grupai (īpaši maznodrošinātām māsaimniecībām) var nebūt nepieciešamā kapitāla tās ieviešanai;
- īsteno tājam būtisks ir ātrs atmaksāšanās laiks, un aktivitāte netiks īsteno tā, ja tā neatmaksājas īsākā termiņā par paredzēto ekspluatācijas laiku.

Tabula Nr. 61: Sākotnējā aktivitātes atbilstības izvērtēšana. KPMG analīze.

3. Posms: Atlasīto aktivitāšu izvērtēšana.

Trešā posma ietvaros tiek veikta datu vākšana un aprēķini, lai veiktu atlasīto aktivitāšu analīzi, un rezultātā iegūtu vienlīdzīgu, savstarpēji salīdzināmu informācijas kopumu par apskatītajām aktivitātēm. Posms ietver gan pamata, gan papildu kritērijus, lai objektīvi novērtētu aktivitāšu ietekmi uz SEG emisiju samazināšanu un ekonomisko efektivitāti. Pamata kritēriji koncentrējas uz SEG emisiju samazinājumu, kopējo investīciju efektivitāti, vietējo resursu izmantošanu, ietekmi uz patēriņa izdevumiem, sinerģiju ar citiem mērķiem un tehnoloģisko inovāciju. Klāt tiek ņemti vērā tādi aspekti kā privātā finansējuma piesaiste, aktivitātes īstenošana prioritāros sektoros, un tehnoloģiju modernizācija. Papildu kritēriji sniedz padziļinātu skatījumu uz SEG emisiju samazinājumu attiecībā pret kopējām investīcijām un EKII finansējuma izmaksu efektivitāti, radīto enerģijas ietaupījumu, sociālo efektu (cilvēku vai uzņēmumu skaits, kas gūst labumu), kā arī enerģētiskās drošības veicināšanā. Šī posma mērķis ir nodrošināt visaptverošu izvērtējumu, apvienojot kvantitatīvos rādītājus ar kvalitatīviem aspektiem, lai atlasītās aktivitātes būtu gan vērstas uz klimatneitralitātes sasniegšanu, gan ekonomiski pamatotas.

Balstoties uz iepriekš definētajām aktivitātes analīzes robežām, tiek veidota aktivitāšu novērtēšanas matrica (Tabula Nr. 62), kā arī ievākti nepieciešamie dati par aktivitātēm (vai saistīto aktivitāšu kopumu) un veikti nepieciešamie aprēķini. Pēc tam tiek veikta aktivitāšu analīze pēc izveidotās aktivitāšu novērtēšanas matricas. Saistībā ar to, ka līdz šim nav izstrādāta metodika netiešo SEG emisiju, kas rodas projektu demonstrācijas, inovācijas un multiplikatīvā efekta rezultātā, samazinājuma noteikšanai un arī iepriekšējos mēģinājumos metodikas izstrāde netika panākta, atsaucoties uz būtiskiem precizitātes un ticamības ierobežojumiem³⁵, šajā ziņojumā netiešās emisijas netiek analizētas.

SEG emisiju samazinājums tiks novērtēts, salīdzinot ar alternatīvo scenāriju, kurā attiecīgā aktivitāte netiktu ieviesta, tādējādi ļaujot identificēt aktivitātes radīto efektu.

Aktivitāšu novērtēšanas matrica			
Tematiskā grupa	Kritērijs	Paskaidrojums	Vērtība
SEG emisiju samazinājums	Kopējais SEG emisiju samazinājums (gadā)	Tiek aprēķināts SEG emisiju ietaupījums starp aktivitātes scenāriju un alternatīvo scenāriju, aprēķinot aktivitātes ekspluatācijas periodā vidējo vērtību	Absolūta vērtība (t CO ₂ ekv.)
	Kopējais SEG emisiju samazinājums (ieguldījuma ekspluatācijas periodā)	Tiek aprēķināts SEG emisiju ietaupījums starp aktivitātes scenāriju un alternatīvo scenāriju, aprēķinot aktivitātes ekspluatācijas periodā summāro vērtību	Absolūta vērtība (t CO ₂ ekv.)
Kopējā investīciju izmaksu efektivitāte	Katrs investētais eiro pret SEG emisiju samazinājuma apjomu gadā	Tiek vērtēta kopējā finansējuma efektivitāte. <i>Kopējās investīcijas aplēstas kā vienības izmaksas, neizdalot tās starp finansētāja veidiem (publiskais vai privātais sektors, EKII), savukārt SEG emisiju samazinājums tiek ņemts aprēķinot aktivitātes ekspluatācijas periodā vidējo vērtību</i>	Absolūta vērtība (€ / t CO ₂ ekv.)
	Katrs investētais eiro pret SEG emisiju samazinājuma apjomu ekspluatācijas periodā	Tiek vērtēta kopējā finansējuma efektivitāte. <i>Kopējās investīcijas aplēstas kā vienības izmaksas, neizdalot tās starp finansētāja veidiem (publiskais vai privātais sektors, EKII), savukārt</i>	Absolūta vērtība (€ / t CO ₂ ekv.)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Aktivitāšu novērtēšanas matrica			
Tematiskā grupa	Kritērijs	Paskaidrojums	Vērtība
<i>SEG emisiju samazinājums tiek ņemts aprēķinot aktivitātes ekspluatācijas periodā summāro vērtību</i>			
Līdzfinansējums	Aktivitātes līdzfinansēšanai tiek piesaistīts privātais finansējums	Tiek novērtēts bināri, vai aktivitātes ieviešanai tiek piešķirts privātais finansējums, t.i., ja aktivitātes saņēmējs ir privātpersona vai komersants, vērtējums ir 1; ja aktivitātes saņēmējs ir publiskais sektors (valsts vai pašvaldību iestādes), vērtējums ir 0.	Binārs vērtējums pēc fakta ("Jā" = 1, "Nē" = 0)
Aktivitātes sektors	Aktivitāte tiek īstenota kādā no sektoriem, kurā atbilstoši aktuālākajai Latvijas SEG emisiju inventarizācijai uzskaitītas vienas no lielākajām SEG emisijām	Kritērijs norāda sasaisti ar lielākajiem SEG emisiju ģenerējošiem sektoriem. Atbilstoši LVĢMC 2025. gada iesniegtās SEG inventarizācijas kopsavilkumam ¹³¹ trīs lielākie SEG emisiju ģenerējošie sektori ir: <ul style="list-style-type: none"> enerģētika, transports lauksaimniecība. 	Binārs vērtējums pēc fakta ("Jā" = 1, "Nē" = 0)
Ietekme uz vietējo ekonomiku	Vietējo resursu izmantošana	Kritērijs norāda sinerģiju ar ekonomiskās attīstības mērķiem. Tiek noteikts, vai tiek veicināta pāreja no importētiem resursiem (piemēram, dabasgāzes) uz vietējiem resursiem (lokāli ražotiem AER), kā arī vietējo izejmateriālu, būvmateriālu, koksnes u.c. resursu izmantošana, kas sekmē investīciju īstenošanu un attīsta uzņēmējdarbību.	Binārs vērtējums pēc fakta ("Jā" = 1, "Nē" = 0)
Ietekme uz izdevumiem	Aktivitātes īstenošanas rezultātā samazinās tiešie patēriņa izdevumi vai izdevumi pamatdarbības un saimnieciskās darbības nodrošināšanai	Kritērijs norāda sinerģiju ar ilgtspējīgas attīstības 7. mērķi - Nodrošināt visiem piekļuvi uzticamai, ilgtspējīgai un mūsdienīgai enerģijai par pieejamu cenu ¹³² . Tiek vērtēts, vai aktivitātes rezultātā samazinātos izmaksas (piemēram, elektroenerģijas izmaksas mikroģenerācijai pret tīklā esošo, siltumenerģijas izmaksas samazinot īpatnējo siltumenerģijas patēriņu u.c.)	Binārs vērtējums pēc fakta ("Jā" = 1, "Nē" = 0)
Sinerģija ar citiem mērķiem (duālas nozīmes aktivitātes)	Aktivitātes īstenošana ne tikai veicina SEG emisiju samazinājumu, bet arī sniedz pienesumu virzībā uz citu mērķu sasniegšanu	Tiek vērtēts kopējais koncepts sinerģijas nodrošināšanai (citi pamata vai papildu kritēriji norāda sasaistes un sinerģijas ar specifiskiem mērķiem). Tiek vērtēti tādi aspekti kā gaisa piesārņojuma samazināšana (kurināmā vai degvielas nomaīņa uz bez emisiju tehnoloģiju), energoneatkarības veicināšana (pāreja uz vietēji ražotu resursu vai ģenerētu enerģiju), u.c. aspekti	Binārs vērtējums pēc fakta ("Jā" = 1, "Nē" = 0)
Tehnoloģiskā gatavība un inovācijas līmenis	Aktivitātes īstenošanas rezultātā tiek uzlabota esoša tehnoloģija vai process (tai skaitā gadījumos, kad tā netiek būtiski mainīta)	Kritērijs norāda sinerģiju ar ilgtspējīgas attīstības 9. mērķi - Veidot noturīgu infrastruktūru, veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un sekmēt inovācijas ¹³² . Aktivitātes tiek vērtētas pēc to spējas uzlabot tehnoloģisko vai sistēmas efektivitāti. Tas nozīmē, ka tiek analizēts, vai veiktās izmaiņas nodrošina labāku resursu izmantošanu, samazina enerģijas patēriņu vai paaugstina sistēmas darbības kvalitāti. Piemēram, ēku siltināšana paaugstina siltumenerģijas efektivitāti, pieslēgšana centralizētajai siltumapgādei uzlabo kopējo siltumapgādes sistēmas efektivitāti, savukārt ielu apgaismojuma nomaīņa uz LED gaismekļiem samazina elektroenerģijas patēriņu u.c.	Binārs vērtējums pēc fakta ("Jā" = 1, "Nē" = 0)

Tabula Nr. 62: Aktivitāšu novērtēšanas kritēriji. KPMG analīze.

¹³¹ LVĢMC, Kopsavilkums par 2025. gada siltumnīcefekta gāzu inventarizāciju (2025): [Saite](#)

¹³² MK, 17 ilgtspējīgas attīstības mērķi: [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Tiek ieviesti arī papildu kritēriji, kas potenciāli var stiprināt vai vājināt izvēli par aktivitātes ieviešanu. Papildu kritēriji var palīdzēt vērtētājiem vai lasītājiem daudzpusīgāk un detalizētāk aplūkot informāciju par aktivitāti. Gadījumā, ja vairākas aktivitātes ir saņēmušas vienādu punktu skaitu, papildu kritēriji var tikt pielietoti, lai palīdzētu veikt lēmumu. Tabula Nr. 63 uzrāda papildu kritēriju sarakstu.

Papildu kritēriji			
Tematiskā grupa	Kritērijs	Paskaidrojums	Vērtība
SEG emisiju samazinājums attiecībā pret kopējām investīcijām (€'000)	SEG emisiju samazinājums pret kopējām investīcijām (gadā)	Tiek vērtēts, cik daudz t CO ₂ ekv. tiek samazinātas par vienu tūkstoši eiro gadā	Absolūta vērtība (t CO ₂ ekv / €'000)
	SEG emisiju samazinājums pret kopējām investīcijām (ieguldījuma ekspluatācijas periodā)	Tiek vērtēts, cik daudz t CO ₂ ekv. tiek samazinātas par vienu tūkstoši eiro visā aktivitātes lietderīgajā ekspluatācijas periodā	Absolūta vērtība (t CO ₂ ekv / €'000)
EKII investīciju izmaksu efektivitāte	EKII finansējums pret SEG emisiju samazinājumu (gadā)	Tiek vērtēta EKII finansējuma efektivitāte, to izdalot ar ietaupītajām SEG emisijām gadā (vidējā vērtība aktivitātes lietderīgajā ekspluatācijas periodā)	Absolūta vērtība (€ / t CO ₂ ekv.)
	EKII finansējums pret SEG emisiju samazinājumu (ieguldījuma ekspluatācijas periodā)	Tiek vērtēta EKII finansējuma efektivitāte, to izdalot ar ietaupītajām SEG emisijām visā aktivitātes lietderīgajā ekspluatācijas periodā	Absolūta vērtība (€ / t CO ₂ ekv.)
Enerģijas ietaupījums	Enerģijas ietaupījums (gadā)	Kritērijs norāda uz sasaisti ar Enerģētikas savienības dimensiju energoefektivitāte ¹³³ . Enerģijas patēriņa salīdzinājums tiek veikts starp alternatīvo bezdarbības scenāriju un bāzes scenāriju (pasākuma īstenošanas gadījumā), aprēķinot starpību starp alternatīvā scenārija vidējo enerģijas vai energoresursu patēriņu un aktivitātes objekta vidējo enerģijas vai energoresursu patēriņu.	Absolūta vērtība (MWh)
	Enerģijas ietaupījums (ieguldījuma ekspluatācijas periodā)	Kritērijs norāda uz sasaisti ar Enerģētikas savienības dimensiju energoefektivitāte ¹³³ . Enerģijas patēriņa salīdzinājums tiek veikts starp alternatīvo bezdarbības scenāriju un bāzes scenāriju (pasākuma īstenošanas gadījumā), aprēķinot starpību starp alternatīvā scenārija summāro enerģijas vai energoresursu patēriņu un aktivitātes objekta summāro enerģijas vai energoresursu patēriņu visā ekspluatācijas periodā.	Absolūta vērtība (MWh)
Projekta ietekmes ilgums	Ilgspēja (ieguldījuma ekspluatācijas periods)	Aktivitātes lietderīgais ekspluatācijas periods (gadu skaits, ko izmanto NPV aprēķināšanai)	Gadi
Tiešo ieguvēju skaits	Sociālais efekts	Vērtē, vai cilvēku / komersantu / iestāžu skaits, kas tieši izmanto vai gūst labumu no projekta, ir būtisks.	Binārs vērtējums pēc fakta ("Jā" = 1, "Nē" = 0)
Enerģētiskās drošības veicināšanas potenciāls	Aktivitātes īstenošanas rezultātā tiek uzlabota enerģētiskā drošība	Kritērijs norāda uz sasaisti ar Enerģētikas savienības dimensiju enerģētiskā drošība ¹³³ . Tiek vērtēts, vai aktivitātes rezultātā uzlabojas Latvijas enerģētiskā drošība un enerģētiskā neatkarība. Piemēram, vai aktivitāte aizstāj vai samazina nepieciešamību pēc importētiem energoresursiem.	Binārs vērtējums pēc fakta ("Jā" = 1, "Nē" = 0)

Tabula Nr. 63: Papildu kritēriji. KPMG analīze.

¹³³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību: [Saite](#)

Lai novērtētu izmaksu efektivitāti, tiek izmantotas vairākas aprēķinu formulas. Vispirms tiek noteikts kopējais SEG emisiju samazinājums visā ekspluatācijas periodā, kā arī vidējais samazinājums uz vienu ekspluatācijas gadu. Aprēķinam tiek izmantotas šādas formulas:

$$\text{Summārais SEG ietaupījums} = \sum_{i=1}^n (E_{2i} * EF_{2i} - E_{1i} * EF_{1i}),$$

$$\text{Vidējais SEG ietaupījums gadā} = \frac{\sum_{i=1}^n (E_{2i} * EF_{2i} - E_{1i} * EF_{1i})}{n},$$

kur:

E_{2i} – alternatīvas enerģijas patēriņš konkrētajā gadā, MWh/gadā (transporta aktivitātēm tiek rēķināts pēc nobrauktajiem km/gadā);

EF_{2i} – emisiju faktors alternatīvas patērētajam energoresursam konkrētajā gadā, t CO₂ ekv. /MWh (transporta sektora aktivitātēm t CO₂ ekv. /km);

E_{1i} – aktivitātes objekta enerģijas patēriņš konkrētajā gadā, MWh/gadā (transporta aktivitātēm tiek rēķināts pēc nobrauktajiem km/gadā);

EF_{1i} – emisiju faktors aktivitātes objekta patērētajam energoresursam konkrētajā gadā, t CO₂ ekv. /MWh (transporta sektora aktivitātēm t CO₂ ekv. /km);

i – gads, kuram tiek veikts aprēķins;

n – gadu skaits.

Tālāk tiek aprēķināta kopējā investīciju izmaksu efektivitāte gan uz vienu gadu, gan visā aktivitātes ekspluatācijas periodā, izmantojot šādu formulu:

$$\text{Investīciju izmaksu efektivitāte gadā} = \frac{\text{Capex}}{\text{Vidējais SEG ietaupījums gadā}},$$

$$\text{Kopējā investīciju izmaksu efektivitāte} = \frac{\text{Capex}}{\text{Summārais SEG ietaupījums}},$$

kur:

$Capex$ – aktivitātes objekta kapitālizmaksas, EUR.

Šīs formulas var tikt izmantotas arī EKII investīciju izmaksu efektivitātes noteikšanai, kapitālizmaksu vietā ievietojot EKII sniegto finansējumu.

4. Posms: Aktivitāšu savstarpēja salīdzināšana un prioritizēšana

Ceturtais posms ietver aktivitāšu savstarpēju salīdzināšanu un prioritizēšanu. Absolūtās vērtības kritērijiem tiek normalizētas skalā no 1 līdz 10, balstoties uz attiecīgā kritērija zemāko un augstāko novērtējumu. Apkopojot punktus visos kritērijos, tiek iegūts

aktivitātes kopējais vērtējums, kas pēc tam tiek izmantots, lai aktivitātes savstarpēji salīdzinātu un izveidotu sarakstu pēc to efektivitātes.

Lai veiktu aktivitāšu savstarpēju salīdzināšanu, visām matricā esošajām absolūtajām vērtībām (piemēram, kritēriji, kas saistīti ar finanšu efektivitāti vai ar SEG emisiju samazinājumu) tiks piešķirta vērtība skalā no 1 līdz 10. Vispirms tiks identificēta zemākā absolūtā vērtība kritērija ietvaros, un tā tiks pieņemta kā apakšējā robeža kritērija izvērtējumam. Tiks identificēta arī augstākā absolūtā vērtība kritērija ietvaros, un tā tiks pieņemta kā augšējā robeža kritērija izvērtējumam. Starpvērtības (starp apakšējo un augšējo robežu) tiek sadalītas desmit vienāda platuma diapazonos (decilēs). Zemākā vērtība vienmēr saņem 1 punktu, augstākā — 10 punktus, bet starpvērtības tiek ieliktas kādā no desmit decilēm un saņem 2–9 punktus atbilstoši savam novietojumam.

Kritērijiem, kuri tiek vērtēti bināri (pēc fakta), punkti tiek saskaitīti kopā tematiskās grupas ietvaros.

Rezultātā visām aktivitātēm tiek apkopots kopā iegūto punktu skaits, ņemot vērā visus novērtēšanas matricā iekļautos kritērijus. Aktivitātes tiek ranžētas pēc iegūto punktu skaita, tādējādi iegūstot novērtējumu par aktivitāšu prioritizācijas kārtību. Gadījumos, kur vairākas aktivitātes saņēmušas vienādu punktu skaitu, tiek veikts papildu izvērtējums ņemot vērā, piemēram, aktivitātes mijiedarbību ar citām aktivitātēm, politikas instrumentiem vai iniciatīvām, kā arī iespējamiem sinerģijas efektiem un/vai konfliktiem ar citām aktivitātēm.

Analizējot iegūtos rezultātus, ir būtiski uzsvērt, ka pirms jebkuras atbalsta programmas ieviešanas konkrētai aktivitātei nepieciešams rūpīgi izvērtēt vairākus priekšnosacījumus. Tamdēļ šajā posmā, pēc aktivitāšu sarindošanas, ir būtiski, lai vērtētājs kritiski pārskatītu iegūtās aktivitātes no diviem aspektiem: nepieciešamās infrastruktūras brieduma pakāpes un tajā brīdī atvērtajām atbalsta programmām. Brieduma pakāpe nozīmē, ka, lai gan atbalsta objekts var uzrādīt augstu teorētisko izmaksu efektivitāti, jāizvērtē, vai praktiskai ieviešanai nav priekšnosacījumu, piemēram, ūdeņraža automobiļiem ar vidēju vai lielu noslodzi – vai ir pieejamas uzpildes stacijas. Savukārt, atvērtās atbalsta programmas tiek skatītas, lai nodrošinātu atbalsta programmu savstarpēju demarkāciju. Ņemot vērā, ka ziņojumā netiek vērtēti atbalsta saņemšanas nosacījumi citu atbalsta programmu ietvaros, kā arī šī brīža un nākotnes atbalsta programmu darbības termiņi nedz EKII, nedz citu instrumentu ietvaros, demarkācija netiek noteikta kā pasākumu izslēgšanas kritērijs. Šī nosacījuma izpildi nepieciešams vērtēt uz atbalsta programmas izstrādes un īstenošanas brīdi. Līdzīgi ar aktivitātes brieduma pakāpi – uz šo brīdi infrastruktūra var nebūt pietiekami attīstīta, lai īstenotu aktivitāti, bet pēc dažiem gadiem situācija var būt mainījusies, tādējādi radot priekšnosacījumus atbalsta programmas īstenošanai. Šāds novērtējums ir nepieciešams, lai perspektīvas aktivitātes netiktu izslēgtas un pazaudētas tikai tā brīža ierobežojumu dēļ, bet gan saglabātas un pārskatītas, kad ir piemērotāks brīdis to ieviešanai.

5. Posms: Ziņojuma sagatavošana.

Piektajā posmā tiek sagatavots ziņojums, kas ietver visas savstarpēji izvērtētās aktivitātes un to prioritāro secību, kā arī novērtējuma kopsavilkumu. Ja tiek izvērtēta tikai viena aktivitāte, darbs tiek veikts tikai ar to. Rezultātā tā tiek vai nu prioritizēta (stratēģisks

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu
izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

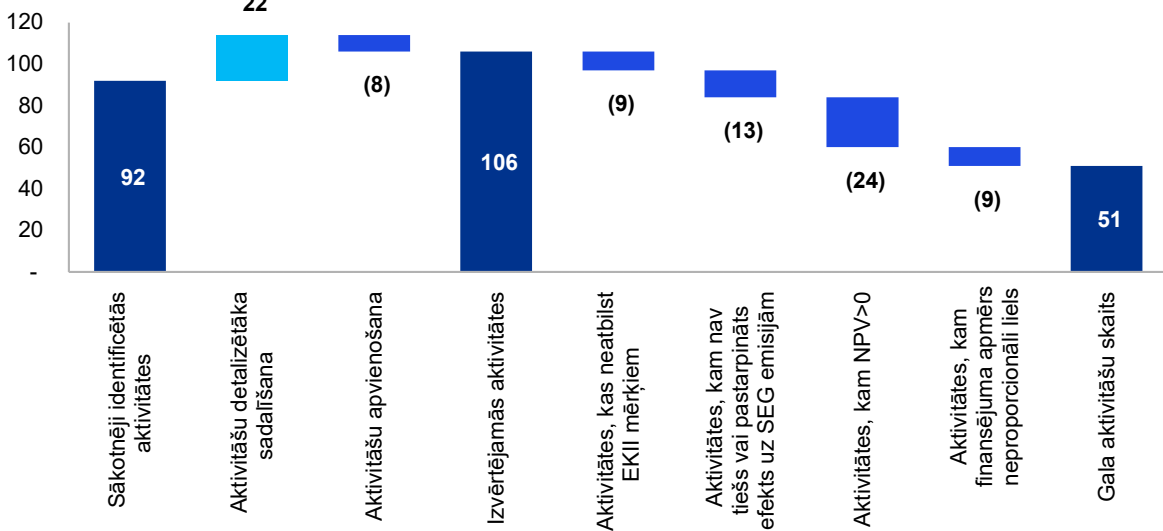
lēmums), vai arī ir iespēja to pievienot un salīdzināt ar jau iepriekš analizētām vai
vēsturiski īstenotām aktivitātēm.

8. Aktivitāšu vērtēšana

Aktivitātes, kas tika aprakstītas 4. nodaļā tika izvērtētas atbilstoši 7 nodaļā izklāstītajai metodikai. Visām aktivitātēm tika veikti pirmie divi izvērtēšanas posmi. Trešais posms tika piemērots tikai tām aktivitātēm, kas 2. posmā saņēma pozitīvu (“Jā”) novērtējumu visos kritērijos, t.i., kvalificējās nākamajam posmam. Attēls Nr. 19 attēlo aktivitāšu skaita izmaiņas pēc 1. un 2. posma izvērtējuma.

Aktivitāšu skaita izmaiņas metodikas 1. un 2. posmā

Aktivitāšu skaits

Attēls Nr. 19: Aktivitāšu skaita izmaiņas metodikas 1. un 2. posmā. KPMG analīze.

8.1. Aktivitāšu detalizētāka sadalīšana

Kā jau minēts metodikas sadaļā (skat. 7. nodaļā), sākotnēji identificētās aktivitātes var tikt precizētas vai sadalītas, ja analīzes gaitā tiek konstatēts, ka to vispārīgais raksturojums var radīt pārāk plašus pieņēmumus un samazināt teorētiskās aplēses precizitāti. Lai nodrošinātu skaidrāku ietekmes novērtējumu, dažos gadījumos ir pieņemts lēmums izdalīt aktivitāti specifiskāk. Piemēram, aktivitātes tika sadalītas pēc ēku veidiem (dzīvojamās, nedzīvojamās) vai to izmantošanas mērķa, kas ļauj veikt tuvākus pieņēmumus teorētiskajiem aprēķiniem trešajā posmā.

Tabula Nr. 64 apkopo aktivitātes, kas tika izdalītas un komentārus, kas pamato šādu lēmumu.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Aktivitātes, kas tiek izdalītas				
Aktivitātes kods	Aktivitātes nosaukums	Komentārs	Jauno aktivitāšu kodi	Jauno aktivitāšu nosaukumi
1.1.3.C	Nodrošināt dzīvojamo māju, daudzdzīvokļu ēku pieslēgšanos pie efektīvas CSA ēku renovāciju ietvaros	Izvērst, lai izšķirtu dažāda tipa ēkas, kam atšķiras raksturīgie īpatnējie energopatēriņa un citi rādītāji	1.1.3.C (a)	Nodrošināt dzīvojamo māju, daudzdzīvokļu ēku pieslēgšanos pie efektīvas CSA ēku renovāciju ietvaros (Daudzdzīvokļu māja)
			1.1.3.C (b)	Nodrošināt dzīvojamo māju, daudzdzīvokļu ēku pieslēgšanos pie efektīvas CSA ēku renovāciju ietvaros (Privātmāja)
1.1.4.A	Jaunu energoefektīvu individuālo aukstuma sistēmu uzstādīšana	Izvērst, lai izšķirtu dažāda tipa ēkas, kam atšķiras raksturīgie īpatnējie energopatēriņa un citi rādītāji	1.1.4.A (a)	Jaunu energoefektīvu individuālo aukstuma sistēmu uzstādīšana (Privātmāja)
			1.1.4.A (b)	Jaunu energoefektīvu individuālo aukstuma sistēmu uzstādīšana (Daudzdzīvokļu māja)
			1.1.4.A (c)	Jaunu energoefektīvu individuālo aukstuma sistēmu uzstādīšana (Biroju ēka)
1.2.2.C	Saules paneļu uzstādīšana pašvaldībās un uzņēmumos pašpatēriņam	Izvērst, lai izšķirtu dažāda tipa patērētājus (aktivitātes subjektus), kam atšķiras raksturīgie īpatnējie energopatēriņa un citi rādītāji	1.2.2.C (a)	Saules paneļu uzstādīšana pašvaldībās pašpatēriņam
			1.2.2.C (b)	Saules paneļu uzstādīšana uzņēmumos pašpatēriņam
1.2.2.F	Vēja ģeneratoru uzstādīšana pašvaldībās un uzņēmumos pašpatēriņam	Izvērst, lai izšķirtu dažāda tipa patērētājus (aktivitātes subjektus), kam atšķiras raksturīgie īpatnējie energopatēriņa un citi rādītāji	1.2.2.F (a)	Vēja ģeneratoru uzstādīšana pašvaldībā pašpatēriņam (kur tas ir tehniski iespējams un pamatots)
			1.2.2.F (b)	Vēja ģeneratoru uzstādīšana uzņēmumos pašpatēriņam (kur tas ir tehniski iespējams un pamatots)
1.3.1.A	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana	Izvērst, lai izšķirtu dažāda tipa ēkas, kam atšķiras raksturīgie īpatnējie energopatēriņa un citi rādītāji	1.3.1.A (a)	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana (1220- Biroju ēkas)
			1.3.1.A (b)	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana (1262 - Muzeji, mākslas galerijas, bibliotēkas un arhīvu ēkas;)
			1.3.1.A (c)	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana (1263- Skolas, universitātes un zinātniskajai pētniecībai paredzētās ēkas)
			1.3.1.A (d)	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana (1264 - Ārstniecības vai veselības aprūpes iestāžu ēkas)
			1.3.1.A (e)	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana (1273 - Kultūrvēsturiskas ēkas)
1.3.1.B	Dzīvojamo ēku pārbūve un atjaunošana	Izvērst, lai izšķirtu dažāda tipa ēkas, kam atšķiras raksturīgie īpatnējie energopatēriņa un citi rādītāji	1.3.1.B (a)	Dzīvojamo ēku pārbūve un atjaunošana (privātmāja)
			1.3.1.B (b)	Dzīvojamo ēku pārbūve un atjaunošana (daudzdzīvokļu māja)
1.3.1.E	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana, prioritizējot bioloģiskas izcelsmes materiālus	Izvērst, lai izšķirtu dažāda tipa ēkas, kam atšķiras raksturīgie īpatnējie energopatēriņa un citi rādītāji	1.3.1.E (a)	Esošo ēku siltināšana, prioritizējot bioloģiskas izcelsmes materiālus (1220- Biroju ēkas)
			1.3.1.E (b)	Esošo ēku siltināšana, prioritizējot bioloģiskas izcelsmes materiālus (1262 - Muzeji, mākslas galerijas, bibliotēkas un arhīvu ēkas;)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Aktivitātes, kas tiek izdalītas				
Aktivitātes kods	Aktivitātes nosaukums	Komentārs	Jauno aktivitāšu kodi	Jauno aktivitāšu nosaukumi
			1.3.1.E (c)	Esošo ēku siltināšana, prioritizējot bioloģiskas izcelsmes materiālus (1263- Skolas, universitātes un zinātniskajai pētniecībai paredzētās ēkas)
			1.3.1.E (d)	Esošo ēku siltināšana, prioritizējot bioloģiskas izcelsmes materiālus (1264 - Ārstniecības vai veselības aprūpes iestāžu ēkas)
			1.3.1.E (e)	Esošo ēku siltināšana, prioritizējot bioloģiskas izcelsmes materiālus (1273 - Kultūrvēsturiskas ēkas)
2.1.1.I	Vieglo elektromobiļu iegāde	Izvērst, lai izšķirtu dažāda tipa patērētājus (aktivitātes subjektus), kam atšķiras raksturīgās atbalsta intensitātes	2.1.1.I (a) 2.1.1.I (b) 2.1.1.I (c)	Vieglo elektromobiļu iegāde (Komersanti) Vieglo elektromobiļu iegāde (Fiziskas personas) Vieglo elektromobiļu iegāde (Publiskā sektora iestādes (piem., pašvaldības, valsts iestādes))
2.1.1.O	Komerccdarbībā izmantoto ūdeņraža lielas un vidējas noslodzes kravas transportlīdzekļu iegāde	Izvērst, lai izšķirtu lielas un vidējas noslodzes transportlīdzekļus	2.1.1.O (a) 2.1.1.O (b)	Komerccdarbībā izmantoto ūdeņraža lielas noslodzes transportlīdzekļu iegāde Komerccdarbībā izmantoto ūdeņraža vidējas noslodzes transportlīdzekļu iegāde
2.1.1.P	Komerccdarbībā izmantoto lielas un vidējas noslodzes elektromobiļu iegāde	Izvērst, lai izšķirtu lielas un vidējas noslodzes transportlīdzekļus	2.1.1.P (a) 2.1.1.P (b)	Komerccdarbībā izmantoto lielas noslodzes elektromobiļu iegāde Komerccdarbībā izmantoto vidējas noslodzes elektromobiļu iegāde
2.1.5.A	Mikromobilitātes rīku iegāde	Izvērst, lai izšķirtu atsevišķus mobilitātes rīkus	2.1.5.A (a) 2.1.5.A (b)	Mikromobilitātes rīku iegāde (Elektrovelosipēds) Mikromobilitātes rīku iegāde (Elektro mopēds)
2.2.1.B	Biogāzes un biometāna ieguves staciju, kas izmanto notekūdeņus, izbūve	Izvērst, lai izdalītu gadījumus, kad tiek ieviesta tikai biogāzes ražošana un kad tiek ieviesta biogāzes ražošana un attīrīšana līdz biometāna līmenim (dažādi investīciju apjomi un ienākumu iespējas)	2.2.1.B (a) 2.2.1.B (b)	Biogāzes ieguves staciju, kas izmanto notekūdeņus, izbūve Biogāzes ieguves un attīrīšanas staciju, kas izmanto notekūdeņus, izbūve
2.2.1.C	Biogāzes un biometāna ieguves staciju, kas izmanto biomasu, izbūve	Izvērst, lai izdalītu gadījumus, kad tiek ieviesta tikai biogāzes ražošana un kad tiek ieviesta biogāzes ražošana un attīrīšana līdz biometāna līmenim (dažādi investīciju apjomi un ienākumu iespējas)	2.2.1.C (a) 2.2.1.C (b)	Biogāzes ieguves staciju, kas izmanto biomasu, izbūve Biogāzes ieguves un attīrīšanas staciju, kas izmanto biomasu, izbūve
2.2.1.D	Biogāzes un biometāna ieguves staciju, kas izmanto pārtikas atkritumus, izbūve	Izvērst, lai izdalītu gadījumus, kad tiek ieviesta tikai biogāzes ražošana un kad tiek ieviesta biogāzes ražošana un attīrīšana līdz biometāna līmenim (dažādi investīciju apjomi un ienākumu iespējas)	2.2.1.D (a) 2.2.1.D (b)	Biogāzes ieguves staciju, kas izmanto pārtikas atkritumus, izbūve Biogāzes ieguves un attīrīšanas staciju, kas izmanto pārtikas atkritumus, izbūve

Tabula Nr. 64: Aktivitātes, kas tiek izdalītas. KPMG analīze.

8.2. Apvienotās aktivitātes

Analīzes gaitā tika secināts, ka deviņas no sākotnēji definētajām aktivitātēm ir noteiktas ar pārlieki augstu detalizācijas pakāpi un ir cieši saistītas ar citām aktivitātēm, un viena bez otras nav īstenojamas. Lai izvairītos no mākslīgas nošķiršanas un nodrošinātu precīzāku teorētisko aplēsi, šīs aktivitātes tika apvienotas vienā aktivitātē, pamatojoties uz to, ka tās nevarētu pastāvēt neatkarīgi — to funkcionalitāte ir cieši saistīta, un apvienošana palīdzēja uzlabot aktivitāšu kopējo struktūru. Piemēram, iekārtas uzstādīšana siltumenerģijas nodošanai CSA tīklam nav iespējama bez objekta pieslēguma izveides šim tīklam. Tabula Nr. 65 apkopo identificētos gadījumus, kuros aktivitāšu apvienošana tika uzskatīta par pamatotu, kā arī sniedz komentārus, kas pamato šādu lēmumu.

Aktivitātes, kas tiek apvienotas		
Aktivitātes nr.	Aktivitāte	Komentārs
1.1.1.G	Esošo biomasas siltumavotu modernizācija CSA (digitalizācija, automatizācijas risinājumi)	Apvienots ar 1.1.3.G - Esošo CSA siltumavotu efektivitātes uzlabošana (automatizācija, digitalizācija) kā primāro aktivitāti
1.1.2.C	Augstas efektivitātes siltummaiņu uzstādīšana atlikumsiltuma pieslēguma punktos	Apvienots ar 1.1.2.B - Siltumsūkņu ieviešana atlikumsiltuma avotu sniegtā siltuma temperatūras celšanai līdz CSA prasībām kā primāro aktivitāti
1.1.2.D	Savienojošo siltumtīklu izbūve atlikumsiltuma avotu pieslēgšanai pie CSA	Apvienots ar 1.1.2.B - Siltumsūkņu ieviešana atlikumsiltuma avotu sniegtā siltuma temperatūras celšanai līdz CSA prasībām kā primāro aktivitāti
1.1.3.F	Augstas efektivitātes siltummaiņu uzstādīšana pieslēguma punktos	Aktivitāte apvienota un iekļauta aktivitātēs 1.1.3.C (a) - Nodrošināt dzīvojamo māju, daudzdzīvokļu ēku pieslēgšanos pie efektīvas CSA ēku renovāciju ietvaros (Daudzdzīvokļu māja), 1.1.3.C (b) - Nodrošināt dzīvojamo māju, daudzdzīvokļu ēku pieslēgšanos pie efektīvas CSA ēku renovāciju ietvaros (privātmāja) un 1.1.3. D - Nodrošināt valsts un pašvaldību īpašumā esošo ēku pieslēgšanos efektīvām CSA sistēmām, kur tas ir ekonomiski pamatoti, kā galvenās aktivitātes, jo ēkas netiks pieslēgtas bez šī siltummaiņa
1.3.1.D	Novecojušu stāvvadu nomaiņa ēkās	Apvienots ar 1.3.1.C - Atbalsts ēku inženiersistēmu modernizācijai dzīvojamajās ēkās, tostarp energoefektivitātes uzlabošanai, veicot radiatoru un logu nomaiņu, ventilācijas sistēmu uzstādīšanu, kā arī termoregulēšanas iekārtu integrāciju.
1.3.1.F	Digitālo siltuma skaitītāju uzstādīšana ēkās	Apvienots ar 1.3.1.C - Atbalsts ēku inženiersistēmu modernizācijai dzīvojamajās ēkās, tostarp energoefektivitātes uzlabošanai, veicot radiatoru un logu nomaiņu, ventilācijas sistēmu uzstādīšanu, kā arī termoregulēšanas iekārtu integrāciju.
1.3.1.G	Dzīvojamo māju, daudzdzīvokļu ēku vai nedzīvojamo ēku / būvju pieslēgšana CSA tīklam, kur tas tehniski un ekonomiski pamatots	Aktivitāte apvienota un iekļauta aktivitātēs 1.1.3.C (a) - Nodrošināt dzīvojamo māju, daudzdzīvokļu ēku pieslēgšanos pie efektīvas CSA ēku renovāciju ietvaros (Daudzdzīvokļu māja), 1.1.3.C (b) - Nodrošināt dzīvojamo māju, daudzdzīvokļu ēku pieslēgšanos pie efektīvas CSA ēku renovāciju ietvaros (privātmāja) un 1.1.3. D - Nodrošināt valsts un pašvaldību īpašumā esošo ēku pieslēgšanos efektīvām CSA sistēmām, kur tas ir ekonomiski pamatoti, kā galvenās aktivitātes, jo aktivitātes pārklājas
2.1.2.C	Sašķīdrināta vai saspiesta metāna tvertņu un dispenseru izbūve	Apvienots ar 2.1.2.B - Metāna autobusu uzpildes staciju tīkla izbūve, jo uzpildes stacija netiks būvēta / nespēj pildīt funkciju bez šīs vienības, tamdēļ jāskatās aktivitātes kopā

Tabula Nr. 65: Aktivitātes, kas tiek apvienotas. KPMG analīze.

8.3. Aktivitātes, kas tika izslēgtas neatbilstības dēļ

Lai nodrošinātu atbilstību EKII mērķiem, tika veikta sākotnēji identificēto aktivitāšu izvērtēšana, analizējot to potenciālo ietekmi uz SEG emisiju samazināšanu. Daļa aktivitāšu, lai arī saistītas ar vides uzlabošanu vai klimatnoturības stiprināšanu, nav tieši vērstas uz SEG emisiju samazināšanu un nav attiecināmas pret kādu no Klimatnoturības un ekonomiskās ilgtspējas 14. panta apakšpunktiem¹. Līdz ar to šādas aktivitātes, kā metodikā aprakstīts, netiek izskatītas šajā ziņojumā tālāk. Tabula Nr. 66 apkopo šīs aktivitātes, norādot komentārus, kas pamato lēmumu tās neiekļaut kā atbalstāmas EKII ietvaros.

Aktivitātes, kuras nesaskan ar EKII atbalstāmajām darbībām		
Aktivitātes nr.	Aktivitāte	Komentārs
1.1.1.K	Jaunu tiešsaistes emisiju monitoringa sistēmu uzstādīšana CSA	Aktivitāte saistīta ar emisiju uzskaiti un uzraudzību, nevis tiešu emisiju samazināšanu. Tā pati par sevi nerada CO ₂ samazinājumu, taču potenciāli palīdzētu novērtēt un mainīt paradumus, lai strādātu klimatneitrālāk.
1.1.1.M	Elektrofiltru un putekļu atdalītāju uzstādīšana uzņēmumu ražošanas katlumājās	Lai gan šī aktivitāte uzlabo gaisa kvalitāti, tā galvenokārt attiecas uz cieto daļiņu uztveršanu, nevis SEG emisiju samazinājumu.
1.1.4.A (a)	Jaunu energoefektīvu individuālo aukstuma sistēmu uzstādīšana (Privātmāja)	Nesamazina enerģijas patēriņu, bet palielina elektroenerģijas izmantošanu, jo aukstuma sistēmas tiek uzstādītas vietās, kur iepriekš to nebija. Tāpēc jaunās aukstumenerģijas iekārtas nesamazina SEG emisijas.
1.1.4.A (b)	Jaunu energoefektīvu individuālo aukstuma sistēmu uzstādīšana (Daudzdzīvokļu māja)	Nesamazina enerģijas patēriņu, bet palielina elektroenerģijas izmantošanu, jo aukstuma sistēmas tiek uzstādītas vietās, kur iepriekš to nebija. Tāpēc jaunās aukstumenerģijas iekārtas nesamazina SEG emisijas.
1.1.4.A (c)	Jaunu energoefektīvu individuālo aukstuma sistēmu uzstādīšana (Biroju ēka)	Nesamazina enerģijas patēriņu, bet palielina elektroenerģijas izmantošanu, jo aukstuma sistēmas tiek uzstādītas vietās, kur iepriekš to nebija. Tāpēc jaunās aukstumenerģijas iekārtas nesamazina SEG emisijas.
1.1.4.B	Jaunu energoefektīvu CAA sistēmu uzstādīšana	Nesamazina kopējo enerģijas patēriņu, bet tieši pretēji – palielina elektroenerģijas patēriņu, jo aukstuma sistēmas tiek uzstādītas tur, kur iepriekš tādu nav bijis. Tāpēc aukstumenerģijas iekārtas nesamazina SEG emisijas, ja tās tiek uzstādītas kā jaunas iekārtas.
1.4.1.A	Atkritumu reģenerācijas staciju pieslēgšana CSA	Reģenerācijas procesa gaitā tiek ģenerētas emisijas
1.2.1.D	Ilgtērmiņa stabili ienākumu plūsmas nodrošināšana AE aktīviem	Aktivitāte veicina AE projektu ekonomisko dzīvotspēju un rada priekšnoteikumus nākotnes emisiju samazinājumam, taču faktiskais gala efekts tieši šīs aktivitātes dēļ ir grūti aplēšams. Šī aktivitāte nav tieši vērsta uz SEG emisiju samazināšanu, bet gan uz atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanu. Lai gan kompostēšana var samazināt atkritumu apjomu poligonos, tās galvenais mērķis nav SEG emisiju samazināšana, bet bioloģisko atkritumu pārstrāde un resursu atgūšana.
2.3.1.B	Kompostēšanas un bioloģisko atkritumu pārstrādes centru izveide	

Tabula Nr. 66: Aktivitātes, kuras nesaskan ar EKII atbalstāmajām darbībām. KPMG analīze.

8.4. Aktivitātes, kas tika izslēgtas, jo nav tiešs efekts uz SEG emisijām

Tabula Nr. 67 apkopo aktivitātes, kas tika izslēgtas no turpmākās analīzes, jo tām nav tieša vai pastarpināta ietekme uz SEG emisiju samazināšanu. Katri izslēgtajai aktivitātei ir pievienots komentārs, kas skaidro izslēgšanas iemeslus, piemēram, ierobežotu

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

saistību ar emisiju avotiem, netiešu vai nenožīmīgu ietekmi uz emisiju apjomu, kā arī citi faktori, kas neļauj šīm aktivitātēm būt efektīvām SEG emisiju kontekstā.

Aktivitātes, kurām nav tiešas vai pastarpinātas ietekmes uz SEG emisiju samazinājumu		
Aktivitātes nr.	Aktivitāte	Komentārs
1.1.1.L	Digitālas individuālu siltumavotu reģistrācijas sistēmas izveide	Šī aktivitāte ir vairāk saistīta ar datu vākšanu un administratīvu uzskaiti, nevis ar tiešu emisiju samazināšanu. EKII finansējums parasti tiek piešķirts tehnoloģijām, kas uzlabo energoefektivitāti vai samazina emisijas.
1.1.2.A	Rūpniecības, datu centru u. c. atlikumsiltuma avotu kartēšana un tehniski-ekonomiskais novērtējums	Aktivitāte palīdzētu identificēt potenciālos atlikumsiltuma punktus, taču tai ir tikai informācijas apkopošana funkcija. Tā pati par sevi nerada emisiju samazinājumu, bet tikai sagatavo pamatu iespējamām nākotnes iniciatīvām.
1.1.2.F	Viedas monitoringa platformas ieviešana atlikumsiltuma plūsmu uzskaitē un optimizācijai	Šī aktivitāte ir saistīta ar uzskaiti un situācijas apzināšanu, bet tai nav tiešas ietekmes uz emisiju samazināšanu, ja vien netiek īstenotas konkrētas tehnoloģijas, kas samazina emisijas.
1.1.3.G	Esošo biomasas CSA siltumavotu efektivitātes uzlabošana (automatizācija, digitalizācija)	Lai arī efektivitātes uzlabošana varētu radīt emisiju samazinājumu, šajā aktivitātē uzsvars ir uz procesu uzlabošanu, nevis tiešu pāreju uz zemākiem emisiju avotiem vai būtisku enerģijas patēriņa samazinājumu. Turklāt, tā kā AER emisiju faktors ir 0 t CO ₂ /MWh, juridiski netiktu izraisīts emisiju samazinājums
1.2.1.B	Atļauju izsniegšanas procesa optimizācija vēja elektrostaciju projektiem	Optimizācija uzlabotu administratīvos procesus, paātrinot projektu īstenošanu un veicinot ātrāku pāreju uz klimatam neitrālām tehnoloģijām, taču faktiskais gala efekts tieši šīs aktivitātes dēļ ir grūti aplēšams.
1.2.1.E	Teritoriju plānošana un vēja resursu zonu noteikšana	Plānošana un zonējums ir sagatavošanās posms, kas palīdz identificēt potenciālās vietas nākotnes projektiem un rada priekšnoteikumus nākotnes emisiju samazinājumam, taču faktiskais gala efekts tieši šīs aktivitātes dēļ ir grūti aplēšams.
1.3.2.A	Digitālas projektu platformas izveide ESKO projektu publicēšanai	Informatīvas un organizatoriskas dabas aktivitāte, kas pati par sevi nerada izmaiņas enerģijas patēriņā vai emisijās. Tā tikai atvieglo informācijas apmaiņu un projektu pārvaldību, lai veicinātu citas aktivitātes ar potenciālu uzlabot energoefektivitāti.
1.3.2.B	Pašvaldību ESKO dibināšana un darbības uzsākšana	Aktivitāte rada priekšnoteikumus nākotnes energoefektivitātes projektiem, bet pati par sevi nerada tiešu SEG emisiju samazinājumu, kamēr nav īstenoti konkrēti projekti.
1.3.2.C	Energoietaupījumu aprēķināšanas rīka izstrāde	Rīka izstrāde palīdzētu novērtēt potenciālos ietaupījumus nākotnē, taču pats par sevi neradītu izmaiņas enerģijas patēriņā vai emisijās.
1.3.2.D	Pilna apjoma ielu apgaismojuma inventarizācijas veikšana un GIS datu bāzes izveide	Inventarizācija un datu bāzes izveide ir sagatavošanās darbi, nevis emisiju samazināšana darbība. EKII parasti atbalsta konkrētu tehnoloģiju ieviešanu, piemēram, LED apgaismojumu.
2.1.1.A	Politikas dokumenta izstrādāšana smagā transporta zaļināšanas programmai	Politikas izstrāde ir stratēģisks solis, kas nosaka virzienu, bet pati par sevi nerada tiešu CO ₂ samazinājumu. Samazinājums rodas tikai pēc politikas ieviešanas, taču faktiskais gala efekts tieši šīs aktivitātes dēļ ir grūti aplēšams.
2.1.4.A	Jaunu apvedceļu kravas transportam projektēšana un izbūve	Projektēšana un izbūve var radīt infrastruktūras uzlabojumus, bet CO ₂ samazinājums ir atkarīgs no tā, kā šie ceļi tiek izmantoti nākotnē. Tieša ietekme uz emisijām šādam projektam nav izvērtējama dažādu nenoteiktu faktoru dēļ. Turklāt šādu aktivitāšu galvenais mērķis ir uzlabot gaisa kvalitāti pilsētās, nevis tieši samazināt kopējās SEG emisijas
2.2.1.A	Detalizētas potenciāla izpētes veikšana 8 lielākajās notekūdeņu attīrīšanas stacijās	Darbība palīdzētu noteikt iespējas nākotnes uzlabojumiem, varētu veicināt CO ₂ samazinājumu, taču faktiskais gala efekts tieši šīs aktivitātes dēļ ir grūti aplēšams.

Tabula Nr. 67: Aktivitātes, kurām nav tiešas vai pastarpinātas ietekmes uz SEG emisiju samazinājumu. KPMG analīze.

8.5. Aktivitātes, kas tika izslēgtas ekonomiskā pamatojuma dēļ

Atbilstoši 7. nodaļā aprakstītajiem kritērijiem, lai nodrošinātu efektīvu publisko resursu izmantošanu, tika identificētas aktivitātes, kuras jau pašas par sevi ir ekonomiski dzīvotspējīgas bez papildu finansējuma. Šo aktivitāšu izvērtēšanai tika veikts NPV aprēķins, kurā analizēti gan objekta, gan alternatīvas tehniskie parametri, ieguldījumu apjoms, ienākumi (ja attiecināms) un ekspluatācijas izdevumi. Aktivitātēm ar pastarpinātu efektu uz SEG emisijām, lai gan netiek rēķināts NPV, šis aspekts ir aplūkots no perspektīvas, vai izmaksas citā veidā netiek. Tabula Nr. 68 apkopo šīs aktivitātes, norādot pamatojumu, kāpēc tās uzskatāmas par ekonomiski pamatotām.

Aktivitātes, kas ir ekonomiski pamatotas pašas par sevi			
Aktivitātes nr.	Aktivitāte	NPV, k€	Komentārs
1.1.1.A	CSA siltumavotu modernizācija, aizstājot fosilo kurināmo siltumavotus ar jauniem siltumsūkņiem	7 964	Lai gan aktivitāte ir atbalstāma ar citiem ES fondiem, tā ir ekonomiski izdevīga pati par sevi un jau tiek īstenota arī bez finansējuma saņemšanas
1.1.1.B	CSA siltumavotu modernizācija, aizstājot fosilo kurināmo siltumavotus ar jauniem elektrokatlēm	18 843	Lai gan aktivitāte ir atbalstāma ar citiem ES fondiem, tā ir ekonomiski izdevīga pati par sevi un jau tiek īstenota arī bez finansējuma saņemšanas
1.1.1.C	CSA siltumavotu modernizācija, aizstājot fosilo kurināmo siltumavotus ar jaunu saules kolektoru sistēmu izbūvi	514	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.
1.1.1.D	Jaunu termālās akumulācijas tvertnu izbūve CSA	n/a	CSA regulējums nosaka, ka CSA operators caur tarifu šādas izmaksas varētu atgūt. Turklāt jāņem vērā tas, ka katrs akumulācijas tvertnu izbūves gadījums ir unikāls un to vispārināt nebūtu korekti (jāņem vērā nepieciešamā kapacitāte, attiecīgā jauda, tilpums).
1.1.1.F	CSA siltumavotu modernizācija, aizstājot fosilo kurināmo siltumavotus ar jauniem biomasas siltumavotiem	4 710	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.
1.1.1.I	Jaunu siltumsūkņu izbūve individuālajās siltumapgādes sistēmās (mājsaimniecības), aizstājot fosilo kurināmo	8	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.
1.1.1.J	Jaunu siltumsūkņu izbūve individuālajās siltumapgādes sistēmās (uzņēmumi)	56	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.
1.1.2.B	Siltumsūkņu ieviešana atlikumsiltuma avotu sniegtā siltuma temperatūras celšanai līdz CSA prasībām	1 806	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.
1.1.3.A	Esošo siltumtīklu nomaiņa	n/a	CSA regulējums nosaka, ka CSA operators caur tarifu šādas izmaksas varētu atgūt. Turklāt jāņem vērā tas, ka katrs siltumtīklu izbūves gadījums ir unikāls un to vispārināt nebūtu korekti (jāņem vērā garums, attiecīgais patēriņš, attiecīgā jauda, attiecīgie būvniecības apgrūtinājumi).

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Aktivitātes, kas ir ekonomiski pamatotas pašas par sevi			
Aktivitātes nr.	Aktivitāte	NPV, k€	Komentārs
1.1.3.B	Jaunu siltumtīklu izbūve (CSA tīklu ekspansija)	n/a	CSA regulējums nosaka, ka CSA operators caur tarifu šādas izmaksas varētu atgūt. Turklāt jāņem vērā tas, ka katrs siltumtīklu izbūves gadījums ir unikāls un to vispārināt nebūtu korekti (jāņem vērā garums, attiecīgais patēriņš, attiecīgā jauda, attiecīgie būvniecības apgrūtinājumi).
1.1.3.E	Jaunu zemas temperatūras CSA zonu izveide	n/a	CSA regulējums nosaka, ka CSA operators caur tarifu šādas izmaksas varētu atgūt. Turklāt jāņem vērā tas, ka katrs siltumtīklu izbūves gadījums ir unikāls un to vispārināt nebūtu korekti (jāņem vērā garums, attiecīgais patēriņš, attiecīgā jauda, attiecīgie būvniecības apgrūtinājumi).
1.2.1.A	Vēja parku pieslēguma punktu izbūve un tīkla jaudu pastiprināšana	n/a	Komersants caur tarifu šādas izmaksas varētu atgūt. Turklāt jāņem vērā tas, ka katrs tīklu izbūves gadījums ir unikāls un to vispārināt nebūtu korekti (jāņem vērā garums, attiecīgais patēriņš, attiecīgā jauda, attiecīgie būvniecības apgrūtinājumi).
1.2.1.C	Elektroenerģijas pārvades un sadales sistēmu jaudu palelināšana, lai varētu integrēt jaunus augstas jaudas patēriņa punktus Komerccdarbībā	n/a	Komersants caur tarifu šādas izmaksas varētu atgūt. Turklāt jāņem vērā tas, ka katrs tīklu izbūves gadījums ir unikāls un to vispārināt nebūtu korekti (jāņem vērā garums, attiecīgais patēriņš, attiecīgā jauda, attiecīgie būvniecības apgrūtinājumi).
2.1.1.P (a)	Izmantoto lielas noslodzes elektromobiļu iegāde	149	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.
2.1.2.A	Metāna autobusu iegāde sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai	33	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.
2.1.2.E	Biometāna vidējas un lielas noslodzes transportlīdzekļu iegāde	91	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.
2.2.1.B (a)	Biogāzes ieguves staciju, kas izmanto notekūdeņus, izbūve	3 286	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.
2.2.1.B (b)	Biogāzes ieguves un attīrīšanas staciju, kas izmanto notekūdeņus, izbūve	4 547	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.
2.2.1.C (a)	Biogāzes ieguves staciju, kas izmanto biomasu, izbūve	100	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.
2.2.1.C (b)	Biogāzes ieguves un attīrīšanas staciju, kas izmanto biomasu, izbūve	2 312	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.
2.2.1.D (a)	Biogāzes ieguves staciju, kas izmanto pārtikas atkritumus, izbūve	811	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.
2.2.1.D (b)	Biogāzes ieguves un attīrīšanas staciju, kas izmanto pārtikas atkritumus, izbūve	3 008	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.
2.2.1.E	Biogāzes attīrīšanas staciju (līdz biometāna līmenim) izbūve	7 867	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.
2.2.1.F	Biogāzes attīrīšanas staciju (līdz biometāna	1 321	Aktivitāte ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.

Aktivitātes, kas ir ekonomiski pamatotas pašas par sevi			
Aktivitātes nr.	Aktivitāte	NPV, k€	Komentārs
	līmenim), kas attīra poligona gāzi, izbūve		

Tabula Nr. 68: Aktivitātes, kas ir ekonomiski pamatotas pašas par sevi. KPMG analīze.

NPV aprēķina pieņēmumi un gaita aplūkojama A.2. pielikumā attiecīgās aktivitātes pasē. Jāpiebilst, ka kā jau 7. nodaļā tika minēts, šajā kritērijā var būt izņēmuma gadījumi atbalstīt aktivitātes politisku apsvērumu dēļ. Tamdēļ jāpastāv iespējai atbalsta sniedzējam šo kritēriju pārskatīt, ņemot vērā aktuālo situāciju.

8.6. Aktivitātes, kas izslēgtas nepieciešamā atbalsta apjoma dēļ

Aktivitātes, kas izslēgtas atbalsta apjoma dēļ, ir tās, kuras, neskatoties uz iespējamu tehnisko īstenojamību, nav ekonomiski pamatotas no publiskā finansējuma piešķiršanas viedokļa. Šīm aktivitātēm NPV aprēķina rezultāti liecināja, ka NPV ir zemāks par nepieciešamajiem ieguldījumiem, kas nozīmē, ka ekspluatācijas izmaksas starp aktivitāti un alternatīvu nerada pietiekamu finansiālu atdevi. Dažos gadījumos atbalsts būtu nepieciešams ne tikai kapitālizdevumu segšanai, bet arī ikdienas ekspluatācijas izmaksām, kas nav EKII mērķis. Pat pie nosacījuma, ka kapitālieguldījumi tiktu pilnībā segti ar grantu, aktivitāte joprojām būtu finansiāli neizdevīga. No tā var secināt, ka šādas aktivitātes neatbilst efektivitātes un samērīguma principiem, kas ir būtiski EKII atbalsta piešķiršanā, un to iekļaušana programmā varētu radīt neefektīvu publisko līdzekļu izmantošanu. Tabula Nr. 69 apkopo šīs aktivitātes, norādot pamatojumu to izslēgšanai no atbalsta saņēmēju loka.

Jāņem vērā, ka secinājums šajā posmā izslēgt aktivitātes balstās uz pašreizējās situācijas datiem un prognozēm. Šāds novērtējums ir piemērojams līdz 2030. gadam, un jāatceras, ka tehnoloģiju attīstība nākotnē var mainīt tādus apstākļus, kā infrastruktūras briedums, energoresursu cenas u.c. Piemēram, sasniedzot 2030. gadā mērķus elektroenerģijas atjaunīguma jomā, var strauji attīstīties lēta zaļā ūdeņraža ražošana, kas samazinātu šī resursa izmaksas, un līdz ar to secinājums vairs nebūtu aktuāls.

Aktivitātes, kas izslēgtas atbalsta apjoma dēļ		
Aktivitātes nr.	Aktivitāte	Komentārs
1.1.1.E	Jaunu ūdeņraža siltumavotu izbūve CSA	Tehnoloģija vēl nav pietiekami attīstīta, lai to praktiski ieviestu tirgū. Tehnoloģiskās nenobrieduma un augsto izmaksu dēļ tā šobrīd tiek izslēgta no izvērtēšanas, jo nepieciešamais atbalsta apjoms pārsniegtu pieejamos resursus.
1.1.1.H	Jaunas infrastruktūras izbūve CSA, kas nepieciešama ūdeņraža piegādei un uzglabāšanai	Aplūkojot gadījumu pēc izmaksu pozīcijām, aktivitātes objekta fiksētās izmaksas ir ievērojami lielākas nekā alternatīvas (eksistējošā risinājuma), norādot, ka atbalsts būtu nepieciešams ikgadēji (nav izdevīgi pārvadāt šobrīd)
2.1.1.D	Esošo dīzeļlokomotīvu nomaiņa uz elektriskajām vai bateriju lokomotīvēm	Balstoties uz to, ka Latvija līdz 2029. gadam par 123 miljoniem eiro iegādāsies vismaz deviņus bateriju elektrovilcienu (aptuveni 14 miljoni par vilcienu), tiek izslēgta nepieciešamā atbalsta dēļ ¹³⁴ .

¹³⁴ LSM.LV, Latvija līdz 2029. gadam par 123 miljoniem eiro iegādāsies vismaz deviņus bateriju elektrovilcienu (2025): [Saite](#)

Aktivitātes, kas izslēgtas atbalsta apjoma dēļ		
Aktivitātes nr.	Aktivitāte	Komentārs
2.1.1.E	Dzelzceļa infrastruktūras modernizācija, nodrošinot to elektrifikāciju	Aktivitāte tiek izslēgta nepieciešamā atbalsta apjoma dēļ balstoties uz piemēru, ka projekts "Rīgas dzelzceļa mezgla savienojošās infrastruktūras izveide (Starptautiskā lidosta "Rīga" – Rīgas Centrālā dzelzceļa stacija – Aizkraukles virziens)" tiks finansēts 264,17 miljonu eiro apmērā, izmantojot Kohēzijas fonda līdzekļus 224,55 miljonu eiro un valsts budžeta līdzfinansējumu 39,62 miljonu eiro apmērā. Turklāt jāmin, ka emisiju ietekme nav tieši izmērāma, jo tā būs atkarīga no elektrificēto līniju izmantošanas apjoma, vilcienu skaita un elektroenerģijas ražošanas struktūras nākotnē ¹³⁵ .
2.1.1.H	Tramvaju līniju paplašināšana	Aktivitāte tiek izslēgta nepieciešamā atbalsta apjoma dēļ. Investīciju piemērs - 7. tramvaja līnijas paplašināšana 28 milj. EUR apmērā ¹³⁶ . NPV simplificētā vispārīgā gadījumā nav kvantificējams. Pieņēmumi būtu atkarīgi no ļoti individuāliem un komerciāli specifiskiem gadījumiem.
2.1.1.K	Multimodālu dzelzceļa-autotransporta termināļu izbūve	Turklāt emisiju ietekme nav tieši izmērāma, jo tā būs atkarīga no loģistikas plūsmu pārorientācijas uz dzelzceļu un termināļu izmantošanas intensitātes. Praktisks piemērs - Valmieras Industriālā parka attīstība. Projekta kopējais budžets €24 milj., no kā Atveseļošanas fonda līdzfinansējumu 20 miljonu eiro apmērā ¹³⁷ .
2.1.1.L	Dzelzceļa infrastruktūras modernizācija starp ostām, starp loģistikas centriem un satiksmes mezgliem	NPV simplificētā vispārīgā gadījumā nav kvantificējams. Pieņēmumi būtu atkarīgi no ļoti individuāliem un komerciāli specifiskiem gadījumiem. Turklāt emisiju ietekme nav tieši izmērāma, jo tā būs atkarīga no loģistikas plūsmu pārorientācijas uz dzelzceļu un termināļu izmantošanas intensitātes. Praktisks piemērs - Valmieras Industriālā parka attīstība. Projekta kopējais budžets €24 milj., no kā Atveseļošanas fonda līdzfinansējumu €20 milj. apmērā ¹³⁷ .
2.5.1.A	CO ₂ uztveršanas tehnoloģiju uzstādīšana piesārņojuma punktos (rūpnīcās, energostacijās)	Ņemot vērā, ka attiecīgā tehnoloģija šobrīd ir dārga un tās operatīvās izmaksas pārsniedz kapitālizmaksas, tā tiek izslēgta no izvērtēšanas, jo nepieciešamais atbalsta apjoms ir pārāk liels.
2.5.1.B	CO ₂ noglabāšanas tehnoloģiju ieviešana	Ņemot vērā, ka attiecīgā tehnoloģija šobrīd ir dārga un tās operatīvās izmaksas pārsniedz kapitālizmaksas, tā tiek izslēgta no izvērtēšanas, jo nepieciešamais atbalsta apjoms ir pārāk liels.

Tabula Nr. 69: Aktivitātes, kas izslēgtas atbalsta apjoma dēļ. KPMG analīze.

NPV aprēķina pieņēmumi un gaita aplūkojama A.2. pielikumā attiecīgās aktivitātes pasē.

8.7. Aktivitāšu gala saraksts un rezultāti

Pēc 2. posma izslēgšanas kritēriju piemērošanas līdz 3. posmam tika virzītas 51 aktivitātes. Tām aprēķinātais NPV tika noteikts kā negatīvs, proti, šīs aktivitātes nav ekonomiski izdevīgas pašas par sevi, un to ieviešanai ir nepieciešams finansiāls atbalsts. Šīm aktivitātēm tika aprēķināts vidējais ikgadējais SEG emisiju ietaupījums ekspluatācijas laikā, kas tika izmantots, lai noteiktu SEG emisiju samazinājuma cenu (€/t CO₂ ekv.). Tabula Nr. 70 uzskaita aktivitāšu gala sarakstu. Katras aktivitātes pasi ir iespējams aplūkot A.2. pielikumā.

¹³⁵ LV portāls, Valdība atbalsta noteikumus par Rīgas dzelzceļa mezgla savienojošās infrastruktūras izveidi (2025): [Saite](#)

¹³⁶ Rīgas satiksme, 7. tramvaja līnijas pagarinājuma izbūve: [Saite](#)

¹³⁷ Valmieras novads, Valmieras Industriālajā parkā uzsākta dzelzceļa būvniecība (2025): [Saite](#)

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Aktivitāšu gala saraksts	
Aktivitātes kods	Aktivitātes nosaukums
1.1.3.C (a)	Nodrošināt dzīvojamo māju, daudzdzīvokļu ēku pieslēgšanos pie efektīvas CSA ēku renovāciju ietvaros (Daudzdzīvokļu māja)
1.1.3.C (b)	Nodrošināt dzīvojamo māju, daudzdzīvokļu ēku pieslēgšanos pie efektīvas CSA ēku renovāciju ietvaros (privātmāja)
1.1.3.D	Nodrošināt valsts un pašvaldību īpašumā esošo ēku pieslēgšanos efektīvām CSA sistēmām, kur tas ir ekonomiski pamatoti
1.2.2.A	Saules paneļu uzstādīšana māsaimniecībās (privātmājas)
1.2.2.B	Saules paneļu integrācija daudzdzīvokļu ēkās
1.2.2.C (a)	Saules paneļu uzstādīšana pašvaldībās pašpatēriņam
1.2.2.C (b)	Saules paneļu uzstādīšana uzņēmumos pašpatēriņam
1.2.2.D	Enerģijas uzkrāšanas bateriju sistēmu ieviešana mikrogenerācijas objektos
1.2.2.E	Vēja ģeneratoru uzstādīšana privātmājās pašpatēriņam (kur tas ir tehniski iespējams un pamatots)
1.2.2.F (a)	Vēja ģeneratoru uzstādīšana pašvaldībā pašpatēriņam (kur tas ir tehniski iespējams un pamatots)
1.2.2.F (b)	Vēja ģeneratoru uzstādīšana uzņēmumos pašpatēriņam (kur tas ir tehniski iespējams un pamatots)
1.3.1.A (a)	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana (1220- Biroju ēkas)
1.3.1.A (b)	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana (1262 - Muzeji, mākslas galerijas, bibliotēkas un arhīvu ēkas)
1.3.1.A (c)	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana (1263 - Skolas, universitātes un zinātniskajai pētniecībai paredzētās ēkas)
1.3.1.A (d)	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana (1264 - Ārstniecības vai veselības aprūpes iestāžu ēkas)
1.3.1.A (e)	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana (1273 - Kultūrvēsturiskas ēkas)
1.3.1.B (a)	Dzīvojamo ēku pārbūve un atjaunošana (privātmāja)
1.3.1.B (b)	Dzīvojamo ēku pārbūve un atjaunošana (daudzdzīvokļu māja)
1.3.1.C	Atbalsts ēku inženiersistēmu modernizācijai dzīvojamajās ēkās, tostarp energoefektivitātes uzlabošanai, veicot radiatoru un logu nomaiņu, ventilācijas sistēmu uzstādīšanu, kā arī termoregulēšanas iekārtu integrāciju.
1.3.1.E (a)	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana, prioritizējot bioloģiskas izcelsmes materiālus (1220 - Biroju ēkas)
1.3.1.E (b)	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana, prioritizējot bioloģiskas izcelsmes materiālus (1262 - Muzeji, mākslas galerijas, bibliotēkas un arhīvu ēkas)
1.3.1.E (c)	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana, prioritizējot bioloģiskas izcelsmes materiālus (1263 - Skolas, universitātes un zinātniskajai pētniecībai paredzētās ēkas)
1.3.1.E (d)	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana, prioritizējot bioloģiskas izcelsmes materiālus (1264 - Ārstniecības vai veselības aprūpes iestāžu ēkas)
1.3.1.E (e)	Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana, prioritizējot bioloģiskas izcelsmes materiālus (1273 - Kultūrvēsturiskas ēkas)
1.3.1.H	Jaunu zema enerģijas patēriņa jeb gandrīz nulles enerģijas ēku būvniecība
1.3.2.E	Autonomu saules gaismekļu uzstādīšana energonodrošināšanai lauku ceļos un gājēju takās.
1.3.2.F	Gaismekļu spuldžu nomaiņa uz LED spuldzēm
1.3.3.A	Energoefektivitātes pasākumu īstenošana energoietilpīgos uzņēmumos (piemēram, energoefektīvāku iekārtu ieviešana)
2.1.1.B	Ūdenraža autobusu iegāde publiskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai
2.1.1.C	Publiskā un sabiedriskā transporta ūdenraža uzpildes staciju izbūve
2.1.1.F	Elektroautobusu iegāde publiskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai
2.1.1.G	Elektroautobusu uzlādes staciju izbūve
2.1.1.I (a)	Vieglo elektromobiļu iegāde (Komersanti)
2.1.1.I (b)	Vieglo elektromobiļu iegāde (Fiziskas personas)
2.1.1.I (c)	Vieglo elektromobiļu iegāde (Publiskā sektora iestādēm (piem., pašvaldības, valsts iestādes))
2.1.1.J	Vieglo elektromobiļu uzlādes infrastruktūras izbūve
2.1.1.M	Vecu un dabai nedraudzīgu autotransportu norakstīšana
2.1.1.N	Vieglo ūdenraža auto uzpildes infrastruktūras izbūve
2.1.1.O (a)	Komerccarbībā izmantoto ūdenraža lielas noslodzes transportlīdzekļu iegāde
2.1.1.O (b)	Komerccarbībā izmantoto ūdenraža vidējas noslodzes transportlīdzekļu iegāde
2.1.1.P (b)	Komerccarbībā izmantoto vidējas noslodzes elektromobiļu iegāde
2.1.2.B	Metāna autobusu uzpildes staciju tīkla izbūve
2.1.2.D	Biometāna ievades, sadales/pārvades sistēmas punktu izbūve
2.1.3.A	Esošo autobusu maršrutu paplašināšana
2.1.5.A (a)	Mikromobilitātes rīku iegāde (Elektrovelosipēds)
2.1.5.A (b)	Mikromobilitātes rīku iegāde (Elektro mopēds)
2.1.5.B	Jaunu veloceļu izbūve
2.1.5.C	Park & Ride stāvvietu izbūve pie sabiedriskā transporta mezgliem
2.1.5.D	Mikromobilitātes rīku uzlādes infrastruktūras attīstība
2.3.1.A	Beztatkrītumu ražošanas iekārtu iegāde

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Aktivitāšu gala saraksts

Aktivitātes kods	Aktivitātes nosaukums
------------------	-----------------------

2.5.1.C	CO ₂ izmantošanas tehnoloģiju ieviešana
---------	--

Tabula Nr. 70: Gala aktivitāšu saraksts. KPMG analīze.

Attēls Nr. 20 vizualizē aktivitāšu kopējā investīciju izmaksu efektivitātes rezultātus. Savukārt, Attēls Nr. 21 attēlo sarindotas aktivitātes balstoties uz iegūtajiem punktiem. Aktivitāšu rezultātu kopsavilkuma pilnās tabulas ir pieejamas A.1. pielikumā.

Jāņem vērā, ka attiecīgi kā 7. nodaļā tika minēts aktivitāšu saraksts var tikt koriģēts atbilstoši aktuālajai situācijai un politisku lēmumu dēļ. 7. nodaļā tika sniegti šādi atspēvējumi:

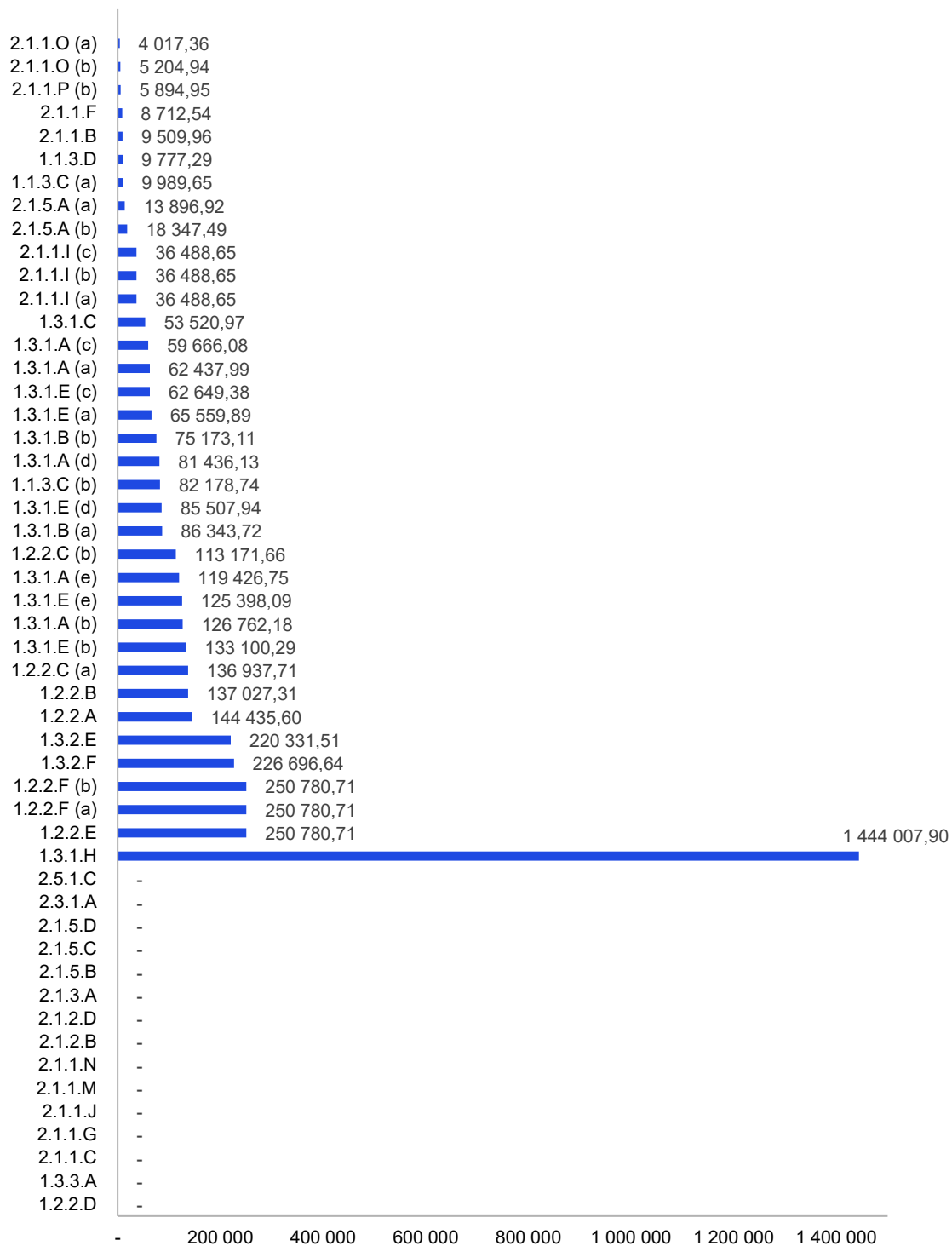
- ekonomiski pamatotu aktivitāšu īstenošana politisku lēmumu ietekmē – piemēram, aktivitāte ir ekonomiski izdevīga ekspluatācijas periodā, taču īstenošanai nepieciešama kapitāla tās ieviešanai, vai īstenošanai būtisks ir ātrs atmaksāšanās laiks, un aktivitāte netiks īstenošana, ja tā neatmaksājas īsākā termiņā par paredzēto ekspluatācijas laiku. Šādos gadījumos ir nepieciešams politisks lēmums atbalstīt aktivitātes īstenošanu, lai nodrošinātu virzību uz stratēģiski svarīgu mērķu sasniegšanu, pat ja tirgus mehānismi to nenodrošina;
- nepieciešamās infrastruktūras brieduma neesamība – piemēram, trūkst pietiekamas tehnoloģiskās attīstības un izplatības, lai nodrošinātu, ka iegādātās tehnoloģijas varētu tikt izmantotas uzreiz pēc ieviešanas. Tas var ietvert nepietiekamu resursu pieejamību tirgū vai pakalpojumu trūkumu;
- plānošanas periodā aktivitāte jau tiek finansēta ar citu atbalsta instrumentu – piemēram, aktivitāte ir iekļauta citā programmā vai projektā, kur jau ir piešķirts finansējums. Šādā gadījumā demarkācijas principa ietvaros jāizvērtē aktuālās atlases programmas un jānodrošina, lai netiktu radīts dubultas finansēšanas risks.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Aktivitāšu SEG emisiju samazinājuma cena, EUR/ tCO₂ ekv. (gadā)

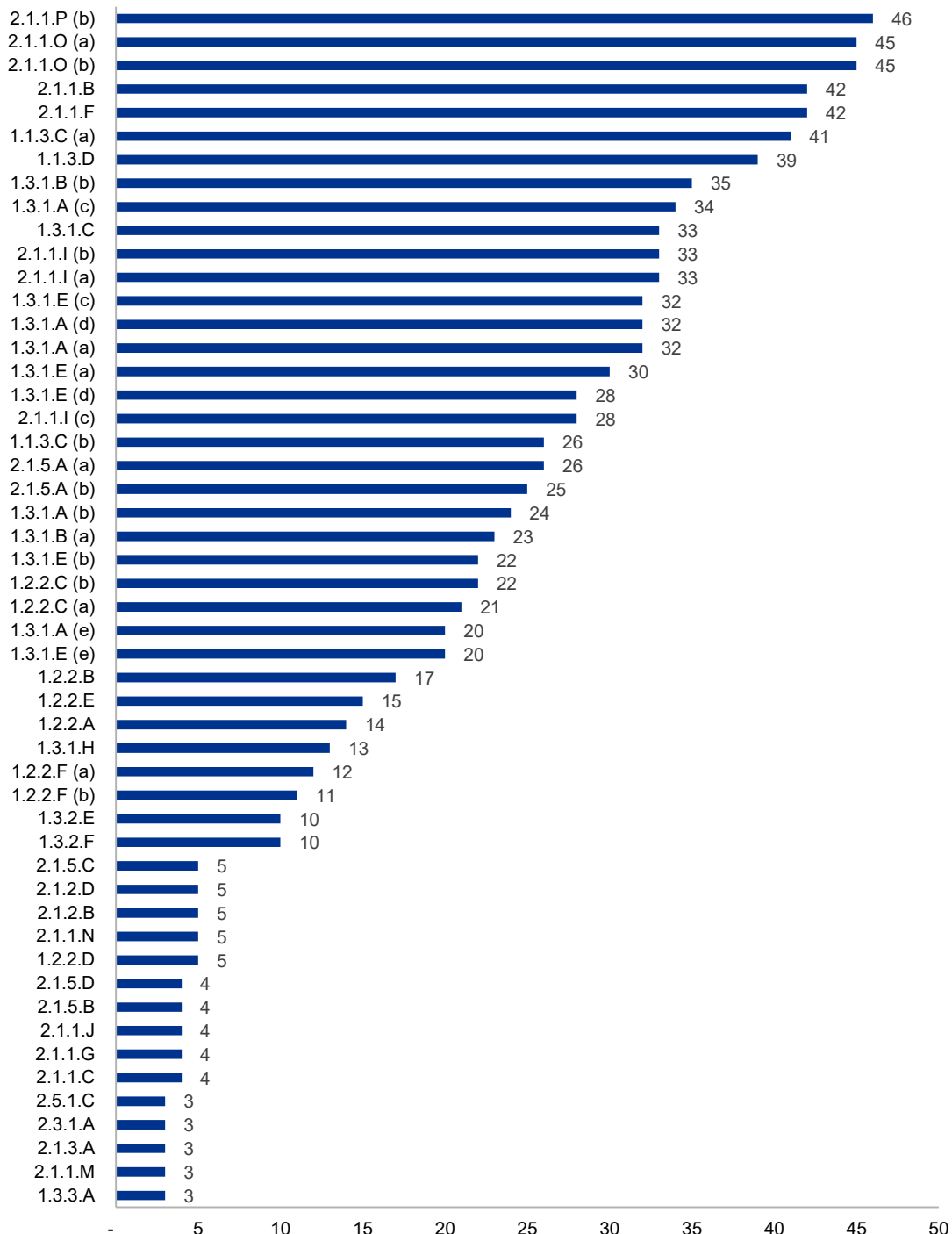
Attēls Nr. 20: Aktivitāšu SEG emisiju samazinājuma cena. KPMG analīze.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Aktivitāšu iegūtie punkti

Attēls Nr. 21: Aktivitāšu iegūtais punktu skaits no kopā pieejamajiem. KPMG analīze.

Aktivitāšu rezultāti un punkti ir arī izvērtēti programmu virzienu dalījumā, savstarpēji salīdzinot aktivitātes tikai konkrētā virziena ietvaros. Attēls Nr. 22 un Attēls Nr. 23 ilustrē virziena "Ilgtspējīga enerģētika" aktivitāšu rezultātus (28 aktivitātes), savukārt Attēls Nr.

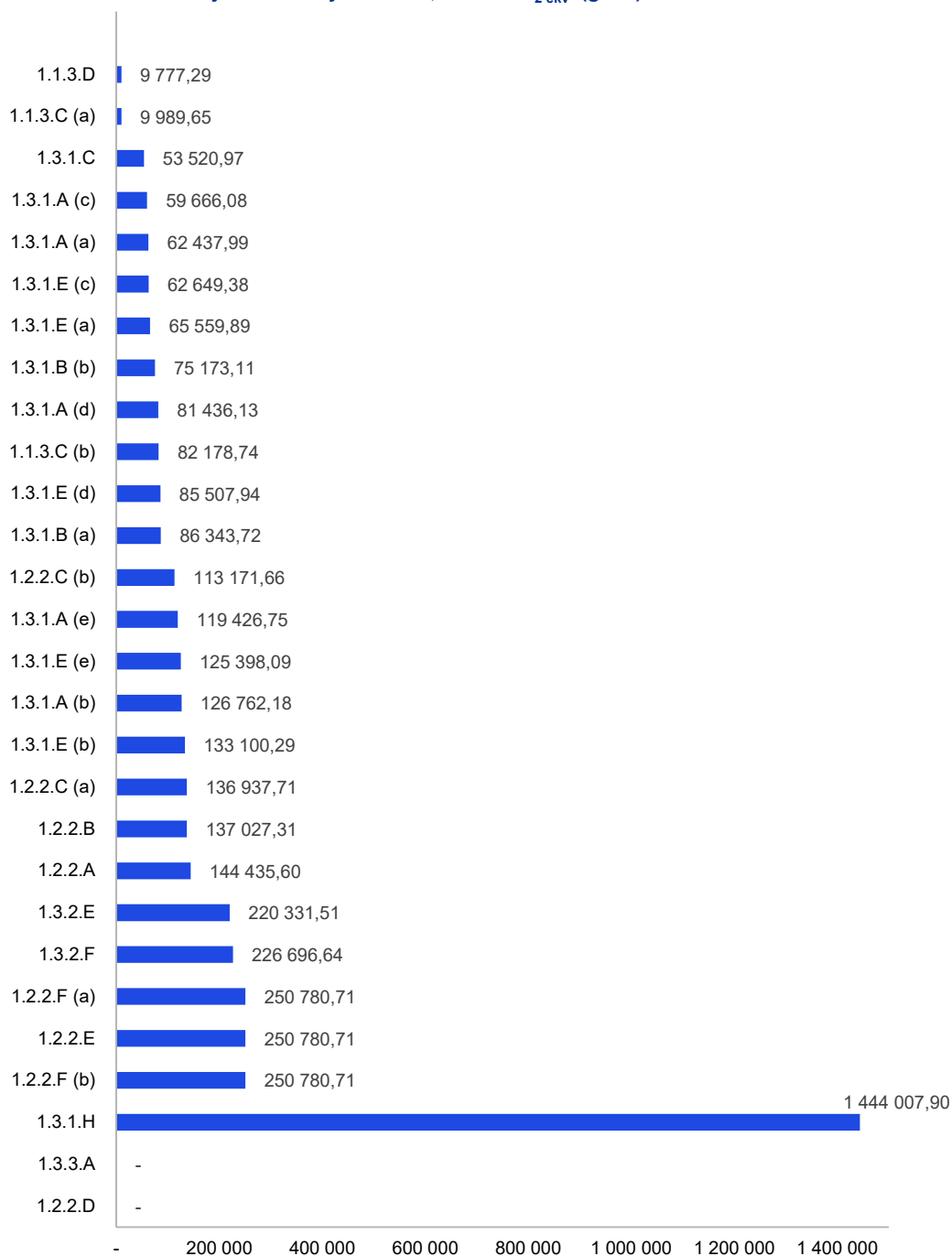
Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

24 un Attēls Nr. 25 atspoguļo virziena “Ilgtspējīga mobilitāte, patēriņš un ražošana” aktivitāšu rezultātus (23 aktivitātes), sniedzot vizuālu pārskatu par sasniegtajiem rādītājiem un gala punktu skaitu.

Aktivitāšu SEG emisiju samazinājuma cena, EUR/ tCO₂ ekv* (gadā)

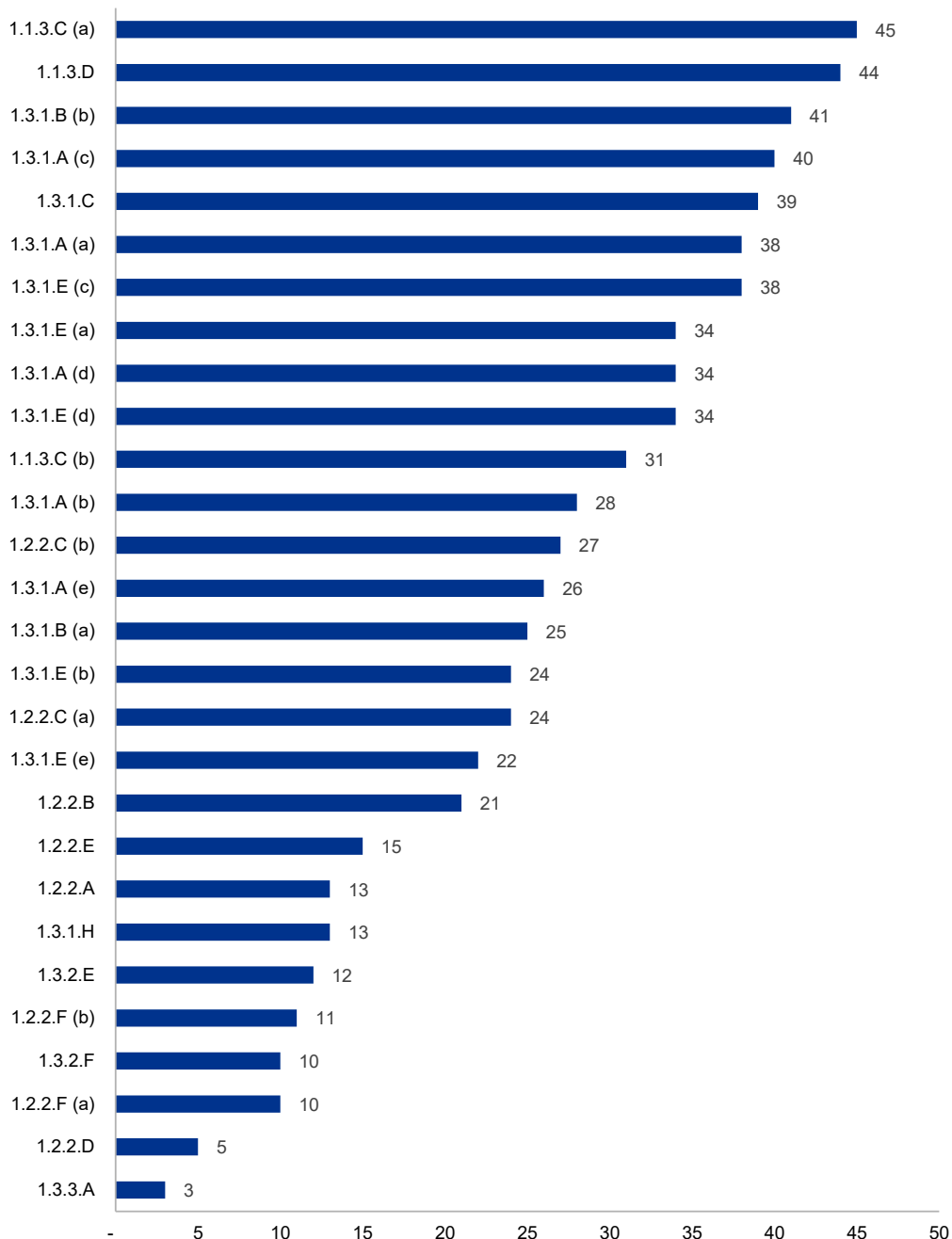
Attēls Nr. 22: Aktivitāšu SEG emisiju samazinājuma cena virzienā “Ilgtspējīga enerģētika”. KPMG analīze.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Aktivitāšu iegūtie punkti

Attēls Nr. 23: Aktivitāšu iegūtais punktu skaits no kopā pieejamajiem virzienā "Ilgtspējīga enerģētika". KPMG analīze.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Aktivitāšu SEG emisiju samazinājuma cena, EUR/ tCO₂ ekv. (gadā)

Attēls Nr. 24: Aktivitāšu SEG emisiju samazinājuma cena virzienā "Ilgtspējīga mobilitāte, ražošana un patēriņš".

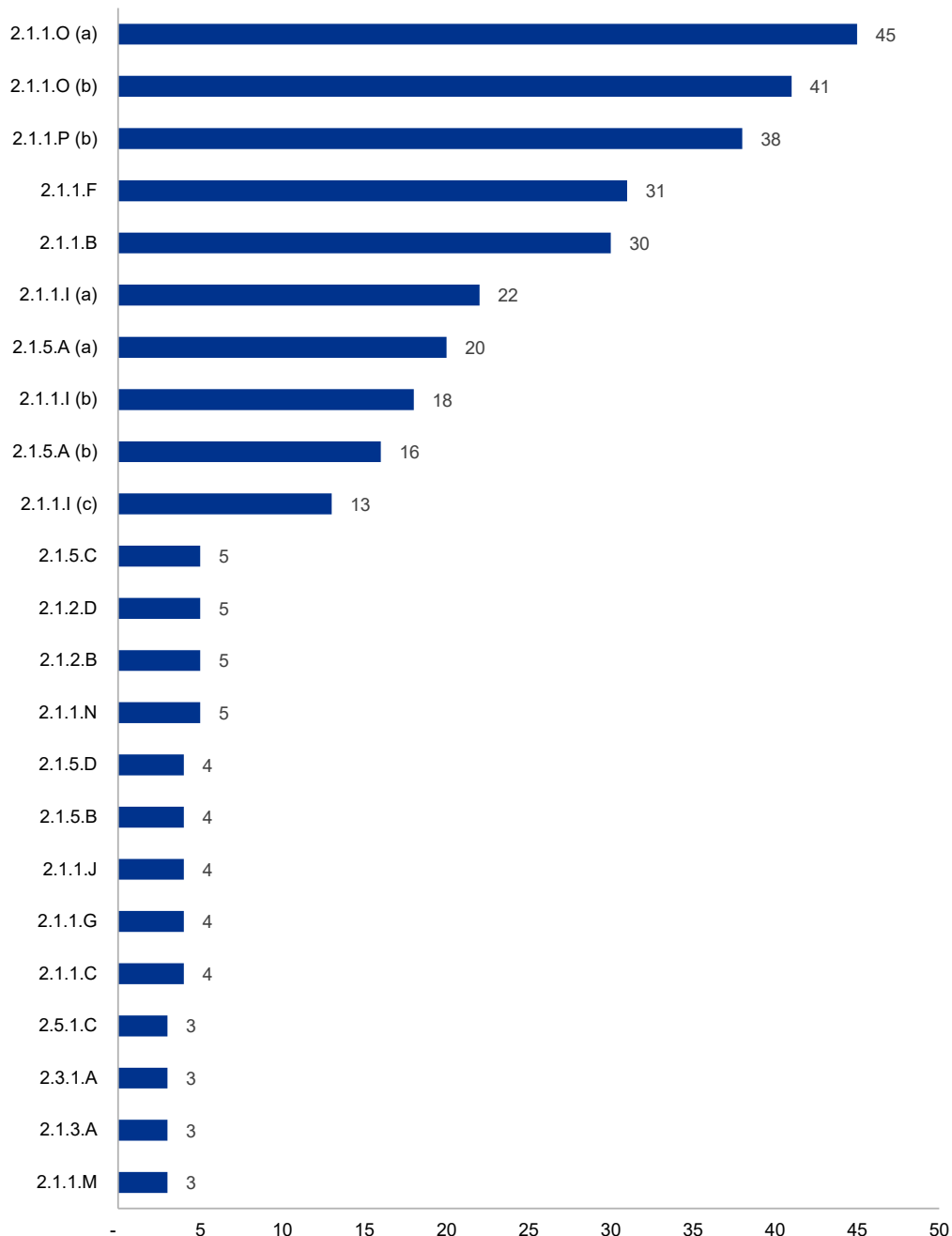
KPMG analīze.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Aktivitāšu iegūtie punkti

Attēls Nr. 25: Aktivitāšu iegūtais punktu skaits no kopā pieejamajiem virzienā "Ilgtspējīga mobilitāte, ražošana un patēriņš". KPMG analīze.

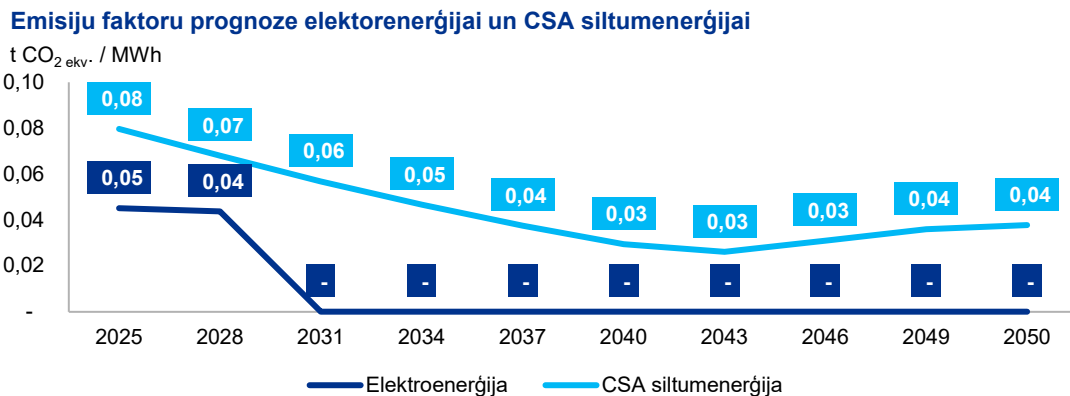
8.8. Vēsturisko EKII aktivitāšu rezultātu salīdzinājums

Tabula Nr. 71 apkopo salīdzinājumu starp vēsturiskajām EKII konkursa aktivitātēm un ziņojumā aprēķināto izmaksu efektivitāti pielīdzināmām aktivitātēm. Analīze parāda, kā vēsturiskie rādītāji atšķiras no ziņojuma rezultātiem, ņemot vērā atšķirīgos pieņēmumus par emisiju faktoru dinamiku, kapitālizmaksām un politikas dokumentos un iepriekš veiktos pētījumos noteiktās tendences (piemēram, CSA atjaunīguma pieaugumu un elektroenerģijas pilnīgu dekarbonizāciju pēc 2030. gada).

Galvenie secinājumi par izmaksu efektivitātes vērtību atšķirību ir šādi:

- metodoloģijas dēļ – ziņojumā izmaksu efektivitāte aprēķināta, izmantojot vidējo SEG samazinājumu visā ekspluatācijas laikā, nevis pirmā gada rādītājus;
- CSA siltumenerģijas un tīkla elektroenerģijas emisiju faktora prognozes dēļ – CSA un CAA potenciāla izvērtējuma pētījums paredz pakāpenisku siltumapgādes dekarbonizāciju, kas samazina vidējo emisiju faktoru aktivitātes ekspluatācijas periodā;
- ēku atjaunošanas aktivitātēs pieņēmums par izmantoto tehnoloģiju – ziņojumā visās aktivitātēs tiek pieņemts, ka ēkas pirms un pēc renovācijas izmanto CSA. Ja pieņem, ka tiek izmantota dabasgāze pirms un pēc renovācijas, rezultāti ir ar augstāku izmaksu efektivitāti;
- ēku renovācijas aktivitātēm ir augsta jutība pret pieņēmumiem par īpatnējo siltumenerģijas patēriņu pirms un pēc renovācijas, kas starp ziņojumiem var atšķirties;
- pieņēmumi par kapitālizmaksām starp ziņojumiem var atšķirties, kas ietekmē izmaksu efektivitātes rādītājus.

Attēls Nr. 26 attēlo CSA un CAA potenciāla izvērtējuma pētījumā izmantoto emisiju faktoru prognozi. Elektrotīkla dekarbonizācijas pieņēmums balstās uz NEKP noteiktajiem mērķiem un izstrādes stadijā esošajiem plāniem, savukārt CSA siltumenerģijas prognoze izriet no pētījumā aplēstās tehnoloģiju struktūras.

Attēls Nr. 26: Emisiju faktoru prognoze elektroenerģijai un CSA siltumenerģijai. KPMG analīze.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Salīdzinājums starp EKII konkursa aktivitāšu vēsturiskajiem izmaksu efektivitātes rezultātiem un ziņojuma aprēķiniem

EKII konkurss	Konkursa aktivitātes	Novērtētā kopējā izmaksu efektivitāte, €/t CO ₂ ekv. (gadā)	Līdzvērtīga aktivitāte tagad sarakstā	Ziņojumā ietvertā kopējā izmaksu efektivitāte, €/t CO ₂ ekv. (gadā)	Komentārs
EKII-1 Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos	Valsts nozīmes aizsargājamo arhitektūras pieminekļu pārbūve, atjaunošana vai vienkāršoto fasādes atjaunošana.	24 601	1.3.1.A (e) Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana (1273 - Kultūrvēsturiskas ēkas)	119 427	Rezultāti atšķiras, jo šajā ziņojumā izmaksu efektivitāte gadā aprēķināta, ņemot vērā vidējo SEG emisiju samazinājumu visā ekspluatācijas laikā. Emisiju faktors siltumenerģijai prognozēts, balstoties uz CSA un CAA potenciāla izvērtējuma pētījumu, kur paredzēts, ka centralizētā siltumapgāde kļūst arvien atjaunīgāka, un līdz ar to emisiju faktors pakāpeniski samazinās. Šī iemesla dēļ aprēķinos izmantota vidējā vērtība par visu periodu (piemēram, 20 gadu ekspluatācijas gadījumā – 20 gadu vidējais samazinājums). Kapitālizmaksas dalītas ar šo vidējo gada samazinājumu, kas būtiski ietekmē gala rādītāju. Ja kapitālizmaksas tiktu dalītas tikai ar pirmā gada samazinājumu, rezultāts būtu – ap 70 766 €/t CO ₂ ekv. gadā. Jāņem vērā, ka visās aktivitātēs, kas ir saistītas ar ēku renovāciju, lai tām būtu salīdzināmas savā starpā visām ir pieņēmums, ka izmanto CSA. Ja šai pašai aktivitātei pieņēmums būtu, ka patērētais kurināmais ir dabasgāze, rezultāts būtu 26 587 €/t CO ₂ ekv., kas ir ievērojami tuvāks rezultāts, Valsts kontroles revīzijā norādītajam. Rezultāti ir tuvi viens otram, taču ir vairāki aspekti, kamdēļ tie varētu atšķirties. Šajā ziņojumā izmaksu efektivitāte gadā aprēķināta, ņemot vērā vidējo SEG emisiju samazinājumu visā ekspluatācijas laikā. Emisiju faktors siltumenerģijai prognozēts, balstoties uz CSA un CAA potenciāla izvērtējuma pētījumu, kur paredzēts, ka centralizētā siltumapgāde kļūst arvien atjaunīgāka, un līdz ar to emisiju faktors pakāpeniski samazinās. Šī iemesla dēļ aprēķinos izmantota vidējā vērtība par visu periodu. Kapitālizmaksas dalītas ar šo vidējo gada samazinājumu, kas būtiski ietekmē gala rādītāju. Ja kapitālizmaksas tiktu dalītas tikai ar pirmā gada samazinājumu, rezultāts būtu ap 70 766 €/t CO ₂ ekv. gadā. Jāņem vērā, ka visās aktivitātēs, kas ir saistītas ar ēku renovāciju, lai tām būtu salīdzināmas savā starpā visām ir pieņēmums, ka izmanto CSA.
EKII-1.1 Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos (II kārtā)	Valsts nozīmes aizsargājamo arhitektūras pieminekļu pārbūve, atjaunošana vai vienkāršoto fasādes atjaunošana.	155 597	1.3.1.A (e) Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana (1273 - Kultūrvēsturiskas ēkas)	119 427	Rezultāti ir tuvi viens otram, taču ir vairāki aspekti, kamdēļ tie varētu atšķirties. Šajā ziņojumā izmaksu efektivitāte gadā aprēķināta, ņemot vērā vidējo SEG emisiju samazinājumu visā ekspluatācijas laikā. Emisiju faktors siltumenerģijai prognozēts, balstoties uz CSA un CAA potenciāla izvērtējuma pētījumu, kur paredzēts, ka CSA kļūst arvien atjaunīgāka, un līdz ar to emisiju faktors pakāpeniski samazinās. Šī iemesla dēļ aprēķinos izmantota vidējā vērtība par visu periodu. Kapitālizmaksas dalītas ar šo vidējo gada samazinājumu, kas būtiski ietekmē gala rādītāju. Ja kapitālizmaksas tiktu dalītas tikai ar pirmā gada samazinājumu, rezultāts būtu – ap 35 355 €/t CO ₂ ekv. gadā. Jāņem vērā, ka visās aktivitātēs, kas ir saistītas ar ēku renovāciju, lai tām būtu salīdzināmas savā starpā visām ir pieņēmums, ka izmanto CSA.
EKII-2 Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana - zema enerģijas patēriņa ēkās	Jaunu zema enerģijas patēriņa ēku būvniecība, kā arī esošu ēku pārbūve vai atjaunošana par zema enerģijas patēriņa ēkām.	51 507	1.3.1.A (c) Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana (1263 - Skolas, universitātes un zinātniskajai pētniecībai paredzētās ēkas)	59 666	Rezultāti atšķiras, jo šajā ziņojumā izmaksu efektivitāte gadā aprēķināta, ņemot vērā vidējo SEG emisiju samazinājumu visā ekspluatācijas laikā. Politikas dokumentos paredzēts, ka pēc 2030. gada elektroenerģija pašpatēriņam ir pilnībā atjaunīga (no 2031. gada EF = 0), tādēļ aprēķinos izmantota vidējā vērtība par visu periodu. Kapitālizmaksas
EKII-3 Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana ar	leviest un demonstrēt viedās pilsētvides tehnoloģijas, kas samazina SEG	16 467	1.2.2.C (a) Saules paneļu uzstādīšana	136 938	

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Salīdzinājums starp EKII konkursa aktivitāšu vēsturiskajiem izmaksu efektivitātes rezultātiem un ziņojuma aprēķiniem					
EKII konkurss	Konkursa aktivitātes	Novērtētā kopējā izmaksu efektivitāte, €/t CO ₂ ekv. (gadā)	Līdzvērtīga aktivitāte tagad sarakstā	Ziņojumā ietvertā kopējā izmaksu efektivitāte, €/t CO ₂ ekv. (gadā)	Komentārs
viedajām pilsētvides tehnoloģijām	emisijas: - AER izmantojošu viedo pilsētvides tehnoloģiju uzstādīšana - energoefektivitāti veicinošu viedo pilsētvides tehnoloģiju ieviešana.		pašvaldībās pašpatēriņam		dalītas ar šo vidējo gada samazinājumu, kas būtiski ietekmē gala rādītāju. Ja kapitālizmaksas tiktu dalītas tikai ar pirmā gada samazinājumu, rezultāts būtu tuvāks EKII novērtējumam – ap 22 437 €/t CO ₂ ekv. gadā, kur galvenā ietekme, iespējams, būtu augstākas tehnoloģiskās kapitālizmaksas.
			1.3.2.F Gaismekļu spuldžu nomaina uz LED spuldzēm	321 929	Rezultāti atšķiras, jo šajā ziņojumā izmaksu efektivitāte gadā aprēķināta, ņemot vērā vidējo SEG emisiju samazinājumu visā ekspluatācijas laikā. Politikas dokumentos paredzēts, ka pēc 2030. gada elektroenerģija pašpatēriņam ir pilnībā atjaunīga, tādēļ aprēķinos izmantota vidējā vērtība par visu periodu. Kapitālizmaksas dalītas ar šo vidējo gada samazinājumu, kas būtiski ietekmē gala rādītāju. Ja kapitālizmaksas tiktu dalītas tikai ar pirmā gada samazinājumu, rezultāts būtu ap 37 144 €/t CO ₂ ekv. gadā, kur galvenā ietekme, iespējams, būtu augstākas tehnoloģiskās kapitālizmaksas vai mazāks paredzētais darba stundu skaits.
EKII-3.1 Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana ar viedajām pilsētvides tehnoloģijām (II kārtā)	Ieviest un demonstrēt viedās pilsētvides tehnoloģijas, kas samazina SEG emisijas: - AER izmantojošu viedo pilsētvides tehnoloģiju uzstādīšana; - energoefektivitāti veicinošu viedo pilsētvides tehnoloģiju ieviešana.	n/a	1.2.2.C (a) Saules paneļu uzstādīšana pašvaldībās pašpatēriņam	136 938	Rezultāti atšķiras, jo šajā ziņojumā izmaksu efektivitāte gadā aprēķināta, ņemot vērā vidējo SEG emisiju samazinājumu visā ekspluatācijas laikā. Politikas dokumentos paredzēts, ka pēc 2030. gada elektroenerģija pašpatēriņam ir pilnībā atjaunīga, tādēļ aprēķinos izmantota vidējā vērtība par visu periodu. Kapitālizmaksas dalītas ar šo vidējo gada samazinājumu, kas būtiski ietekmē gala rādītāju. Ja kapitālizmaksas tiktu dalītas tikai ar pirmā gada samazinājumu, rezultāts būtu tuvāks EKII novērtējumam – ap 22 437 €/t CO ₂ ekv. gadā, kur galvenā ietekme, iespējams, būtu augstākas tehnoloģiskās kapitālizmaksas.
			1.3.2.F Gaismekļu spuldžu nomaina uz LED spuldzēm	321 929	Rezultāti atšķiras, jo šajā ziņojumā izmaksu efektivitāte gadā aprēķināta, ņemot vērā vidējo SEG emisiju samazinājumu visā ekspluatācijas laikā. Politikas dokumentos paredzēts, ka pēc 2030. gada elektroenerģija pašpatēriņam ir pilnībā atjaunīga, tādēļ aprēķinos izmantota vidējā vērtība par visu periodu. Kapitālizmaksas dalītas ar šo vidējo gada samazinājumu, kas būtiski ietekmē gala rādītāju. Ja kapitālizmaksas tiktu dalītas tikai ar pirmā gada samazinājumu, rezultāts būtu ap 37 144 €/t CO ₂ ekv. gadā, kur galvenā ietekme, iespējams, būtu augstākas tehnoloģiskās kapitālizmaksas vai mazāks paredzētais darba stundu skaits.
EKII-4 Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana, attīstot enerģētiski pašpietiekamu ēku būvniecību	Jaunu un ilgtspējīgu zema enerģijas patēriņa enerģētiski pašpietiekamu ēku būvniecība.	602 046	1.3.1.H Jaunu zema enerģijas patēriņa jeb gandrīz nulles enerģijas ēku būvniecība	1 444 008	Rezultāti potenciāli atšķiras, jo šajā ziņojumā izmaksu efektivitāte gadā aprēķināta, ņemot vērā vidējo SEG emisiju samazinājumu visā ekspluatācijas laikā. Emisiju faktors siltumenerģijai prognozēts, balstoties uz CSA un CAA potenciāla izvērtējuma pētījumu, kur paredzēts, ka centralizētā siltumapgāde kļūst arvien atjaunīgāka, un līdz ar to emisiju faktors pakāpeniski samazinās. Šī iemesla dēļ aprēķinos izmantota vidējā vērtība par visu periodu. Kapitālizmaksas dalītas ar šo vidējo gada samazinājumu, kas būtiski ietekmē gala rādītāju. Ja kapitālizmaksas tiktu dalītas tikai ar pirmā gada samazinājumu, rezultāts būtu ap 855 650 €/t CO ₂ ekv. gadā.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Salīdzinājums starp EKII konkursa aktivitāšu vēsturiskajiem izmaksu efektivitātes rezultātiem un ziņojuma aprēķiniem					
EKII konkurss	Konkursa aktivitātes	Novērtētā kopējā izmaksu efektivitāte, €/t CO ₂ ekv. (gadā)	Līdzvērtīga aktivitāte tagad sarakstā	Ziņojumā ietvertā kopējā izmaksu efektivitāte, €/t CO ₂ ekv. (gadā)	Komentārs
EKII-5 Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana transporta sektorā – atbalsts bezemisiju un mazemisiju transportlīdzekļu iegādei	Atbalsts vieglajiem elektromobiļiem un hibrīdauto.	27 062	2.1.1.I (b) Vieglo elektromobiļu iegāde (Fiziskas personas)	36 489	Rezultāti potenciāli atšķiras kapitālizmaksu pieņēmuma dēļ. Šī ziņojuma ietvaros tika izmantots pieņēmums, kas ir saskaņā ar Enerģētikas stratēģiju.
	Saules elektrostacijas uzstādīšana (saules paneļi un invertors).		1.2.2.A Saules paneļu uzstādīšana mājāsaimniecībās (privātmājas)	144 436	Rezultāti atšķiras, jo šajā ziņojumā izmaksu efektivitāte gadā aprēķināta, ņemot vērā vidējo SEG emisiju samazinājumu visā ekspluatācijas laikā. Politikas dokumentos paredzēts, ka pēc 2030. gada elektroenerģija pašpatēriņam ir pilnībā atjaunīga, tādēļ aprēķinos izmantota vidējā vērtība par visu periodu. Kapitālizmaksas dalītas ar šo vidējo gada samazinājumu, kas būtiski ietekmē gala rādītāju. Ja kapitālizmaksas tiktu dalītas tikai ar pirmā gada samazinājumu, rezultāts būtu tuvāks EKII novērtējumam – ap 23 666 €/t CO ₂ ekv. gadā, kur galvenā ietekme, iespējams, būtu augstākas tehnoloģiskās kapitālizmaksas.
EKII-6 Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana mājāsaimniecībās – atbalsts atjaunojamo energoresursu izmantošanai	Vēja elektrostacijas uzstādīšana (vēja ģenerators un invertors).	5 303	1.2.2.E Vēja ģeneratoru uzstādīšana privātmājas pašpatēriņam	250 781	Rezultāti atšķiras, jo šajā ziņojumā izmaksu efektivitāte gadā aprēķināta, ņemot vērā vidējo SEG emisiju samazinājumu visā ekspluatācijas laikā. Politikas dokumentos paredzēts, ka pēc 2030. gada elektroenerģija pašpatēriņam ir pilnībā atjaunīga (no 2031. gada EF = 0), tādēļ aprēķinos izmantota vidējā vērtība par visu periodu. Kapitālizmaksas dalītas ar šo vidējo gada samazinājumu, kas būtiski ietekmē gala rādītāju. Ja kapitālizmaksas tiktu dalītas tikai ar pirmā gada samazinājumu, rezultāts būtu 41 090 €/t CO ₂ ekv. gadā, kur galvenā ietekme, iespējams, būtu augstākas tehnoloģiskās kapitālizmaksas.
	Elektroenerģijas uzglabāšanas iekārtu uzstādīšana ar nominālo ietilpību vismaz 5 kWh.		1.2.2.D Enerģijas uzkrāšanas bateriju sistēmu ieviešana mikroģenerācijas objektos	n/d	Aktivitāte vērtēta ar pastarpināto ietekmi uz SEG emisiju samazinājumu, proti, kvantitatīvie rādītāji netiek aprēķināti
	Siltumsūkņa (gaiss, ūdens, zeme) uzstādīšana ar		1.1.1.I Jaunu siltumsūkņu izbūve individuālajās	n/d	Aktivitāte tiek izslēgta metodikas 2. posmā, jo tā ir ekonomiski dzīvotspējīga arī bez papildu finansējuma, kas nozīmē, ka tās ieviešana būtu pamatota un notiktu arī tirgus apstākļos bez publiskā atbalsta.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Salīdzinājums starp EKII konkursa aktivitāšu vēsturiskajiem izmaksu efektivitātes rezultātiem un ziņojuma aprēķiniem					
EKII konkurss	Konkursa aktivitātes	Novērtētā kopējā izmaksu efektivitāte, €/t CO ₂ ekv. (gadā)	Līdzvērtīga aktivitāte tagad sarakstā	Ziņojumā ietvertā kopējā izmaksu efektivitāte, €/t CO ₂ ekv. (gadā)	Komentārs
	kopējo uzstādīto jaudu līdz 50 kW.		siltumapgādes sistēmās (mājsaimniecības), aizstājot fosilo kurināmo		
	Koksnes biomasas katla, kas piemērots granulu kurināmajam, uzstādīšana ar kopējo uzstādīto jaudu līdz 50 kW.		Šāda aktivitāte mājsaimniecībām netika izvirzīta	n/d	Lai gan EKII 6. aktivitātes nav novērtētas katra individuāli, šajā ziņojumā analizētā aktivitāte attiecas uz CSA kurināmā iekārtām. Pieņemts, ka, veicot detalizētu analīzi mājsaimniecību līmenī, šai aktivitātei tiktu piemērots līdzīgs pieņēmums kā CSA gadījumā (analogi siltumsūkņu aktivitātēm 1.1.1.A un 1.1.1.I), proti, ka aktivitāte ir dzīvotspējīga pati par sevi bez papildu finansējuma.
	Saules kolektoru sistēmas uzstādīšana ar akumulācijas tvertnes tilpumu līdz 400 l.		Šāda aktivitāte mājsaimniecībām netika izvirzīta	n/d	Lai gan EKII 6. aktivitātes nav novērtētas katra individuāli, šajā ziņojumā analizētā aktivitāte attiecas uz CSA kurināmā iekārtām. Pieņemts, ka, veicot detalizētu analīzi mājsaimniecību līmenī, šai aktivitātei tiktu piemērots līdzīgs pieņēmums kā CSA gadījumā (analogi siltumsūkņu aktivitātēm 1.1.1.A un 1.1.1.I), proti, ka aktivitāte ir dzīvotspējīga pati par sevi bez papildu finansējuma.
EKII-7 Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā	Energoefektivitātes uzlabošana pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā, izmantojot tādas tehnoloģijas un videi draudzīgus paņēmienus, kas ļauj samazināt esošo elektroenerģijas patēriņu.	10 921	1.3.2.F Gaismekļu spuldžu nomaina uz LED spuldzēm	321 929	Rezultāti atšķiras, jo šajā ziņojumā izmaksu efektivitāte gadā aprēķināta, ņemot vērā vidējo SEG emisiju samazinājumu visā ekspluatācijas laikā. Politikas dokumentos paredzēts, ka pēc 2030. gada elektroenerģija pašpatēriņam ir pilnībā atjaunīga, tādēļ aprēķinos izmantota vidējā vērtība par visu periodu. Kapitālizmaksas dalītas ar šo vidējo gada samazinājumu, kas būtiski ietekmē gala rādītāju. Ja kapitālizmaksas tiktu dalītas tikai ar pirmā gada samazinājumu, rezultāts būtu ap 37 144 €/t CO ₂ ekv. gadā, kur galvenā ietekme, iespējams, būtu augstākas tehnoloģiskās kapitālizmaksas vai mazāks paredzētais darba stundu skaits.
EKII-8 Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana lekšlietu ministrijas	Institūciju lēmumā, valdījumā vai lietošanā esošo ēku pārbūve vai atjaunošana.	n/a	1.3.1.A (a) Publiskā sektora ēku pārbūve un atjaunošana (1220- Biroju ēkas)	62 438	Lai gan Valsts kontroles revīzijā nav noteikta vēsturiskās aktivitātes kopējā izmaksu efektivitāte, ir vērts norādīt, ka rezultātu atšķirības varētu veidoties tādu pašu iemeslu dēļ, kā norādīts augstāk līdzīgām aktivitātēm. Ja kapitālizmaksas tiktu dalītas tikai ar pirmā gada samazinājumu, rezultāts būtu – ap 36 998 €/t CO ₂ ekv. gadā. Jāņem vērā, ka visās aktivitātēs, kas ir saistītas ar ēku renovāciju, lai tām būtu salīdzināmas savā starpā visām

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Salīdzinājums starp EKII konkursa aktivitāšu vēsturiskajiem izmaksu efektivitātes rezultātiem un ziņojuma aprēķiniem					
EKII konkurss	Konkursa aktivitātes	Novērtētā kopējā izmaksu efektivitāte, €/t CO ₂ ekv. (gadā)	Līdzvērtīga aktivitāte tagad sarakstā	Ziņojumā ietvertā kopējā izmaksu efektivitāte, €/t CO ₂ ekv. (gadā)	Komentārs
sistēmas iestāžu un pašvaldību policijas institūciju ēkās					ir pieņemums, ka izmanto CSA. Ja šai pašai aktivitātei pieņemums būtu, ka patērētais kurināmais ir dabasgāze, rezultāts būtu 13 900 €/t CO ₂ ekv.
EKII-9 Sabiedrības izpratnes veicināšana par klimatneitralitātes un klimatnoturības nozīmi un iespējām	Veicināt sabiedrības izpratni par klimatneitralitātes un klimatnoturības nozīmi, sekmējot un popularizējot klimatam draudzīgu rīcību un demonstrējot sabiedrībai labās prakses piemērus.	n/a	Šāda tipa aktivitātes netiek izskatītas metodikas 3. posmā	n/d	Aktivitāte izslēgta Metodikas 2. posmā, jo tai nav tieša vai pastarpināta ietekme uz SEG emisiju samazinājumu.

Tabula Nr. 71: Salīdzinājums starp EKII konkursa aktivitāšu vēsturiskajiem izmaksu efektivitātes rezultātiem un ziņojuma aprēķiniem. Avots: EKII⁴¹, VK³⁵, KPMG analīze.

A. Pielikums: Pasākumu izvērtēšana

A.1. Aktivitāšu saraksts un rezultātu kopsavilkums

Skatīt MS Excel dokumentu “0. EKII ziņojums - Aktivitātes – 2025.12.22_v1.xlsx”

A.2. Aktivitāšu pase

Skatīt MS Excel dokumentu “1.Forma_1.1.1.A-1.1.1.N_2025.12.22_v1.xlsx”.

Skatīt MS Excel dokumentu “2.Forma_1.1.2.A-1.1.4.B_2025.12.22_v1.xlsx”.

Skatīt MS Excel dokumentu “3.Forma_1.2.1.A-1.2.2.F_2025.12.22_v1.xlsx”.

Skatīt MS Excel dokumentu “4.Forma_1.3.1.A-1.3.3.A_2025.12.22_v1.xlsx”.

Skatīt MS Excel dokumentu “5.Forma_1.4.1.A-1.4.1.B_2025.12.22_v1.xlsx”.

Skatīt MS Excel dokumentu “6.Forma_2.1.1.A-2.1.5.D_2025.12.22_v1.xlsx”.

Skatīt MS Excel dokumentu “7.Forma_2.2.1.A-2.2.1.F_2025.12.22_v1.xlsx”.

Skatīt MS Excel dokumentu “8.Forma_2.3.1.A-2.3.1.B_2025.12.22_v1.xlsx”.

Skatīt MS Excel dokumentu “9.Forma_2.5.1.A-2.5.1.C_2025.12.22_v1.xlsx”.

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu
izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

B. Pielikums: Prezentācija fokusgrupas semināram

B.1. Informatīva prezentācija diskusijai fokusgrupas semināram

Skatīt MS PowerPoint dokumentu "EKII ziņojums - Prezentācija - 2025.12.22_v1.pdf".

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi un pasākumu izvērtēšanas metodika

2025. gada 22. decembris

Sazinieties ar mums

Artūrs Petrovs

Partneris,

Darījumu konsultāciju nodaļa

KPMG Baltics SIA

T +371 29 947 696

E apetrovs@kpmg.com

Dainis Bass

Projektu vadītājs,

Darījumu konsultāciju nodaļa

KPMG Baltics SIA

T +371 26 544 548

E dbass@kpmg.com

www.kpmg.com/lv

© 2025 KPMG Baltics SIA, Latvijā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību un KPMG neatkarīgu dalībfirmu, kuras saistītas ar Apvienotajā Karalistē reģistrētu privātu garantiju sabiedrību "KPMG International Limited", globālās organizācijas dalībfirma. Visas tiesības aizsargātas.

Šajā dokumentā apkopotā informācija ir vispārīga un nav paredzēta kādas konkrētas fiziskas vai juridiskas personas situācijas apskatam. Lai arī mūsu mērķis ir sniegt precīzu un savlaicīgu informāciju, nav iespējams garantēt, ka informācijas saņemšanas brīdī tā vēl arvien būs precīza vai ka tā būs precīza nākotnē. Nevienam savā rīcībā nevajadzētu paļauties uz šo informāciju bez atbilstošas profesionālas konsultācijas, rūpīgi izpētot konkrēto situāciju.

KPMG nosaukums un logo ir preču zīmes, kuras KPMG globālās organizācijas neatkarīgās dalībfirmas izmanto saskaņā ar licences noteikumiem.